

Hvem bestemmer over fagforeningsbladene?

Om udgiverens magt over det redaktionelle indhold

Roskilde Universitetscenter
Institut for Kommunikation, Virksomhed og Informationsteknologier
Speciale ved Journalistik, vinter 2006

Udarbejdet af:
Gry Bess Møller

Vejleder:
Michael Bruun Andersen

Indholdsfortegnelse:

KAPITEL 1: INDLEDNING	6
Motivation.....	6
Problemfelt	11
Specialets indhold.....	12
KAPITEL 2: UNDERSØGELSER AF FAGPRESSEN	14
Jubilæumsskrifterne	14
LO's medieanalyse	16
Medieudvalget	17
Fagpressen i fødekæden.....	19
Da fagbladene fik journalister	20
KAPITEL 3: DEFINERING OG AFGRÆNSNING AF UNDERSØGELSESFELT	21
Definitioner af fagblade	21
Definition af udgiver	22
Fagforeningsblade	23
Afgrænsning af undersøgelsesfelt	24
KAPITEL 4: FAGFORENINGSPRESSEN.....	27
Kommunikationsmodel.....	27
Faktorer i kommunikationssituationen.....	28
Mediet.....	28
Genren	29
Teksten.....	29
Udgiver, ejerforhold og finansiering.....	30
Ansvarshavende	31
Kommunikatør	33
Policy	33
Primær modtagergruppe	34
Sekundære modtagergrupper	35
Kilder	35
Institutionelle normer.....	36
Samfund.....	37

KAPITEL 5: NYHEDSPARADIGMET38

Fagforeningsjournalisternes idealer	38
Journalistik eller kommunikationsarbejde	38
Uafhængighed.....	40
Journalistik er nyheder.....	42
Opsummering	45
Et paradigme	45
Fremstillingsform	46
Pressens funktion	47
Formidler af information	47
Arbejdsmetode	49
Den fjerde statsmagt	51
Læseren som borger.....	52
Uafhængighed.....	53
Selvforståelse.....	54

KAPITEL 6: METODE TIL INTERVIEWUNDERSØGELSE56

Interviewundersøgelse	56
Valg af undersøgelsesenheder	57
Pilotundersøgelse.....	59
Undersøgelsesspørgsmål	59
Interviewmetode.....	60

KAPITEL 7: REDAKTØRERNES OPLEVELSER.....62

Redigeringsprocessen.....	62
Udvikling af ideer	62
Redigering før tryk.....	63
Hvem bestemmer i sidste ende?.....	64
Fravalg af historier.....	65
Kritik af udgiveren.....	66
Forhold til læserne	67
Oplevelse af uafhængighed.....	67
Forbehold for skalaen	70
Samlet kategorisering	71

KAPITEL 8: METODE TIL INDHOLDSANALYSE75

Valg af metode.....	75
Valg af undersøgelsesenheder	76
Valg af udgaver	79

Undersøgelsesspørgsmål	79
Genrer	80
Emne.....	82
Synsvinkel	84
Kilder	85
Afstand	87

KAPITEL 9: INDHOLDSANALYSE AF FAGBLADET/3F..... 88

Præsentation af udgiver og redaktion	88
Undersøgelsesudgaver.....	89
Præsentation af bladet	90
Genre.....	90
Ekspressive tekster.....	91
Andet	92
Deskriptive tekster	92
Emne.....	93
Synsvinkel	95
Kilder	97
Mængden af kilder	99
Afstand	100

KAPITEL 10: INDHOLDSANALYSE AF FAGBLADET FOR NNF'ERE..... 103

Præsentation af forbund og redaktion	103
Undersøgelsesudgaver.....	104
Præsentation af bladet	105
Genrer	105
Ekspressive tekster.....	105
Andet	106
Deskriptive tekster	106
Emne.....	107
Synsvinkel	110
Kilder	112
Mængden af kilder	113

Afstand	114
KAPITEL 11: INDHOLDSANALYSE AF FYSIOTERAPEUTEN.....	116
Præsentation af udgiver og redaktion	116
Undersøgelsesudgaver.....	117
Præsentation af bladet	117
Genrer	118
Ekspressive tekster.....	118
Andet	119
Deskriptive tekster	119
Emne.....	120
Synsvinkel	122
Kilder	124
Mængden af kilder	125
Afstand	125
KAPITEL 12: KONKLUSION	127
KAPITEL 13: PERSPEKTIVERING	132
LITTERATUR	135
ENGLISH SUMMARY	141
FORMIDLENDE ARTIKEL	142
BILAG 1.....	144
BILAG 2.....	147
BILAG 3.....	174
BILAG 4.....	175
BILAG 5.....	187

Kapitel 1: Indledning¹

Motivation

Jeg var næsten lige startet i min anden praktikperiode som journalistpraktikant på Finansforbundets blad *Finans*. Som en rutineopgave blev jeg sendt til en ligestillingskonference, Finansforbundet holdt i samarbejde med Finanssektorens Arbejdsgiverforening. På konferencen fortalte forskellige folk fra branchen om, hvad de havde gjort for at få flere kvinder ind i topledelsen. Forfatteren Hanne Vibeke Holst afsluttede dagen med et polemisk foredrag om, hvordan det, hun definerede som den patriarkalske kultur, holdt kvinderne tilbage fra topposterne. Pointerne i hendes foredrag var morsomme og underholdende, men ganske uunderbyggede og udelukkende udtryk for Hanne Vibeke Holsts tolkning af virksomhedskulturer. Hendes foredrag var interessant, men den helt store journalistiske nyhed på dagens konference var, at der i løbet af de sidste ti år ikke er sket noget som helst på ligestillingsområdet i finanssektoren. Der er stadig flest kvinder i bunden og færrest på toppen, og kvinderne får stadig mellem 5 og 10 procent mindre i løn end deres mandlige kolleger.

Den historie valgte jeg at skrive, og jeg valgte at supplere historien med et interview med den ligestillingsansvarlige i Finansforbundets hovedbestyrelse, der forholdt sig kritisk til den manglende ligestilling i sektoren. Men valget af den historie vakte et ramaskrig i forbundet. Forbundets næstformand gik til min chef, kommunikationschefen, for at klage over artiklen. Næstformanden ønskede, at bladet bragte en positiv historie om ligestillingskonferencen, hvor der blev lagt vægt på de initiativer, der var i branchen for at få flere kvinder ind i toppen, og hun ønskede et referat af foredraget med Hanne Vibeke Holst. Derudover ville hun ikke have, at jeg citerede den ligestillingsansvarlige for de kritiske udsagn om ligestilling i branchen. Næstformanden erkendte, at det muligvis var, hvad den ligestillingsansvarlige havde sagt, men det var ikke det, hun mente.

¹ I denne indledning bruger jeg begreberne fagforeningspresse, udgiver, redaktør, ansvarshavende og uafhængighed uden at definere dem nærmere. Definitionerne kommer i efterfølgende kapitler.

Jeg stod pludselig midt i en konflikt med den politiske ledelse i forbundet om, hvem der skulle bestemme over det journalistiske indhold. Argumenterne for min historie var klare set fra et journalistisk synspunkt, jeg havde hele redaktionen på min side, redaktøren tog diskussionen for mig med både kommunikationschefen og politikerne, men enden på historien viste tydeligt, hvem der i sidste ende havde den redaktionelle magt. Historien endte med at blive ændret.

Konflikten omkring, hvem der bestemmer over det redaktionelle indhold i fagforeningspressen, er set ført ud i yderste konsekvens på *Magisterbladet* i 2001, *Sygeplejersken* i 2004 og senest på *DJØF-bladet* i 2006. Her blev redaktørerne nemlig enten fyret eller valgte at gå selv som enden på en konflikt omkring indholdet af bladet.

Redaktøren på *Magisterbladet* fratrådte 'efter gensidig aftale', som det hedder. Ifølge *Journalisten* (Bille Sterll, 2002) var der uenighed mellem den politiske ledelse og redaktøren. Den politiske ledelse ønskede at sammenlægge bladets redaktion med kommunikationsafdelingen, derudover ønskede den, at *Magisterbladet* skulle bringe forbundets afdelingsblade som et indstik. I et referat fra et hovedbestyrelsesmøde står der, at redaktøren af bladet understregede, at "med de foreslåede ændringer vil DM [Dansk Magisterforening] ikke længere have et journalistisk blad". I samme referat står der: "Peter Kordt [foreningens direktør] fandt, at [redaktøren] har en meget entydig opfattelse af begrebet journalistisk frihed; der fandtes andre fortolkninger" (Sterll, 2002). Disse citater tyder på, at uenigheden, der førte til, at redaktøren blev udskiftet, bundede i forskellige opfattelser af, hvad indholdet i bladet skulle være, og hvem der i sidste ende skulle bestemme dette indhold.

På *Sygeplejersken* blev redaktøren fyret som kulminationen på en uenighed mellem bladets redaktion og den politiske ledelse i forbundet (Annelise Mølvig, 2004 og Jacob Berner Moe, 2004). Journalisterne mente, at den politiske ledelse søgte at undgå kritik af eget arbejde og søgte at undgå bestemte vinkler. Den politiske ledelse på sin side mente, at bladet skulle bidrage til at opfylde forbundets vision, samtidig mente de, at bladet skulle være uafhæn-

gigt, troværdigt og alsidigt. Det var en uenighed, der startede med at handle om hvilket indhold, der skulle være i bladet og endte med at handle om, hvem der skulle bestemme det.

På *DJØF-bladet* førte en kritik i bladet af nogle af forbundets medlemmer (højesteretsdommere) i sidste ende til, at redaktøren fratrådte (Anders-Peter Mathiasen, 2006a, b og c). Der havde stået en kritisk kommentar til højesteretsdommernes biindtægter i bladet, dette brokkede de sig over til den politiske ledelse af DJØF. Derefter knyttede den politiske ledelse kommunikationschefen til redaktionen af bladet, hvilket af redaktøren blev opfattet, som om hendes redaktionelle uafhængighed var blevet begrænset. I første omgang handlede uenigheden om bladets indhold og endte – som på de to andre blade – med at handle om, hvem der skulle bestemme det.

Ovenfor har jeg vist eksempler på konflikter i fagforeningspressen, der som udgangspunkt har handlet om, hvilket indhold der skulle være i bladene, men som er endt med en styrkeprøve om, hvem der i sidste ende skal bestemme over dette indhold. Skal bladenes redaktører, der i de tre tilfælde også stod som ansvarshavende, og som man må formode er ansat, fordi de har en professionel ekspertise til at vurdere indholdet, eller skal bladenes udgiver og ejer bestemme?

Argumentet for at redaktøren skal bestemme er, at pressen per definition er et redskab for demokratiet, og eftersom fagforeningerne er små demokratier, hvor den politiske ledelse er valgt af medlemmerne, er fagforeningspressen et redskab for det lille fagforeningsdemokrati. I 'det store' landsdemokrati har politikerne mandat til at handle på vegne af borgeren. Pressens opgave er her at kontrollere, at politikerne ikke misbruger deres mandat, men udfylder det tilfredsstillende for borgeren. På samme måde skal pressen i 'det lille' fagforeningsdemokrati også kontrollere fagforeningspolitikkerne og organisationen og sikre, at de på bedste vis varertager medlemmernes interesser. Medlemmerne bliver således betragtet som en 'lille offentlighed'.

For at pressen kan holde øje med henholdsvis det store og det lille demokrati, er det en forudsætning, at pressen er uafhængig af andre interesser end offentlighedens. Fagforeningspressen står her i en situation, hvor de er ejet og udgivet af en forening, som de i henhold til den i Danmark dominerende opfattelse af pressens funktion skal være uafhængig af.

I henhold til dette er det således et demokratisk problem, hvis den fagforening, der også er udgiver, bestemmer over indholdet i fagforeningsbladene, det bør redaktionerne gøre uafhængigt. Af samme grund kan det betragtes som et ideal, at den ansvarshavende af fagforeningsbladene er en redaktør frem for en politisk valgt. Betragtningen er, at uafhængighed kun er mulig, hvis den ansvarshavende er redaktør. Blandt andet i forbindelse med dette speciale har jeg talt med journalister i fagforeningspressen, der tillagde det redaktionelle ansvarsforhold en stor betydning og kaldte blade, hvor politikerer var ansvarshavende, for propaganderende meningspamfletter.

Argumentet for at udgiveren skal bestemme er, at udgiveren også er afsender af bladet, og dermed skal kunne stå inde for bladets indhold. Men den formelle magt er ikke så entydig for udgiveren, for mange udgivere ønsker at deres blade skal være troværdige og læseværdige. Vejen til dette går gennem en såkaldt journalistisk redigering, hvilket formelt set vil sige en uafhængig redigering. Dette ønske kan man blandt andet se udtrykt på de fagforeningsblade, der har et såkaldt frihedsbrev, altså en kontrakt, der formelt set sikrer redaktionens uafhængighed. På den anden side er fagforeningerne interesseorganisationer, og fagforeningsbladene skal i den forbindelse tjene disse interesser. Det siger sig selv, at fagforeningsbladene ikke kan lave journalistik, der er nedbrydende for fagforeningerne eller den sag, de kæmper for. Samtidig kan udgiveren have et ønske om at blive profileret i bladene både for at profilere organisationen udadtil i den store offentlighed, men også for at profilere organisationen indadtil mod medlemmerne for at fastholde dem og eventuelt øge medlemstilslutningen.

I fagforeningspressen har udgiveren en stor magt, idet udgiveren kan fyre redaktøren. De ovenstående fortællinger er eksempler på

situationer, hvor udgiveren har brugt denne magt. Det vil dog være forkert at drage den slutning, at udgiveren sidder på al magten. Redaktøren har også en magt, og ovenstående fortællinger er netop kulminationen af en magtkamp, der vedrørte, hvem der skulle bestemme indholdet. Redaktøren kan have magt i form af sin professionalisme - redaktøren har kompetencen til at vide, hvad der er en god og læseværdig historie og hvilken kommunikation, der skaber troværdighed. Man må også forvente, at det har visse økonomiske, politiske og prestigemæssige konsekvenser at fyre en redaktør. Dette må betyde, at redaktøren har en vis magt før udgiveren skrider til fyring.

Ovenstående viser, at magten over indholdet, formålet med journalistikken og journalistens position i fagforeningen er komplekse spørgsmål med mange facetter. Det handler om relationen mellem udgiver, journalister og indhold i fagforeningspressen. Denne relation har jeg vist eksempler på, kan være problematisk for redaktører og journalister. Samtidig formoder jeg, at denne relation i høj grad har betydning for indholdet, hvilket igen kan være vigtigt for demokratiet i foreningerne.

Det er således en relation, der rummer latente konflikter som kan være problematiske for journalisterne og den rummer et latent demokratisk problem. Men på trods af dette, har relationen ikke påkaldt sig nogen forskningsmæssig interesse. Der er ikke lavet nogen systematiske undersøgelser eller redegørelser af denne relation.

Relationen er berørt perifert i nogle undersøgelser, for eksempel i en undersøgelse af fagpressens plads i den journalistiske fødekæde, som Anker Brink Lund (2005a og b) lavede i 2003. I de samlede konklusioner fra undersøgelsen skriver han:

Fagpresse-formidling handler kort sagt ikke blot om fritstående journalistik i fødekæden, men også om strategisk brug af kommunikation. (...) Mange af de interviewede fagbladsredaktører kan berette om episoder, hvor vrede medlemmer og organisationsledere har skældt dem hæder og ære fra selv om alle i

fredstid' går ind for redaktionel frihed og journalistisk uafhængighed. (...) De fagbladsredaktører, vi har interviewet, erkender, at i praksis er det udgiveren, der bestemmer, hvad der skal formidles for medlemmernes penge.

Lund (2005a:15)

På baggrund af de ovenfor fremførte problemstillinger mener jeg det kunne være relevant yderligere at diskutere: Hvilket formål skal fagforeningspressen have? Skal den varetage medlemmernes interesser? Er det i den forbindelse vigtigt, hvem der bestemmer over indholdet? Men der mangler et udgangspunkt for overhovedet at diskutere disse spørgsmål, nemlig: Hvem bestemmer egentlig over fagforeningspressen? Og på hvilken måde gør de det?

Problemfelt

I dette speciale ønsker jeg at opholde mig ved de sidste deskriptive spørgsmål: Hvem bestemmer egentlig over fagforeningspressen? Og på hvilken måde gør de det? Dette gør jeg for at belyse et felt, der hidtil ikke er undersøgt. Denne belysning skal bruges til at hjælpe med at afklare magtrelationen mellem journalister og udgivere vedrørende fagforeningspressen, en afklaring der igen kan kvalificere diskussionen om fagforeningspressens formål. Jeg ønsker i dette speciale at lave en undersøgelse, der skal svare på følgende problemformulering:

- **I hvilket omfang er udgiveren af fagforeningsbladene bestemmende for indholdet i samme?**

Ordet bestemmende dækker her over, at det ikke kun er den direkte magtudøvelse, hvor udgiveren sidder i redaktionslokalet og dikterer indholdet, men også den mere indirekte påvirkning, hvor kulturen på arbejdspladsen, eller et ønske om ikke at have konflikter, påvirker journalisternes prioriteringer for det redaktionelle indhold. Spørgsmålet åbner mulighed for, at udgiveren ikke er bestemmende for indholdet.

Jeg ønsker at undersøge spørgsmålet fra to forskellige vinkler. Dels ønsker jeg at undersøge, i hvilket omfang redaktørerne af fagforeningsbladene oplever, at udgiveren er bestemmende for indholdet. Dels ønsker jeg at undersøge, hvilke indikatorer på at udgiveren er bestemmende samt omfanget af dette, der er i selve indholdet.

Som jeg var inde på i min motivation, kan de redaktionelle ansvarsforhold have en betydning magtbalancen vedrørende det redaktionelle indhold. Jeg ønsker derfor at forholde resultaterne af min undersøgelse til de redaktionelle ansvarsforhold i fagforeningspressen.

Specialets indhold

I dette afsnit vil jeg beskrive, hvordan jeg ønsker at svare på min problemformulering. Som skrevet er der ikke lavet mange undersøgelser af fagforeningsbladene og slet ingen, der udelukkende fokuserer på forholdet mellem udgiver, journalister og indholdet i fagforeningsbladene. I kapitel 2: *Undersøgelser af fagpressen* vil jeg redegøre for de undersøgelser, der trods alt er lavet af feltet. Feltet i sig selv er det ikke ligetil at definere og afgrænse, det vil jeg derfor gøre i kapitel 3: *Definering og afgrænsning af undersøgelsesfelt*. Dette kapitel leder mig frem til den definition af mit undersøgelsesfelt, som jeg vil bruge i hele specialet, nemlig fagforeningsblade. Det dækker over medlemsblade, der bliver udgivet af lønmodtagerorganisationer.

Jeg ønsker at undersøge, i hvilket omfang udgiveren er bestemmende for det redaktionelle indhold i fagforeningspressen, men udgiveren er ikke den eneste faktor, der kan påvirke indholdet. De forskellige faktorer, der er knyttet til kommunikationen, kalder man samlet set for kommunikationssituationen. I kapitel 4: *Fagforeningspressen* vil jeg klarlægge den kommunikationssituation, som fagforeningsbladene er en del af. Derudover vil jeg i dette kapitel afklare en del af de begreber, der er centrale for specialet, herunder udgiver, redaktør og ansvarshavende.

I motivationen beskrev jeg konflikten mellem udgiver og redaktion som blandt andet knyttet til en opfattelse af pressen som et redskab for demokratiet. Denne opfattelse er en del af et bestemt journalistisk paradigme, jeg kalder nyhedsparadigmet. Dette paradigme vil jeg redegøre for i kapitel 5: *Nyhedsparadigmet*. Nyhedsparadigmet indebærer idealet om den uafhængige og kritiske presse. Jeg vil redegøre for dette paradigme, fordi det i Danmark er den dominerende opfattelse af journalistikken, og det er dette paradigme, ønsket om selvbestemmelse i fagforeningsbladene er en del af. I kapitlet vil jeg også afklare et andet sæt af begreber, der er centrale for specialet, nemlig uafhængighed, kritisk presse, læseren som borger og pressen som vagthund overfor magthaverne.

Jeg vil svare på min problemformulering gennem en pragmatisk undersøgelse af, i hvilket omfang udgiveren er bestemmende for det redaktionelle indhold i fagforeningsbladene. Undersøgelsen er dels en interviewundersøgelse af redaktørernes oplevelse af, hvor bestemmende udgiveren er for indholdet. Undersøgelsens resultater vil jeg fremlægge i kapitel 7: *Redaktørernes oplevelser*. Dels er det en indholdsanalyse af, hvor meget og hvordan udgiveren er eksponeret i bladene. Jeg betragter her eksponeringen som en indikator på, hvor bestemmende udgiveren er. Jeg har lavet indholdsanalyser af de tre fagforeningsblade *Fagbladet/3F*, *Fagbladet for NNF'ere* og *Fysioterapeuten*, de kommer som kapitel 9, 10 og 11.

Undersøgelsesmetoderne ligger umiddelbart før de to undersøgelser som henholdsvis kapitel 6: *Metode til interviewundersøgelse* og kapitel 8: *Metode til indholdsanalyse*. Her vil der også være en argumentation for, hvorfor jeg vælger at lave netop den type undersøgelser for at svare på problemformuleringen.

Den samlede konklusion på specialets dele er samlet i kapitel 12. Endelig vil jeg perspektivere specialet i kapitel 13.

Kapitel 2: Undersøgelser af fagpressen

Som nævnt er der ikke lavet nogen undersøgelser af forholdet mellem udgiveren af fagforeningspressen, journalisterne og det redaktionelle indhold i bladene. I dette kapitel vil jeg redegøre for den forskning, der rent faktisk er lavet inden for feltet. En del af de undersøgelser er lavet for LO eller Dansk Fagpresse og det meste er af lidt ældre dato.

Jubilæumsskrifterne

I forbindelse med Dansk Fagpresses 75 års jubilæum i 1980, udgav den *Fagpressen – fremtidens massemedie* (Preben Sørensen, red., 1980), hvor de forskellige forfattere søgte at kortlægge fagpressens udvikling og position som medie, arbejdsplads, annoncemedia o.a. Grundliggende mener forfatterne, at fagpressen har en vigtig position i mediemarkedet, da den bliver læst af mange, og at den derfor er et vigtigt medie i demokratiet.

Til dette skrift blev der også lavet en kvantitativ indholdsanalyse af fem blade (Palle Qvist 1981). Qvists artikel blev ikke optaget i den endelige tekstsamling, jeg ved ikke, hvad der er gået for sig i den forbindelse, men den afviste forfatter skrev selv:

Afvisningen er efter forfatterens mening sket bl.a. fordi de resultater, der fremlægges ikke stemmer overens med den officielle fagbladsideologi. Denne ideologi fremhæver bl.a. fagpressen som et ”uundværligt led i det demokratiske system”.

Qvist (1981:5)²

² Denne konflikt kan pege på et problem i store dele af den eksisterende forskning i fagforeningspressen, idet det meste er betalt af fagbevægelsen eller Dansk Fagpresseforening. Disse parter har følgende særlige interesser og forskningen kan meget vel søge at tilfredsstille disse interesser.

Han undersøgte fem blade, fra hvad han kalder 'den socialdemokratiske arbejderbevægelse'. Han undersøgte bladenes indhold omkring år 1900 og i 1979 og finder, at de i ca. 1900 skrev om fagbevægelsen, arbejdsliv og internationalisme (arbejdernes forhold i andre lande end Danmark), men stort set ikke om kultur og fritid. I 1979 skrev de mindre om fagbevægelsen, lidt mere om arbejdslivet, meget mere om fritid og kultur og interessen for det internationale var intakt, den havde bare forrykket sig lidt fra internationalisme til internationalt (internationale politiske problemer).

Han siger, at fagbladene er blevet borgerliggjorte, at de beskæftiger sig med det borgerlige kulturstof og borgerskabets internationale problemer, og han tror ikke, at arbejderne kan finde sig selv i de (på daværende tidspunkt) moderne fagblade. Derudover angiver han en række emner, han synes fagpressen bør skrive om, men som han ikke kan se i de blade, han har analyseret. Det er emner som arbejdsløshed, diskussion om bevægelsens fremtid, mål og midler, samt "forsøg på at forstå arbejds- og familiesituationen i sammenhæng". På trods af, at der i undersøgelsesperioden i 1979 var 130 arbejdsnedlæggelser, var det ikke noget, der stod noget om i bladene.

Mængden af underholdende eller afslappende stof, der har ringe eller slet ingen faglig tilknytning er vokset enormt. (...) Dette sammenholdt med det ugebladsagtige layout gør, at fagbladene i dag fremtræder mere tilforladelige og pæne end ved århundredeskiftet. Dengang var det de rå faglige oplysninger, der kunne anvendes direkte eller indirekte i den faglige kamp mod arbejdsgiverne, der prægede bladene.

Qvist (1981:15)

Han konkluderer, at man som lønarbejder ikke kan finde sig selv, ikke kan få indsigt i egne forhold og få anvist eventuelle løsninger. I stedet kan de læse om ledelsens overvejelser og problemer, som de anskues af ledelsen.

I 1979 undersøgte en gruppe studerende fra Danmarks Journalisthøjskole den redaktionelle udvikling på tre fagblade (Kirsten Thaaning m.fl., 1979). Denne undersøgelse var også en del af undersøgelseerne op til Dansk Fagpresses 75 års jubilæum. Forfatterne konstaterer, at nøgleordet for de tre blades forhold til de respektive moderorganisationer er loyalitet, samt at redaktionerne hævder, at de har en del frihed inden for de rammer, som loyaliteten kræver (Thaaning m.fl., 1979:115).

Både Qvists artikel fra 1980 (publiceret i 1981) og de studerendes rapport fra 1979 fremhæver, at fagpressen i de undersøgte perioder blev professionaliseret og ansatte flere og flere journalister.

LO's medieanalyse

Som en del af LO's medieanalyse fra 1989 undersøgte Jørgen Bang (1989) fagbladenes generelle plads i mediebildet og LO-medlemmernes brug af deres fagblade. Han undersøgte fagbladslæsningen og forsøgte at sætte den i forhold til bladenes form og indhold. Han konkluderer, at fagbladslæserne som helhed er godt tilfredse med deres fagblade. De finder ikke, at deres blade er kedelige, men heller ikke, at de er direkte underholdende. De finder blot, at deres blade er interessante. Bang fandt endvidere frem til, at bladene som helhed er meget forskellige i både form og indhold, og at LO-området samlet bruger mange penge på mediet. Endeligt konkluderer han:

Fagbladet er et effektivt og godt medie til at kommunikere med medlemmerne igennem, hvis det moderniseres ved at tilpasse sig den generelle udvikling indenfor de trykte medier gennem anvendelse af alle de nye tekniske muligheder for at lave spændende blade, vil det kunne bevare positionen som arbejderbevægelsens største medie også i fremtiden.

Bang (1989:45)

Bangs konklusioner om læsningen af fagbladene stammer fra Jørgen Goul Andersens (1989) undersøgelse af mediernes udbredelse

og gennemslagskraft. En anden del af konklusionerne stammer fra Gitte Bang Stalds (1989) spørgeundersøgelse i de lokale fagblade. Udover at finde frem til generelle fakta som oplag, størrelse og distribution, økonomi, målgruppe og redaktionelle ressourcer spurgte Stald også redaktionerne om bladenes form og indhold.

Hun hæfter sig ved, at 37 redaktioner (ud af 151 undersøgte) ikke svarer på spørgsmålet om, hvilke redaktionelle overvejelser de gør sig i forbindelse med udgivelsen:

Der [sic] er tankevækkende, at man på over en fjerdedel af bladene tilsyneladende ikke tænker dybere over formål og stofprioritering, men ”tager hvad vi har”, som nogle oplyser.

Stald (1989:18-19)

For 67 af de øvrige blade står informationsformidling og oplysning øverst på prioriteringslisten. Ellers skal de være organ for debat og kommunikation til medlemmerne, behandle faglige emner og formidle tilbud om aktiviteter i fagbevægelsen. Stald konkluderer, at redaktionerne opfatter bladenes primære formål som informerende og oplysende og kun i meget lille udstrækning som direkte aktiverende eller som midler til at påvirke medlemmernes eller andres meningsdannelse. Bladenes politiske betydning vurderes af redaktionerne som lav eller slet ikke eksisterende.

Medieudvalget

I 1995-96 udgav Medieudvalget³ en række rapporter og betænkninger om det danske medielandskab. Blandt andet skulle Karen Klitgaard Povlsen (1995) give en kvalitativ beskrivelse af udbuddet af ugeblade, magasiner og fagblade samt en beskrivelse af hvilke behov disse trykte periodica dækker hos grupper i befolkningen.

³ Medieudvalget blev nedsat af regeringen i 1994. Undersøgelserne herfra må derfor som udgangspunkt betragtes som om, de varetager andre interesser end undersøgelserne fra 1980, betalt af Dansk Fagpresseforening og undersøgelserne fra 1989, betalt af LO. Medieudvalgets opgave var at undersøge og overveje tilrettelæggelsen af en fremtidig mediepolitik. Vurderingerne af fagpressen kan derfor have haft en betydning for mediepolitikken og for bevillinger eller mangel på samme til fagpressen.

Som en del af dette undersøgte hun fagblade, blandt andet *Fagbladet*, der blev udgivet af det forbund, der dengang hed SID. Hun konstaterer, at:

Fagbladet er et eksempel på, at det moderne fagblad tilstræber at opfylde behov hos læserne, som de ellers ville få opfyldt i familieugeblade og billedugeblade. (...) *Fagbladet* er et fagblad, der nedtoner den direkte politiske kampagne og debat, men som bruger de samme midler som de imageskabende magasiner gør: det lægger en diskret overtalelse ind i de underholdende reportager. (...) Den dynamiserede layout og magasin stil i reportager og interviews dækker over traditionel, politisk retorik, der ville være mere underholdende for flere, hvis den kom direkte og klart frem.

Povlsen (1995:76)

Hun konkluderer, at de store fagblade først og fremmest spiller en rolle som imageskabende blade. De skal styrke medlemmernes image og oplevelse af fællesskab, og de skal styrke fagforeningernes image overfor medlemmerne. Denne konklusion er møntet på blade fra forbund, der organiserer dem med ingen eller kort uddannelse.

Anderledes finder hun, det forholder sig med *Folkeskolen*. Hun konkluderer, at stilen i *Folkeskolen* er mere sober, og at bladet bevidst lægger afstand til den æstetik, der er i specialmagasinerne. Det er Povlsens påstand, at mange andre fagblade 'lefler' for denne æstetik.

En anden af Medieudvalgets rapporter er Preben Sepstrups (1996). Han forsøger at skabe et samlet overblik over de informationer, der på daværende tidspunkt var om fagpressen, og vurderer derudfra fagpressens omfang, indhold, hvordan bladene bliver læst og hvilke mediepolitiske perspektiver, fagpressen har. Sepstrup finder, at fagbladenes status og position i medielandskabet generelt er undervurderet.

I rapporten laver han denne (grove) inddeling af fagbladene under LO, den såkaldte SAFT-gruppens indhold:

- (a) blade, der ret snævert fokuserer på fagpolitiske emner, herunder forbundsorganisationen,
- (b) blade, der også dækker dette stof (bagest i bladet), men udvider det med artikler af bredere faglig karakter, altså emner af interesse for den, der beskæftiger sig med faget, vilkårene for dets udøvelse og udviklingen i relevante brancher og
- (c) blade, der dækker de to foregående stofområder, men også bruger det faglige stof som udgangspunkt for en bredere behandling og vier det et bredere indhold.

Karakteristikken af de sidste blade betyder ikke, at det faglige og fagpolitiske forlades, men dets vinkler lægges ind over andre emner, der ofte behandles konkret, konfliktfyldt, ud fra en personvinkel og ved at anskue tingene nedefra; men det er interessen for faget, dets vilkår og fagpolitikken, der holder sammen på det hele.

Sepstrup (1996:49-50)

Han identificerer derudover tre hovedgrupper af artikler: (1) artikler, der har udgangspunkt i fagstof om erhvervet og om uddannelsen, (2) artikler, der bygger på fagligt stof, hvor vilkårene for erhvervet, regler, arbejdsforhold eller nye udviklinger på virksomheder er i centrum og endelig (3) artikler af generel fagpolitisk karakter, hvor forbundet og det generelt politiske og fagforeningspolitiske er indgangen.

Fagpressen i fødekæden

I 2003 lavede Lund (2005a og b) en undersøgelse af, hvor meget dagspressen refererer fagpressen, og dermed hvor stor påvirkning fagpressen har på mediedagsordenen. Lund konkluderer, at fagpressen overordnet er et undervurderet nyhedsmedie, og at de

har en langt større dagsordensættende funktion, end de får anerkendelse for. Det er dog kun 20 blade, der står for 80 % af samtlige fagpressecitationer i dagspressen. Den dagsordensættende funktion begrænses således til en meget lille del af den samlede gruppe af fagblade. Ud af de 20 blade er 12 en del af mit undersøgelsesfelt som jeg vil redegøre nærmere for i næste kapitel.

Da fagbladene fik journalister

Endelig er der Pernille Persson Aisinger og Liv Alfast Kretzschmers speciale fra 2004⁴. I dette speciale er der en oversigt over den samlede gruppe af fagforeningsblade samt en indholdsanalyse af tre fagforeningsblade, der undersøger, hvilken betydning det har haft for disse blade, at der er blevet ansat journalister til at skrive dem. Oversigten over samtlige fagforeningsblade danner grundlag for den undersøgelse, jeg har lavet i dette speciale. Når jeg vælger at bruge specialet i så stor udstrækning, som jeg gør, skyldes det, at der ikke er lavet mange undersøgelser på området, og der er ikke lavet andre kortlægninger af det, der er mit undersøgelsesfelt.

Aisinger og Kretzschmer konkluderer, at fagforeningsbladene ændrer sig markant efter ansættelsen af journalister. De begynder at kommunikere mere eksternt, de skriver mere om medlemmerne, og genrerne ændrer sig fra referater til genrer som reportage og nyheder.

De ovenstående undersøgelser beskæftiger sig overordnet med fagpressens plads i det generelle mediebillede, med fagpressens indhold set i relation til deres modtagere og med, hvilken betydning journalisterne har haft for indholdet i bladene. Men ingen beskæftiger sig med, hvilken betydning det har for indholdet eller for redaktionerne, at det er journalistiske blade udgivet af private foreninger. Dette speciale vil belyse en del af dette problemfelt.

⁴ Specialet er kun tilgængeligt fra Roskilde Universitetsbibliotek.

Kapitel 3: Definering og afgrænsning af undersøgelsesfelt

Definitioner af fagblade

Et problem, som næsten alle de undersøgelser, jeg redegjorde for i foregående kapitel, berører, er en definition af det felt, de undersøger. For at nå frem til en definition af mit undersøgelsesfelt, vil jeg her først redegøre for de forskellige definitioner.

Henrik Munck (1980) laver en redegørelse af forskellige definitioner af fagpressen. Først er der en definition, vedtaget af UNESCO i 1964, som er en international standardisering af ”trykte periodiske udgivne publikationer”. Her defineres fagblade som specialiserede blade med den opgave at selekttere, sammenfatte eller påpege facts, der allerede har været omtalt i aviserne eller andre steder.

Dernæst er der Dansk Fagpresseforening, der i sine vedtægter definerer sin medlemskreds som omfattende ”periodisk udkommende ugeblad, fagblad eller tidsskrift, der virker for faglige, kommercielle, kulturelle, videnskabelige eller ideelle opgaver”, forudsat, at bladet udkommer fast mindst to gange årligt, og ikke i overvejende grad er annonceblad eller blad, der fortrinsvis tjener private firma-interesser, husorgan o. lign. (Munck, 1980:8).

Og endelig er der dansk oplagskontrol, der afgrænser gruppen af fagblade og tidsskrifter overfor dagblade og magasiner som ”publikationer, der udkommer flere gange årligt, som bringer faglig eller anden grupperettet information, og som henvender sig til målgrupper med fælles faglige og/eller økonomiske interesser” (Munck 1980:8).

I Sepstrup (1996) står der:

Rasmussen (1996) kommer frem til følgende definition, der er en form for autoritativ, ’kommerciel’ definition: ”Fagblade, inkl. tidsskrifter og specialmaga-

siner defineres som blade, der udkommer mindst 4 gange årligt til en nærmere afgrænset gruppe i befolkningen med det formål at formidle information af særlig betydning for den pågældende gruppe, og som giver denne information en selvstændig redaktionel behandling”.

Sepstrup (1996:20)

Sepstrup ender selv på denne definition:

Hovedmediegruppen ‘fagblade m.v.’ er karakteriseret ved, at der er tale om (1) et massemedie forstået på den måde, at afsenderen ikke kender eller er i personlig kontakt med modtagerne (brugere/læserne); (2) et massemedie der ikke henvender sig til ‘alle’, men (3) til forholdsvis præcist afgrænsede modtagere/persongrupper, der (4) er karakteriseret ved at have et fællesskab omkring et foreningsmedlemskab og/eller fælles ’interesser’ i den brede betydning af begrebet, der kan omfatte politiske og holdningsmæssige mål og interesser knyttet til arbejdsliv, privatliv og hobby m.m., og som (5) er finansieret gennem abonnement og/eller annoncesalg og/eller et foreningskontingent og/eller offentlige tilskud, og som (6) udkommer mere end én gang om året og (7) ikke har til formål at fremme en bestemt virksomheds produkter eller tjenesteydelser.

Sepstrup (1996:21)

Definition af udgiver

De ovenstående definitioner er for brede til at være brugbare for min undersøgelse. Jeg vil nemlig undersøge en underkategori af mediekategorien ’fagblade’, en underkategori, der er defineret ved sin udgiver. Munck (1980) opdeler også fagpressen efter udgivere og har kategorierne: lønmodtagerorganisationer, herunder arbejderorganisationer, funktionær- og tjenestemandorganisationer og akademikerorganisationer, arbejdsgiver- og mesterforeninger, er-

hvervsbrancheorganisationer, bladforlag og foreninger i øvrigt (Munck, 1980:17).

Bang og Stalds undersøgelser fra 1989 beskæftiger sig også med en underkategori af den samlede mediegruppe 'fagblade', om end de også kalder deres undersøgelsesfelt for fagblade. De definerer deres undersøgelsesfelt som blade, der udgives af fagforeninger til deres medlemmer. De underinddeler denne overordnede kategori i tre grupper: *Forbundsbladet* eller medlemsbladet, der udgives centralt til alle forbundets medlemmer, *branchebladet*, der henvender sig til en afgrænset gruppe med samme slags arbejde indenfor forbundet og *lokalbladet*, der udgives af en afdeling indenfor forbundet og kun henvender sig til de lokale medlemmer (Bang, 1989:5). De undersøger dog udelukkende blade fra forbund, der er medlem af LO, det vil overordnet sige LO's blade.

Jeg vil undersøge blade fra den samlede gruppe af lønmodtagerorganisationer, som jeg vælger at kalde for *fagbevægelsen*. De enkelte foreninger i fagbevægelsen kalder jeg for *fagforeninger*. De er for størstepartens vedkommende medlem af en *hovedorganisation*, LO, der dækker arbejderorganisationerne, FTF, der dækker funktionær- og tjenestemandorganisationerne og AC, der dækker akademikerorganisationerne.

En fagforening organiserer lønmodtagere og varetager deres faglige interesser blandt andet i forhold til løn- og ansættelsesvilkår. En fagforening har forhandlingsretten i forhandlinger med arbejdsgiversiden om overenskomster. Den enkelte fagforening har ofte afdelinger under sig. Det kan være brancheforeninger, der er en afgrænset gruppe med samme slags arbejde inden for forbundet eller det kan være lokalforeninger, der er en geografisk lokalafdeling.

Fagforeningsblade

Fagbevægelsens *kommunikation* er alle former for kommunikation, der kommer fra fagforbundet. Det være sig fagbevægelsens medier, informationsfoldere, hvervemateriale, materiale til tillidsmandsværket, pressemeddelelser o.a. Fagbevægelsens medier, det vil sige

deres websteder, tv, radio og blade kalder jeg samlet set for *fagforeningspressen*.

Ud af den samlede mediegruppe fra fagbevægelsen koncentrerer jeg mig i dette speciale om bladene og for at understrege min afgrænsning i forhold til den større mediegruppe af fagblade, vælger jeg at kalde mit undersøgelsesfelt for *fagforeningsblade*. I henhold til Bangs underinddeling af fagbladene er det kun den første gruppe blade, der udgives centralt til alle forbundets medlemmer, som jeg undersøger.

Som sagt tager min undersøgelse udgangspunkt i det overblik over fagforeningsbladene, som Aisinger og Kretzschmer lavede i 2004. Deres definition er derfor relevant at medtage her:

Et fagblad er et massemedie, der udsendes til en specifik gruppe, nemlig medlemmerne af en fagforening. Det udkommer kontinuerligt mindst fire gange om året og sendes til alle medlemmer af foreningen. Det finansieres af foreningen og/eller annoncer.

Aisinger og Kretzschmer (2004:19)

Afgrænsning af undersøgelsesfelt

Aisinger og Kretzschmers fandt frem til, at der i 2004 fandtes 170 fagforeninger i Danmark. 114 af disse forbund udgav blade⁵ heraf HK, der i 2004 udgav seks blade⁶. Da de lavede deres opgørelse, blev der således udgivet 119 fagforeningsblade i Danmark, og der var journalister ansat på 66 af dem. 32 af de blade, der ikke havde

⁵ De 56 forbund, der ikke udgav fagblade, havde alle under 1000 medlemmer og var alle medlem af FTF.

⁶ Der er her en inkonsekvens i Aisinger og Kretzschmers definitioner, eftersom alle medlemmer af HK på daværende tidspunkt modtog mindst to blade. Dels HK Delta, der blev udsendt til alle medlemmer. Dels et brancheblad fra henholdsvis HK/Handel, HK/Industri, HK/Stat, HK/Kommunal og HK/Service. Denne konstruktion er siden blevet lavet om, så hver brancheforening udgiver sit eget blad, men med sider, der er fælles for samtlige nu fire HK blade. Der er således dels fire branche redaktioner og dels én samlet fællesredaktion. Jeg har valgt at tage de fire blade med i mit reviderede overblik, eftersom bladkonstruktionen hos HK gør, at der ikke længere er ét fælles forbundsblad, men fire forbundsblade.

journalister ansat, blev skrevet af specialister, der i Aisinger og Kretzschmers definition er foreningens menige medlemmer, der lønnet eller ulønnet skrev bladet. 20 blade blev skrevet af sekretariatsansatte og politikere i foreningen, og ét blad blev skrevet af et bureau.

Jeg vil undersøge, i hvilket omfang udgiveren er bestemmende for det redaktionelle indhold i fagforeningsbladene. Undersøgelsens omdrejningspunkt er journalisters idealer for journalistikken, det er derfor kun relevant at undersøge blade, der bliver skrevet af journalister. Jeg har således afgrænset mit undersøgelsesfelt til de 66 blade, der ifølge Aisinger og Kretzschmers undersøgelse, bliver skrevet af journalister. Deres definition af en journalist er:

En person, der har en den journalistiske uddannelse fra Roskilde Universitetscenter, Syddansk Universitet eller Danmarks Journalisthøjskole, enten den almindelige uddannelse eller tillægsuddannelsen. Der kan også være tale om en person, der har været i journalistisk mesterlære. (...) Eller en person, der har arbejdet i funktionen journalist, og som derigennem har fået journalistisk erfaring. [Definitionen ekskluderer] fagforeningspolitikere, medlemmer og medarbejdere i sekretariatet, som ikke er ansat i funktionen journalist og derfor står i et andet forhold til foreningen.

Aisinger og Kretzschmer (2004:9)

Der sker hele tiden noget inden for gruppen af fagforeningsblade og inden for gruppen af fagforeninger. Der er således både forbund og blade, der er blevet lagt sammen med andre, siden Aisinger og Kretzschmer lavede deres opgørelse. Jeg har derfor revideret deres oplysninger vedrørende de 66 blade, der dengang havde journalister ansat. Det er muligt, at de forbund, der ikke havde journalister ansat i 2004, har ansat journalister i mellemtiden og derved burde være med i min undersøgelse. For at være helt sikker på at have alle de blade med der i dag har journalister ansat, burde jeg derfor revidere hele undersøgelsen fra 2004. Jeg finder dog, at udbyttet ved at revidere den samlede undersøgelse for eventuelt at

finde et par ekstra blade med journalister ansat ikke vil modsvare de omkostninger, der er i tid ved at indhente alle disse oplysninger. Af samme årsag har jeg udelukkende revideret undersøgelsen ved hjælp af de oplysninger, jeg har kunnet finde via nettet. Der er desværre ingen garanti for, at de oplysninger, der står på forbundenes eller bladenes websteder, er korrekte, eftersom nogle glemmer at holde sit websted opdateret. For at få alle oplysninger helt korrekte burde jeg derfor ringe til alle redaktionerne. Men igen mener jeg ikke, at værdien af rigtigheden af samtlige oplysninger modsvarer de omkostninger, der vil være i tid af at ringe til samtlige redaktioner. Jeg fastholder derfor en revidering foretaget ud fra de oplysninger, jeg kan finde på nettet.

Efter min revision er der 56 fagforeningsblade, hvor der er journalister ansat. Det reducerede antal skyldes sammenlægning af forbund og blade i den mellemliggende periode samt enkelte fejl i Aisinger og Kretzschmers opgørelse. Mit undersøgelsesfelt er således disse 56 blade. En oversigt over dem ligger som bilag 1.

Kapitel 4: Fagforeningspressen

Jeg har allerede fastslået, at jeg, i min undersøgelse af hvor bestemmende udgiveren er for indholdet fagforeningspressen, både vil tale med redaktionerne og undersøge bladenes indhold. Jeg laver således to undersøgelser, der blandt andet inkluderer de tre faktorer: udgiver, redaktion og blad. Disse tre faktorer kan beskrives som faktorer i en kommunikationssituation. Jeg vil gøre rede for den samlede kommunikationssituation i dette kapitel.

Kommunikationsmodel

Leif Becker Jensen (1997) redegør i sin introduktion til tekstanalyse for en kommunikationsmodel, der samlet set er meget anvendelig for mit speciale⁷. Hans udgangspunkt er, at der er en kommunikationssituation med et *sagforhold* eller en virkelighed, en *afsender*, en *modtager* og en *tekst*⁸. Ud over disse faktorer tilføjer han *mediet* som en faktor i kommunikationssituationen⁹. Hele kommunikationssituationen er indlejret i *institutionelle normer og praksisbetingelser*¹⁰ og endelig produceres enhver tekst i et bestemt *samfund* på et bestemt historisk tidspunkt¹¹. De forskellige faktorer er også forskellige referencerammer for teksten, der hver i sær påvirker dens udformning og betydning (Jensen, 1997:18-19).

Hans model er meget anvendelig for dette speciale, blandt andet fordi han nuancerer det faktiske modtager- og afsenderbegreb, da

⁷ Andre kommunikationsmodeller er udviklet af Karl Bühler (1934), Roman Jakobson (1958), Ole Togeby (1993) og Norman Fairclough (1992). Om end disse modeller er noget mere teoretisk funderede, er de, på grund af de elementer de medtager, ikke ligeså anvendelige i dette speciale som Jensens model.

⁸ De fire grundelementer er de samme som faktorerne i Bùhlers organon-model.

⁹ Dette element er at sammenligne med den faktor, Jakobson kalder 'kontakt'.

¹⁰ Dette er at sammenligne med det, Fairclough kalder den diskursive praksis.

¹¹ Det, der i Jakobsons model hedder kontekst.

han ikke kun opererer med én modtager og afsender¹². På afsendersiden skelner han mellem *den faktiske afsender*, der er den institution eller person, der har ansvaret for og kan stå inde for tekstens budskab, *kommunikatoren* der er den, der formidler budskabet og *producenten*, der typisk vil være den, der finansierer teksten (Jensen, 1997:67).

Da det specifikt er medietekster, jeg arbejder med, vælger jeg dog at lave en skelnen, der er mere præcist rettet mod medier. Jeg skelner mellem medieansvarslovens definition af *udgiver*, som er den, for hvis regning skriftet udgives. *Ejer*, som er dem, der ejer mediet. *Ansvarshavende*, som er den person, der ifølge medieansvarsloven står til ansvar for indholdet i bladet og *kommunikatoren*, som er den, der skriver eller sammensætter teksten.

På modtagersiden skelner han mellem *den primære* og *den sekundære målgruppe*. Den primære er den, som teksten først og fremmest retter sig mod, den sekundære er andre læsere, som teksten ikke direkte er rettet imod, men som afsenderen forudsætter også læser teksten.

Faktorer i kommunikationssituationen

Mediet

Det medie, jeg undersøger, er de fagforeningsblade, der har journalister ansat. Fagforeningsbladene er, som skrevet tidligere, en underkategori af den større mediegruppe fagblade.

¹² Det, er han ikke den eneste, der gør. Andre, f.eks. Togeby (1993), skelner mellem den faktiske afsender og fortælleren i teksten og mellem den faktiske modtager og adressaten i teksten. Jensens skelnen er anderledes og mere relevant for dette speciale.

Genren

Overordnet er den genre, jeg beskæftiger mig med, journalistik. Genren er den overordnede for-forståelsesramme vi lægger ned over teksten (Vibeke Rehfeld og Rita Therkelsen, 1996). De pragmatiske genrer dækker ikke-fiktive tekster, altså sagprosa, herunder hører journalistik. Læsningen af sagprosaetekster er faktiv, det vil sige, at tekstens propositionsindhold læses som en direkte referencce til virkeligheden. Til genren hører bestemte genrekonventioner, som er modtagerens for-forståelse af teksten.

Den overordnede genre kan underinddeles efter forskellige kategorityper. Jeg vil benytte mig af nogle sproghandlingskategorier (John Searle, 1965 og 1999), det vil sige kategorier, der er bestemt af afsenderens hensigt. Nedenstående genredefinition skal jeg primært bruge i indholdsanalysen, men jeg bruger begreberne igennem hele specialet.

Teksten

De tekster, der er objekt for min undersøgelse, er tekster der står i fagforeningsblade. Disse tekster vil jeg i specialet inddele i to overordnede tekstkategorier: de deskriptive og de ekspressive tekster. Det er her tekstens overordnede sproghandling, jeg identificerer, den primære sproghandling. Teksten har derudover en række sekundære sproghandlinger, der understøtter den overordnede sproghandling. Udover at disse kategorier er bestemt af afsenderens hensigt, er der også fra modtageren særlige forventninger til teksterne.

De ekspressive tekster er typisk kommentarer, ledere og læserbreve. Det er argumenterende tekster, hvor kommunikatoren kommer med egne holdningstilkendegivelser. Man kan ikke vurdere sandhedsværdien i de ekspressive sproghandlinger. Der er her en illokutionær intention om at ændre på modtagerens forståelse. Genreforventningerne er dermed også knyttet til, at der i teksten kan ligge en eller anden form for overtalelse, et forsøg på at overbevise om, at en bestemt verdensopfattelse er den rigtige.

De deskriptive tekster afspejler begivenheder eller holdninger, som ikke er kommunikatorens egne. Det er journalistiske genrer som nyhedsartikler, interviews og reportage. De er redigeret ud fra det princip, at kommunikatoren forholder sig neutralt til de holdninger og begivenheder, der bliver udtrykt i teksten. Her er genreforventningerne for eksempel, at teksten er værdifri, og at den ikke forsøger at propagandere for et bestemt synspunkt. Deskriptive sproghandlinger forholder sig til virkeligheden, og det er derfor muligt at vurdere, om de er sande.

Udgiver, ejerforhold og finansiering

I fagforeningspressen er der sammenfald mellem udgiver og ejer. De enkelte fagforeningsblade ejes og udgives af de enkelte fagforeninger. En undtagelse herfra er *Ingeniøren*, der som det eneste blad drives som et uafhængigt aktieselskab. Ingeniøren er dog forpligtiget på at have et informationsindstik fra forbundet. I resten af specialet betragter jeg den politiske ledelse som synonym med udgiveren.

Nogle fagblade bliver udelukkende finansieret af udgiveren, det vil sige af medlemmernes kontingent. Andre blade bliver finansieret dels af udgiveren, dels af annoncer, og andre blade igen bliver finansieret udelukkende af annoncer. Nogle af de annoncefinansierede blade giver et overskud, der går i udgiverens kasse. Fagblade sendes gratis ud til alle medlemmerne, og det er meget begrænset, hvilke indtægter de har ved salg.

For bladene er der derfor også forskellige former for økonomisk afhængighed. Nogle er økonomisk afhængige af udgiveren, andre er økonomisk afhængige af annoncer, hvilket gør dem sårbare over for udsving i annoncemarkedet. Nogle har således oplevet faldende indtægter i forbindelse med, at en del jobannoncer er blevet flyttet fra blad til web. Selv om det stadig er forbundets websted, er en webannonce billigere end en annonce i bladet, og indtægterne er dermed blevet mindre.

Indtil 2002 modtog fagforeningsbladene portostøtte, men da den blev fjernet, var mange blade tvunget til at reducere omkostningerne. For nogle kostede det i den redaktionelle bemanning eller i freelancebudgettet, for andre blev der skåret i bladenes sidetal eller udgivelser.

Ansvarshavende

Den ansvarshavende redaktør står til ansvar for bladets indhold i henhold til medieansvarsloven:

I ethvert indenlandsk periodisk skrift skal det være angivet, hvem der efter stk. 2 er skriftets ansvarshavende redaktør, herefter kaldet redaktøren. (...) Ved redaktør forstås den, der er beføjet til at træffe endelig afgørelse om skriftets indhold. Der kan kun være een redaktør.

Medieansvarsloven (1998)

På 23 af de 56 fagforeningsblade (41 %) er det bladenes journalistiske redaktør, der står som ansvarshavende. Redaktøren har udelukkende ansvar for journalistiske produkter som blad og nyheder på forbundets websted. På 21 af bladene (38 %) er forbundets formand ansvarshavende. Dette er lidt specielt, eftersom formanden her vil have flere kasketter på. Han er både ejer, udgiver, ansvarshavende og som politiker også objekt for indholdet i bladene. På 12 blade (21 %) er det forbundets kommunikationschef, der står som ansvarshavende. Kommunikationschefen har det overordnede ansvar for forbundets samlede kommunikation, altså både journalistiske produkter og kommunikationsprodukter som pjecer og pressemeddelelser.

I resten af specialet skelner jeg mellem ansvarshavende og redaktør. Ansvarshavende er den person, der står til ansvar i henhold til medieansvarsloven. Redaktøren er den, der redigerer bladet. Det er således to forskellige roller, der på nogle blade tilfalder den samme person på andre blade to forskellige personer.

I Aisinger og Kretzschmers opgørelse er der 33 blade (50 %) med en redaktør som ansvarshavende. 29 blade (44 %) har formanden og fire blade (6 %) har kommunikationschefen¹³ som ansvarshavende.

Med forbehold for Aisinger og Kretzschmers opgørelse ser det ud til, at ansvaret flere og flere steder overgår til kommunikationschefen. F.eks. overgik ansvaret for bladet *Finans* i 2002 fra formanden til kommunikationschefen og i 2005/6 overgik ansvaret på samtlige HK-blade fra en redaktør eller en formand til kommunikationschefer. En sammenligning af min og Aisinger og Kretzschmers opgørelse viser, at det både er blandt blade med henholdsvis en redaktør og en formand som ansvarshavende, at ansvaret er blevet overdraget til en kommunikationschef.

Det ser således ud som om, fagbladene rent redaktionelt har haft en bevægelse, hvor bladene fra de opstod med fagbevægelsen i slutningen af det 19. århundrede blev skrevet og redigeret af aktive i fagbevægelsen. I løbet af 1950'erne blev bladene i højere og højere grad professionaliserede, idet man begyndte at ansætte journalister og at have journalistiske redaktører¹⁴.

I begyndelsen af det nye årtusind er ansvaret i højere grad givet til kommunikationscheferne. Dette kan tyde på, at forbundene ser deres kommunikation som et samlet hele, hvor fagforeningsbladet er en kommunikationskanal blandt flere, der i højere grad skal styres af udgiverne end leve sit eget liv. Er det rigtigt, kan det hænge sammen med den generelle medlemsnedgang i fagbevægelsen. Forbundene kan se faldene indtægter og skal derfor i stigende grad være bevidste om, dels hvad pengene skal bruges til, dels hvordan de kan fastholde og gerne tiltrække flere medlemmer. I disse overvejelser har kommunikationen en central plads. Dette forhold gjorde sig også gældende på de tre blade, hvor redaktøren blev udskiftet, som jeg beskrev i indledningen.

¹³ Aisinger og Kretzschmer har i deres speciale skrevet, at nogle blade både har en redaktør og en politiker som ansvarshavende. Jeg antager, at de bruger denne kodning, når det er en kommunikationschef, der er ansvarshavende.

¹⁴ Bladet *Stof og saks* var det første fagforeningsblad, der ansatte en journalist som redaktør. Det gjorde de i 1950.

Denne konklusion støttes af et tema i Fagpressen nr. 3 2006, der handlede om redaktionel uafhængighed i fagpressen. Der står:

Rundt om i fagpressen oplever journalister i stigende grad, at deres redaktionelle frihed skrumper. (...) Tendensen går nu i retning af, at redaktionen rykkes tættere på topledelsen og underlægges kommunikationsafdelingen. Dermed bliver det tydeligt, at bladet er en del af et strategisk projekt styret oppefra – og ikke længere en tumbleplads alene for journalister.

Berit Andersen (2006:15)

Kommunikatør

Jensen kalder den, der skriver teksten, for kommunikator. Kommunikatøren af de deskriptive tekster vil ofte være en journalist, der formidler andres synspunkter eller viden, eller en ekspert, der formidler egen viden. Kommunikatøren af ekspressive tekster kan være både politikere i forbundet, forbundets medlemmer eller redaktionen, typisk redaktøren.

Policy

På alle medier er der en kontrakt eller policy, der definerer redaktørens arbejde. I de etiske retningslinier, der er for fagpressen, udviklet af foreningen *Dansk Fagpresse*, står der:

Redaktørens frihed

En redaktør forudsættes at dele sit blads grundsyn, idegrundlag og formålsbestemmelser. Men inden for denne ramme skal redaktøren have en fri og uafhængig ledelse af redaktionen og fuld frihed til at forme bladets meninger, selv om disse i enkelte spørgsmål ikke deles af udgiveren eller ledelsen.

Etiske regler for fagpressen

Nogle fagforeningsblade har såkaldte frihedsbreve. På *Socialpædagogen* hedder det for eksempel:

Socialpædagogen har frihedsbrev – det vil sige, at bladet bliver redigeret ud fra en journalistisk prioritering. Socialpædagogen arbejder ud fra målgruppens – medlemmernes interesser.

Etiske regler for fagbladet Socialpædagogen

På *Tandlægebladet* har de også frihedsbrev. I de redaktionelle koncepter for bladet står der:

De holdninger, der kommer til udtryk i artikler og debatindlæg i *Tandlægebladet*, er ikke nødvendigvis udtryk for DTF's holdninger. *Tandlægebladet* har et journalistisk frihedsbrev. Dette frihedsbrev sikrer redaktionen ret til at udføre uafhængig og kritisk journalistik, som tilgodeser hensynet til medlemmernes behov for alsidig information, og som kun begrænses af lovgivningen vedrørende injurier, medieansvarsloven og af DTF's Etiske Regler og Kollegiale Vedtægt.

Uddrag af redaktionelt koncept for Tandlægebladet

I begge de ovenstående citater er en central formulering, at blade-ne skal tage hensyn til medlemmerne. Denne formulering tyder på en opfattelse af medlemmet som borger, altså som en del af offentligheden. Med den opfattelse af medlemmet følger en opfattelse af mediet som et, der skal tjene offentlighedens interesser. Frihedsbrevene giver således udtryk for offentlighedstankegangen, denne opfattelse vil jeg komme nærmere ind på i næste kapitel.

Primær modtagergruppe

Den primære modtagergruppe er den, som bladet bliver sendt ud til, det vil sige forbundets medlemmer.

Sekundære modtagergrupper

Fagforeningsbladene har flere sekundære modtagere. En gruppe er de mennesker, der ser bladene hjemme hos medlemmerne og læser dem der. Det kan være ægtefæller eller børn. En anden gruppe er politikere, der har en interesse inden for feltet. En tredje gruppe er journalister på andre medier, det kan både være dagspressen og andre fagblade. Afsenderen kan kommunikere mere eller mindre målrettet mod disse sekundære målgrupper. Ledere i *Journalisten* er for eksempel i højere grad rettet mod politikere end mod medlemmer. På samme måde er det vigtigt for andre fagforeningsblade at være dagsordensættende, det vil sige at skrive historier, der bliver refereret i dagspressen. Begge dele kan både ses som et ønske om at påvirke den offentlige opinion og et ønske om at blive profileret udadtil.

Kilder

Fagforeningsbladene har et særligt forhold og en særlig adgang til kilderne. For det første holder bladenes redaktioner ofte til lige midt i mellem kilderne. På de fleste redaktioner skal man således ofte blot bevæge sig et par kontorer længere ned ad gangen for at tale med en hovedkilde til en historie. For det andet er kilderne ofte nære kolleger. Sidder redaktionen i forbundshuset side om side med andre afdelinger af forbundet, som det for eksempel gør sig gældende i Finansforbundet, vil man ofte få et tæt kollegialt forhold til personer, der også kan optræde som kilder i bladet. På *Finans* spiser redaktionen f.eks. morgenmad med den afdeling, der hedder udviklingsafdelingen en gang om ugen, et udelukkende socialt arrangement, og til frokost er redaktionen samlet med resten af forbundshuset.

For det tredje har redaktionerne ofte mulighed for at være til stede ved for eksempel hovedbestyrelsesmøder eller andre møder, hvor den øvrige presse er forment adgang. Her vil journalisterne ofte få fortrolige oplysninger, som de ikke må viderebringe. Adgangen til disse møder er derfor baseret på et tillidsforhold mellem organisationen og redaktionen. Redaktionen må kun videregive oplysning-

ger fra den type møder, hvis organisationen kan godkende det. På denne vis har journalisterne et latent dilemma, idet de kan sidde inde med historier, de mener, er relevante for læserne, men som de ikke må bringe for bladets udgiver.

Med denne eksklusive adgang til kilderne og dette ofte personlige forhold til kilderne kan man diskutere, om redaktionerne kan påkalde sig en uafhængighed af kilderne. Det kan være svært at lave en afslørende historie om sin gode ven, og man kan ikke nødvendigvis videregive, hvad man vurderer som væsentlige informationer fra hovedbestyrelsesmødet¹⁵.

Institutionelle normer

Under institutionelle normer regner jeg normer for journalistikken generelt. En del af formuleringerne i de etiske regler for fagpressen (her formoder jeg, de mener regler for etik), giver udtryk for sådanne normer. Der står:

En redaktør skal altid have pressens ideelle mål for øje. Redaktøren skal varetage ytringsfriheden og efter bedste evne arbejde for det, som efter hans eller hendes mening tjener samfundet.

Gennem sit blad skal redaktøren fremme saglig og fri informationsformidling og meningsdannelse. Han eller hun skal efterstræbe en journalistik, som gør det klart for læseren, hvad der er reportage og formidling af information og fakta, og hvad der er bladets egne meninger og vurderinger.

Etiske regler for fagpressen

Disse regler lægger sig inden for den tænke måde om journalistikken, som jeg vil redegøre for i kapitel 5.

¹⁵ Dette nære forhold til kilderne er der ofte også i lokalpressen, hvor kilderne og objekterne for historierne kan være både gode venner og naboer til journalisterne, for ikke at glemme annoncører på bladet.

Samfund

Forholdene for fagbevægelsen særligt LO-forbundene har de sidste ti år været, at medlemstallet er faldet. Fra mere end 1,3 millioner medlemmer i midten af 1990'erne er medlemstallet faldet med 230.000 til under 1,1 millioner i 2005 (Michael Olsen og Thomas Flensburg, 2006). En del af de medlemmer er flyttet over i de billigere forbund som 'Job og Liv' og 'Den Kristelig Fagforening'. I januar 2006 gjorde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol op med den særlige danske eksklusivaftale. Den har hidtil forpligtet arbejdsgiverne til kun at ansætte medlemmer af en bestemt fagforening. Sådan er det ikke længere, og med afskaffelsen af den såkaldte fagforeningstvang er vejen banet for endnu større frafald. Den gamle fagbevægelse er derfor i gang med at redefinere sin rolle, tydeliggøre sit arbejde overfor medlemmerne og på forskellig vis fastholde sin position som en af arbejdsmarkedets parter.

Kapitel 5: Nyhedsparadigmet

Min problemformulering lyder, i hvilket omfang udgiveren er bestemmende for det redaktionelle indhold i fagforeningsbladene. Idealet om, at pressen skal være uafhængig og selvbestemmende, er knyttet til den dominerende forestilling om pressen i Danmark. Den forestilling kalder jeg for 'Nyhedsparadigmet'. I dette kapitel vil jeg bestemme dette paradigme. Paradigmet indbefatter et bestemt ideal for journalistikken, en bestemt opfattelse af læseren, en bestemt arbejdsmetode, en bestemt fremstillingsform og en bestemt selvopfattelse.

Fagforeningsjournalisternes idealer

Som optakt til dette speciale har jeg lavet en pilotundersøgelse, hvor jeg har interviewet tre fagforeningsjournalister om, hvilke idealer de har for pressen, og hvordan de oplever muligheden for at udleve disse idealer i fagforeningspressen. Jeg har talt med: 1) en journalist fra *Fagbladet TIB*, Træ Industri og Bygs blad, 2) en journalist fra *Finans*, Finansforbundets blad, og 3) en journalist fra *Journalisten*, Journalistforbundets blad. Både *Fagbladet TIB* og *Journalisten* har en redaktør som ansvarshavende. På *Finans* er kommunikationschefen ansvarshavende. Interviewudskrifterne ligger som bilag 2.

Journalistik eller kommunikationsarbejde

Journalisten på *Fagbladet TIB* siger om sit arbejde:

Reelt har vi ikke noget klassisk journalistisk arbejde her. Jo, vi gør brug af nogle af de klassiske redskaber indenfor journalistikken, når vi laver artikler og sådan noget, men vi laver ikke uafhængig journalistik. Vi laver ikke kritisk journalistik, så på den måde, er det egentlig kommunikation.

Journalist på Fagbladet TIB (bånd 1:3,4)

Journalisten taler sig frem til to ting. For det første siger hun, at hun ikke laver klassisk journalistik, og at hun ikke laver kritisk og uafhængig journalistik. Herigennem får hun defineret klassisk journalistik som værende uafhængigt og kritisk. Om hun mener, at klassisk journalistik er det samme som 'rigtig' journalistik, eller om hun refererer til forskellige journalistiske traditioner, er ikke helt klart, men der er en antydning af, at hun mener, at det at være uafhængig og kritisk er to kernedefinitioner af journalistik. Dette ligger også i den anden ting, hun taler sig frem til, nemlig at hun ikke være kritisk og uafhængig, laver hun kommunikationsarbejde.

På Finans definerer journalisten blandt andet sit ideal for journalistikken på denne måde:

Jeg er meget klassisk på den måde, at jeg ser mig selv meget som medlemmernes vagthund. Jeg føler, det er min rolle at være med til at fortælle, hvad det er, der foregår her i foreningen. (...) Og hvis de [fagforeningspolitikkerne] kan stå inde for alt det, de gør, så kan de også tåle, at jeg kigger dem i kortene. Så har de en interesse i, at jeg fortæller, hvad der foregår, og at jeg gør det troværdigt. Det vil sige, at jeg også får lov til at gøre det, når nogen træder ved siden af.

Journalist på Finans (bånd 4:22,9)

Journalisten tilpasser her den traditionelle opfattelse af journalisten som vagthund til det, at han arbejder i en forening. Traditionelt skal journalisten som vagthund holde øje med magthaverne på offentlighedens vegne. Men i citatet siger journalisten også, at han skal holde øje med magthaverne, for at tjene magthavernes inte-

resser. Magthaverne – fagforeningspolitikere - skal fremstå troværdigt over for medlemmerne, og journalisten mener, at det gør de, hvis journalisten får lov til at fortælle alt om dem, både de gode og de dårlige historier. Journalisten mener, at medlemmerne i højere grad vil kunne fatte tillid til forbundspolitikere, hvis der er gennemsigtighed omkring deres arbejde.

I det følgende citat definerer han sin egen forståelse af forskellen på kommunikation og journalistik:

Det er et spørgsmål om kasket. Det er meget forskellen på afsenderorienteret kommunikation og modtagerorienteret kommunikation. Når jeg laver informationsarbejde, tænker jeg på, hvem der sender det og hvilket budskab, de vil have ud. Når jeg laver journalistik, så vender jeg den om og tænker, hvem er modtageren, og hvad kan de bruge.

Journalist på Finans (bånd 4:2,3)

Når han spørger om, hvad modtageren kan bruge, så betragter han journalistikken ud fra et væsentlighedsprincip forstået som, hvad der er væsentligt for borgeren og offentligheden. Han trækker offentlighedsidealet med sig ind i fagforeningspressen, selv om fagforeningen som en forening hører til i den private sfære. I modsætning hertil kalder han det kommunikationsarbejde, når han tager udgangspunkt i, hvad der er væsentligt for afsenderen at få ud til medlemmerne eller andre grupper.

Uafhængighed

Journalisten på *Finans* har også et ideal om, at journalistikken skal være fri og uafhængig. Han siger:

Jeg tror langt hen ad vejen, at det ideal jeg holder fast i, det er frihedsidealet. Jeg har friheden til at skrive de historier, jeg gerne vil, eller som jeg synes, er vigtige. Og der hvor jeg går på kompromis [med mine idealer], det er der, hvor jeg føler, at friheden

ikke er der. (...) Det er i de situationer, hvor jeg er tvunget til kun at se historien fra en side, der krummer jeg tæer. For det er ikke det, jeg har villet.

Journalist på Finans (bånd 5:8,0)

Journalisten definerer i citatet det at være journalist som at være fri og uafhængig. Han definerer sig selv som uafhængig, hvis han kan indtage en position, hvorfra han som en udenforstående kan betragte foreningen. Han definerer sig selv som fri, hvis han selv bestemmer, hvad han vil skrive. Føler han, at han bliver tvunget til kun at se sagen fra én side, synes han ikke, han lever op til sit eget ideal for journalistikken. Det er her vigtigt at se den nuance, han selv lægger ind i udtalelsen, idet han siger 'tvunget'. Han kan således godt selv *vælge* kun at se sagen fra én side, hvorved han har bevaret sin journalistiske integritet, eftersom det er et eget valg. Men *tvinges* han til det, er det andres valg, og hans frihed er blevet ham frarøvet.

Journalisten på *Journalisten* oplever, at han kan lave uafhængig journalistik. Hans ideal for journalistikken er meget identisk med det, de to andre journalister havde:

(Det forkromede ideal for journalistikken) er jo, at journalistik skal holde øje med magthaverne, med magtmisbrug, med embedsmisbrug, med pengemisbrug. En vagthundfunktion. Jeg synes også altid, man har en forpligtigelse til at søge og se, om der er overensstemmelse mellem det, folk siger og det, de gør. Og så er journalistik, synes jeg, hvis vi virkelig snakker idealer, så er det et sted, hvor de synspunkter og tanker og visioner for, hvad det her samfund er for noget, det er det sted, hvor man diskuterer det. Pressen og journalistikken har en forpligtigelse til, at alle stemmer i samfundet bliver hørt, så alle er med i det her samfund.

Journalist på Journalisten (bånd 2:22,5)

Ligesom de to andre journalister beskriver han her et ideal om, at journalisten skal være vagthund. Men han beskriver også et ideal

om pressen som en institution, der skal værne om ytringsfriheden. Dette mener han, at journalistikken gør ved at sikre, at alle stemmer bliver hørt, altså at alle får mulighed for at ytre sig.

Journalistik er nyheder

Journalisten på *Fagbladet TIB* konstruerer tre kategorier for sit arbejde: Kommunikationsarbejde, klassisk journalistik og journalistik, der ligger i en gråzone, det vil sige journalistik, der ikke er rigtig journalistik. I de situationer, hvor hun er kilde for journalister fra andre blade, der for eksempel skriver om illegalt arbejde, opfatter hun sig selv som en kommunikationsmedarbejder, der formidler TIBs budskab til andre journalister. Klassisk journalistik og journalistik i gråzonen beskriver hun igennem de to nedenstående eksempler. Første eksempel handler om klassisk journalistik:

Klassisk journalistik, i den grad vi kan gøre det, er eksempelvis en artikel i fagbladet om, at der er sket en dødsulykke oppe på en eller anden møbelvirksomhed, hvor vi har mange medlemmer gående. Det lavede jeg for eksempel til sidste nummer. Og der kan man lave klassisk journalistik og kritisk journalistik i den forstand, at man kan konfrontere arbejdsgiveren og sådan noget. Og se hvordan sagen står, og om han bliver anklaget og sådan nogle ting.

Journalist på Fagbladet (bånd 1:4,8)

Et eksempel på en historie i gråzonen, er nedenstående historie, der handler om, at TIB er begyndt at optage selvstændige i sin a-kasse. Hun fortæller, at historiens formål er at informere medlemmet om sagen:

Så havde vi en caseperson, der fortalte, at selvom han nu var blevet selvstændig, så ville han gerne blive i TIB, og hvorfor han gerne ville det. Så det er både en pr-mekanisme, der bliver sat i gang, og samtidig gør man brug af nogle af journalistikkens red-

skaber, fordi man interviewer ham og skærer det til,
vinkler det på klassisk journalistisk vis.

Journalist på Fagbladet (bånd 1:5,8)

Fra et nyhedsjournalistisk perspektiv er forskellen på historien om dødsulykken og historien om a-kassen den, at dødsulykken lever op til alle de fem nyhedskriterier¹⁶. Den er aktuel (lige sket), den er væsentlig (siger noget om arbejdsforholdene på læsernes arbejdspladser), der er identifikation (det er en arbejder, der er død, det kunne have været læseren eller læserens kollega), den er sensationel (dødsulykker er sjældne, hvorved det spektakulære og usædvanlige, sensationskriteriet blandt andet indebærer, er opfyldt), og endelig er det en historie, der rummer en konflikt (mellem arbejdsgiver og arbejdstager). Historien bliver defineret som journalistik, fordi den lever op til alle kriterierne for nyheder. Men journalistens opfattelse af, om hun laver journalistik eller laver noget andet, er tæt knyttet til hendes mulighed for at være kritisk. Kan hun være kritisk over for nogen i dette tilfælde arbejdsgiveren, laver hun journalistik.

Det forholder sig anderledes med den historie, der handler om, at forbundets a-kasse nu kan optage selvstændige. Det er aktuelt (lige blevet muligt), det er væsentligt (hvis læseren er selvstændig eller overvejer at blive det), men der er ingen identifikation, ingen sensation og ingen konflikt. Historien lever ikke op til alle kriterierne for en nyhedshistorie. Journalisten konstruerer en identifikation i historien, idet hun interviewer en såkaldt case, altså en person hun kan fortælle historien igennem. Igennem hans erfaringer som selvstændig kan hun fortælle andre medlemmer, at det er en mulighed.

For a-kassehistorien gælder det, at journalisten ikke kan være kritisk, fordi muligheden for at være kritisk i denne historie ligger i det at stille kritiske spørgsmål til forbundet. Og den slags spørgs-

¹⁶ I de fleste danske lærebøger om journalistik er der fem nyhedskriterier, der går igen (Ida Schultz, 2006:45). Jeg bruger også disse fem nyhedskriterier: aktualitet, væsentlighed, identifikation, sensation og konflikt (Peter Kramhøft, 2000:52). Schultz fandt igennem sine etnografiske studier frem til endnu et udover de fem, nemlig eksklusivitetskriteriet, hvor det, at være det eneste medie der har en nyhed, er et kriterium i sig selv. Derudover er der Johan Galtung og Mari Holmboe Ruges (1970) analyse af udenrigsnyheder, der bringer dem frem til en identificering af tolv nyhedskriterier.

mål, har hun allerede fortalt, kan hun ikke stille i fagforeningsbladet. Der er således flere grunde til, at journalisten definerer arkassehistorien som liggende i en gråzone. Hun kan ikke selv bestemme, hvordan hun skal vinkle historien og hvilke elementer, der er væsentlige. Hun oplever derfor, at hun ikke kan arbejde selvstændigt med historien, men laver et stykke kommunikationsarbejde for forbundet, hvor hun gør brug af sine journalistiske formidlingsmetoder. Derudover er hendes forhold til læseren i denne historie ikke læseren som borger, der skal have væsentlige oplysninger, men læseren som medlem, der skal informeres om, hvad der sker i forbundet. Derfor betragter hun ikke historien som rigtig journalistik.

Disse to eksempler laver en definition af journalistik som noget, der lever op til nyhedskriterierne, er kritisk, er uafhængigt og henvender sig til læseren som borger.

Journalisten på *Fagbladet TIB* giver her et andet eksempel på en historie, hvor hun ikke fandt, at hun lavede kritisk journalistik. Hun havde skrevet om beskæftigelsesreformen, hvor hun fandt, at det primære sigte for forbundet var at tage afstand fra den:

Altså, det er jo bare propaganda et eller andet sted. Altså, fordi vi går jo ikke ind... Hvis vi skriver kritisk om beskæftigelsesreformen, så går jeg ikke ind og interviewer beskæftigelsesministeren og lader ham komme med sin side af sagen. Jeg lader bare vores folk tale. Og måske en forsker, der støtter min vinkel.

Journalist på Fagbladet TIB (bånd 1:32,5)

Da hun ikke hører modparten i denne historie, finder hun, at hun laver propaganda. Hun definerer på den måde ensidig eller partsjournalistik som propaganda. Hun definerer det som propaganda, fordi hun ikke lader den angrebne part forsvare sig, og fordi hun vælger en forsker, der støtter hendes vinkel frem for at lave research uden at have en dagsorden eller vinkel på forhånd og derefter skrive den historie, hun finder mest væsentlig. Det er endnu nogle kriterier, der definerer journalistikken nemlig det at høre

modparten og det at høre flere kilder, der viser forskellige sider af en sag.

Opsummering

Interviewene med de tre journalister har således vist mig en række idealer for journalistikken, idealer der både er knyttet til journalisternes praksis, til journalistikkens funktion og til læseren. De har også vist mig, at lever journalisterne eller journalistikken ikke op til disse idealer, så mener journalisterne ikke, at det, de laver, er journalistik.

Journalisterne definerer journalistik ved disse idealer:

1. Journalistik skal kunne laves uafhængigt af udgiverens interesser og journalisten skal selvstændigt kunne vælge historie, vinkel og kilder.
2. Journalistik skal skrives til læseren som borger
3. Journalistik skal være kritisk, særligt overfor magthaverne, journalisten skal fungere som vagthund.
4. Journalistikken skal leve op til de fem nyhedskriterier aktualitet, væsentlighed, identifikation, sensation, konflikt.
5. Journalisten skal indhente dokumentation fra flere kilder, er der uenigheder, skal artiklen vise denne uenighed.

Et paradigme

Det, de ovenstående interviewpersoner siger, er et godt billede af den dominerende tænkemåde i dansk journalistik. Det er en tænkemåde, der som sagt indbefatter en bestemt fremstillingsform, en bestemt arbejdsmetode, et bestemt forhold til læseren et bestemt ideal for pressens funktion og en bestemt selvforståelse. Disse karakteristika vil jeg redegøre nærmere for i det nedenstående.

Fremstillingsform

Den dominerende fremstillingsform er nyheden, der er karakteriseret ved den omvendte nyhedstrekant. Det er en form, der bygger på et relevansprincip, hvor det mest relevante står som det første i teksten, derefter det næstmest relevante osv. Relevansstrukturen afløste historisk set den lineære struktur, hvor historien blev fortalt kronologisk. I disse historier var der heller ikke nødvendigvis en rubrik, og den enkelte nyhed var derfor ikke en uafhængig enhed (Søren Kolstrup, 2005).

For læseren har relevansstrukturen den fordel, at det er nemt at orientere sig i avisens udbud af nyheder, da man kan nøjes med at læse rubrikkerne (der ideelt set indeholder selve nyheden) og fordybe sig i udvalgte nyheder. For redaktionssekretæren eller layouteren har den omvendte nyhedstrekant den fordel, at historien kan skæres fra bunden, det vil sige, at historien nemt kan passes ind i avissidens layout uden at miste væsentlige oplysninger, og uden at den som tekst virker amputeret eller ufærdig.

Nyheden som fremstillingsform opstod i USA i 1850'erne og bredte sig langsomt over Atlanten. I Danmark viser Kolstrups (2005) undersøgelse, at der var ganske få (men dog alligevel nogle) historier, der var struktureret efter den omvendte nyhedstrekant i 1870'erne, men i 1940 var det den altdominerende tekststruktur.

Der er mange teorier om, hvorfor den omvendte nyhedstrekant som fremstillingsform blev udviklet og vandt frem som den dominerende tekststruktur (den teknologiske, den politiske, den kulturelle og den økonomiske). Men ifølge Horst Pöttker (2005), kan det meget vel være den omvendte nyhedstrekants kommunikative potentiale, der gjorde, at den vandt så stor udbredelse og dominans. Han påpeger nemlig, at den omvendte nyhedstrekant som tekststruktureringsprincip udviklede sig sideløbende med andre nye tiltag, der skulle styrke læserens reception af teksten. Det var reduktion af teksten og sætningers længde, brug af rubrikker, billede og fotografier som illustrationer til artiklerne og opdelingen af nyheder i bestemte sektioner. Det tyder således på, at nyhedstre-

kanten var en blandt flere metoder til at forbedre kommunikationen og fange læserens opmærksomhed (Pöttker, 2005:63).

Den nye struktur tildelte journalisten en ny og mere aktiv rolle, idet det var journalisten, der suverænt afgjorde, hvad der var mest relevant. I den kronologisk struktur var det for eksempel taleren der afgjorde, hvad der var mest relevant, idet journalisten kronologisk refererede talerens synspunkter. Som jeg vil uddybe senere, bliver det mest væsentlige målt i forhold til offentligheden.

Pressens funktion

Nyhedsparadigmet indbefatter en forestilling om, hvilken funktion pressen har. Medieudvalget definerer i betænkningen fra 1996 fire primære funktioner for pressen, der alle har til formål at sikre demokratiet. De fire funktioner er: (1) pressen skal formidle nyheder og anden information til borgerne, (2) pressen skal fremdrage diskutabile forhold hos samfundets forskellige magthavere, (3) pressen skal være en instans, som borgeren henvender sig til for at indrapportere kritisable forhold i samfundet og (4) pressen skal være forum for samfundsdebatten (Medieudvalget, 1996:7-8).

Den forestilling, der kommer til udtryk i Medieudvalgets betænkning er, at pressen overordnet er et redskab for offentligheden dels som en 'messenger', der skal viderebringe informationer og debat om samfundet, dels som en instans der på offentlighedens vegne skal kontrollere magthaverne.

Formidler af information

Den første funktion i mediebetænkningen handler om, at medierne skal viderebringe vigtige informationer og nyheder til borgeren. Idealet, som det bliver formuleret af Gunnar Andrén m.fl. (1979), er, at medierne skal tjene den demokratiske proces:

Dette sker bl.a. ved at medierne formidler informationer til almenheden. Den enkelte borger udøver

sine demokratiske rettigheder på baggrund af den viden og indsigt han eller hun har, ikke blot i sin nærmeste omverden, men også i den del af virkeligheden, som ikke ligger inden for den enkeltes synsfelt, men ikke desto mindre griber dybt ind i hans eller hendes liv.

Andrén m.fl., 1979:18-19

Medierne skal således give borgeren tilstrækkelig information til, at hun kan agere oplyst i demokratiet. Men informationen skal også viderebringes på en måde, så det er borgeren selv, der tager stilling. Dette skal formidlingen sikre ved at være objektiv. Forfatterne definerer objektivitet sådan:

At skildre virkeligheden som den er – det er det der er objektivitetens opgave eller rettere den objektive journalistiks opgave.

Andrén m.fl., 1979:35-36

Objektivitetsidealet voksede frem i USA over en århundrede lang periode, der begyndte omkring 1860'erne. I 1950'erne var 'den objektive journalistik' absolut dominerende. Højdepunktet i denne udvikling løb fra 1880'erne til omkring 1930, hvor ca. 80 % af indholdet var blevet objektiv journalistik¹⁷ (Harlan S. Stensaas, 2005:41). Objektivitetsidealet i journalistikken opstod i forlængelse af positivismen, som er en videnskabsteoretisk position og metode, hvor man observerer virkeligheden, og derefter objektivt rapporterer det, man har observeret. For den positivistisk orienterede forsker var der det krav, at de skulle uddrage konklusioner af de indsamlede data, mens journalisten skulle lade det være op til læseren at drage konklusionerne (Stensaas, 2005:45-46).

Stensaas argumenterer for, at dette skift i den journalistiske tænkemåde hang sammen med et skift i periodens kultur og tænkemåde. Det kristne grundsyn, som giver fundament for en absolut moral, blev gradvist mindre dominerende, idet et mere sekularise-

¹⁷ Stensaas beskriver ikke hvilke tekstlige karakteristika han lader være definerende for, om en tekst kan beskrives som objektiv.

ret verdensbillede langsomt voksede frem. Sekulariseringen betød, at sandheden og den moralske dannelse i stigende grad blev et anliggende for den enkelte borger. Stensaas skriver:

If the journalist deals in truth and truth is relative, depending on the receiver, then the only course is to present "value-free data" so that the recipient may fashion his own "truth" from the "facts".

Stensaas, 2005:46

Andrén m.fl. redegør for en skandinavisk diskussion af objektivitetsbegrebet. Et af synspunkterne her Westerståhls (i Andrén m.fl., 1979:15), der har et sammensat objektivitetsbegreb. Det overordnede begreb er objektivitet, herunder er saglighed og upartiskhed. Under saglighed er sandhed og relevans og under upartiskhed er balance forstået som ikke partiskhed og neutral præsentation.

Robert A. Hackett og Yuezhi Zhao (1998) udpeger et sæt af antagelser, som de anser for at være en nødvendig forudsætning for, at objektiviteten kan være et opnåeligt ideal. Dette sæt af antagelser knytter sig til det de kalder for objektivitetens epistemologi. Objektivitetens epistemologi forudsætter, at det er muligt at adskille fakta fra værdier, og at det ligeledes er muligt at adskille den, der observerer fra det, der observeres. Disse antagelser fører til en antagelse om, at det må være muligt for journalisten at iagttage og beskrive begivenheder, uden at disse bliver farvet af journalistens individuelle perspektiv, og at det dermed er muligt at finde og viderebringe en universel sandhed om begivenheder.

Arbejdsmetode

De 'Vejledende regler for god presseskik' udpeger et sæt retningslinier for, hvordan den journalistiske praksis bør være:

1. Det er massemediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives, er korrekte.
2. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt.
3. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende.
4. Angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde.
5. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer.

Vejledende regler for god presseskik

Retningslinierne er udviklet med baggrund i forestillingen om pressens funktion i demokratiet. Reglerne forudsætter, at det er muligt at viderebringe korrekt information, hvilket vil sige, at det er muligt objektivt at vurdere, om informationen er korrekt. De forudsætter også, at det er muligt at adskille fakta fra kommentarer. Endvidere instruerer reglerne journalisterne i at være kritiske, at høre den angrebne part og at bringe svaret sammen med angrebet.

Derudover er det indeholdt i den positivistiske videnskab som ideal, at de fakta, journalisterne videregiver, skal kunne dokumenteres. I journalistikken bliver fakta dokumenteret gennem eksterne kilder, f.eks. eksperter. I dag forventes det, at journalisterne finder relevante kilder til historien, hvilket vil sige kilder, der har en anerkendt viden, kilder der kan identificeres som repræsentanter for relevante institutioner, eller kilder, som er direkte personligt involveret i historien (Hackett og Zhao, 1998:84-85).

Gaye Tuchman (1972) undersøgte i 1972 den journalistiske praksis i USA. I undersøgelsen viser hun, at journalisterne i høj grad brugte bestemte metoder for at kunne påkalde sig objektivitet. Hun beskriver metoderne som 'et strategisk ritual', som journalisterne be-

nyttede sig af for at beskytte sig selv mod kritik fra redaktionschefen og mod beskyldninger om injurier.

De metoder, journalisterne ifølge Tuchman benyttede sig af, var:

1. Præsentation af flere sider af en konflikt (journalisten påkalder sig objektivitet ved at repræsentere 'begge sider af historien')
2. Præsentation af flere informationer, der skal understøtte de fremsatte påstande (dette er også med til at objektivisere historiens påstande)
3. Citering af kilder, så det er muligt at identificere, hvilke personer der fremsætter de påstande, der står i artiklen (dette skal være med til at fjerne journalisten fra historien og signalere, at 'denne udtalelse tilhører en anden end journalisten')
4. Informationsstruktur, så det mest væsentlige kommer først (Tuchman siger, at denne strategi er den mest problematiske for journalisterne, fordi struktureringen altid vil falde tilbage på journalisten. Journalisterne vil sige, at informationsstrukturen er baseret på en professionel vurdering af nyheden) (Tuchman, 1972:665-670).

Samlet set tegner der sig et sæt af metoder, hvor fakta skal dokumenteres af eksterne kilder, journalisterne skal være kildekritiske (hvilket er et ideal, som er importeret fra historieforskningen), den krænkede eller angrebne part skal høres, der skal være en klar adskillelse mellem kommentarer og fakta, og journalisten skal ikke være en aktør i historien. Samlet set påkalder journalisterne sig objektivitet, hvis de benytter sig af disse metoder.

Den fjerde statsmagt

I mediebetænkningen drejer funktion to og tre sig om pressen som den fjerde statsmagt. Her skal pressen være et kritisk korrektiv ved siden af den lovgivende, udøvende og dømmende magt. Traditionelt er denne forståelse af pressen blevet tolket på to forskellige måder. Den ene lægger vægt på pressens indflydelse som selvstændig opinionsmagt (hvilket i mediebetænkningen ikke bliver

fremhævet som en af hovedfunktionerne), den anden fremhæver rollen som vagthund overfor den udøvende magt (Sigurd Allern, 1996) (hvilket netop er den funktion, mediebetænkningen fremhæver).

Schultz (2006) har analyseret, hvilke begrundelserne der anvendes, når journalister tildes Cavlingprisen og har på den baggrund identificeret tre begrundelsesrammer. Den første ramme kalder hun ”formidlende journalistik”. Det var rammen om begrundelserne for tildelingen af Cavlingprisen i periode 1945-1964. I periode 1965-1984 var begrundelsesrammen primært ”dagsordensættende journalistik”, det vil sige pressen som selvstændig opinionsmagt. I perioden 1985-2004 var begrundelsesrammen primært ”afslørende journalistik”, det vil sige i overensstemmelse med opfattelsen af pressen som vagthund, der skal udføre en overvågningsopgave på offentlighedens vegne.

Det viser, at opfattelsen af, hvordan pressen skal leve op til rollen som den fjerde statsmagt, har ændret sig, og at det i dag er funktionen som vagthund frem for funktionen som dagsordensætter, der er det dominerende ideal for pressen.

Læseren som borger

Som sagt implicerer nyhedsparadigmet en bestemt opfattelse af læseren. Denne opfattelse kommer til udtryk i den omvendte nyhedstrekant, hvor princippet er, at det væsentligste kommer først. I nyhedstrekanten er det nemlig underforstået, at det er det, der er mest væsentligt for *offentligheden*, der skal komme først, fordi det er det, der er mest væsentligt for, at borgeren kan agere oplyst i demokratiet.

Borgeren bør i henhold til idealet kunne se bort fra sine egne interesser og i stedet se og tage hensyn til de fælles interesser i samfundet.

Uafhængighed

For at journalistikken kan leve op til idealerne om at viderebringe objektiv information, fungere som vagthund overfor magthaverne, skabe debat og sikre ytringsfriheden, er det en grundlæggende betingelse, at journalistikken kan skrives uafhængigt. I den første lærebog for journalistik på dansk har forfatteren Ole Cavling lavet en 'journalistikkens katekismus'. Heri hedder det blandt andet:

Af afgørende Betydning er, at Pressen staar frit til alle Sider og kun tager Hensyn til Befolkningens Interesser. Hensyntagen til private Interesser, ligegyldigt af hvilken Grund, naar de strider imod, hvad der gavner Offentligheden, kan ikke forenes med redelig Journalistik ... Partigængeri i redaktionelle Kommentarer, som bevidst afviger fra Sandheden, er det samme som at øve Vold mod det bedste i al Journalistik; i Nyhedsspalten nedbryder det et af Professionens Grundprincipper.

Ole Cavling (1928), i Jette Drachmann Søllinge (1999:83)

I Vejledende regler for god presseskik står der:

Under brud på god presseskik henhører også hindring af berettiget offentliggørelse af informationer af væsentlig betydning for offentligheden, samt eftergivenhed over for udenforståendes krav om indflydelse på massemediernes indhold, hvis eftergivenheden kan medføre tvivl om massemediernes frie og uafhængige stilling.

Vejledende regler for god presseskik

Begge citater forholder sig til, at journalistikken skal bedrives uafhængigt af andre interesser end offentlighedens. I udgangspunktet var forestillingen, at pressen skulle kunne agere uafhængigt af magten (Peter Kjær, 2000). Der er siden sket en glidning i denne forestilling, hvor ideologien smitter ned ad, så forestillingen nu ikke blot er på medieniveau, hvor mediet er uafhængigt af magthaver-

ne, men også er på journalistniveau, hvor idealet er, at journalisten er uafhængig af andres interesser end offentlighedens.

Uafhængigheden er ideelt set afgørende for, at medierne handler ud fra offentlighedens interesser frem for andres – for eksempel politikeres eller virksomheders. Uafhængighed er vigtig for at sikre, at formidlingen ikke er partisk, og at pressen ikke er afhængig af de magtinstanser, som den skal holde øje med. I praksis vil pressen dog altid være afhængig i en eller anden form for eksempel af annoncører (i dagspressen) eller af udgiveren (i fagforeningspressen). Også de positioneringer, som de forskellige diskurser journalisten indgår i, er bestemmende for mediernes indhold. Det kan være kulturen på redaktionen, eller de forventninger, omverdenen har til pressen.

Journalistens arbejde vil blandt andet være bestemt af denne kultur og disse forventninger samtidig med, at journalisten er ansat, og derfor skal leve op til de retningslinier, der er fastsat i ansættelseskontrakten. Retningslinier der kan være bestemmende for, hvad journalisten må skrive om. Det er ikke nødvendigvis sådan, at disse retningslinier er indføjet i journalistens ansættelseskontrakt, men de vil så være det i redaktørens, og redaktøren skal sikre, at journalisterne også lever op til disse retningslinier.

Alligevel er uafhængigheden stadig et dominerende ideal blandt journalister, som de fagforeningsjournalister, jeg interviewede, også gav udtryk for. I mine interviews med fagforeningsjournalisterne er uafhængigheden eksemplificeret ved, at journalisterne ønsker at være kritiske overfor fagforeningspolitikere, og selv ønsker at bestemme, hvad de skriver om, hvilke kilder de bruger, og hvordan de vinkler historierne.

Selvforståelse

Den journalistiske selvforståelse er summen af det ovenstående.

Opfattelserne er at:

- Journalisten er budbringer
- Journalisten er vagthund

- Journalisten handler udelukkende på vegne af offentligheden
- Journalisten er objektiv
- Journalisten er ikke part i historien men blot observatør

Mine interviews med journalisterne i fagforeningspressen tyder på, at kan journalisterne ikke placere sig selv inden for disse rammer, så er det ikke journalistik, det de laver, formuleret anderledes, så er de ikke journalister. Det vil sige, at essensen af det at være journalist er de journalistiske idealer for journalistikkens funktion og praksis. I henhold til min problemformulering bliver spørgsmålet om, hvor bestemmende udgiveren er for det redaktionelle indhold også et spørgsmål om, hvorvidt det overhovedet kan kaldes journalistik, hvis det er udgiveren frem for redaktionen, der bestemmer.

Kapitel 6: Metode til interviewundersøgelse

Spørgsmålet om, i hvilket omfang udgiveren er bestemmende for det redaktionelle indhold i fagforeningspressen, er et spørgsmål om faktiske forhold, derfor skal jeg finde svarene i undersøgelser af de faktiske forhold, i empirisk materiale. Men bortset fra Aisinger og Kretzschmers speciale, er der ikke lavet noget forskning om de redaktionelle forhold i fagforeningspressen, og der er ikke lavet ret meget om indholdet. Der er derfor ikke noget eksisterende empiri, jeg kan trække på, så jeg vil indsamle min egen empiri og lave min egen undersøgelse.

Jeg vælger at lave flere undersøgelser for at besvare min problemformulering, en såkaldt metodetriangulering (Sigmund Grønmo, 1982 i Helge Østbye m.fl., 1997). I den første undersøgelse vil jeg igennem interview med fagforeningsbladenes redaktører undersøge, i hvilket omfang de oplever, at udgiveren er bestemmende for det redaktionelle indhold i bladene. I den anden undersøgelse vil jeg igennem en indholdsanalyse undersøge, hvordan og i hvilken udstrækning udgiveren bliver eksponeret i fagforeningsbladene. Jeg betragter her eksponering som en indikator for, om udgiveren er bestemmende.

Nedenfor vil jeg fremlægge den metode, jeg har brugt til interviewundersøgelsen. Derefter vil jeg vise resultaterne af undersøgelsen. Disse resultater skal bruges som udgangspunkt for indholdsanalysen, metoden hertil kommer i kapitel 8.

Interviewundersøgelse

Når jeg vælger at lave en interviewundersøgelse skyldes det, at jeg vil undersøge redaktørernes oplevelser af uafhængighed. Den direkte vej til oplevelser er at spørge de mennesker, der har oplevelserne.

Derudover er jeg interesseret i at få oplysninger om, hvordan det foregår på mere end én redaktion. Interviewundersøgelser har den fordel, at jeg vil kunne få oplysninger om mange redaktioner ved at spørge en repræsentant fra hver redaktion. Det er også en fordel, at jeg kan få beskrivelser af episoder, der er foregået for lang tid siden. Jeg vil igennem interview kunne få en beskrivelse af et redaktionsforløb, der strækker sig ud over en længere tidsperiode.

Valg af undersøgelsesenheder

Jeg har en forestilling om, at omfanget af den politiske indflydelse er varierende på de forskellige blade. Jeg vil derfor lave denne undersøgelse på et bredt udsnit af blade, der har forskellige forhold.

Som skrevet i kapitel 2 er mit undersøgelsesfelt de 56 fagforeningsblade, der har journalister ansat. 56 blade og 56 interviews er ikke nogen stor mængde, og da bladene har mange interne forskelle, kunne det være interessant at tale med dem alle sammen. Var dette en forskningsundersøgelse, og havde jeg hjælp til undersøgelsen fra kolleger, ville jeg få lavet 56 interviews. Men da jeg kun er mig, og da dette er et speciale, ønsker jeg at reducere mine omkostninger på dette punkt, da jeg mener, at et mindre interviewmateriale stadig vil kunne vise mig de forskelligheder, jeg tror feltet rummer.

Jeg vil have en undersøgelsesgruppe, der er stor nok til, at jeg får interessante data, men lille nok til, at jeg kan magte opgaven alene inden for en overskuelig tidsramme. Jeg vælger derfor at interviewe repræsentanter fra ca. 1/3 af redaktionerne¹⁸. Jeg har undersøgt 17 enheder, hvilket, jeg mener, er en stor nok mængde til, at det peger på nogle generelle tendenser indenfor feltet, men en tilpas lille mængde til, at jeg magter det alene.

¹⁸ 1/3 del af undersøgelsesfeltet er 19 undersøgelsesenheder. Undervejs i undersøgelsen faldt et par af de oprindeligt udvalgte fra, den ene fordi hun pt. syntes, der var for meget kaos på hendes arbejdsplads til, at hun havde lyst til at tale om den, den anden fordi der ikke var journalister ansat. Jeg har valgt at lade mig nøjes med de 17 enheder, da de 17 enheder også viser et bredt udsnit af det samlede undersøgelsesfelt.

Jeg har tilstræbt en bredde indenfor parametrene: Hovedorganisation, oplag, udgivelser, webstedsforhold og ansvarshavende redaktør. Jeg har således valgt blade, hvor forbundet er medlem af henholdsvis LO, FTF og AC, blade med forskellige størrelser af oplaget, forskellige antal udgivelser, blade, der har eget websted, blade der er en del af forbundets websted og blade, der slet ikke optræder eller blot nævnes på forbundets websted. Endelig har jeg valgt blade med henholdsvis en redaktør, en kommunikationschef og en formand som ansvarshavende.

De 17 undersøgelsesenheder er:

Titel og Forening	Hovedorganisation	Oplag	Årlige udgivelser	Ansvarshavende	Web
Bibliotekspressen, Bibliotekarforbundet	AC	6.500	20	Redaktør	Eget websted
Børn og unge, BUPL – forbundet for Pædagoger og Klubfolk	FTF	69.035	43	Kommunikationschef	Eget websted
Dansk Politi, Politiforbundet i Danmark	FTF	15.000	11	Formand	Del af forbundets web
DJØF-bladet, Danmarks Jurist og økonomforbund	AC	50.000	22	Redaktør	Del af forbundets web
Fagbladet 3F, Fagligt Fælles Forbund, 3F	LO	330.000	23	Redaktør	Andet
Fagbladet for NNF'ere, Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet	LO	50.000	9	Formand	Del af forbundets web
Fagbladet TIB, Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark	LO	70.000	10	Redaktør	Del af forbundets web
Fodterapeuten, Landsforeningen af statsautoriserede Fodterapeuter	FTF	1.650	10	Formand	Del af forbundets web
Folkeskolen, Danmarks Lærereforening	FTF	80.000	44	Redaktør	Eget websted
Fysioterapeuten, Danske Fysioterapeuter	FTF	9.500	22	Kommunikationschef	Del af forbundets web
HK/Handelsbladet, HK/Handel	LO	90.000	11	Kommunikationschef	Del af forbundets web
InBusiness, Business Danmark	%	29.000	11	Redaktør	Del af forbundets web
Journalisten, Dansk Journalistforbund	%	13.195	20	Redaktør	Eget websted
KOM magasinet, Kommunikation og sprog	AC	10.000	8	Formand	Del af forbundets web
Konstruktøren, Konstruktorforeningen	FTF	6.000	11	Formand	Del af forbundets web
Socialpædagogen, Socialpædagogernes Landsforbund	LO	44.600	26	Formand	Del af forbundets web

Tandlægebladet, Dansk Tandlægeforening	AC	6.341	15	Redaktør	Eget websted
---	----	-------	----	----------	-----------------

Pilotundersøgelse

Da jeg gik i gang med at lave denne undersøgelse, var jeg mere bredt fokuseret på fagforeningsbladenes uafhængighed. Jeg lavede derfor en pilotundersøgelse, hvor jeg ringede til undersøgelsesgruppen og spurgte dem om deres oplevelser af uafhængighed.

Igennem denne pilotundersøgelse blev jeg tunet ind på, at redaktørerne primært forholder sig til uafhængighed som et spørgsmål om uafhængighed af udgiveren. Jeg arbejdede derefter ud fra spørgsmålet om hvor bestemmende udgiveren er for det redaktionelle indhold. På baggrund af pilotundersøgelsens erkendelser lavede jeg en ny interviewundersøgelse, spørgeguiden til den undersøgelse er vedlagt som bilag 3.

Undersøgelsesspørgsmål

Undersøgelsen beskæftiger sig med redaktørernes oplevelse af, hvor bestemmende udgiveren er. Oplevelsen kan manifestere sig på forskellige niveauer omkring produktionen af bladene. I første omgang kan redaktøren opleve, hvor bestemmende udgiveren er i selve produktionsfasen, hvor udgiveren kan have indflydelse på udviklingen og udvælgelsen af ideer til historier og lige før tryk, hvor færdige historier kan blive taget af eller ændret. Dernæst kan redaktøren opleve, hvor bestemmende udgiveren er, i henhold til om det er muligt at skrive såkaldte kritiske historier om udgiveren forstået som det samlede forbund altså både politikere og deres holdninger, tillidsvalgte og sagsbehandlere, det arbejde de laver, og de resultater de opnår.

Redaktøren kan også opleve, hvor bestemmende udgiveren er i spørgsmålet om, hvis interesser journalistikken skal tjene, offentlighedens eller udgiverens. Endelig kan redaktørerne have en mere generel fornemmelse af, hvor uafhængige de er, hvilket jeg også

betrakter som en indikator for, hvor bestemmende de oplever udgiveren er.

Med udgangspunkt heri har jeg stillet spørgsmål inden for følgende kategorier:

- På hvilken måde og i hvilken grad er den politiske ledelse involveret i den praktiske redigeringsproces? Det vil sige udvikling af ideer samt et eventuelt fravalg af færdige artikler.
- Kan redaktionen forholde sig kritisk til udgiveren, dens holdninger og/eller arbejde? Gør den det?
- Hvis interesser skal journalistikken varetage?
- Hvor høj grad af uafhængighed fra udgiveren oplever redaktøren?

Interviewmetode

Jeg har ønsket at se, hvilke forskelle og ligheder der er imellem redaktionerne., jeg har derfor ønsket sammenlignelige svar. Jeg har stillet de samme spørgsmål til alle, og spørgsmålene har været så tilpas lukkede, at svarene kan kategoriseres i mindre end 17 kategorier. Derudover har jeg styret mine redaktører, så de har svaret indenfor sammenlignelige kategorier. Et spørgsmål kunne for eksempel skabe associationer hos redaktøren, så hun begyndte at svare på noget andet, end det jeg spurgte om. Dette svar kunne være interessant for undersøgelsen, og jeg har også noteret den slags svar, men jeg har samtidig sikret mig, at redaktøren også svarede på det oprindelige spørgsmål.

Da spørgsmålene er knyttet til oplevelser omkring den politiske ledelses indflydelse, har jeg valgt at tale med den person, der har det daglige journalistiske ansvar for bladet og den daglige kontakt til den politiske ledelse, nemlig bladenes redaktører.

Jeg har lavet interviewene over telefon og har taget notater imens. Jeg har således fraprioriteret de bandede interviews og den personlige kontakt, da jeg ikke fandt nogen af delene essentielle for undersøgelsen.

Jeg har valgt at anonymisere min undersøgelse, da jeg undervejs har fået enkelte oplysninger, der kan være følsomme for enkelte medarbejdere på nogle af bladene, og jeg ønsker ikke at skabe problemer for nogens ansættelsessituation. Jeg har organiseret de enkelte interviews i henhold til spørgeguiden. De ligger som bilag 4.

Kapitel 7: Redaktørernes oplevelser

I det nedenstående er en redegørelse for og diskussion af resultatet af interviewundersøgelsen. Undersøgelsen viser, at der er variationer i redaktørernes oplevelse af, hvor bestemmende udgiverne er. Disse variationer har jeg kategoriseret i slutningen af kapitlet. I denne kategorisering har jeg også medtaget de parametre, der ligger til grund for udvælgelsen af undersøgelsesenheder.

Redigeringsprocessen

Overordnet oplever alle redaktørerne, at de selv bestemmer, hvad der skal i bladet, undtaget herfor er det, de kalder pligtstof i form af for eksempel formandens leder eller andre oplysninger fra forbundet til medlemmerne, der ikke bliver bearbejdet af redaktionen. Samtidig viser svarene, at redaktørerne opdeler bladens indhold i redaktionelt stof og stof fra udgiveren. Denne opdeling viser, at omfanget af, hvor bestemmende udgiveren er for indholdet, bliver søgt reduceret ved at adskille det redaktionelle indhold fra såkaldt 'udgiverindhold'. Redaktionen har på den måde argumenter for selvbestemmelse vedrørende det redaktionelle indhold, fordi udgiveren har 'sine egne sider at udfolde sig på'.

Udvikling af ideer

Samtlige redaktører siger, at alle kan komme med ideer til bladens indhold, både den politiske ledelse, de faglige sekretærer, medlemmer og folk uden for foreningen for eksempel eksperter. Samtlige redaktører siger også, at de er åbne for at bruge de ideer, de får. Det betyder, at samtlige udgivere har en potentiel mulighed for at påvirke indholdet på idéplan. Ingen af redaktørerne oplever, at der kommer *for mange* ideer, men nogle redaktører synes, at politikerne kommer med *for få* ideer til bladet. At politikerne kommer med *for få* ideer til bladet, tolker jeg som et udtryk for, at redaktørerne betragter udgiverne som værende nogen, der potentielt har

mange (gode) ideer til historier, og at disse historier er relevante for bladet. Dette potentiale bliver således ikke udnyttet, når der kommer *for få* ideer. Ønsket om at udnytte dette potentiale betragter jeg som et ønske om at fortælle den primære modtager om, hvad der foregår i foreningen, om politikernes arbejde og resultater.

Otte blade har redaktionsudvalg. Et redaktionsudvalg er en gruppe af mennesker, for eksempel menige medlemmer, fagforeningsaktive eller medlemmer af den politiske ledelse, der overordnet har som formål at komme med ideer til bladene samt at komme med efterkritik. Redaktionsudvalgene er endnu en gruppe, der kan komme med ideer og således have indflydelse på indholdet. Da redaktionsudvalgene er udgiverens repræsentanter, giver det mulighed for, at udgiveren i endnu større omfang kan være bestemmende for indholdet.

Ni blade har organiserede møder med andre end redaktionen, hvor de drøfter ideer til bladet. Det kan være på brainstormingsmøder med den politiske ledelse, redaktionsudvalg og lignende, men det er primært med den politiske ledelse i form af formand eller forretningsudvalg. Disse organiserede møder er igen en forøgelse af mulighederne for, hvor bestemmende udgiveren kan være.

Redaktørerne siger, at de politiske ledelser ofte kommer med ideer, og på over halvdelen af bladene er de direkte med til at udvikle ideer.

Redigering før tryk

Otte redaktører siger, at formanden i deres forbund ikke har mulighed for at se bladet før tryk. Ni redaktører siger, at formændene har mulighed for at se bladet, men ud af de ni er det kun fire, der gør det i praksis. Inden for alle tre kategorier er der blade med både politikere og redaktører som ansvarshavende, dog med overvægt af redaktører i den gruppe, hvor den politiske ledelse *ikke* ser bladet før tryk.

I fire af de otte forbund, hvor den politiske ledelse *ikke* ser fagforeningsbladet før tryk, har politikerne dog alligevel mulighed for f.eks. at se egne citater eller de artikler, hvor de selv indgår. Redaktøren for et af de blade siger:

Den politiske ledelse får de artikler, hvor de selv indgår, til gennemsyn. Er de uenige i det, der står, eller i måden, det står på, taler vi med vedkommende om det. Der har vi en gensidig konstruktiv dialog, hvor formålet er, at lave god kommunikation til medlemmerne. Og så finder vi ud af det sammen.

Redaktør P

Redaktøren giver her udtryk for, at formidlingen af udtalelser fra politikerne sker i et samarbejde mellem redaktion og politikere, og at formålet er at skabe god kommunikation til medlemmerne. Journalistens opgave bliver på den måde at formidle formandens budskaber frem for f.eks. at afsløre formanden i inkonsekvente udtalelser. Dette samarbejde med den politiske ledelse bryder således med offentlighedens interesser som et bestemmende kriterium for artiklernes indhold og vinkling, og det bliver i højere grad den politiske ledelses interesser og dermed udgiveren, der er bestemmende for det redaktionelle indhold.

Hvem bestemmer i sidste ende?

Som sagt kan forbundsformanden se fagforeningsbladenes redaktionelle indhold i mere end halvdelen af bladene, men 11 redaktører siger, at det i sidste ende er dem, der bestemmer, hvad der skal stå i bladet. Tre andre redaktører siger, at det i sidste ende er formanden, der bestemmer. Endnu tre andre redaktører siger, at indholdet bestemmes på baggrund af en forhandling mellem redaktionen og henholdsvis kommunikationschefen og formændene.

Udgiveren i form af formanden har således mulighed for indflydelse på indholdet på de fleste blade, og har måske også i praksis indflydelse på indholdet, men den største del af redaktørerne ople-

ver, at de selv har den største magt over indholdet, eftersom det er dem, der i sidste ende bestemmer bladenes indhold.

Fravalg af historier

Selvom en stor del af forbundsformændene kan se bladet eller dele heraf, har ingen af redaktørerne oplevet, at den politiske ledelse har taget dele af bladenes redaktionelle indhold af før tryk. En enkelt har oplevet, at en tegning blev taget af. Men en del af redaktørerne siger, at det kan skyldes, at de selv på forhånd sorterer i indholdet. En redaktør siger for eksempel:

Formanden ser ikke bladet, men nogle gange stoppes historierne på idéplanet. Det vil typisk være ud fra en vurdering af, om man træder nogen i forbundet over tærne.

Redaktør Q

Når redaktøren her er bekymret for, om han træder nogen i forbundet over tærne, bliver denne bekymring bestemmende for indholdet, og udgiveren bliver her indirekte bestemmende for indholdet. Andre beskriver, hvordan de må forsvare indholdet over for den politiske ledelse efter tryk:

Det er udelukkende redaktionen, der kan se bladet før tryk. Men vi har oplevet masser af surhed, vrede og kritik efter udgivelse.

Redaktør G

Skal redaktøren forsvare sine journalistiske prioriteringer efter tryk, kan udgiveren indirekte blive bestemmende for indholdet, idet redaktionen kan vælge at sortere i historierne på forhånd for at undgå brok.

Overordnet er det sådan, at redaktørerne oplever, at de har stor grad af selvbestemmelse, altså at den politiske ledelse ikke blander sig særlig meget i redaktionen af bladet. Politikerne kommer ofte med ideer, men det er fortrinsvis redaktørerne, der bestemmer,

hvad der skal i bladet. Da artikler nærmest aldrig bliver stoppet efter, de er skrevet, tegner der sig et billede af, at der i praksis er konsensus mellem den politiske ledelse og redaktionerne om, hvad der skal i bladet.

Kritik af udgiveren

Samtlige redaktører siger, at de kan skrive kritiske historier om udgiveren. De siger, at de for eksempel ville kunne dække uregelmæssigheder og skabe debat om politikken i forbundet. De betragter derved alle sammen sig selv som værende i en position, hvor de som udenforstående på offentlighedens vegne kan betragte udgiveren og kritisere den. 10 redaktører siger, at de også i praksis er kritiske overfor udgiveren. På dette parameter oplever disse redaktører dermed ikke, at udgiveren er bestemmende.

To redaktører siger, de ville kunne være kritiske, men aldrig har fundet anledning til det. Jeg kan selvfølgelig ikke påstå, at der er noget at kritisere i deres forening, men jeg er helt overbevist om, at der sker kritisable ting i alle foreninger. Jeg vil derfor vove den påstand, at har man aldrig fundet anledning til at kritisere, er det fordi, man ikke indtager den ideelle position, som en udenforstående betragter.

Endelig er der fem redaktører, der tager forbehold for muligheden for at kritisere forbundet. Et af de forbehold, der bliver taget, er dette:

Det kunne vi vel nok [være kritiske], men det ville være svært, det skulle i hvert fald tages op med kommunikationschefen først. Men jeg bringer rask væk artikler, der er kritiske overfor medlemmerne.

Redaktør D

Når fem redaktører på den ene side siger, at de har mulighed for at være kritiske, men på den anden side lægger forbehold ind, som at de skal diskutere det med kommunikationschefen først, tolker jeg det som et udtryk for, at redaktørerne ideelt set finder, at de bør

kunne kritisere den politiske ledelse, og at politikerne ideelt set er enige med dem i den betragtning, men at den politiske ledelse også har et artikulert ønske om, at journalistikken skal profilere udgiveren, hvilket begrænser mulighederne for frit at kritisere udgiveren. Udgiveren bliver dermed noget bestemmende for indholdet på disse redaktioner.

Forhold til læserne

Jeg har spurgt redaktørerne om, hvis interesser deres blad skal varetage. Ni siger, at de skal varetage medlemmernes interesser, to siger, at bladet derudover skal varetage fagets interesser. Tre siger, at udover medlemmet skal bladet også varetage forbundets interesser. Tre siger, at bladet udelukkende skal varetage udgiverens interesser.

Skal bladet udelukkende varetage medlemmets interesser, bliver det væsentlighedsidealet, altså at journalisten på offentlighedens vegne bestemmer, hvad der er mest væsentligt, der er bestemmende for indholdet i bladene. Men skal bladet udelukkende varetage udgiverens interesser, bliver udgiveren bestemmende for indholdet. Når redaktørerne siger, at de både varetager medlemmernes og udgiverens interesser, bliver det redaktionelle indhold således bestemt af både udgiver og medlem. Der er en del latente konflikter i denne løsning, for hvad gør journalisten, hvis hun har en historie, der vil være relevant for medlemmet, men som kan skade udgiverens interesser?

Oplevelse af uafhængighed

Jeg har også spurgt redaktørerne om, hvor uafhængige de føler sig på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er mest afhængig og 5 er fuldstændig uafhængig. Udover at placere sig på denne skala, har jeg talt lidt mindre styret med redaktørerne om, hvordan de oplever graden af uafhængighed.

På skalaen fra 1 til 5 er der ingen, der placerer sig selv på 1 eller 2. En enkelt sagde 2,5 og resten lagde sig fra 3 og op. De oplever altså alle, en vis grad af uafhængighed fra udgiveren. Seks placerer sig mellem 2,5 og 3,5. Otte redaktører placerer sig på 4 og 4,5, og så er der tre, der placerer sig selv på 5.

Jeg fortolker oplevelsen af uafhængighed som en indikator på, hvor bestemmende redaktørerne oplever, at udgiveren er.

Da der er tre, der placerer sig på 5, kunne man formode, at de ville sige, at de oplevede sig som fuldstændigt uafhængige. Men nedenstående svar viser, at de ikke definerer en fuldstændig uafhængighed, men definerer en uafhængighed inden for nogle rammer. De siger:

Jeg oplever, at vi har en udstrakt grad af frihed, men jeg ved også, hvem vi betjener. Vi kan ikke skrive alt. Det er for os et spørgsmål om, hvor langt vi kan gå, uden at skade foreningen og dens overordnede mål. Men samtidig ønsker vi at have en transparent forening, hvor vi debatterer, også når det gør ondt, blandt andet om spørgsmål, der ikke er afklaret politisk.

Redaktør H

Ovenstående er en beskrivelse af, at udgiveren er bestemmende, idet redaktionen ikke ønsker at skade foreningen og dens overordnede mål. Samtidig siger redaktøren, at ”vi” ønsker en transparent forening. Dækker ”vi” over både udgiver og redaktion og er ønsket om en ”transparent” forening et ønske fra udgiveren, er udgiveren således også bestemmende for, at der er en debat, der kan forholde sig kritisk til foreningen.

I nedenstående citat beskriver redaktøren, at han oplever en stor grad af frihed, men at udgiveren samtidig sætter nogle bestemte rammer om friheden:

Bladet er organ for den frie mening i foreningen, men bladet skal også afspejle foreningens holdnin-

ger. Jeg har en fornemmelse af, at jeg kan skrive, hvad jeg vil. Men jeg vil holde mig indenfor emner, der er relevante for foreningen og dens medlemmer og søge at underbygge forbundets politik.

Redaktør K

Den frihed inden for nogle rammer, som de redaktører, der placerer sig på 5, formulerer, bliver også formuleret af redaktørerne på de andre tal på skalaen. De siger for eksempel:

I hverdagen oplever vi ikke, at vi er bundet, men vi arbejder ud fra et bestemt værdigrundlag, som er forbundets. Vi er så frie, at vi kan tage fat på alle de emner, vi har lyst til, men vi arbejder inden for en ramme, der siger, at vi skal fremme forbundets arbejde og promovere foreningen. Vi skal forklare, hvorfor det er et godt produkt at være medlem. Men vi skal også være troværdige, og det mener jeg, at vi sikrer ved, at vi spørger modparten f.eks. arbejdsgiveren.

Redaktør I

I ovenstående citat beskriver redaktøren også nogle rammer, som han oplever, at han kan agere frit indenfor. Udgiveren er således bestemmende for rammerne, men inden for dem oplever redaktøren, at han er fri og altså lader andre for eksempel offentligheden være bestemmende for indholdet.

En stor del af redaktørerne formulerer sig omkring konflikten mellem journalistik i henhold til nyhedsparadigmet og udgiverens interesser, men ingen af dem beskriver det som værende konfliktfyldt for dem. Dette står i modsætning til mine egne oplevelser og oplevelserne de fagforeningsjournalister, som jeg citerede i kapitel 5, gav udtryk for.

Jeg har ikke noget entydigt svar på forskellen i oplevelserne, men det kan skyldes, at redaktørerne er bedre bekendt med rammerne, end vi er som journalister. Det kan også skyldes, at redaktørerne så

længe har været en del af organisationen, at rammerne er blevet naturaliseret for dem.

En af redaktørerne giver udtryk for en anden form for påvirkning.

Han siger:

Vi er i det samme hus som politikerne og det faglige sekretariat. Vi spiser sammen i kantinen og er til de samme fester. Vi er kolleger, så selvfølgelig bliver jeg præget af miljøet. Det er ikke selvcensur, men man tager farve af det sted, hvor man er redaktør.

Redaktør G

Forbehold for skalaen

Det er tydeligt i de svar, redaktørerne giver mig, at de ikke tolker skalaen fra 1 til 5 på samme måde. Der er for eksempel en redaktør, der både placerer sig på 3,5 på skalaen for uafhængighed og samtidig siger:

Jeg oplever, at jeg er meget fri. (...) Jeg skriver primært for medlemmerne, men jeg skal også formidle den politiske ledelses holdninger.

Redaktør F

En anden redaktør, der placerer sig på 5, siger:

Bladet er organ for den frie mening i foreningen. Den skal bladet afspejle. Men jeg er også loyal over for foreningen, og bladet skal afspejle foreningens holdninger, så nogle gange skriver jeg enklidestories, da det er bladets formål at fortælle om forbundets holdninger. Jeg har en fornemmelse af, at jeg kan skrive, hvad jeg vil. Men jeg vil holde mig indenfor emner, der er relevante for foreningen og dens medlemmer og søge at underbygge forbundets politik.

Redaktør K

Det forhold, at bladene på den ene side skal opleves som relevante for medlemmerne, og at politikerne på den anden side skal have deres budskaber ud igennem bladet, bliver således på den ene redaktion set som en begrænsning i uafhængigheden, på den anden redaktion bliver det betragtet som et vilkår, der ikke betyder noget for oplevelsen af uafhængighed.

Men selv om redaktørernes placering på skalaen ikke direkte siger noget om, hvor uafhængige de oplever, de er sammenlignet med de andre, er det alligevel en skala, der siger meget om redaktørernes oplevelse af uafhængighed. Og, som jeg har skrevet, oplever de sig alle sammen overordnet som meget uafhængige. Denne oplevelse af uafhængighed ser jeg som en indikator på, at redaktørerne ikke i særlig høj grad oplever, at udgiveren er bestemmende for indholdet.

Samlet kategorisering

Overordnet siger redaktørerne, at de ikke oplever, at udgiveren i særligt stort omfang er bestemmende for det redaktionelle indhold i fagforeningsbladene. Redaktørerne beskriver det som begrænset, hvor meget udgiveren direkte bestemmer indholdet i bladene. De beskriver alle sammen en udpræget oplevelse af autonomi, når det drejer sig om produktionsprocessen, de beskriver alle, at de i en vis udstrækning kan forholde sig kritisk til udgiver, langt den overvejende del af redaktørerne siger, at de primært eller udelukkende tager hensyn til medlemmerne i bladene, og de placerer sig alle sammen på et tal på skalaen fra 1 til 5, der ligger fra 2,5 og op, hvilket jeg tolker som en oplevelse af en vis grad af uafhængighed fra udgiveren.

Samtidig med denne beskrivelse er der flere indikatorer, der tyder på, at udgiveren har udpræget mulighed for at være bestemmende. Både i udgiverens mulighed for at komme med ideer til indhold, i udgiverens mulighed for at stoppe historier før tryk, og i det at redaktørerne siger, at de blandt andet skal varetage udgiverens interesser.

Men redaktørerne siger, at disse muligheder ikke gør, at de oplever udgiveren som mere bestemmende. Udgiveren har således potentielt mulighed for at være meget bestemmende, men redaktørerne oplever ikke, at udgiverne udnytter denne mulighed.

Jeg konkluderer derfor, at ingen oplever, at udgiveren i meget stort omfang er bestemmende for indholdet i deres blade, men at alle oplever, at udgiveren er lidt bestemmende. Der er dog variationer i disse beskrivelser, og min tolkning er, at redaktørerne oplever, at udgiveren er noget, mindre eller lidt bestemmende. Jeg har inddelt de 17 undersøgte enheder i de tre kategorier. Denne graduering af redaktørernes udtalelser bliver en reducere af deres udsagn, men det har en funktion i det, det giver et sammenligneligt overblik over de 17 blade.

Jeg har inddelt bladene inden for de spørgsmål, hvor svarene varierer, i henhold til om udgiveren er mere eller mindre bestemmende:

- Redigering før tryk:
 - Den politiske ledelse ser bladet før tryk = noget bestemmende
 - Den politiske ledelse har muligheden, men ser ikke bladet før tryk = mindre bestemmende
 - Den politiske ledelse har ikke mulighed for at se bladet før tryk = lidt bestemmende
- Hvem bestemmer i sidste ende?:
 - Den politiske ledelse har det sidste ord vedrørende indhold i bladet = noget bestemmende
 - Der er forhandling mellem redaktør og formand, eller kommunikationschefen har det sidste ord = mindre bestemmende
 - Redaktøren har det sidste ord vedrørende indhold i bladet = lidt bestemmende
- Kritik af udgiveren:
 - Kan kritisere, men tager forbehold = noget bestemmende
 - Kan kritisere, men gør det ikke = mindre bestemmende

- Kan kritisere og gør det = lidt bestemmende
- Forhold til læserne
 - Varetager udelukkende udgivers interesser = noget bestemmende
 - Varetager både udgivers (evt. branchens) og medlemmers interesser = mindre bestemmende
 - Varetager udelukkende medlemmets og evt. fagets interesser = lidt bestemmende
- Oplevelse af uafhængighed:
 - Mellem 2,5 og 3,5 = noget bestemmende
 - Mellem 4 og 4,5 = mindre bestemmende
 - 5 = lidt bestemmende

De blade, hvor udgiveren i fire eller flere kategorier er defineret som værende 'lidt bestemmende', kategoriserer jeg i gruppen 'lidt bestemmende'. I denne kategori er der seks blade, fire har en redaktør som ansvarshavende, et har kommunikationschefen og et har formanden.

De blade, hvor udgiveren i fire kategorier enten er defineret som værende mindre eller lidt bestemmende, kategoriserer jeg i gruppen 'mindre bestemmende'. Her er der fem blade. Tre har en redaktør som ansvarshavende, et har kommunikationschefen og et har formanden som ansvarshavende.

De blade, hvor udgiveren i mindst to kategorier er defineret som værende noget bestemmende, placerer jeg i gruppen 'noget bestemmende'. Her er der seks blade. Fire har formanden som ansvarshavende, et har kommunikationschefen og et har redaktøren.

Der er således en tendens til, at redaktører på blade, hvor formanden er ansvarshavende, beskriver udgiveren som værende mere bestemmende end på de blade, hvor de selv er ansvarshavende.

En samlet oversigt over bladene inden for de forskellige kategorier ligger som bilag 5.

Sammenholdt med hovedorganisation, ansvarshavende og finansiering ser det sådan ud:

	Bestem- mende	Hovedor- ganisation	Ansvars- havende	Finansiering u = udgiver a = annoncer
Socialpædagogen		LO	F	U+A
Bibliotekspressen		AC	R	U+A
Journalisten		%	R	A
Folkeskolen		FIF	R	A
InBusiness		%	R	U+A
Fysioterapeuten		FIF	K	U+A
Konstruktøren		FIF	F	U
Tandlægebladet		AC	R	A
Børn og Unge		FIF	K	A
DJØF bladet		AC	R	A
Fagbladet/3F		LO	R	U+A
Fagbladet for NNF'ere		LO	F	U
Dansk Politi		FIF	F	U+A
KOM magasinet		AC	F	U
HK/Handelsbladet		LO	K	U
Fagbladet TIB		LO	R	U
Fodterapeuten		FIF	F	U+A

	= lidt bestemmende
	= mindre bestemmende
	= noget bestemmende

I ovenstående tabel kan man se, at der forholdsvis er flest blade, hvor udgiver er medlem af LO i gruppen 'noget bestemmende'.

Der er en tendens til, at blade, hvor udgivers hovedorganisation er AC eller FIF, er i grupperne 'mindre eller lidt bestemmende'. Der er også en tendens til, at blade i gruppen 'noget bestemmende' bliver finansieret af udgiver.

Der er således en tendens til en sammenhæng mellem redaktørens oplevelse af, at udgiveren er noget bestemmende og så de forhold, at bladet er finansieret af udgiver, formanden er ansvarshavende og udgiver er et LO-forbund. Spørgsmålet er, om forholdene bestemmer redaktørens oplevelse eller om forholdene reelt giver formanden mere indflydelse.

Kapitel 8: Metode til indholdsanalyse

I det foregående kapitel undersøgte jeg, i hvilket omfang redaktorerne oplever, at udgiveren er bestemmende for indholdet i deres blade. De oplever overordnet ikke, at udgiveren er meget bestemmende, de oplever, at de kan redigere uafhængigt af udgiveren, at de kan kritisere udgiveren, og at de varetager medlemmets interesser.

Som nævnt tidligere er en anden metode til at vurdere, i hvilket omfang udgiveren er bestemmende for indholdet, at se på selve indholdet i fagforeningsbladene. Det har jeg gjort i en kvantitativ indholdsanalyse. Metoden til den undersøgelse vil jeg redegøre for i dette kapitel.

Valg af metode

Jeg har valgt den kvantitative indholdsanalyse¹⁹ til denne undersøgelse, da den er god til at vise særlige karakteristika for større tekstmaterialer, og i forhold til min problemformulering kan en kvantitativ indholdsanalyse sige mere om omfanget af, hvor bestemmende udgiveren er, end den kvalitative tekstanalyse kan. Den kvantitative indholdsanalyse er blandt andet karakteriseret ved sin systematik, hvilket i sig selv gør metoden mindre udsat for subjektiv udvælgelse og idiosynkrasier, som kan være svagheden ved den kvalitative indholdsanalyse (Anders Hansen m.fl. 1998).

Hansen m.fl. definerer kvantitativ indholdsanalyse sådan:

Content analysis is by definition a quantitative method. The purpose of the method is to identify and count the occurrence of specified characteristics or dimensions of texts, and through this, to be able

¹⁹ Bernhard Berelsen (1971 [1951]) står for den første større gennemgang af metoden i bogen *Content analysis in communication research*.

to say something about the message, images, representations of such texts and their wider social ranges.

Hansen m.fl., 1998:95

Et af de store spørgsmål, der kan stilles ved indholdsanalysen, er, i hvor høj grad man kan fastslå en teksts mening, hvad enten mening er at forstå som producenternes intention med teksten, modtagerens forståelse, eller som for dette speciale omfanget af, hvor bestemmende udgiveren er.

Et af kritikpunkterne af indholdsanalysen har gået på den opfattelse, at det er en objektiv metode. Men indholdsanalyse kan selvfølgelig aldrig blive objektiv forstået som værdifri. Som forsker (eller for mit vedkommende – undersøger) laver man et subjektivt valg af, hvilke af tekstens aspekter man ønsker at undersøge (Hansen m.fl., 1998:95). Samtidig vil en del af kategoriseringerne også bero på en tolkning, der på trods af argumentationer for den specifikke tolkning teoretisk kan se anderledes ud med en anden undersøger.

Content analysis can help provide some indication of relative prominences and absence of key characteristics in media texts, but the inferences that can be drawn from such indications depend entirely on the context and framework of interpretation by which the texts are analysed and circumscribed.

Hansen m.fl., 1998:95

Indholdsanalysen giver mig således nogle indikationer, som jeg tolker i henhold til de idealer, journalisterne har, de oplevelser redaktørerne selv redegør for og mit kendskab til feltet.

Valg af undersøgelsesenheder

Jeg har lavet en indholdsanalyse af tre udvalgte fagforeningsblade, der samlet set repræsenterer de forskellige resultater, min interviewundersøgelse har givet mig. Det har således været en skøns-

mæssig udvælgelse af enheder, der ”tilsynelatende passer med det en oppfatter som det vanlige mønsteret” (Østbye m.fl. 1997:263).

Jeg har i indholdsanalysen undersøgt færre enheder end i interviewundersøgelsen. Dette har jeg gjort, fordi jeg derved har fået mulighed for at gå dybere ind i hver enkelt undersøgelseenhed. Ved kun at undersøge et udvalg af enheder har jeg reduceret de omkostninger, der er ved dataindsamling og behandling. Jeg har kunnet sikre en bedre kvalitet, da jeg har kunnet undersøge hver enhed grundigere (Ottar Hellevik, 2002:82).

Jeg har analyseret blade, der lægger sig inden for de tre grupper, jeg fremanalyserede i min interviewundersøgelse. Et blad, hvor redaktøren beskriver, at udgiveren er lidt bestemmende, et hvor han beskriver, at udgiveren er mindre bestemmende, og et hvor han beskriver, at udgiveren er noget bestemmende. Bladene har henholdsvis en redaktør, en kommunikationschef og en formand som ansvarshavende.

Jeg har ønsket at undersøge blade fra foreninger, hvor blad og forening har træk til fælles med andre blade og foreninger. Dette har været et kriterium, fordi jeg har ønsket at lave en undersøgelse, der ikke kun siger noget om de undersøgte blade, men hvor der kan drages paralleller til andre blade og andre foreninger.

Ud af de 17 blade fra interviewundersøgelsen, har jeg skullet vælge tre blade. Der var dog en række blade, jeg på forhånd kunne fravælge. Jeg fravalgte et blad, der som det eneste er et brancheblad. Jeg vurderede derfor, at det har nogle særtræk, der har en vægtig betydning for indholdet. Med nogenlunde samme argumentation har jeg fravalgt jeg et blad, hvor udgiverforbundet ikke tegner overenskomster for medlemmerne, men udelukkende forhandler individuelle kontrakter hjem. Da de er det eneste forbund, der fungerer sådan, fravalgte jeg også deres blad. Endelig fravalgte jeg et blad, der som det eneste har en specialist som ansvarshavende.

Så er der to blade, hvor jeg har en formodning om, at der i øjeblikket er konflikter på arbejdspladsen eller redaktionen²⁰. Jeg ønskede ikke at undersøge disse konfliktfyldte blade, da konflikten i sig selv kan påvirke resultatet. Tilbage var der 12 blade, hvor der var forskellige kombinationsmuligheder inden for de tre styringskategorier.

Jeg har ikke kun lavet en pilotinterviewundersøgelse, jeg har også lavet en pilotindholdsanalyse. Til denne pilotundersøgelse valgte jeg *Fagbladet/3F*. Jeg valgte dette blad, fordi det er medlemsbladet for det største fagforbund i Danmark, der er mange ansatte på redaktionen, der er medlemsfald i forbundet, og redaktøren havde stærke meninger i telefoninterviewet om fagforeningsbladets uafhængighed. Jeg var derfor særlig nysgerrig på dette blad.

Denne pilotundersøgelse fastlagde et af de tre blade i min analysegruppe. Dette blad ligger i kategorien 'mindre bestemmende' og har redaktøren som ansvarshavende. Jeg skulle således vælge de sidste to enheder blandt de fire blade, der var tilbage, som ikke lever op til et af disse to kriterier. Ud af de fire, gav den ene analyseenhed sig selv, tilbage var så tre blade, hvor jeg skulle lave et reelt valg. Denne udvælgelse lavede jeg på baggrund af en kvalitativ vurdering. Jeg ønskede at undersøge et blad, der umiddelbart så ud som om, det skriver anderledes om forbundet end de to allerede valgte blade.

Jeg endte derfor med at vælge *Fagbladet/3F*, hvor redaktøren oplever, at udgiveren er mindre bestemmende og hvor redaktøren selv er ansvarshavende, *Fysioterapeuten*, hvor redaktøren oplever, at udgiveren er lidt bestemmende og hvor kommunikationschefen er ansvarshavende og *Fagbladet for NNF'ere*, hvor redaktøren oplever, at udgiveren er noget bestemmende, og hvor formanden er ansvarshavende.

²⁰ På det ene blad har jeg talt med en journalist, der gav udtryk for en konflikt. På det andet blad er redaktøren blevet skiftet ud inden for det sidste halve år som konsekvens af en konflikt med udgiver.

Valg af udgaver

Dernæst har jeg skullet vælge, hvor mange udgaver samt hvilke jeg ville analysere. Jeg har valgt at analysere tre udgaver for at sikre mig, at de resultater, jeg fandt frem til, ikke er unikke for en enkelt udgave. Jeg skulle dog også sikre mig, at jeg ikke valgte blade, der understøttede den forestilling, jeg havde fra begyndelsen (Hansen m.fl., 1998:102). Dette gjorde jeg ved at vælge tre tilfældige udgaver af hvert blad. Da jeg interviewede redaktørerne bad jeg dem om, at tilsende mig nogle af deres blade. Nogle (blandt andre *Fagbladet for NNF'ere* og *Fagbladet/3F*) sendte flere blade til mig. Jeg har valgt ét af de blade, respondenterne sendte til mig, derudover har jeg valgt to blade, der rent datomæssigt ligger på to andre tidspunkter af året. Fordelingen ud over året sikrer, at mine data ikke er sæsonafhængige. Jeg har også sikret mig, at udgaverne ikke er knyttet til kongressen, sommerferie eller jul, da jeg erfaringsmæssigt ved, at dette ofte tematiserer fagforeningsbladene.

Undersøgelsesspørgsmål

I indholdsanalysen undersøger jeg, hvor meget og hvordan udgiveren er eksponeret i bladene og sammenligner det med resten af bladenes indhold. For den undersøgelsesmetode er det en grundantagelse, at der er en sammenhæng mellem udgiverens eksponering, og hvor bestemmende udgiveren er., at eksponering er en indikator på, hvor bestemmende udgiveren er.

Jeg finder, at der overordnet er tre forskellige måder, hvorpå udgiver kan blive eksponeret i bladet: 1) udgiveren kan være emne for historien, 2) historien kan blive fortalt fra udgivers synsvinkel eller 3) udgiveren kan være kilde i historien. Igennem disse tre eksponeringsmåder har jeg fundet frem til omfanget af eksponeringen af udgiver sammenlignet med anden eksponering, samt hvordan udgiver bliver eksponeret.

Som en subkategori har jeg undersøgt alle de historier, hvor udgiver i henhold til ovenstående er eksponeret med henblik på at vurdere, om journalisten indtager rollen som den udenforstående

betrakter, der forholder sig kritisk til alle kilder og informationer. Denne subkategori kalder jeg afstand.

Identificeringen af emne, synsvinkel, kilder og afstand vil jeg lave på baggrund af en pragmatisk analyse af teksterne. Pragmatikken er læren om sprogets kommunikative betydning, det er analyser af teksten på ytringsniveau (Lars Heltoft og Erik Hansen, 2003). Pragmatikken interesserer sig for teksten som en del af en kommunikationssituation, som jeg beskrev i kapitel 4.

Genrer

Jeg vælger at inddele indholdet i bladene i to overordnede genrer: ekspressive tekster og deskriptive tekster. Valget af disse to genrekategorier beror på mit kendskab til indholdet i fagforeningsblade, og der er stort set kun tekster, der falder ind under disse to genrer. Jeg har beskrevet, hvordan jeg definerer dem i kapitel 4. Derudover vil der være en restkategori af tekster, der ikke kan placeres her. Disse tekster placerer jeg i en 'andet' kategori. Jeg har valgt at se helt bort fra kommercielle annoncer i mine analyser.

De tekster, jeg placerer i 'andet-kategorien' er alt det, jeg ikke kan placere inden for de to andre kategorier. Det er for eksempel løse citater, vox pop eller faktabokse, der *ikke* er knyttet til en artikel eller et tema. Det kan også være længere tekster, for eksempel madopskrifter, krydsord, en brevkasse eller boganmeldelser. Under hver analyse vil jeg nærmere beskrive indholdet i denne 'andet' kategori.

Jeg bruger primært denne inddeling til at vise, hvordan genrerne overordnet er vægtet i fagforeningsbladene. Derudover bruger jeg inddelingen til at bestemme, hvilke tekster jeg skal analysere nærmere på.

De deskriptive tekster inddeler jeg derudover i forhold til størrelsen. Jeg arbejder her med tre kategorier: notitser, artikler og temaer. Overordnet kalder jeg det hele for historier og skelner på den måde mellem historier og artikler. Historier er knyttet til et enkelt

emne, men kan i praksis bestå af flere tekster f.eks. flere artikler. Artikler er én enkelt tekst, men er dog altid en historie, f.eks. er et løsrevet citat, en vox pop eller en faktaboks ikke en artikel, men det kan være tekstelementer i en historie.

Notitsen er den mindste enhed, der dog stadig rummer en historie. Den er primært defineret ved at være kort, dernæst af det, der *ikke* er med. Der er kun én rubrik, der er ingen byline, underrubrik, indledning eller mellemrubrik.

Artikler er alle de historier, der er større end en notits, men fylder mindre end en side. Det er således et krav, at der er flere elementer på samme side, der ikke er internt forbundet. En artikel har som minimum en rubrik og en byline, de vil ofte, men ikke altid, have underrubrik, indledning og mellemrubrikker.

Temaer er de historier, hvor den enkelte artikel enten fylder en side eller derover, eller hvor det er en historie, med flere mindre artikler og tilhørende elementer. Det kan for eksempel være vox pop, løsrevne citater eller faktabokse. Det er et krav, at temaet enten er det eneste element på siden, at de strækker sig over flere sider (der kan for eksempel være en historie, der begynder på en side, hvor der er andre elementer, der ikke er knyttet til historien, men fortsætter historien på en efterfølgende side, er den kategoriseret som en større historie), eller at de består af mindst to elementer, f.eks. to artikler, der supplerer hinanden.

Jeg vil bestemme emne for samtlige deskriptive tekster i undersøgelsesenhederne, også dem, der ikke er skrevet af journalister, men for eksempel er skrevet af eksperter. Dette vil jeg gøre på trods af, at disse tekster ikke kan kategoriseres som redaktionelle tekster. Men optællingen vil give mig et mere retvisende billede af, hvordan emnekategorierne er vægtet, hvis jeg også medtager artikler fra faglige eksperter. Dette vil således give mig et billede af den generelle vægtning i bladene. Emnerne vil blive inddelt efter notitser, artikler og temaer. Består et tema af flere artikler, vil jeg således kun bestemme ét emne.

Jeg vil udelukkende bestemme synsvinkel og kilder i de deskriptive tekster, der er skrevet af en journalist. Synsvinkel vil jeg bestemme for samtlige artikler, således kan der være flere synsvinkler på et tema, hvis det består af flere artikler. For hver notits, artikel og tema vil jeg undersøge, hvilke kildetyper der er brugt, samt hvor mange kilder der bliver brugt i hver enkelt historie.

Indeholder et tema flere mindre artikler, vil artiklerne ofte være enkildehistorier, men da de står sammen med andre enkildehistorier, vil artiklerne samlet set give forskellige versioner af den samme historie. De vil derfor blive kategoriseret som flerkildehistorier. Jeg vil bestemme, hvorvidt journalisten lægger afstand, det vil sige, at journalisten optræder som en udenforstående betragter i alle de tekster, hvor udgiver er eksponeret som emne, kilde eller hvor det er fra udgivers synsvinkel, emnet bliver betragtet.

Emne

Enhver tekst har en informationsstruktur, underopdelt i meddelelsesstruktur og forudsætningsstruktur. Meddelelser struktureres sådan, at de har udgangspunkt i et eller flere forhold (emnet) som der meddeles noget om (kommentar). Forudsætningsstruktur handler om, hvad der er forudsat viden hos modtageren, og hvad modtageren skal informeres om (Heltoft og Hansen, 2003). Jeg vil ikke beskæftige mig med forudsætningsstrukturen i teksterne.

Emnet er den referentielle størrelse, som resten af meddelelsen eller teksten handler om. Dette såvel på sætningsniveau som på tekstniveau. Jeg vil identificere det overordnede emne for hver enkelt historie, det vil sige på tekstniveau, og inddele dem efter følgende **emnekategorier**:

- **Udgiver:** Historier, der handler om fagforbundets arbejde, holdninger eller resultater, herunder det arbejde, som forbundet laver internationalt. Udgiveren er her også de tilfældige og de, der arbejder i foreningen.
- **Medlemmer:** Historier, hvor mennesket er i fokus. Det kan f.eks. være portrætter, men det kan også være mere generelle historier, hvor mennesket kunne være et med-

lem, f.eks. historier om vold mod kvinder. Arbejdspladsreportager henregner jeg også herunder.

- **Faget:** Historier om det, medlemmerne arbejder med.
- **Arbejdsforhold:** Historier om medlemmernes arbejdsmiljø, løn, uddannelse og pension, som er fokuseret på de generelle forhold, men ikke på forbundets arbejde med eller holdninger til disse forhold. Det kan også være afslørende historier om arbejdsgivere, der snyder medarbejderne.
- **Uden om forbundet:** Historier, der handler om emner, der ikke direkte er knyttet til forbundet, til medlemmerne eller til medlemmernes arbejdsforhold. Det kan være historier om generelle samfundsforhold. Herunder henregner jeg også historier om internationale forhold, hvor forbundet ikke er aktør.
- **Fritid:** Historier, der handler om medlemmernes fritid, herunder kultur, f.eks. portrætter af skuespillere eller teasere for tv-programmer.
- **Blad:** Historier, hvor redaktionen eller det, redaktionen foretager sig, er aktør eller objekt i historien.
- **Uklart:** Hvis emnet for historien fremstår uklart, og jeg ikke kan placere det under en af ovenstående kategorier.

I den undersøgelse, Qvist (1981) lavede i 1979, har han en række emnekategorier, der til forveksling ligner mine. Han har kategorierne 'Fagbevægelsen', som jeg sammenligner med min kategori 'Udgiver', 'Arbejdslivet' som jeg sammenligner med min kategori 'Arbejdsforhold' og 'Fritid/Kultur' som er sammenlignelig med min kategori 'Fritid'.

I modsætning til Qvist, har jeg en kategori, jeg kalder medlemmet. Det er historier, der sætter det enkelte menneske i fokus, og det kan blandt andet handle om forhold, der ikke direkte er knyttet til arbejdslivet. Og det var netop en af de kritikker Qvist frembragte i 1981, at bladet ikke skrev om forhold fra privatlivets område. Han fremførte, at man ikke kan adskille familiesituationen fra arbejdssituationen. Det, at det har været relevant for mig at tilføje en kategori, der hedder 'medlemmet', kunne tyde på, at bladene i højere grad nu end dengang forholder sig til dette tema.

Omvendt havde Qvist kategorien 'Internationalt/internationalisme', der ikke har været relevant for mig at medtage, da det er begrænset, hvor mange historier der handler om internationale forhold. Det ser dermed ud som om, fokus i bladet har forrykket sig fra et udadvendt syn mod den store verden til et indadvendt syn mod medlemmerne. Internationalt/internationalisme er i min kategorisering fordelt mellem forbund og udenfor.

Qvist har også to kategorier, der hedder 'Staten' og 'Socialdemokratiet'. Hver tegner de sig for 2 % af indholdet i *Fagbladet* i 1979. Da det er et lille antal, han finder i hver kategori, tolker jeg det, at kategorierne overhovedet optræder, som en særskilt undersøgelsespointe fra Qvists side. Han har villet undersøge, om man kunne spore en tilknytning til Socialdemokratiet i bladet. Denne interesse har jeg ikke haft, og har derfor heller ikke oprettet kategorien. Forbund og parti er også siden blevet adskilt økonomisk, så kategorien har ikke samme relevans. Historier hvor emner er staten eller socialdemokratiet, har jeg placeret i min kategori 'Udenfor'.

Synsvinkel

Når jeg ønsker at undersøge synsvinkel, er det den synsvinkel, som emnet bliver betragtet ud fra. Er det for eksempel fra medlemmets synsvinkel, fra regeringens eller nogle andres synsvinkel, at historien bliver fortalt. Med til at afgøre synsvinklen er de konsekvenser af emnet, som bliver udpeget samt en eventuel problematisering af emnet. Det kan også være den, hvis side af sagen, der primært bliver dækket, der kan være synsvinklen. Synsvinklen vil ofte optræde som noget af det første i teksten (Heltoft og Hansen, 2003).

Undersøgelsen af synsvinklen baserer sig på den grundantagelse, at enhver tekst må vælge sit standpunkt. Særligt for journalistiske tekster er, at det er en dyd at 'vinkle' sin tekst. Det er en metode til at fremlægge historien klart og entydigt. Alt for mange synsvinkler på en sag, kan få sagen til at fremstå 'mudret' og 'uklar' og uden vinkel. Overordnet kan man sige, at hvor emnet er det, der siges noget om, er synsvinklen en del af kommentaren, altså det, der meddeles om emnet.

Mine kategorier er således forskellige aktørers synsvinkel. De aktørers synsvinkler, jeg arbejder med, er:

- **Udgiver:** herunder forbundets politikere, tillidsvalgte og folk, der arbejder i forbundet.
- **Medlem:** herunder et menneske, der teoretisk kunne være et medlem, f.eks. en voldsramt kvinde eller roller, som medlemmet kunne have, f.eks. lejer, fleksjobber eller lign.
- **Modpart:** denne synsvinkel er knyttet til det journalistiske begreb 'den angrebne part'. Under modpart placerer jeg også arbejdsgiveren, også når denne ikke er den angrebne part.
- **Bruger:** dette er de 'almindelige' mennesker, som medlemmerne arbejder med eller som bliver berørt af medlemmernes arbejde. For folkeskolelærere vil det for eksempel være elever og forældre, for læger vil det være patienter.
- **Andet:** de artikler, der har en tydelig synsvinkel som jeg dog ikke kan placere under nogen af de ovenstående kategorier, placerer jeg her.
- **Ingen eller uklart:** nogle gange er der ikke nogen identificerbar synsvinkel, de historier placerer jeg her.

Kilder

I journalistiske tekster bliver der ofte fremsat synspunkter, som ikke er kommunikatorens egne. Det er netop en kvalitet ved journalistiske tekster, at kommunikatorens synspunkt ikke fremgår. I stedet formidler kommunikatoren andres synspunkter, disse andre kalder journalisten for kilder, og det vil jeg også gøre i denne analyse, det er nemlig kilder til oplysninger i teksten.

Jeg vil dog kun beskæftige mig med de kilder, der i teksten bliver identificeret gennem direkte eller indirekte citat, det vil sige, at kilden bliver gjort ansvarlig for en oplysning eller en holdning, der er udtrykt i teksten. Der vil således ofte være kilder til historierne, der ikke kan identificeres, disse vil dermed ikke figurere i min optælling. Der vil derfor også være nogle historier helt uden identificer-

bare kilder, det vil særligt være i notitser. Hvis en kilde (a) refererer en anden person (b), medregner jeg ikke person (b) som kilde.

Jeg vil kategorisere de forskellige kilder og tælle hvor mange, der ytrer sig i henholdsvis notitser, artikler og temaer. De kategorier for kilder, jeg arbejder med, er:

- **Udgiver:** herunder forbundets politikere, tillidsvalgte og ansatte i forbundet
- **Medlem:** herunder de personlige kilder, der teoretisk kunne være et medlem, f.eks. en voldsramt kvinde, en fleksjobber eller en lejer.
- **Modpart:** ofte den angrebne part, men ikke altid. Nogle gange kan der være en modpart, uden der foreligger et direkte angreb. Det kan for eksempel være en underliggende præmis i historien, at det, de borgerlige politikere beslutter, er for dårligt. De borgerlige politikere vil så være modparten. Arbejdsgiveren vil altid være placeret i denne kategori, også selv om han/hun ikke er direkte modpart i historien.
- **Støtter:** kilder, der ikke er udgiver eller medlem, men som støtter forbundets eller medlemmets sag. Det kan for eksempel være eksperter eller politikere.
- **Neutrale:** kilder, der neutralt videregiver oplysninger. F.eks. eksperter, der redegør for en rapport. Det gælder her, at personen ikke har nogen særinteresser i, hvad der sker i forbundet
- **Rapporter:** alle former for skriftlige dokumenter, rapporter, opgørelser, analyser o.s.v. Herunder henregner jeg også artikler, der har været bragt i andre medier end det undersøgte.
- **Fagbladet:** det er en reference til sig selv, altså hvor artiklen for eksempel refererer til historier, der tidligere har været bragt i det undersøgte blad.

Jeg tæller, om der er ingen, en, to, tre eller flere kilder i hver notits, artikel og tema.

Afstand

Subkategorien afstand er som sagt en vurdering af, om journalisten indtager den udenforståendes observatørposition.

De kategorier, jeg arbejder med, er:

- **Afstand:** i disse historier lægger kommunikatøren afstand til udgiveren. Dette gør hun ved f.eks. at stille kritiske spørgsmål til udgiveren, at sætte udgiverens holdninger op over for en divergerende holdning, at forholde sig kritisk til udgiverens arbejde. Hun kan også give den eventuelt angrebne part, mulighed for at forsvare sig.
- **Ingen afstand:** i disse historier lægger journalisten ikke den ovenfor nævnte afstand. Det er således de historier, hvor man med rette kunne have forholdt sig kritisk til udgiver eller udgivers holdninger, der hvor man med rette kunne have spurgt modparten, eller der, hvor man fortæller om udgivers arbejde, eller lader repræsentanter for forbundet udtale sine holdninger uden at holde det op mod modsatte synspunkter. Den type historier, hvor journalisten populært sagt bliver kaldt 'mikrofonholder'. Det kan også være historier om et tema, der ikke handler om udgiver, men hvor repræsentanter for forbundet får mulighed for at udtrykke sin holdning til emnet. Er udgiver den eneste kilde, der får lov til at udtrykke sin holdning til emnet, kategoriserer jeg den også her.
- **Neutral:** i disse historier bliver udgiver primært brugt som kilde til informationer, uden at repræsentanter for forbundet giver udtryk for en holdning til emnet. Det er også historier, hvor der ikke er den afstand, jeg beskrev i den første kategori, men hvor man heller ikke med rette kunne forvente en afstand.

Kapitel 9: Indholdsanalyse af Fagbladet/3F

Præsentation af udgiver og redaktion

Fagligt Fælles Forbund eller 3F er det største fagforbund i Danmark. De har 381.545 medlemmer med overvægt af mandlige medlemmer²¹. Medlemmerne er ufaglærte og specialarbejdere, det vil sige medlemmer med ingen eller kort videregående uddannelse. Forbundet er medlem af LO, og i de første ni måneder af 2006 mistede forbundet 12.000 medlemmer (Olsen og Flensburg, 2006).

Der er i alt 30 ansatte på redaktionen, og den er på webstedet www.3f.dk opført som 'Fagbladet/kommunikationsafdelingen'. Det er således en samlet afdeling, der laver blad, web og anden kommunikation. Ni medarbejdere laver layout, grafik, web (ikke journalistik) og er sekretærer. 19 er journalistiske medarbejdere, enten som journalister, journalistpraktikanter eller redaktionssekretærer. Derudover er der en redaktionschef og en administrerende og ansvarshavende redaktør.

Ifølge den ansvarshavende redaktør udkommer bladet i et oplag på 330.000, jeg formoder dog, at oplaget er mindst lige så stort som medlemsskaren, nemlig på 381.545. Bladet udkommer 23 gange om året, hvilket kategoriserer det som et fjortendagesblad. Igen ifølge redaktøren skal websted og blad supplere hinanden således, at web er en del af bladet, og bladet er en del af webbet. Bladet ligger derfor ikke som pdf fil på webstedet. I 2005 lavede jeg en analyse af www.3f.dk (Møller, 2005a), hvor det blandt andet fremgik, at den absolut dominerende gruppe af tekster var nyhedsartikler. Der var ikke mange serviceoplysninger eller interaktive services på webstedet. Webstedet var på det tidspunkt kun seks måneder gammelt, så det kan have ændret sig.

²¹ Tallet er opgjort på www.3f.dk som medlemstallet pr. 1. juli 2006.

Under det interview, der er en del af interviewundersøgelsen, sagde redaktøren: ” *Fagbladet/3F* er et medlemsblad, hvor den politiske ledelse kommer til orde. Det er ikke et meningsblad eller et talerør for den politiske ledelse”. Redaktøren holder jævnligt møder med den politiske ledelse i forbundet. Formålet med disse møder er, at den politiske ledelse skal føle ejerskab i forhold til bladet, og at den skal kende til kontroversielle historier *før* bladet bliver udgivet. Indholdet bliver ofte diskuteret og kritiseret af den politiske ledelse, men det er *efter* udgivelse. Redaktøren mener ikke, der er nogen censur af bladet.

Ifølge den undersøgelse, Anker Brink Lund (2005a og b) lavede i 2003 af fagpressens plads i den journalistiske fødekæde, er *Fagbladet/3F*²² blandt de 20 fagblade, der tegner sig for 80 % af samtlige fagpresse-citationer i nyhedsmedierne.

I min interviewundersøgelse er *Fagbladet/3F* et af de blade, hvor redaktøren siger, at udgiveren er mindre bestemmende, og hvor redaktøren er ansvarshavende.

Undersøgelsesudgaver

Jeg har lavet en pilotundersøgelse af *Fagbladet/3F* nr. 21/2005, som jeg har forbedret i denne præsentation af analysen. Derudover har jeg analyseret nr.6/2006 og nr. 13/2006. Jeg har valgt de tre udgivelser, fordi de giver en spredning ud over året, så jeg undgår sæsonaktuelle karakteristika. Inden for de forskellige kategorier arbejder jeg med gennemsnitstal for de tre blade, med mindre der er store afvigelser bladene imellem.

²² Undersøgelsen er lavet før SID og KAD blev slået sammen i 2005. Det er således SID's *Fagbladet* der er blandt de mest citerede, men da redaktionen er overgået til *Fagbladet/3F* regner jeg det for et og samme blad.

Forsiden af nr. 13 fra 2006 så sådan ud:

Præsentation af bladet

De blade, jeg har analyseret, er på 68 sider hver. De er groft sagt delt op i en begyndelse, en midte og en slutning. Begyndelsen - de første 15-17 sider - er mindre historier, nyheder fra nettet, nyheder hvortil der er knyttet et tema senere i bladet og tre faste rubrikker for ekspressive tekster. Midten - op til side 45 - er større historier og temaer. Slutningen er debatsider med medlemmernes indlæg, brevkasse, krydsord og lignende.

Genre

Genrene er fordelt sådan:

Ekspressive tekster

Fagbladet/3F har en række faste rubrikker med ekspressive tekster. I begyndelsen af bladet er der placeret en kommentar fra bladets redaktør og en kommentar fra en fra forbundets politiske ledelse, der dog aldrig er formanden samt en leder uden navn og billede. Den fremstår som forbundets holdning, hvor de andre ekspressive tekster er udtryk for en enkelt persons holdning.

I bladets slutning er der endnu en ekspressiv tekst fra en repræsentant for forbundet, primært fra faglige afdelinger. Nedenunder er 'debatten' placeret. 'Debatten' er læserbreve fra menige medlemmer, men fagligt aktive, politikere og udenforstående kan også blande sig. I de tre blade, jeg har analyseret, er der henholdsvis 9, 8 og 8 læserbreve. I gennemsnit er der 12 ekspressive tekster i hvert blad.

Bladet giver således plads til holdningstilkendegivelser fra både forbund og medlemmer, men placeringen i bladet viser en prioritering, hvor medlemmernes holdninger bliver prioriteret lavest. De bliver placeret som de sidste i bladet, og bliver placeret nedenunder en meningstilkendegivelse fra en repræsentant for forbundet.

Det er ikke svært at identificere de faste rubrikker til ekspressive tekster, da de går under navne som 'Kommentar', 'Leder' og 'Debat'. Det indikerer, at de andre tekster i bladet vitterligt er konstaterende, altså at resten af bladet ikke er 'meningsartikler', men er

såkaldte objektive journalistiske artikler, der videregiver fakta eller oplysninger til læserne uden at inficere dem med kommunikatorens holdninger. Denne tydelige opdeling er et symbol på objektiv journalistik i henhold til nyhedsparadigmet.

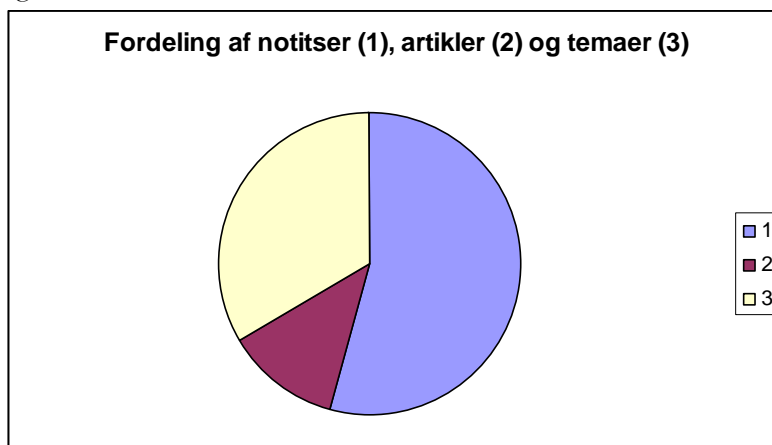
Andet

I *Fagbladet/3F* dækker kategorien 'andet' over løsrevne citater og vox pop, en kalender for, hvad der sker i forbundet, en opgørelse over de mest læste nyheder på www.3f.dk, en brevkasse, krydsord, tegneserie, navnestof, madopskrift og gode råd til, hvordan man kan begå sig på Internettet. Der er henholdsvis 20, 21 og 22 elementer i denne kategori. De mange elementer fordelt jævnt udover bladet giver det et afvekslende indhold og et dynamisk udtryk.

Deskriptive tekster

I de tre analyserede blade er der henholdsvis 39, 44 og 39 historier. Ud af de i gennemsnit 40,5 historier, er 22 af dem notitser, 5,5 af dem er artikler, og 13 er temaer. Der er ikke de store udslag i antallet af henholdsvis notitser, artikler og temaer i de tre udgivelser.

Nedenfor er der en opgørelse over fordelingen af notitser, artikler og temaer:

Emne

Der er noget udslag inden for emnekategorierne de tre blade imellem. Nedenfor er en opgørelse over emner fordelt pr. blad. Tallene i denne og resten af tabellerne i specialet er procenter:

	Nr. 21/05	Nr. 6/06	Nr. 13/06
Udgiver	44	32	26
Medlem	10	5	8
Fag	3	2	0
Arbejdsforhold	33	32	41
Udenfor	8	25	13
Fritid	3	5	13
Blad	0	0	0
Uklart	0	0	0
I alt	100	100	100

Men tendensen er den samme, som man kan se her i den samlede opgørelse for alle tre blade, fordelt mellem notitser, artikler og temaer:

	Notitser	Artikler	Temaer	Alle historier
Udgiver	33	47	29	34
Medlem	2	0	20	7
Fag	0	0	5	2
Arbejdsforhold	45	27	22	35
Udenfor	17	27	10	16
Fritid	3	0	15	7
Blad	0	0	0	0
Uklart	0	0	0	0
I alt	100	100	100	100

Der er samlet set en overvægt af historier, der handler om henholdsvis arbejdsforhold og udgiver. Arbejdsforhold er dog primært emne i notitserne, udgiver er primært emne i artikler og temaer. Så selv om antallet af historier om arbejdsforhold er lidt større end antallet af historier om udgiver, får historierne om udgiver lidt mere plads.

Mennesket, enten som medlem eller som en rolle medlemmet kunne have, samt medlemmernes arbejde er til gengæld kun emne i 7 % af historierne, men det er fordelt sådan, at en stor del (dog ikke den største gruppe) af temaerne har dette emne. Så selv om medlemmet samlet set ikke er emne i mange historier, fylder medlemmet som emne forholdsvis meget.

Kategorien 'udenfor foreningen' rummer 16 % af historierne. Det er for eksempel historier om trafficking (handel med kvinder) og arbejdsforholdene for arbejdere på tøjfabrikker i Østasien, altså internationale historier om mennesker, der bliver undertrykt. Det er ikke kun arbejdere, som medlemmerne kunne føle solidaritet med, men også f.eks. prostituerede. Derudover er det generelle politiske historier om emner, der ser ud til at kunne have relevans for medlemmernes arbejdsliv. De er dog ikke vinklet direkte på medlemmet eller forbundet, men f.eks. på politikere på Christiansborg.

Fritidshistorierne, der er 7 % af alle historierne, er for eksempel et portræt af revyskuespilleren Lise Lotte Norup, en historie om et kommende tv-program og et portræt af en kunstner.

Den forholdsvis store eksponering af udgiver ser jeg som en indikator på, at udgiver i stort omfang er bestemmende for indholdet i bladet.

I Qvists (1981) undersøgelse, er et af fem analyserede fagblade *Fagbladet*. I det handler 7 % af historierne om fagbevægelsen, og 33 % om arbejdslivet. Det er i alt 40 %. Med forbehold for, at han og jeg fortolker historierne forskelligt, skriver *Fagbladet/3F* således væsentlig mere om forbundet i dag, end de gjorde for 27 år siden, mens andelen af historier om arbejdslivet eller arbejdsforhold er nogenlunde intakte. Bladet havde til gengæld flere historier om kultur og fritid dengang, end det har i dag.

Ifølge Sepstrups (1996) grove inddeling af LO-bladene (se kapitel 2), er *Fagbladet/3F* et af de blade, der både fokuserer på fagpolitiske emner og også interesserer sig for emner af bredere karakter, men hvor historierne om det fagpolitiske ofte 'behandles konkret,

konfliktfyldt, ud fra en personvinkel og ved at anskue tingene nedfra' (Sepstrup, 1996:50).

Synsvinkel

Der er også nogen variation bladene imellem hvad angår artiklernes synsvinkel.

	Nr. 21/05	Nr. 6/06	Nr. 13/06
Udgiver	32	27	18
Medlem	38	37	49
Modpart	6	2	9
Andre	18	27	16
Ingen/uklar	6	8	7
I alt	100	100	100

Men igen er tendenserne de samme, og samlet for alle bladene delt op i forhold til notitser, artikler og temaer ser det sådan ud:

	Notitser	Artikler	Temaer	Alle historier
Udgiver	27	53	18	25
Medlem	39	20	48	42
Modpart	2	7	10	6
Andet	20	20	21	20
Ingen/uklar	12	0	4	7
I alt	100	100	100	100

Historierne bliver i overvejende grad fortalt ud fra medlemmets synsvinkel, hvilket støtter redaktørens udtalelse om, at de 'skriver for medlemmet'. Men mange historier bliver også fortalt fra udgivers synsvinkel og næsten lige så mange fra andres synsvinkler.

Det er for eksempel prostituerede, politikere på Christiansborg og kunstnere.

Men der er ikke ret mange historier, der bliver fortalt fra modpartens (herunder arbejdsgiverens) synsvinkel. Der er således ikke nogen tydelige indikatorer på, at redaktionen bestræber sig på at skabe forståelse for en modpart, eller at vise arbejdernes sag fra den

anden (arbejdsgiverens) side. 25 % af historierne ses fra udgivers synsvinkel, hvilket jeg betragter som at udgiveren i noget omfang er bestemmende for indholdet.

Et eksempel på en historie, fortalt fra medlemmets synsvinkel er en historie, der begynder sådan her:

”Du bliver fyret, når du fylder 18 år”. Den besked kan arbejdsgiverne om kort tid give til unge ansatte, der ikke er fyldt 18 år.

Fagbladet/3F, nr.6/06, side 14

I det, jeg har citeret, er der et imaginært citat fra en imaginær arbejdsgiver, og det henvender sig, med det personlige pronomen i anden person, direkte til læseren. Det er en henvendelse, der præsupponerer, at den person, citatet er rettet imod er en ansat frem for en arbejdsgiver. Det kunne således være et medlem. Der står endvidere ”når du fylder 18 år”, hvilket præsupponerer, at læseren er under 18 år. Citatet henvender sig således til en ungarbejder.

Efter citatet står der, at det er en besked, arbejdsgiveren kan give unge ansatte. Denne indledning er en konkretisering af et lovforslag, fra den siddende (borgerlige) regering, og indledningen viser, hvilke konsekvenser det vil have for det medlem, der er ungarbejder, hvis lovforslaget vedtages. Da den viser konsekvensen for det potentielle medlem, kategoriserer jeg historien som fortalt fra medlemmets synsvinkel.

Nedenfor er der et eksempel på en historie, fortalt fra udgivers synsvinkel. Den historie indledes sådan her:

Regeringen og DF blev for femte gang enige om fordeling af udgifter og indtægter for det kommende år. 3F er utilfreds med indsatsen for arbejdsskadede, voksenuddannelse og ulandsbistand.

Fagbladet/3F, nr.21/05, side 14

Historien handler om udgivers holdning til finansloven. Den første sætning viser os, hvad det er, udgiver har en holdning til (fi-

nansloven). Den næste sætning viser os 3F's holdning: udgiver er utilfreds. Jeg har kategoriseret synsvinklen som udgivers, fordi udgivers reaktion på finansloven bliver trukket helt op. Havde det været finanslovens konsekvenser for medlemmerne, der var trukket helt op i indledningen, havde jeg kategoriseret historien som fortalt fra medlemmets synsvinkel.

Et sidste eksempel, jeg vil fremhæve, er et eksempel på en historie, der bliver fortalt fra modpartens synsvinkel. Historien er en del af et tema, der handler om, at 3F mistænker de danske fængsler for konkurrenceforvridning og jobtyveri i forbindelse med arbejde udført af indsatte. I denne historie taler redaktionen med kriminalforsorgen, som er dem, der efter sigende dumper priserne for at få ordrer til fængslet. Historien indledes sådan her:

Vi overholder loven, lyder det fra Kriminalforsorgen, der alligevel vil undersøge sagen om discountbetaling for fængslers arbejde for Coop.

Fagbladet/3F, nr.21/06, s.21

Indledningen begynder med et indirekte citat fra den angrebne part – Kriminalforsorgen – og efterfølges af en oplysning om, hvordan Kriminalforsorgen har tænkt sig at forholde sig til den kritik, der bliver fremsat i temaet. I samme tema bliver også Coop, den virksomhed, der får udført arbejde i fængslerne, spurgt om deres syn på sagen. Dette er også et eksempel på, at den angrebne part bliver spurgt, og at svaret bringes i umiddelbar forlængelse af anklagen, nøjagtig som 'Vejledende regler for god presseskik' fordrer det.

Kilder

Der er ikke de store udslag i kildebrug bladene imellem, jeg behandler dem derfor samlet. Nedenfor er en opgørelse over kildetyper fordelt på notitser, artikler, temaer og samlet for alle historier:

	Notitser	Artikler	Temaer	Alle historier
Udgiver	49	48	36	42
Medlem	1	0	30	17
Modpart	4	7	10	8
Støtter	5	17	0	4
Neutral	20	10	21	19
Rapport	15	10	2	7
Fagblad	0	3	1	1
Vides ikke	6	3	0	2
I alt	100	100	100	100

Den altdominerende kildegruppe er udgiver. Det kan være forbundspolitikere, tillidsvalgte eller sagsbehandlere. Det er således primært udgiver, der får taletid i bladet.

Derefter er den største kildegruppe de neutrale kilder, som for eksempel er eksperter eller andre, der udtaler sig, men som ikke på nogen måde har interesser i, hvad der sker i forbundet. Herefter er medlemmerne den største kildegruppe.

Det, at udgiveren er den største kildegruppe ser jeg som endnu en indikator på, at udgiveren i stort omfang er bestemmende for indholdet.

Modparten, herunder arbejdsgiverne, er kun 8 % af den samlede kildemængde og de udtaler sig i 10 % af alle historierne. De resterende historier tager entydigt parti f.eks. for den voldsramte kvinde, for medlemmet, der har fået en erstatning, for 3F's holdning til finansloven og for den påstand, at folk på revalidering bliver umyndiggjorte.

Jeg har fremhævet disse eksempler, fordi man ved alle historierne kunne nuancere dem ved f.eks. at høre den mand, der begår vold (det kunne jo være et af medlemmerne), høre den virksomhed, der ikke betalte erstatning i første omgang om hvorfor, stille kritiske spørgsmål til forbundet om deres holdning til finansloven og eventuelt holde holdningen op imod udtalelser fra dem, der har vedtaget finansloven, og endelig kunne man perspektivere forskerens resultater med andre forskeres resultater. Men dette bliver ik-

ke gjort. Dækningen i bladene er dermed ikke objektiv forstået på den måde, at dækningen ikke fremsætter alle synspunkter på en sag, så borgeren selv kan tage stilling. De lever heller ikke op til 'Vejledende regler for god presse skik', idet den ikke hører modparten. I omgangen med kilderne er der således flere indikatorer på, at journalistikken ikke henholder sig til nyhedsparadigmets metoder.

Jeg har tidligere fremhævet et tema, der hørte modparten. Men det er mere undtagelsen end reglen, hvilket opgørelsen over kilder også er en indikator på.

Mængden af kilder

Ser man på mængden af kilder, er det ikke som hovedregel sådan, at de fremsatte påstande bliver støttet med flere kilder. Nedenfor er en opgørelse over mængden af kilder, fordelt på notitser, artikler, temaer og samlet for alle historier:

	Notitser	Artikler	Temaer	Alle historier
En	77	33	49	62
To	14	40	7	15
Tre eller derover	5	20	44	20
Ingen	5	7	0	3
I alt	100	100	100	100

Der er en overvejende grad af enkildehistorier samlet set i bladet, dog mere i notitserne end i artikler og temaer. Her er det vigtigt at huske på, at en historie også kan indeholde flere artikler. Det er således ikke sådan, at mængden af enkildehistorier dækker over, at samme sag bliver behandlet fra flere sider i flere artikler. Det har jeg taget højde for. Overordnet ser det således ud til, at fremsatte påstande ikke bliver støttet af flere uafhængige kilder.

Men ser man på mængden af kilder i forhold til notitser, artikler og temaer, er det primært notitserne, der er enkildehistorier. I artiklerne og temaerne er der forholdsvist flere flerkildehistorier. I temaerne er der enten kun én kilde eller rigtig mange kilder. Enkil-

dehistorierne er ofte portrætter eller historier, hvor en enkelt ekspert får lov til at udfolde sin holdning eller fortælle om sit arbejde. Der er således ikke en entydig mangel på flere kilder, men som jeg skrev i ovenstående afsnit, er der mange historier, hvor der er oplagte perspektiverende kildemuligheder, der ikke bliver brugt.

Den manglende brug af de perspektiverende kildemuligheder betragter jeg som tegn på, at journalistikken i bladet fremfører bestemte synspunkter, og dermed tenderer partsjournalistik. Partsjournalistikken er ikke en del af nyhedsparadigmet. I fagforeningspressen betyder partsjournalistik, at det er udgiverens synspunkter, der som de eneste bliver eksponeret.

Afstand

Jeg har nu opgjort hvilke emner, bladet skriver om, ud fra hvilken synsvinkel historierne bliver fortalt, samt hvilke kilder, der bliver brugt i historierne. I dette afsnit vil jeg vurdere, hvorvidt journalisten indtager den udenforstående betragters position, dette kalder jeg at lægge afstand til udgiveren. Dette vil jeg gøre ved at vurdere de historier, hvor udgiveren bliver eksponeret.

Der er ikke store afvigelser de tre blade imellem, så jeg fortolker gennemsnitstallene. Der er alt i 73 historier, hvor udgiver bliver eksponeret i de tre blade, det er i godt 24 historier i gennemsnit pr. blad, hvilket er 60 % af samtlige historier.

Nedenfor er en opgørelse, der viser, i hvor høj grad journalisten lægger afstand til udgiver i de historier, hvor udgiver bliver eksponeret. Det er samlet for alle de tre blade og opdelt efter notitser, artikler, temaer og samlet for alle historierne:

	Notitser	Artikler	Temaer	Alle historier
Afstand	3	8	9	5
Ingen afstand	71	92	91	81
Neutral	26	0	0	14
I alt	100	100	100	100

Opgørelsen viser, at journalisterne kun i meget ringe grad lægger afstand til udgiver. Når journalisten ikke lægger afstand, betyder det, at der ikke bliver stillet kritiske spørgsmål til udgiver, at udgivers holdninger ikke bliver modstillet med en anden parts holdninger, at modparten ikke får lov til at udtale sig, og at der ikke er nogen artikler, der fortæller kritiske historier om udgiver.

Det vil sige, at den eksponering af udgiver, som jeg fandt frem til inden for de øvrige tre parametre, er en dækning, hvor journalisten ikke forholder sig som en udenforstående betragter, men nærmere agerer som en del af udgiver. Dette forhold betragter jeg som en indikator på, at udgiveren i meget stort omfang er bestemmende for indholdet.

En af de få historier, hvor journalisten lægger afstand til udgiver, handler om, at en af de skoler, 3F har brugt til kursusaktiviteter, skal lukkes. Jeg har placeret den under kategorien 'afstand', fordi artiklen fortæller, at det får konsekvenser for medarbejderne på skolen i form af, at de skal finde nyt arbejde. Der bliver således fortalt om de negative konsekvenser af en af udgivers handlinger. Andre historier, hvor jeg finder, der er afstand, er temaer, hvor modparten får mulighed for at udtale sig.

Historier hvor der ikke er nogen afstand, er i høj grad de historier, der handler om et tilfældigt tema, f.eks. finanslovsforhandlingerne, og hvor udgivers holdning – som den eneste – bliver eksponeret. Andre historier uden afstand er historier om de gode ting, udgiver laver, om de resultater, de har opnået og om de mennesker, de har hjulpet. Jeg har kategoriseret dem under 'ingen afstand', fordi det udelukkende er positive historier, der er ingen perspektiveringer, f.eks. om det er de rigtige områder, hvor udgiver bruger sine kræfter, om der eventuelt er sager, hvor udgiver ikke går ind og hjælper, eller om der er sager, hvor udgiver eventuelt ikke har opnået noget resultat.

Der er ingen historier, der fortæller om medlemmer, der er kritiske over for udgiver eller ikke har fået en rigtig god behandling af udgiver. Der er ingen historier om fejl, udgiver har begået, og der er ingen historier, hvor udgivers holdning bliver perspektiveret.

Jeg har igennem denne analyse set mange indikatorer på, at forbundet er bestemmende for indholdet. Forbundet er emne i 34 % af samtlige historier, 25 % af historierne bliver fortalt fra udgivers synsvinkel og udgiver er kilde i 42 % af historierne. Samlet set bliver forbundet eksponeret i 60 % af historierne. Jeg har også fundet en kraftig indikator på, at redaktionen ikke lægger den afstand til udgiveren, som kunne indikere en adskillelse mellem redaktion og forbund og dermed kunne indikere, at bladet bliver redigeret uafhængigt af udgiveren. Det er nemlig kun i 5 % af de historier, hvor forbundet bliver eksponeret, at journalisten lægger afstand til forbundet.

I min interviewundersøgelse fortolkede jeg redaktørens udtalelser sådan, at han oplevede at udgiveren i mindre omfang var bestemmende for det redaktionelle indhold. I denne indholdsanalyse fortolker jeg samlet set resultaterne sådan, at udgiveren i stort omfang er bestemmende for indholdet.

Kapitel 10: Indholdsanalyse af Fagbladet for NNF'ere

Præsentation af forbund og redaktion

Nærings- og Nydelsesarbejderforbundet har ca. 36.000 medlemmer²³. Medlemmer har ingen eller en kortere uddannelse og forbundet er medlem af LO. Der er i alt 6 ansatte på redaktionen, tre journalister og en praktikant, der tager sig af medlemsbladet, et ungdomsblad og webstedet www.nnf.dk, en sekretær og en kommunikationschef.

Bladet udkommer i et oplag på 40.000 ni gange om året hvilket kategoriserer det som et månedsblad. Bladet bliver lagt på webstedet som pdf-fil. Under det interview, der er en del af den kvantitative interviewundersøgelse sagde redaktøren, at formanden ikke ser bladet før tryk, og han oplever ikke, at formanden blander sig i produktionen af bladet. Men efter tryk oplever redaktøren megen diskussion og megen kritik. Han siger: ”Der er rigeligt med brok over bladet. Brokken indsnævrer uafhængigheden., fordi det giver anledning til, at jeg overvejer, hvordan jeg skal redigere historierne. Men jeg har efterhånden lært at tage det med oprejst pande og afprøver grænserne for, hvad jeg kan. Vi kan godt skrive historier, der kritiserer forbundet. Vi kan godt være kritiske, men det skal have relevans i forhold til medlemmernes arbejdshverdag. Vi kan godt skrive om problemer eller uregelmæssigheder her i huset, og jeg vil kæmpe for, at historien bliver bragt. Jeg vil slå for de historier, som den ansvarshavende eventuelt ville stoppe. Vi laver et blad om medlemmerne for medlemmerne, og bladet skal ikke nødvendigvis repræsentere formandens holdninger. De kommer til udtryk i lederen og i klummen fagligt talt, hvilket vi også gør opmærksom på i bladet.”

Ifølge den undersøgelse, Anker Brink Lund (2005a) lavede i 2003 af fagpressens plads i den journalistiske fødekæde, er *Fagbladet for*

²³ Ifølge webstedet www.nnf.dk set 23/10 2006

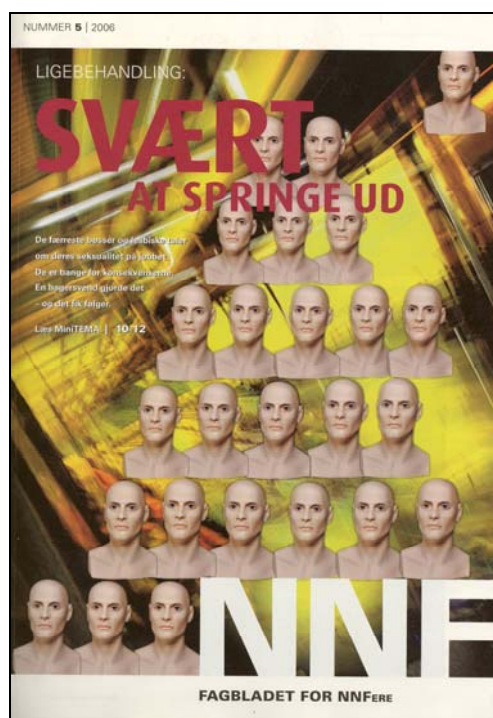
NNF'ere blandt de 20 fagblade, der tegner sig for 80 % af samtlige fagpresse-citationer i nyhedsmedierne.

I min interviewundersøgelse er *Fagbladet for NNF'ere* et af de blade, hvor redaktøren siger, at udgiveren er noget bestemmende, og hvor formanden er ansvarshavende.

Undersøgelserudgaver

Jeg har analyseret nr. 8/2005, nr. 2/2006 og nr. 5/2006. Jeg har valgt de tre udgivelser, fordi de giver en spredning ud over året, så jeg undgår sæsonaktuelle karakteristika. Inden for de forskellige kategorier arbejder jeg med gennemsnitstal for de tre blade, med mindre der er store afvigelser bladene imellem.

Forsiden af nr. 5 2006 ser sådan ud:

Præsentation af bladet

De analyserede udgaver af *Fagbladet for NNF'ere* er på 40, 40 og 48 sider. Bladet er bygget op med en begyndelse, en midte og en slutning. Begyndelse er formandens leder, derefter er der en karikaturtegning med en kommentar til en aktuel problematik, og så er der en fotoreportage fra en medlemsarbejdsplads. Begyndelsen er på de første 8-9 sider.

Bladets midte er en blanding af temaer og notitser, der er ingen enkeltstående artikler. Notitserne er samlet på sider for sig, så bladet fremstår med et til to temaer, en til to sider med notitser, så endnu et par temaer, så en side med notitser o.s.v. Midten er fra side 9-10 til side 32, 35 eller 42. Bladets slutning er meddelelser fra forbundets lokalafdelinger, krydsord, 'fagligt talt' samt en artikel om en medlemsarbejdsplads.

Genrer

De deskriptive og ekspressive tekster og andet er fordelt således:

Ekspressive tekster

Fagbladet for NNF'ere har to faste rubrikker for ekspressive tekster. Den første er i begyndelsen af bladet, umiddelbart efter indholdsfortegnelsen på en venstreside. Denne rubrik er forbundsformandens leder. På næstsidste side (umiddelbart før bagsiden) er den

anden faste rubrik, der hedder fagligt talt. Her er det for eksempel faglige sekretærer, der skriver. Der er ingen faste debatsider i bladet, men der var et enkelt læserbrev i et af de tre analyserede blade. Dette kunne tyde på, at bladet ikke får mange indlæg fra medlemmerne, men at de bringer dem, de får. Dette bliver bekræftet af bladets redaktør.

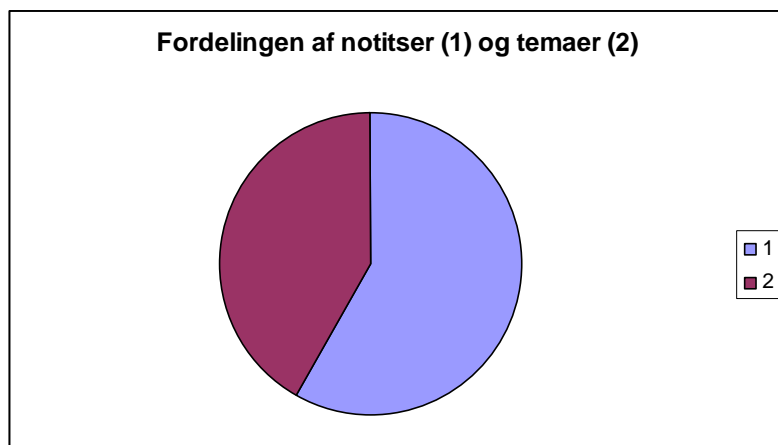
De to sider til ekspresive tekster fra repræsentanter fra forbundet konnoterer dels en adskillelse mellem kommentarer og fakta, dels en adskillelse mellem forbundets holdninger og det såkaldte redaktionelle stof. Forbundet har så at sige sine egne faste sider til at mene noget på. Dette er et tegn på, at fakta og kommentarer er adskilte, hvilket er et af nyhedsparadigmets symboler på objektivitet.

Andet

Det 'andet' stof, der er i *Fagbladet for NNF'ere*, er tre faste sider, som består af en karikaturtegning i begyndelsen af bladet, et krydsord i slutningen af bladet samt to-tre faste sider om, hvad der sker i forbundets afdelinger rundt i landet. Der er således ikke så stor afveksling i stof typerne, og bladet fremstår ikke så dynamisk.

Deskriptive tekster

I de tre analyserede blade er der henholdsvis 30, 32 og 26 historier. I *Fagbladet for NNF'ere* er der ikke nogen mellemstore artikler, der er således kun temaer og notitser. Det skaber ikke så stor variation, men viser en klar prioritering af stoffet. Der er ingen tvivl om, hvilke historier redaktionen prioriterer som de vigtigste. Ud af de i gennemsnit 29,3 historier, er 17 af dem notitser og 12,3 er temaer, der består af flere tekster. Fordelingen af notitser og temaer ser sådan ud:

Emne

Der er noget udslag indenfor emnekategorierne i de tre blade.

Fordelingen i de tre blade ser sådan ud:

	Nr. 8/05	Nr. 2/06	Nr. 5/06
Udgiver	13	16	15
Medlem	3	13	15
Fag	10	13	15
Arbejdsforhold	70	38	42
Udenfor	3	13	0
Fritid	0	9	12
Blad	0	0	0
Uklart	0	0	0
I alt	100	100	100

Tendensen er dog den samme, og samlet set for de tre blade er fordelingen af notitser, temaer og alle historier samlet sådan:

	Notitser	Temaer	Alle historier
Udgiver	22	5	15
Medlem	0	24	10
Fag	16	8	13
Arbejdsforhold	51	49	50
Udenfor	6	5	6
Fritid	6	8	7
Blad	0	0	0
Uklart	0	0	0
I alt	100	100	100

Den langt overvejende del af historierne handler om arbejdsforhold. Forbundet er dog også repræsenteret med 15 % af historierne. Forbundet får således også en plads som emne i bladet, hvilket jeg betragter som en indikator på, at udgiver i noget omfang er bestemmende for indholdet. Foreningen er et centralt om end langt fra dominerende emne. Medlemmet er emne i næsten lige så mange historier som udgiver.

Men ser man på fordelingen i forhold til notitser og temaer, er alle historierne om medlemmet temaer, og langt de fleste historier om udgiver er notitser. Det viser, at selv om der er flest historier om udgiver, får medlemmet mest spalteplads. Udgiver bliver stort set kun beskrevet i notitser. Dette kan være en måde at håndtere udgivers ønske om eksponering på. Udgiver skal have sin plads, men den får kun plads i notitserne, hvilket kunne tyde på en stedmoderlig behandling på redaktionen. Det er pligtstof, det skal med, men det får ikke lov til at dominere.

En del af de andre notitser handler om fødevarer sikkerhed generelt, et emne der har været meget fokus på i de landsdækkende medier i perioden og som har en særlig interesse for medlemmerne, eftersom det er deres arbejde, der i en eller anden grad er under beskyndning. Bladet skriver således ikke kun om arbejdsforhold og fagforeningsarbejde, men også om det, medlemmerne arbejder

med og den kritik, der er af fødevarebranchen. Disse historier har jeg placeret i kategorien 'faget'.

At bladet viderebringer kritikken af deres medlemmers arbejde betragter jeg som om, bladet forholder sig kritisk til medlemmerne, og dermed indtager den udenforstående betragters position over for medlemmerne.

En stor del af de historier, der er kategoriseret under 'arbejdsforhold', handler om, hvordan medlemmer eller tidligere medlemmer bevæger sig på arbejdsmarkedet. Der er historier om tidligere slagteriarbejdere, der er blevet social- og sundhedshjælpere, historier om efteruddannelse både som noget, der foregår på arbejdspladsen, men også som noget, der foregår udenfor arbejdstiden, og der er historier om, hvordan medarbejderne håndterer konflikter på arbejdspladsen. Alt i alt historier, der for andre medlemmer kan tjene som inspiration til at gøre noget ved egen jobsituation.

At bruge journalistikken til at anspore medlemmerne til at ændre på egen jobsituation (hvilket kan være med til at forebygge arbejdsløshed blandt medlemmerne) er en tænkemåde vedrørende journalistikkens formål, der ikke er indeholdt i nyhedsparadigmet. Det er en tænkemåde, jeg vil kalde 'aktionsjournalistik', idet formålet med den er at anspore medlemmerne til at handle. På den ene side kan man sige, at denne type historier modarbejder udgiveren, idet et medlem, der skifter fra at være slagteriarbejder til at være social- og sundhedshjælper, skifter fagforening, hvorved der sker en medlemsnedgang. På den anden side hjælper det arbejdsløse medlemmer i arbejde, hvilket også er en del af udgivers formål.

Synsvinkel

Synsvinklen i historierne fordelt efter notits, tema og samlet for alle historier er sådan:

	Notitser	Temaer	Alle historier
Udgiver	16	16	16
Medlem	51	75	64
Modpart	0	6	4
Andre	16	3	9
Bruger	18	0	8
Ingen/uklar	0	0	0
I alt	100	100	100

Den altovervejende del af historierne bliver fortalt fra medlemmets synsvinkel, nogle bliver fortalt fra udgivers synsvinkel og en lille del bliver fortalt fra modpartens synsvinkel. Derudover er der nogle, der bliver fortalt fra brugerens synsvinkel. Brugere er mennesker, der bliver berørt af læsernes arbejde, i dette tilfælde er det forbrugeren. 'Andre' kategorien dækker primært over en generel borgersynsvinkel.

Denne fordeling bekræfter, at bladet bliver 'skrevet til medlemmerne'. Der er dog stadig nogle historier, der bliver fortalt fra udgivers synsvinkel, dette betragter jeg som en indikator på, at udgiveren i noget omfang er bestemmende for indholdet..

Et eksempel på en historie, hvor synsvinklen er medlemmets, er denne:

I skolen fik Kenn Nielsen at vide, at han var ordblind. Han havde opgivet at lære at læse og skrive, indtil han fik tilbuddet om et læse-/stavekursus af sin arbejdsplads. Så skete der noget.

Fagbladet for NNF'ere, nr.8/05, side 10

Kenn Nielsen er et medlem. Når indledningen til historien er et medlems beretning, kategoriserer jeg historien som medlemmets synsvinkel. Det er en historie, der skal inspirere andre medlemmer

til selv at tage et skrive og læsekursus, noget der blandt andet bliver motiveret ved det, at der er oplysninger om, hvor man kan modtage lignende kurser, hvor meget de koster, og hvordan man kan få økonomisk støtte til det.

Et eksempel på en historie, der bliver fortalt fra udgivers synsvinkel er denne historie, der er en del af et tema om integration på jobbet. Indledningen lyder sådan her:

Kun meget få nydanske NNF'ere har poster som tillidsfolk og sikkerhedsrepræsentanter. Årsagerne er mange, siger en ekspert – løsningen er at sætte mere fokus på de gode eksempler.

Fagbladet for NNF'ere, nr.2/06, side 14

Historien er vinklet på tillidsvalgte i forbundet, og den præsupponerer, at det er problematisk, at der ikke er særligt mange nydanske tillidsvalgte. Dette er udgivers perspektiv, fordi det ikke bliver forklaret, hvorfor det er vigtigt. Problemet bliver således ikke betragtet ud fra medlemmets synsvinkel – hvilke konsekvenser kan det have for medlemmet, men ud fra udgivers synsvinkel, hvilket er, at det er problematisk, at der ikke er mange tillidsfolk. Det er udgivers synsvinkel, fordi det er vigtigt for udgivers arbejde at have mange medlemmer, der er aktive i det faglige arbejde.

En historie, der er fortalt ud fra modpartens synsvinkel, er nedenstående, der er en del af et tema om homoseksuelles problemer på arbejdspladserne. En af historierne handler om et medlem, der siger, han er blevet chikaneret af sin mester, da denne fandt ud af, at han er homoseksuel. Den anklagede mester får mulighed for at forsvare sig i en artikel, der indledes sådan her:

Runes tidligere chef kan ikke genkende Runes udlægning af sagen.
- Jeg har aldrig chikaneret ham. Vi har aldrig talt om det emne, efter at Rune sprang ud [siger bagermesteren].

Fagbladet for NNF'ere, nr.5/06, side 11

Indledningen til chefens citat problematiserer ikke chefens udlægning. Den fremfører helt enkelt chefens synspunkt. Derfor kategoriserer jeg historien under modpartens synsvinkel.

Kilder

Kilder fordelt efter notitser, temaer og samlet for alle historierne, ser sådan ud:

	Notitser	Temaer	Alle historier
Udgiver	21	27	25
Medlem	0	52	36
Modpart	14	9	11
Støtter	2	1	1
Neutral	31	11	17
Rapport	3	1	2
Fagblad	0	0	0
Vides ikke	29	0	9
I alt	100	100	100

Den største kildegruppe er medlemmer efterfulgt af udgiver, neutrale kilder og modparten. Medlemmerne får således absolut mest taletid og udgiver får noget mere taletid end modparten. Selvom medlemmet får mere taletid end udgiver, har udgiver alligevel 25 % af den samlede kildeandel, hvilket indikerer, at udgivers synspunkter til en vis grad eksponeres. Jeg betragter det derfor som en indikator på at udgiver i noget omfang er bestemmende for indholdet.

Der er en væsentlig variation mellem notitser og temaer, idet medlemmerne ikke er kilde i en eneste af notitserne, men til gengæld står for 52 % af kildemængden i temaerne. Til gengæld er 31 % af kilderne i notitserne neutrale kilder.

Langt de fleste af de kilder, der i *Fagbladet for NNF'ere* er kategoriseret under 'udgiver', er tillidsmænd. Det er således udgivers repræsentanter ude på arbejdspladserne, der i høj grad får lov til at udtale sig. Dette viser, at selvom der er en forholdsvis stor kilde-

andel, der tilfalder udgiver, er det ikke kollegerne inde i forbundshuset, der udtaler sig, men tillidsvalgte på arbejdspladsen, altså kilder som journalisten ikke nødvendigvis har noget personligt forhold til.

I *Fagbladet for NNF'ere* er der ikke så mange konflikthistorier, hvor der er en modpart, der kan spørges. I de konflikthistorier, der er, bliver modparten spurgt. Arbejdsgiveren har også ofte mulighed for at udtale sig, det er primært i historier, der er portrætter af virksomheder eller handler om særlige tiltag på virksomheder, hvor både medlemmer, virksomhedsledere og som regel udgiver eller tillidsvalgte udtaler sig.

Mængden af kilder

Andelen af kilder fordelt på notitser, temaer og samtlige historier ser sådan ud:

	Notitser	Temaer	Alle historier
En	53	16	38
To	14	27	19
Tre eller derover	0	57	24
Ingen	33	0	19
I alt	100	100	100

Der er en lidt større andel af historier med flere kilder, end der er historier med kun én kilde. Til gengæld er der en del historier, hvor der ikke er nogen identificerbar kilde. Dette er udelukkende notitser. Enkildehistorierne er primært notitser og flerkildehistorierne er primært temaer, der er kun 16 % temaer, hvor der kun er én kilde. Det viser, at i de historier, der bliver prioriteret, bliver det også prioriteret at høre flere kilder.

Afstand

I *Fagbladet for NNF'ere* er udgiver eksponeret i 40 % af historierne. Afstand fordelt på notitser, temaer og samtlige historier ser sådan ud:

	Notitser	Temaer	Alle historier
Afstand	7	67	43
Ingen afstand	57	33	43
Neutral	36	0	14
I alt	100	100	100

Det viser, at i en overvejende del af temaerne, lægger journalisten afstand til udgiver. Samlet set lægger journalisten ikke afstand til udgiveren i 43 % af historierne, hvilket jeg tolker som om, udgiveren i stort omfang er bestemmende for indholdet. Det gør han primært ved at lade arbejdsgiveren udtale sig. Der er en historie, der fortæller om, at eksklusivaftalerne er ulovlige. Her bliver en række medlemmer spurgt, hvad de synes om det. De fleste synes, det er godt, at eksklusivaftalerne er ulovlige, men ingen formulerer en direkte kritik af udgiver. Der er generelt ingen historier, der er direkte kritiske over for udgiver og dets arbejde.

De historier, hvor der er afstand, skyldes for en stor dels vedkommende, at journalisten har skrevet om særlige tiltag på en arbejdsplads og både taler med medlemmer, tillidsvalgte og fabrikschefen altså hører flere parter i historien. Der er ikke afstand i særligt mange af de notitser, der handler om udgiver.

Jeg har igennem denne analyse set mange indikatorer på, at forbundet er bestemmende for indholdet. Forbundet er emne i 15 % af samtlige historier, 16 % af historierne bliver fortalt fra udgivers synsvinkel og udgiver er kilde i 25 % af historierne. Samlet set bliver forbundet eksponeret i 40 % af historierne. Jeg har også fundet en indikator på, at redaktionen ikke altid lægger den afstand til udgiveren, som kunne indikere en adskillelse mellem redaktion og forbund og dermed kunne indikere, at bladet bliver redigeret uafhængigt af udgiveren. Journalisten lægger ikke afstand i 43 % af historierne.

I min interviewundersøgelse fortolkede jeg redaktørens udtalelser sådan, at han oplevede at udgiveren var noget bestemmende for det redaktionelle indhold. I denne indholdsanalyse fortolker jeg samlet set resultaterne sådan, at udgiveren i noget omfang er bestemmende for indholdet.

Kapitel 11: Indholdsanalyse af Fysioterapeuten

Præsentation af udgiver og redaktion

Danske Fysioterapeuter har ca. 9.500 medlemmer²⁴. Medlemmerne har en mellemlang videregående uddannelse, og forbundet er medlem af FTF. Der er i alt fem ansatte på redaktionen, en kommunikationschef, en journalist, en webredaktør, der tager sig af webstedet www.fysio.dk, en sekretær og en faglig redaktør, hvilket er en fysioterapeut, der redigerer alt det faglige stof i bladet.

Bladet udkommer i et oplag på 9.500 22 gange om året, hvilket kategoriserer det som et fjortendages blad. Bladet bliver lagt på webstedet som pdf-fil. Under det interview, der er en del af den kvantitative interviewundersøgelse sagde redaktøren, at han oplever en udstrakt grad af frihed og på skalaen fra et til fem, placerer han sig på 5. Redaktionen har oplevet, at en tegning blev stoppet, men de har ikke oplevet, at noget skriftligt er blevet stoppet. ”Men det hænger nok sammen med, at vi tænker os om, inden vi skriver noget”, siger en journalist på bladet.

Redaktøren siger, de kan starte debatter, der går imod den politiske ledelses holdninger og dermed være kritiske, men at de har strategisk selvrenselse for eksempel i forbindelse med overenskomstforhandlinger. ”Vores formål er at indgå i foreningens kommunikationsstrategi. Men foreningen fortjener også et blad, som folk gider læse. Jeg skal sikre, at der er overensstemmelse mellem det, bladet tager op og det, der foregår i foreningen”, siger redaktøren. ”Vi kan ikke skrive alt. Det er for os et spørgsmål om, hvor langt vi kan gå uden at skade foreningen og dens overordnede mål. Men samtidig ønsker vi at have en transparent forening, hvor vi debatterer, også når det gør ondt, blandt andet om spørgsmål, der ikke er afklaret politisk.”

²⁴ Ifølge *Håndbog 2005/2006 Danske Fysioterapeuter* set på www.fysio.dk 23/10 2006

I min interviewundersøgelse er *Fysioterapeuten* et af de blade, hvor redaktøren siger, at udgiveren er lidt bestemmende for indholdet, og hvor ansvarshavende er kommunikationschefen.

Undersøgelsesudgaver

Jeg har analyseret nr. 20/2005, nr. 5/2006 og nr. 13/2006. Jeg har valgt de tre udgivelser, fordi de giver en spredning ud over året, så jeg undgår sæsonaktuelle karakteristika. Inden for de forskellige kategorier arbejder jeg med gennemsnitstal for de tre blade.

Forsiden af nr. 13 2006 ser sådan ud:

Præsentation af bladet

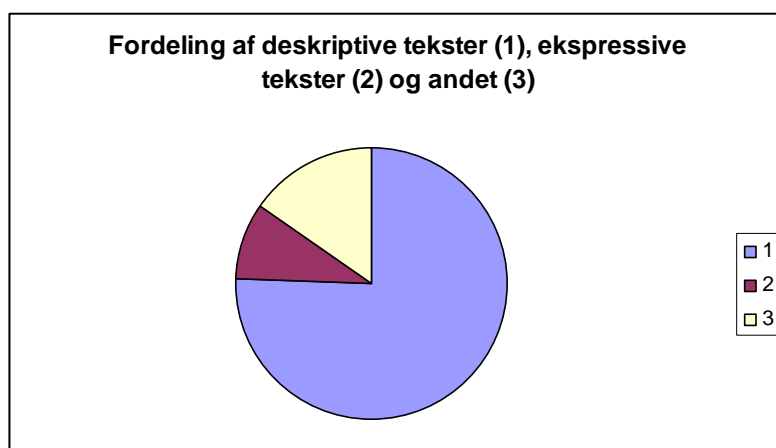
De analyserede udgaver af *Fysioterapeuten* er på 40, 44 og 48 sider. Bladet har en begyndelse, en midte og en slutning. Begyndelsen er formandens leder, der står på side 3 og dermed er den det første, man ser, når man åbner bladet. Midten, fra side 4-26, 26 og 36 er historier. Historierne er en blanding af notitser og temaer. Bladets slutning, på henholdsvis 14, 12 og 17 sider er en kalender over

forbundets arbejde samt annoncer for uddannelse og jobs. Der er nemlig jobannoncer i *Fysioterapeuten*, og der er mange af dem.

Bladets layout er ikke særlig dynamisk og farverigt, hvilket konnoterer seriøsitet.

Genrer

Fordelingen af deskriptive og ekspressive tekster og andet er sådan her:

Ekspressive tekster

Formanden har en leder på side tre. Det er den eneste faste rubrik i bladet til meninger fra udgiver, og der er ingen fast rubrik til debatindlæg fra læserne. Men der er alligevel debatindlæg i to blade. Det tyder på, at der ikke kommer debatindlæg nok til, at man har en fast rubrik til dem, men at man bringer dem, der kommer. Det ene af de tre analyserede blade har to læserbreve, det andet af dem har et læserbrev, dertil er der et svar på det ene læserbrev.

Læserbrevene og svaret er til gengæld meget lange, de fylder alle to sider i bladet. Ét forholder sig til forbundets arbejde, ét forholder sig til en journalistisk artikel fra et tidligere nummer, og ét forholder sig til en faglig artikel fra et tidligere nummer. Dette sidste indlæg har også litteraturhenvisninger, og det er dette indlæg, der bliver besvaret af forfatteren til den kritiserede artikel.

Længden af læserbrevene samt emnerne i læserbrevene giver indtryk af en høj grad af udveksling af faglig viden og erfaring. Det, der bliver debatteret, er ikke primært udgivers arbejde, men primært faglige aspekter af medlemmernes arbejde. Det, at bladet bringer et indlæg, der forholder sig kritisk til en artikel i bladet, viser, at der er plads til selvkritik og refleksion. Samtidig er der signalleret en klar adskillelse mellem kommentar og fakta. Der er ingen tvivl om, hvornår man møder en ekspressiv tekst. Dette bliver markeret med overskrifterne 'leder' og 'læserbreve'.

Andet

I *Fysioterapeuten* er der nogle faste sider til annoncer for uddannelse og nogle faste sider til jobannoncer. Igen tegner det et billede af et blad, der bruger mere plads på medlemmernes faglighed end på det fagpolitiske stof. Derudover er der tre nekrologer fordelt på to blade. Denne genre er speciel, og jeg har ikke set den tidligere i andre fagblade. Det er nekrologer over mennesker, der har haft en stor betydning for fysioterapeuterne enten fagligt eller fagpolitisk. Endelig er der en kalender over udgivers aktiviteter i to af bladene. Jeg formoder, at denne kalender kommer fast en gang om måneden.

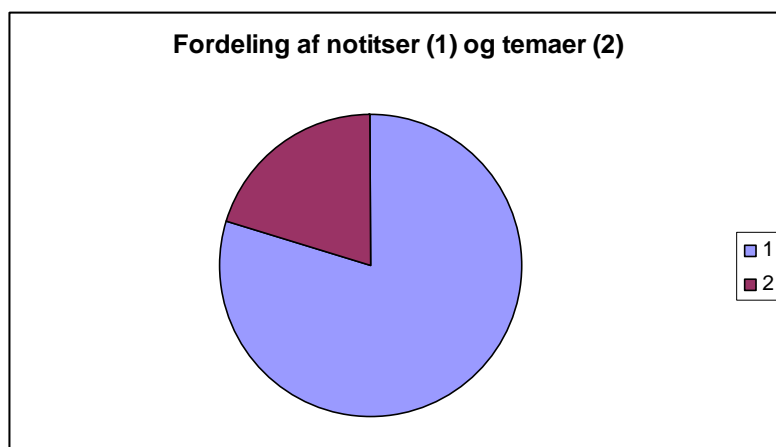
Der er slet intet af det mere underholdende stof, der er få billeder, få artikler, artiklerne er meget lange og generelt er der ikke så meget afveksling og dynamik i bladet.

Deskriptive tekster

De deskriptive tekster i *Fysioterapeuten* lægger sig overordnet i to hovedgrupper. Jeg har valgt at kalde dem faglige artikler og journalistiske artikler. De faglige artikler er skrevet af fysioterapeuter eller andre eksperter inden for feltet, derudover er der nogle sider med notitser, der hedder 'fysnyt', som også er meget faglige. Jeg formoder, at det er disse sider, som den faglige redaktør redigerer.

Som skrevet i metodeafsnittet har jeg kun talt emnet for disse artikler.

Notitser og temaer fordeler sig således:

Der er forholdsvis mange flere notitser end temaer, men temaerne er til gengæld meget lange, og fylder langt den overvejende del af de deskriptive spaltmillimeter.

Emne

Som sagt er den altovervejende del af indholdet i *Fysioterapeuten* fagligt stof. Artiklerne handler om fysioterapi, og en del af dem er skrevet af eksperter, så det har karakter af tidsskriftsartikler, altså artikler med et meget specialiseret og højt fagligt indhold. I hvert blad er der kun fire større artikler eller temaer. Otte af de tolv artikler er skrevet af eksperter og er faglige artikler. De resterende fire artikler er skrevet af redaktionen. To af dem handler også om faget, én handler om udgiver og én handler om arbejdsforhold. Der er ikke andre emner. Der er således 10 temaer (83 %), der handler om faget.

Historier om faget kan potentielt udvikle læserens faglighed. Det er således en tænkemåde om journalistikken, der ikke er indeholdt i nyhedsparadigmet. Jeg vælger at kalde det fagjournalistik.

Andelen af emner i de tre analyserede blade ser sådan ud:

	Nr. 20/05	Nr. 5/06	Nr. 13/06
Udgiver	15	8	13
Medlem	5	21	0
Fag	65	67	53
Arbejdsforhold	5	0	27
Udenfor	5	0	7
Fritid	0	4	0
Blad	5	0	0
Uklart	0	0	0
I alt	100	100	100

Tendensen er den samme i de tre blade, og samlet set fordeler emnerne sig således på notitser, temaer og alle historierne samlet:

	Notitser	Temaer	Alle historier
Udgiver	13	8	12
Medlem	13	0	10
Fag	57	83	63
Arbejdsforhold	9	8	8
Udenfor	4	0	3
Fritid	2	0	2
Blad	2	0	2
Uklart	0	0	0
I alt	100	100	100

Den absolutte overvægt af historier, der handler om faget, viser, at det er et fagligt tidsskrift, der mere end at diskutere fagpolitik tager vare på medlemmernes faglige udvikling. Der er dog også historier, der handler om medlemmet og om udgiver, men da det fortrinsvis er notitser, er det ikke noget, der fylder ret meget i bladet.

Udgiveren får en plads i bladet som emne, og det ser jeg som en indikator på, at forbundet i noget omfang er bestemmende for indholdet i bladet.

Synsvinkel

Jeg har kun analyseret synsvinklen i de artikler, der er skrevet af en journalist. De fleste historier er som sagt faglige artikler, der viser, hvordan fysioterapeuten kan forbedre sit arbejde. De er derfor placeret i kategorien 'medlem'. Nogle historier bliver betragtet ud fra brugerens – patientens – synsvinkel, de er følgelig placeret i 'bruger' kategorien.

Synsvinkel i alle blade, fordelt på notitser, temaer og samlet:

	Notitser	Artikler	Alle historier
Udgiver	20	0	15
Medlem	40	78	50
Modpart	0	0	0
Andre	8	0	6
Bruger	24	22	24
Ingen/uklar	8	0	6
I alt	100	100	100

Den altdominerende synsvinkel er medlemmets, hvilket også dækker over de fleste faglige artikler. Den næststørste gruppe af synsvinkler er brugerens med 24 %. Der er således meget fokus på brugerne, hvilket er med til at give flere syn på medlemmets arbejde. Der er ikke nogen historier, der bliver betragtet fra modpartens synsvinkel, men der er heller ikke nogen historier, hvor denne vinkel oplagt mangler. Der er med andre ord ingen konflikthistorier, hvor der er en modpart, der kunne være hørt, men som ikke har fået taletid. Den eneste konflikthistorie er imellem medlem og forbund. Den mindre andel af historier set fra udgiverens synsvinkel indikerer, at udgiveren i noget omfang er bestemmende for indholdet i bladet.

Et eksempel på en historie, der er fortalt fra medlemmets synsvinkel, er en, der som en del af et tema handler om en af udgivers mærkesager. Det er et tema med forskellige artikler, der alle er fortalt ud fra medlemmets synsvinkel. En af dem begynder sådan her:

Nogle specialister synes, at de har fået meget ud af deres specialistgodkendelse, mens andre ikke mener, godkendelsen gør den store forskel.

Fysioterapeuten, nr.13/06, side 12

Indledningen er to indirekte citater fra forskellige fysioterapeuter. Den afspejler først og fremmest fysioterapeuternes synspunkter, samtidig med at den viser, at der er uenighed fysioterapeuterne imellem. Det er en artikel, der med udgangspunkt i fysioterapeuternes oplevelser fortæller om ordningen, derfor kategoriserer jeg den som en historie, der bliver fortalt fra medlemmernes synsvinkel.

Det er som sagt kun notitser, der bliver fortalt fra udgivers synsvinkel. En af dem begynder sådan her:

Danske fysioterapeuters sekretariat har i sommerens løb mest af alt lignet en byggeplads, idet gamle loftsplader i gange og på kontorer er hevet ned og erstattet med nye.

Fysioterapeuten, nr. 13/06, side 2

Notitsen fortæller om en renovation i forbundshuset. En renovation der primært får betydning for dem, der arbejder derinde. Det er således en intern forbundshistorie, hvor både indholdet og de første ord 'Danske fysioterapeuters sekretariat' kategoriserer den som en historie, der fortælles fra udgivers synsvinkel.

Endelig er der en historie, der fortælles fra brugernes, altså patienternes, synsvinkel. Den handler om de skader, muslimer måske pådrager sig ved at bede fem gange om dagen. Historien begynder sådan her:

Mange muslimer knæler mange gange om dagen, hvilket er hårdt for både knæ og lænd. Fysioterapeut Teddy Jacobsen er vendt hjem fra Dubai med nye tilgange til sin behandling i bagagen.

Fysioterapeuten, nr. 20/05, side 18

Historien begynder med at fortælle om skader, som medlemmernes patienter kan tildrage sig. Den fortæller således om de konsekvenser, den muslimske bøn kan have for patienten, hvilket gør, at historien bliver fortalt fra patientens (brugerens) synsvinkel.

Kilder

Den samlede andel af kilder fordelt på notitser, temaer og samlet:

	Notitser	Artikler	Alle historier
Udgiver	9	29	15
Medlem	33	43	36
Modpart	0	0	0
Støtter	0	0	0
Neutral	12	14	13
Rapport	30	14	26
Fagblad	3	0	2
Vides ikke	12	0	9
I alt	100	100	100

Den største gruppe af kilder er medlemmer efterfulgt af rapporter. Rapporter dækker her i høj grad også over referencer fra dagspressen, men det skyldes også, som skrevet tidligere, at en del af de redaktionelle artikler behandler faglige temaer, hvortil rapporter er en vigtig kilde. Repræsentanter fra udgiver er kilde i nogen udstrækning. De får ofte taletid i historier, der handler om fysioterapeuters forhold. Dette ser jeg som en indikator på, at udgiveren i noget omfang er bestemmende for indholdet.

Modparten er ikke kilde i en eneste historie, men der er på den anden side ikke nogen historier, hvor der oplagt mangler en modpart. De konflikthistorier, der er i fysioterapeuten, er konflikter mellem medlem og forbund.

Mængden af kilder

Fordelingen af antallet af kilder i alle blade, fordelt efter notitser, emner og samlet:

	Notitser	Temaer	Alle historier
En	68	50	66
To	32	25	31
Tre eller derover	0	25	3
Ingen	0	0	0
I alt	100	100	100

Samlet set er en stor del af historierne enkildehistorier. De signalerer således ikke, at fakta bliver støttet af flere kilder. Men kigger man på fordelingen mellem temaer og notitser, er 50 % af temaerne flerkildehistorier. I de større historier er der således flere, hvor fakta bliver støttet af flere kilder, men der er stadig mange enkildehistorier.

Afstand

Afstand i alle historier fordelt efter notitser, temaer og samlet:

	Notitser	Temaer	Alle historier
Afstand	0	100	20
Ingen afstand	38	0	30
Neutral	63	0	50
I alt	100	100	100

I fysioterapeuten bliver udgiver eksponeret i to af de fire temaer, der er skrevet af journalister og i 8 af de 25 notitser skrevet af journalister. Det betyder, at udgiver bliver eksponeret i 40 % af de journalistiske historier i bladet, men tæller jeg de faglige historier med, bliver udgiver kun eksponeret i 17 % af historierne. Dette giver et bedre billede af, hvor ofte læseren møder udgiver i bladet.

De to gange, udgiver bliver eksponeret i temaerne, lægger journalisten afstand til udgiver. Det ene tema handler om en af udgivers

mærkesager, hvor journalisten har talt med forskellige medlemmer, der forholder sig både positivt og negativt til emnet. Det andet tema er en historie, der viderebringer medlemmers kritik af udgivers arbejde. Journalisten nøjes med at referere kritikken fra et møde, hun dækker, og er således ikke aktiv i en afsøgning af denne kritik. Men kritikken får meget vægt i bladet, særligt fordi temaet er vinklet på kritikken og kritikken er rubrik for temaet.

Da journalisten lægger afstand i alle temaerne og ikke lægger afstand i samlet set 30 % af artiklerne, fortolker jeg det samlet set som en indikator på, at udgiveren er bestemmende i noget omfang.

Samlet set finder jeg, at *Fysioterapeutens* indhold indikerer, at udgiveren i noget omfang er bestemmende for indholdet. Udgiveren er emne i 12 % af historierne, 15 % af historierne bliver fortalt fra udgivers synsvinkel og udgiver har 15 % af kildeandelen. I alle de store historier indtager journalisten en position som betragter, og lægger dermed afstand til udgiver. I min fortolkning af interviewet med redaktøren konkluderede jeg, at redaktøren oplevede, at udgiveren var lidt bestemmende for indholdet. Min tolkning af indholdet er, at udgiveren er noget bestemmende for indholdet.

Kapitel 12: Konklusion

Jeg har undersøgt, hvordan redaktørerne oplever, at udgiveren er bestemmende, samt hvilke indikatorer der er i indholdet af fagfor- eningsbladene på, at udgiveren er bestemmende.

Overordnet siger redaktørerne, at de ikke oplever, at udgiveren i særligt stort omfang er bestemmende for det redaktionelle ind- hold. De beskriver alle, at de har en udpræget oplevelse af auto- nomi, når det drejer sig om produktionsprocessen, og at de i en vis udstrækning kan forholde sig kritisk til udgiveren. Langt den over- vejende del af redaktørerne siger, at de primært eller udelukkende varetager medlemmernes interesser, og de siger alle, at de til en vis grad oplever sig som uafhængige af udgiveren.

Samtidig med denne beskrivelse er der flere indikatorer, der tyder på, at udgiveren har udpræget mulighed for at være bestemmende. Udgiveren har stor mulighed for at komme med ideer til indhold, den har mulighed for at stoppe historier før tryk, og redaktørerne siger, at de også skal varetage udgiverens interesser. Men redaktø- rerne siger, at udgiverne ikke udnytter disse muligheder, hvormed mulighederne ikke gør, at redaktørerne oplever udgiveren som me- re bestemmende.

Jeg konkluderer derfor, at ingen oplever, at udgiveren i meget stort omfang er bestemmende for indholdet i deres blade, men at alle oplever, at udgiveren er lidt bestemmende. Der er dog variationer i disse beskrivelser, og jeg har kategoriseret redaktørernes oplevelser på en skala hvor udgiveren er noget, mindre eller lidt bestemmen- de.

Min indholdsanalyse viser, at udgiveren bliver eksponeret i alle de tre blade, jeg har lavet en indholdsanalyse af. *Fagbladet/3F* skriver primært om udgiver, og det er primært fra udgivers synsvinkel, hi- storiene bliver fortalt. Samtidig er udgiver i høj grad kilde i histo- rierne, og journalisten lægger næsten ikke afstand til udgiveren i de historier, hvor den er eksponeret. Alt denne positive eksponering fortolker jeg, som at udgiveren i stort omfang er bestemmende for indholdet.

Fagbladet for NNF'ere skriver knap så meget om udgiver, det er i mindre grad fra udgivers synsvinkel, at historierne bliver fortalt, udgiver har ikke så stor en kildeandel, og modparten bliver i langt højere grad hørt. Men i de historier, hvor udgiveren bliver eksponeret, lægger journalisten ikke afstand i næsten halvdelen af historierne. Samlet set konkluderer jeg derfor, at udgiveren i noget omfang er bestemmende for indholdet.

I de redaktionelle historier i *Fysioterapeuten* skriver redaktionen næsten i samme omfang som *Fagbladet for NNF'ere* om udgiver, der er næsten lige så mange historier, der bliver fortalt fra udgivers synsvinkel og udgiver har næsten lige så stor en kildeandel. Journalisten lægger afstand i mindre omfang end i *Fagbladet for NNF'ere*, men til gengæld i alle temaerne. Og endelig er der i fysioterapeuten historier, der tilnærmelsesvis er kritiske overfor udgiver. Jeg finder ikke, der er væsensstore forskelle på *Fagbladet for NNF'ere* og *Fysioterapeuten*. Jeg har derfor konkluderet, at udgiveren som i *Fagbladet for NNF'ere* i noget omfang er bestemmende for indholdet.

Samlet set tegner der sig et billede af, at *Fysioterapeuten*, der har en kommunikationschef som ansvarshavende og *Fagbladet for NNF'ere*, der har formanden som ansvarshavende, er de blade, hvor udgiveren er mindst bestemmende for det redaktionelle indhold. Det blad, hvor udgiveren er mest bestemmende for det redaktionelle indhold er *Fagbladet/3F*, hvor redaktøren er ansvarshavende.

I indholdsanalysen ser jeg samlet set udgiveren som mere bestemmende for indholdet, end redaktørerne sagde i interviewundersøgelsen. For eksempel siger redaktørerne, at de har mulighed for at være kritiske og også er det. Men indholdsanalysen viser noget andet. De siger også, at de skriver for medlemmet, men en del historier bliver fortalt fra udgiverens synsvinkel. Endelig siger de, at de ikke skal være talerør for den politiske ledelse, men en stor del af kilderne er forbundet.

Denne diskrepans viser, at journalisternes fortælling om deres arbejde ikke helt harmonerer med det faktiske indhold. Det kan

skyldes, at de har nogle idealer for, hvordan journalistikken bør være, som de bestræber sig på at opfylde, men som i praksis ikke altid lykkes. Når de taler med mig, er det således idealer mere end faktiske forhold, de giver udtryk for.

I interviewundersøgelsen er der en tendens til, at de redaktører, der er på blade med en formand som ansvarshavende, beskriver sig som mindre uafhængige end de redaktører, der selv er ansvarshavende. Dette kan skyldes, at de rammer, der er for produktionen på de blade, hvor formanden er ansvarshavende, er organiseret sådan, at formanden er mere direkte involveret i produktionen, for eksempel i kraft af, at han ser bladet før tryk. På de blade kan der derfor være en tendens til, at rammerne er mere tydelige, og dermed er redaktørerne også mere bevidste om dem.

Det kan også skyldes, at der er mindre snævre rammer for redaktører, der selv er ansvarshavende, eller rettere, at de rammer, der er, mere stemmer overens med den forestilling om uafhængig journalistik, som redaktøren har. Hans forestilling om uafhængighed der indbefatter, at han selv bestemmer, hvad der skal i bladet, at han kan forholde sig kritisk til magthaverne i dette tilfælde udgiveren, og at han vægter hensynet til læseren over hensynet til udgiveren.

Men da jeg overordnet tolker, at der ikke er stor forskel på redaktørens oplevelse af, hvor bestemmende udgiveren er, finder jeg ikke, at tendensen er signifikant. I indholdsanalysen tegner der sig også et andet billede. Her viser resultaterne, at det blad hvor indikatorerne viser, at udgiveren er mest bestemmende, er det blad, hvor redaktøren er ansvarshavende.

Samlet set finder jeg således ikke, der er belæg for at sige, at de redaktionelle ansvarsforhold har nogen særlig betydning for omfanget af, hvor bestemmende udgiveren er.

Udover det ovenstående, viser mine undersøgelser også, at der er flere indikatorer på, at udgiveren bliver profileret i bladene. En profilering definerer jeg som en eksponering af udgiver, der ude-

lukkende har til formål at fremstille udgiver i et godt lys overfor enten den store offentlighed eller over for medlemmet.

Profilering er således de positive historier om forbundet, det er historier, der udelukkende har til formål at fremføre forbundets holdninger, og det er manglen på kritik af forbundet. Indikatorerne på profilering viser sig både i min interviewundersøgelse, hvor en del af redaktørerne for eksempel siger, at de både varetager udgivers og medlemmers interesser, at de skal fortælle om foreningens arbejde, eller at de ikke ønsker at træde nogen over tæerne. I min indholdsanalyse ser jeg en profilering i det, at udgiveren er meget eksponeret, og i det at journalisten ikke lægger afstand til udgiveren.

Samtidig med, at der er indikatorer på, at fagforeningspressen profilerer udgiver, er der dog også indikatorer på at fagforeningspressen agerer som et uafhængigt medie. En af disse indikatorer er adskillelsen mellem 'redaktionelt stof' og 'fagforeningsstof'. Dette indikerer, at redaktionen alene bestemmer over det redaktionelle stof, eftersom der er særlige spalter, hvor udgiveren kan udfolde sig. Derudover siger alle redaktørerne, at de kan forholde sig kritisk til deres udgiver, hvilket også er en indikator på uafhængighed.

Min undersøgelse viser, at journalisterne både forsøger at honorere et krav om uafhængig journalistik i henhold til nyhedsparadigmet og et krav om at profilere udgiver. De forsøger at honorere begge disse krav ved at gøre begge dele. De forsøger således både at profilere udgiver og at forholde sig kritisk til udgiver. Disse to kommunikationsformer kan som sagt betragtes som en balanceakt fra redaktørens side, men det kan også betragtes som en uafklarethed omkring fagforeningsbladenes indhold, hvor der foregår en kamp mellem udgiverens ønske om profilering og redaktørens ønske om uafhængig og kritisk journalistik. Denne kamp er foreløbigt landet på et miks, men nogle gange blusser den op og får fatale følge, som på de tre fagforeningsblade, hvor redaktøren blev gået. Disse konflikter har jeg beskrevet i min motivation.

Jeg finder det derfor relevant, at udgivere og redaktioner på et normativt plan diskuterer, om det indhold, min undersøgelse viser,

der er i fagforeningspressen, nu også er det indhold, man ønsker. Ønsker man, at fagforeningsbladene skal profilere udgiveren? Ønsker man, at bladene skal være et redskab for fagforeningsdemokratiet? Ønsker man den sammenblanding, der er i øjeblikket? Eller ønsker man noget helt fjerde?

Kapitel 13: Perspektivering

I konklusionens slutning påbegyndte jeg en normativ diskussion om fagforeningspressens funktion. Min undersøgelse har blandt andet vist, at bladene profilerer deres udgivere. Og måske mener redaktørerne, at det er deres opgave at profilere udgiveren. Men hvis det er bladenes opgave, hvad så med den i teorien demokratiske opgave, som bladene også har?

Hvem skal indtage den kritiske position, hvis fagforeningspressen ikke forholder sig kontrollerende og kritisk til udgiveren, men i stedet profilerer den? Michael Valentin (2002), der er en skarp kritiker af fagbevægelsen generelt herunder de såkaldte uafhængige fagforeningsblade, siger, at dette kritiske korrektiv er en opgave for den eksterne presse altså den landsdækkende dagspresse. Men de tager jo kun de mest spektakulære historier. De mindre kritiske historier, der ikke har nogen særlig relevans for den større offentlighed, men har relevans for den mindre medlemsskare vil der i så fald ikke være nogen, der skriver. Det betragter jeg som et problem for fagforeningsdemokratiet.

Et andet spørgsmål, som min undersøgelse rejser, er: Når fagforeningspressen i dette omfang profilerer udgiveren. Er det så overhovedet journalistik? Begge spørgsmål fører mig frem til en diskussion af, hvad fagforeningsjournalistik kan være. I dag er det både profilering og forsøg på uafhængig journalistik. Men måske kunne man udforske andre former for journalistik end den, der er indeholdt i nyhedsparadigmet. Journalistik, der i højere grad kunne rumme udgiverens ønske om profilering og demokratiets behov for et kontrollerende organ.

Det er dog centralt, at journalisterne må forholde sig til det faktum, at de ikke er neutrale betragtere af fagforeningen, men at de som journalister i fagbevægelsen er en del af fagbevægelsen.

Med udgangspunkt i denne betragtning kunne man for eksempel eksperimentere med nogle af de nedenfor fremførte former for journalistik:

Man kunne forestille sig en form, hvor journalisten eksplicit var drevet af medlemmernes interesse. Dermed kunne journalistikken for eksempel gå imod de interesser, der ellers er herskende i samfundet, men den kunne også gå imod den aktuelt siddende fagforeningspolitikeres interesser, for eksempel hvis disse ikke varetog medlemmernes interesser godt nok. På nogle måder er det, hvad fagforeningsjournalistikken gør i dag, men ved at eksplicitere dette formål yderligere, og ved at forkaste forestillingen om, at journalisterne ikke bør være drevet af nogle interesser, ville der åbne sig et større mulighedsrum inden for denne type journalistik.

Interessejournalistik kender vi for eksempel som den meget udskældte partijournalistik og i en mere moderne udgave peacejournalism, hvis erklærede mål det er at arbejde for fred i verden. I fagforeningspressen kunne det erklærede mål med journalistikken for eksempel være at arbejde for, at medlemmerne får bedre løn og arbejdsvilkår. Journalisterne ville her blive et redskab for bedre arbejdsvilkår for medlemmerne på linie med fagforeningerne.

Man kunne også forestille sig, at journalistikkens formål skulle være at skabe dialog og forståelse mellem medlemmerne imellem og mellem medlem og forbund.

Denne type journalistik ville være oplagt at lave som et flermedialt projekt, hvor man også inddrager webbet og de muligheder for udveksling, det interaktive medie giver. Journalisterne kunne bestrebe sig på at aktivere en dialog, hvor medlemmerne kommer med kritik, spørgsmål og forslag til forbundet, og hvor de relevante personer i forbundet svarer. Dette ville kræve en høj grad af åbenhed, en dialogtype, hvor man ikke blot forsvare det, man gør, men oprigtigt går i dialog omkring kritikken, eventuelt tager imod kritikken, bliver klogere, og også erkender det overfor medlemmet. En dialog, hvor ingen er magtfuldkomne, hvor alle kan blive klogere, både medlemmer og politikere. Her vil journalisten være et redskab for parternes dialog og på den vis være en udenforstående mediator.

Man kunne også søge at aktivere medlemmet enten i forhold til at tage hånd om sin egen jobsituation som i *Fagbladet for NNF'ere*, el-

ler omkring samfundsspørgsmål for eksempel integration af marginaliserede samfundsborgere. I denne type journalistik har journalisten taget stilling i den forstand, at journalisten har en opfattelse af bestemte handlinger, der ville være gode, og som hun opmuntrer medlemmet til at udføre. Journalisten ville her generere handling, aktion.

Jeg har her listet tre andre måder at tænke journalistik på end den, der er indeholdt i nyhedsparadigmet. Der er sikkert andre måder, der også kunne være frugtbare for forbundene. Samtidig er det også vigtigt at understrege, at den ene ikke nødvendigvis udelukker den anden, man kunne sagtens kombinere aktion, dialog og interessebåren journalistik, og i alt det kunne man sagtens være kritisk overfor magthaverne. Det relevante er, at redaktioner og udgivere af fagforeningspressen sammen sætter sig ned og forholder sig til de faktiske forhold i fagforeningspressen og på den baggrund diskuterer, om det er hvad man ønsker, eller om man eventuelt kunne bruge dette medie på en anden måde.

Litteratur

- Aisinger, Pernille Persson og Liv Alfast Kretzschmer (2004): *Da fagbladene fik journalister*, Speciale ved Journalistik, RUC
- Allern, Sigurd (1996): *Kildenes Makt: ytringsfrihetens politiske økonomi*, Pax, Oslo
- Andersen, Berit (2006): "Det går ikke længere at overlade alt til journalisterne", i *Fagpressen*, nr.2, 2006
- Andersen, Eigil m.fl. (1977): *Ikke et ord om ytringsfrihed*, Modtryk, Århus
- Andersen, Jørgen Goul (1989): *Arbejderbevægelsens medier: udbredelse og gennemslagskraft*, LO's medieanalyse
- Andersen, Michael Bruun (2005): "Plastiktallerkner til 39 kr. Public service-filosofiens to spor" i *Lettre internationale*, nr. 7, maj 2005
- Andersen, Michael Bruun (2006): "Fra presseetik til markedsmoral", i *Journalistica* nr. 1, Ajour
- André, Gunnar m.fl. (1979): *Loyalitet mod virkeligheden – Objektivitet og journalistisk formidling*, Gyldendal, København
- Bakke, Marit (1980): "Fagpressens betydning som massemedie", i *Fagpressen – fremtidens massemedie*, red. Preben Sørensen, Dansk Fagpresseforening
- Bang, Jørgen (1989): *Arbejderbevægelsens medier – Fagbladene*, LO's medieanalyse, rapport nr.8, udgivet af LO i samarbejde med Det Kooperative Fællesforbund
- Berelsen, Bernhard (1971, [1952]): *Content Analysis in Communication Research*, Hafner, New York
- Bertelsen, Anja (2004): "Journalistforbundet til eksamen" i *Journalisten*, nr.13/2004
- Bonde, Annette og Lars Stadsholt (2001): "Selvcensur ved tasterner", i *Journalisten*, nr. 18/2001
- Bro, Peter (2006): "Nye roller i redaktionslokalerne – hvad danske journalister gør og bør" i *Journalistica* nr. 1, Ajour
- Bühler, Karl (1934): 'En organonmodel for sproget', § 2 i *Sprogteori. Sprogets fremstillingsfunktion*, dansk oversættelse ved John E. Andersen i 'Can you reach the salt? Red. Carol Henriksen (2001), Roskilde Universitetsforlag, Roskilde

- Etiske regler for fagbladet Socialpædagogen, set på <http://www.sl.dk/upload/socialpædagogen/etiske%20regler%20for%20fagbladet%20socialpædagogen.pdf> 12/9 2006
- Etiske regler for fagpressen, set på www.danskfagpresse.dk 11/9 2006
- Fagbladet for NNF'ere, nr. 8/05, nr. 2/06 og nr. 5/06
- Fagbladet/3F, nr. 21/05, nr. 6/06 og nr. 13/06
- Fairclough, Norman (1992): *Discourse and Social Change*, Polity Press, UK
- Fysioterapeuten, nr. 20/05, nr. 5/06 og nr. 13/06
- Galtung, Johan og Ruge, Mari Holmboe (1970): "The Structure of Foreign News" i *Media Sociology*, s. 259-298, ed. Jeremy Tunstall, Constable, London
- Gripsrud, Jostein (1999): *Mediekultur, mediesamfunn*, Oslo, Universitetsforlaget
- Hackett, Robert A. og Zhao, Yuezhi (1998): *Sustaining Democracy? Journalism and the Politics of Objectivity*, Garamond Press, Canada
- Hansen, Anders, m.fl. (1998): *Mass communication research methods*, MacMillan, London
- Hansen, Erik (1969): *Fagblade før og nu*, Dansk Andelstrykkeri, København
- Harr, Erik (2004): *Skift stil*, Tiderne skifter, Århus
- Hellevik, Ottar (2002): *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*, Universitetsforlaget, Norge
- Heltoft, Lars og Hansen, Erik (2003): *Grammatik over det danske sprog – bind 2, syntaks*, foreløbig udgave 2003, Skrifter fra dansk og public relations, Roskilde Universitetscenter
- Henriksen, Carol (2001): *Modeller for kommunikation og public relations*, Roskilde Universitets Forlag, Roskilde
- Jakobson, Roman (1958): *Closing statement: Linguistics and poetics*, uddrag af et foredrag holdt ved en conference om stilistik ved Indiana University, april 1958, i 'Can you reach the salt? Red. Carol Henriksen (2001), Roskilde Universitetsforlag, Roskilde
- Jensen, Leif Becker (1997): *Indføring i tekstanalyse*, Roskilde Universitetsforlag, København
- Kjær, Peter (2000): "Forestillinger om politik og journalistik – et historisk blik", i *Politisk Journalistik*, Ove K. Pedersen et.al., CFJE, Forlaget Ajour

- Kjær-Hansen, Ulf (1980): 'Fagpressen som annoncemedium' i *Fagpressen – fremtidens massemedium*, red. Preben Sørensen, Dansk Fagpresseforening
- Kolstrup, Søren (2005): "Telling the News, Danish Newspapers 1973-1941/2000" i *Diffusion of the News Paradigm, 1950-2000*, s. 105-122, red. Svennik Høyer og Horst Pöttker, Nordicom, Göteborg, Sverige
- Kramhøft, Peter (2000): *Journalistik med omtanke. Arbejdsmetoder I udredende og analytisk journalistik*, AJOUR, Danmarks Journalisthøjskole
- Kristensen, Poul (2001): *En særlig stemme i demokratiet*, Danske Dagblades Forenings debatserie, nr.13, 2001, Danske Dagblades Forening, Skive
- LO (1996): *Mediepolitisk oplæg – oplæg til en overordnet mediestrategi for fagbevægelsen*, LO's ekstraordinære kongres 29. oktober 1996, Landsorganisationen i Danmark
- LO (1999): *Medier – status og udvikling*, LO, Kongres 1999
- Lund, Anker Brink (2005a): *Fagpressen i den journalistiske fødekæde. Bind 1: Et undervurderet nyhedsmedium*, Dansk Fagpresse
- Lund, Anker Brink (2005b): *Fagpressen i den journalistiske fødekæde. Bind 3: Arbejdsmarkedsstoffet*, Dansk Fagpresse
- Madsen, Henrik Møhring (2002): "Spild af penge", i *Journalisten*, nr. 15/2002
- Mathiasen, Anders-Peter (2006a): "Knæfald for højesteret", i *Journalisten*, nr.1/2006
- Mathiasen, Anders-Peter (2006b): "Politimester censurerer blad", i *Journalisten*, nr.2/2006
- Mathiasen, Anders-Peter (2006c): "Privat ven bliver ny DJØF-redaktør", i *Journalisten*, nr.3/2006
- Medieansvarsloven (1998): Set på <http://www.retsinfo.dk/GETDOCI/ACCN/A19980008529-REGL>, 8/8 2006
- Medieudvalget (1996): *Betænkning om medierne i demokratiet. Betænkning nr. 1320*, Udgivet af Medieudvalget, Statsministeriet, København
- Moe, Jacob Berner (2004): "Sygeplejerskens chefredaktør fyret", i *Journalisten*, nr.5/2004
- Møller, Gry Bess (2004): Interviews med Arne Kurdahl, direktør for Dansk Farmaceutforening og Connie Faaborg Nielsen,

- redaktionssekretær i Dansk Farmaceutforening og med Max Meyer, næstformand og Jørgen Steen Andersen, informationsmedarbejder i Blik og Rørarbejderforbundet. Bånd 1-2
- Møller, Gry Bess (2005): *Fagbevægelsen online – om det virtuelle møde mellem forbund og medlem*, modul 3 projekt på dansk, institut for sprog og kultur, Roskilde Universitetscenter
- Møller, Lars (2001): ”Frihed fra fagforeningen”, i *Journalisten*, nr.11/2001
- Mølvig, Annelise (2004): ”Politisk indgreb”, i *Journalisten*, nr.1/2004
- Mortensen, Frands (1975): *Ytringsfrihed og offentlighed*, Modtryk, Århus
- Munck, Henrik (1980): ”Fagpressen – hvad er det?”, i *Fagpressen – fremtidens massemedie*, red. Preben Sørensen, Dansk Fagpresseforening
- Olsen, Michael og Thomas Flensburg (2006): ”Medlemsflugt tvinger LO til massiv lønsucces” i *Politiken*, 9/10 2006, side 1
- Østbye, Helge m.fl (1997): *Metodebok for mediefag*, Fagbokforlaget, Bergen Norge
- Pedersen, Ove K og Maja Horst (2000): ”Den selvstændige journalistik”, i *Politisk Journalistik*, Ove K. Pedersen et.al., CFJE, Forlaget Ajour
- Petersson, Olof (1994): ”Journalistene som klass, Journalismen som ideologi”, i Terje Steen Edvardsen m.fl.: *Media og samfunnsstyring*, s. 25-36, Fagbokforlaget, Bergen
- Pöttker, Horst (2005): “The News Pyramid and its Origin from the American Journalism in the 19th Century, A Professional Approach and an Empirical Inquiry” i *Diffusion of the News Paradigm, 1950-2000*, s. 51-64, red. Svennik Høyer og Horst Pöttker, Nordicom, Göteborg, Sverige
- Povlsen, Karen Klitgaard (1995): *Organisering af hverdagsliv og livsstil, ugeblade, magasiner og fagblade*, rapport, udarbejdet for Statsministeriets Medieudvalg, Medieudvalget, København
- Qvist, Palle (1981): ”Den socialdemokratiske Fagpresse – ved århundredeskiftet og i dag”, i *Meddelelser om Forskning i Arbejderbevægelsens Historie*, nr. 17, november 1981 Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie, SFAH
- Rehfeld, Vibeke og Rita Therkelsen (1996): ”Genren. Spillereglerne forud for teksten”, i *Det nye korstog – sproganalytiske vinkler på*

- en sagprosatext*, red. Keld Gall Jørgensen og Uwe Geist, Roskilde Universitetsforlag
- Schantz, Yvonne (2002): *Tag os på ordet – Journalistikkens vilkår på fagbladene*, Ajour, Århus
- Schudson, Michael (2001): "The objectivity norm in American journalism", i *Journalism*, vol. 2, issue 2, s. 149-170, august 2001
- Schultz, Ida (2006): *Bag om nyhedskriterierne: en etnografisk feltanalyse af nyhedsværdier i journalistisk praksis*, Skriftserie for journalistik på RUC, nr. 2, Afdeling for journalistik, Roskilde Universitetscenter
- Searle, John (1965): 'What is a Speech Act?', i *Can you reach the salt*, red. Carol Henriksen, (2001), Roskilde Universitetsforlag, Roskilde
- Searle, John (1999): *Mind, language and society: doing philosophy in the real world*, Weidenfeld & Nicolson
- Sepstrup, Preben (1996): *Fagbladene i medielandskabet*, rapport, udarbejdet for Statsministeriets Medieudvalg, Medieudvalget, København
- Søllinge, Jette Drachmann (1999): "Historien om den politiske journalistik – et drama i flere akter uden slutning", i Erik Meier Carlse, Peter Kjær og Ove K. Pedersen (red), *Magt og fortælling. Hvad er politisk journalistik?*, AJOUR, Århus
- Sørensen, Preben (red.) (1980): *Fagpressen – fremtidens massemedie*, Dansk Fagpresseforening
- Stald, Gitte Bang (1989): *De lokale fagblade – et udsnit*, LO's medieanalyse, LO
- Stanek, Henrik (2003): "De færreste bider hånden med lønningsposen. Frihedsbrev" i *Journalisten*, nr. 15, 2003
- Stensaas, Harlan S. (2005): "The rise of the News Paradigm, A Review of the Scientific Literature" i *Diffusion of the News Paradigm, 1950-2000*, s. 37-49, red. Svennik Høyer og Horst Pöttker, Nordicom, Göteborg, Sverige
- Sterll, Bille (2002): "Prisvinder fratræder", i *Journalisten*, nr. 4/2002
- Thaaning, Kirsten, Jens Riis Bojsen og Gordon Vahle (1979): *Undersøgelse af tre udvalgte fagblades redaktionelle udvikling fra 1959 til 1979*, Projekt inden for fagene Journalistiske Udtryksformer og Mediamålformulering (trykte medier), Danmarks Journalisthøjskole

Togebj, Ole (1993): *Pragmatisk tekstteori*, bd. 1, Århus Universitetsforlag

Tuchman, Gaye (1972): "Objectivity as Strategic Ritual: An examination of Newsmen's Notions of Objectivity", i *The American Journal of Sociology*, vol.77, no. 4, jan. 1972, s.660-679

Uddrag af redaktionelt koncept for Tandlægebladet, rekvireret fra bladets administrerende redaktør, Claus Jørgensen, 3/7 2006

Valentin, Michael (2002): *Bare det holder min tid ud – fagbevægelsen, fortid eller fremtid?*, Aschehoug, København

Vejledende regler for god presseskik, set på

<http://www.pressenaevnet.dk/lovgivning/presseskik.html>
11/9 2006

www.3f.dk websted for Fagligt Fælles Forbund 3F

www.bibliotekspressen.dk websted for Bibliotekarforbundet

www.boernogunge.dk websted for fagforeningsbladet Børn og Unge

www.danske-saelgere.dk websted for

www.djoef.dk websted for Danmarks Jurist- og Økonomforbund

www.esf.dk websted for Kommunikation og Sprog

www.folkeskolen.dk websted for fagforeningsbladet Folkeskolen

www.fysio.dk websted for Danske Fysioterapeuter

www.hkhandel.dk websted for HK/Handel

www.journalisten.dk websted for fagforeningsbladet Journalisten

www.kf.dk websted for Konstruktørforeningen

www.lasf.dk websted for Landsforeningen af statsautoriserede Fodterapeuter

www.nnf.dk websted for Nærings- og Nydelsesarbejderforbundet

www.politiforbund.dk websted for Politiforbundet i Danmark

www.sl-dk.dk websted for Socialpædagogernes Landsforbund

www.tandlaegebladet.dk websted for fagforeningsbladet Tandlægebladet

www.tib.dk websted for Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark

English summary

This paper examines the relation between the publisher, editor and contents of the trade union press. It focuses on in which degree the publisher determines the editorial content and on the significance of the editorial responsibility conditions. The examination starts from the journalistic paradigm 'the news paradigm'. According to this paradigm the journalist is serving the public and therefore has to be independent and critical.

The examination is in two parts. The first part examines the editors understanding of how much the publishers determine the editorial content. Part two is a content analysis, which examines in which degree and in what ways the publishers are exposed in the magazines. The exposition of the publishers is taken as an indicator of the publishers' determination of the editorial content.

The conclusion is that the editors experience a distinct grade of self-determine and that the journalism is critical towards the publishers. There is a tendency towards less experience of self-determination on the magazines where the publisher is responsible, than on the magazines, where the editor is responsible. The content analysis shows that the texts contain several indicators that the publishers determine a great amount of the editorial content. However, this is most distinct in the magazine where the editor is responsible. The two parts show that there is not any clear-cut connection between the editorial responsibility conditions and how much the publishers determine the editorial content.

The examination also indicates that the magazines are raising the publishers profile and that the editors at the same time seek to make journalism that is critical towards the publisher. This is interpreted as the editors attempt to balance between two different expectations to the journalism: the publishers wish to get the profile raised in the magazines and the journalists wish to serve the public and be critical towards the publisher.

In the paper the possibility to solve this balance problem by thinking journalism differently is discussed. It is argued that the journalists have to see themselves as part of the trade unions instead of detached spectators. And it is suggested that the journalists and the leaders of the trade unions cooperate on concrete and specific guidelines for the journalism in the trade union press.

Formidlende artikel

En del af fagforeningen

Som journalister mener vi, at vores fornemste opgave er at tjene offentligheden. Vi skal holde øje med magthaverne, afsløre uregelmæssigheder og generelt klæde borgeren på til at agere i demokratiet. Men for journalister i fagforeningspressen er det ofte svært at leve op til disse idealer. Den magthaver, man skal holde øje med og afsløre, er nemlig også ens arbejdsgiver og ejer og udgiver af det blad, man producerer. Denne magthaver har ofte et ønske om at blive profileret i det blad, de ejer og er afsendere af, og det er vel egentlig et legitimt ønske.

De journalistiske idealer passer altså ikke altid til fagforeningspressen. Jeg har lavet en undersøgelse, der viser, at alle fagforeningsblade i større eller mindre grad bringer informationer og holdninger fra udgiveren, og det er uafhængigt af om det er en politiker, en kommunikationschef eller en redaktør, der står som ansvarshavende. I alle fagforeningsblade sker der således en profilering af udgiveren.

Men min undersøgelse viser også, redaktørerne i fagforeningspressen oplever, at de i høj grad selv bestemmer, hvad de vil skrive om og at de kan skrive kritisk om deres udgiver. Det er således ikke entydig profilering der sker i fagforeningspressen, men måske nærmere en skizofren kommunikation, hvor man både profilerer udgiveren og forholder sig kritisk til den. Denne skizofrene kommunikation ser jeg som et forsøg fra journalisternes side på at navigere i det felt hvor de arbejder, og forsøge at tilfredsstille alle parter. Men måske kunne journalisterne og udgiverne udvikle journalistikken, så det blev lidt mindre skizofrent.

Først og fremmest må journalisterne erkende, at på linie med fagforeningspolitikere, HK-sekretærer og de faglige sekretærer, er de en del af fagforeningerne, de er ansat til at sikre medlemmerne bedst muligt. Her er det en implicit forudsætning, at medlemmerne bliver bedst sikret ved at være organiseret i en fagforening. Journalisterne er dermed ansat til at opretholde fagforeningen.

Det store spørgsmål er derefter, hvordan journalisterne bedst tjener medlemmernes interesser. For at kunne svare på det, må man først definere, hvad medlemmernes interesser er. Men her begynder det at stride mod det ideal, der sidder på journalisternes rygrad. For en definition vil kræve, at journalisterne tager stilling og har en holdning til, hvad der er medlemmernes interesser, og det er jo et politisk spørgsmål, og journalister er jo ikke politiske, for så kan de ikke lave værdifri upartisk journalistik.

Men i fagforeningspressen skal journalisterne tage stilling, og det har de også allerede gjort det ved deres ansættelse, ellers ville de ikke kunne arbejde der. De har som minimum taget stilling til, at fagforeningerne og medlemmernes løn- og arbejdsforhold er vigtige. Som en del af foreningen kan de ikke indtage den udenforstående position som ellers er journalisters foretrukne. De kan ikke stille sig udenfor og betragte for-

eningen, da de jo selv er en del af foreningen. I stedet kan de begynde at udforske, hvilke muligheder der er for at lave kritisk journalistik, når man er en del af foreningen.

Man kunne forestille sig en form, hvor journalisten eksplicit var drevet af medlemmernes interesse. Dermed kunne journalistikken for eksempel gå imod de interesser, der ellers er herskende i samfundet, men den kunne også gå imod de aktuelt siddende fagforeningspolitikeres interesser, for eksempel hvis disse ikke varetog medlemmernes interesser godt nok. På nogle måder er det, hvad fagforeningsjournalistikken gør i dag, men ved at ekspliciteere dette formål yderligere, og ved at forkaste forestillingen om, at journalisterne ikke bør være drevet af nogle interesser, ville der åbne sig et større mulighedsrum inden for denne type journalistik.

I fagforeningspressen kunne det erklærede mål med journalistikken for eksempel være at arbejde for, at medlemmerne får bedre løn og arbejdsvilkår. Journalisterne ville her blive et redskab for bedre arbejdsvilkår for medlemmerne på linie med fagforeningerne.

Man kunne også forestille sig, at journalistikkens formål skulle være at skabe dialog og forståelse medlemmerne imellem og mellem medlem og forbund. Denne type journalistik ville være oplagt at lave som et flermedialt projekt, hvor man også inddrager webbet og de muligheder for udveksling, det interaktive medie giver. Journalisterne kunne bestræbe sig på at aktivere en dialog, hvor medlemmerne kommer med kritik, spørgsmål og forslag til forbundet, og hvor de relevante personer i forbundet svarer. Dette ville kræve en høj grad af åbenhed, en dialogtype, hvor man ikke blot forsvare det, man gør, men oprigtigt går i dialog omkring kritikken, eventuelt tager imod kritikken, bliver klogere, og også erkender det overfor medlemmet. En dialog, hvor ingen er magtfuldkomne, hvor alle kan blive klogere, både medlemmer og politikere. Her vil journalisten være et redskab for parternes dialog og på den vis være en udenforstående mediator.

Man kunne også søge at aktivere medlemmet enten i forhold til at tage hånd om sin egen jobsituation, eller omkring samfundsspørgsmål for eksempel integration af marginaliserede samfundsborgere. I denne type journalistik har journalisten taget stilling i den forstand, at journalisten har en opfattelse af bestemte handlinger, der ville være gode, og som hun opmuntrer medlemmet til at udføre. Journalisten ville her generere handling.

Jeg har her listet tre andre måder at tænke journalistik på end den, der er dominerende for journalister i Danmark i dag. Der er sikkert andre måder, der også kunne være frugtbare for forbundet. Samtidig er det også vigtigt at understrege, at den ene ikke nødvendigvis udelukker den anden, man kunne sagtens kombinere aktion, dialog og interessebåren journalistik, og i alt det kunne man sagtens være kritisk overfor magthaverne. Det relevante er, at redaktioner og udgivere af fagforeningspressen sammen sætter sig ned og forholder sig til de faktiske forhold i fagforeningspressen og på den baggrund diskuterer, om det er hvad man ønsker, eller om man eventuelt kunne bruge dette medie på en anden måde.

Bilag 1

Oversigt over fagforeningsblade hvor der er journalister ansat:

Titel og Forening	Hoved- organi- sation	Oplag	Årlige ud- givelser	Ansvar F=formand, R=redaktør K=kommunikationschef S=specialist	www E=Eget websted M=Del af forbun- dets websted A= andet
Bibliotekspressen, Bibliotekarforbundet	AC	6.500	20	R	E
Blik og Rør, Blik- og Rørarbejderforbundet i Danmark	LO	11.000	11	F	A
Børn og unge, BUPL – forbundet for Pædagoger og Klubfolk	FTF	69.035	43	K	E
C3 magasinet, C3 organisation	AC	18.000	10	R	M
CS-Bladet, Centralforeningen af Stampersonel	FTF	14.300	10	F	M
Dansk Politi, Politiforbundet i Danmark	FTF	15.000	11	F	M
Danske bioanalytikere, Danske Bioanalytikere	FTF	7.200	12	R	M
Danske Officerer, Hovedorganisationen af officerer i Danmark	AC	7.200	10	R	M
DJØF-bladet, Danmarks Jurist og økonomforbund	AC	50.000	22	R	M
Efterskolen, Efterskolernes Lærerforening	FTF	5.217	20	R	E
Elektrikeren, Dansk El-forbund	LO	30.540	8	F	M
Ergoterapeuten, Ergoterapeutforeningen	FTF	7.000	12	F	M
Erhvervsskolelæreren, Dansk Teknisk Lærerforbund	FTF	7.100	11	F	A
Ernærings- og Husholdningsøkonomen, Ernærings- og Husholdningsøkonomforeningen	FTF	1.363	12	K	A
Fag og arbejde, Forbundet for Offentligt Ansatte	LO	207.000	8	R	M
Fagbladet 3F, Fagligt Fælles Forbund, 3F	LO	330.000	23	R	A
Fagbladet for NNF'ere, Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet	LO	50.000	9	F	M
Fagbladet TIB, Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark	LO	70.000	10	R	M
Fagligt Forsvar, Hærens Konstabel og Korporalforening	LO	7.300	10	F	A
Farmaceuten, Dansk Farmaceutforening	AC	4.400	21	K	M
Finans, Finansforbundet	FTF	50.000	11	K	M
Fodterapeuten, Landsforeningen af statsautoriserede Fodterapeuter	FTF	1.650	10	F	M

Folkeskolen, Danmarks Lærereforening	FTF	80.000	44	R	E
Frie Grundskoler, Frie Grundskolers Lærereforening	FTF	4.947	18	R	E
Fysioterapeuten, Danske Fysioterapeuter	FTF	9.500	22	K	M
Gymnasieskolen, Gymnasieskolernes Lærereforening	AC	12.262	22	R	E
HK/Handelsbladet, HK/Handel	LO	90.000	11	K	M
HK/Kommunalbladet, Hk/Kommunal	LO	72.323	21	K	M
HK/Privatbladet, HK/Privat	LO	160.000	11	K	M
HK/Stat-Magasinet, HK/Stat	LO	46.231	11	K	E
InBusiness, Business Danmark	%	29.000	11	R	M
Ingeniøren, Ingeniørforeningen i Danmark	AC	82.301	52	R	E
Jord og Viden, Jordbrugsakademikernes Forbund	AC	6.041	17	R	M
Journalisten, Dansk Journalistforbund	%	13.195	20	R	E
KOM magasinet, Kommunikation og sprog	AC	10.000	8	F	M
Konstruktøren, Konstruktørforeningen	FTF	6.000	11	F	M
Krifa Magasinet, Den Kristelige Fagforening	%	75.300	6	K	M
Køkkenliv, Kost og ernæringsforbundet	FTF	9.900	21	F	M
LederForum, LederForum Social- og sundhedssektoren	FTF	2.257	18	K	A
LVU-Fagbladet, Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere	FTF	7.021	14	F	M
Magasinet lederne, Ledernes Hovedorganisation	%	85.759	12	R	M
Magisterbladet, Dansk Magisterforening	AC	31.044	20	R	M
Maleren, Malerforbundet	LO	14.100	8	F	M
Maskinmesteren, Maskinmestrenes forening	%	9.992	11	F	M
Metal, Dansk Metal	LO	143.574	10	R	M
Psykolog Nyt, Dansk Psykolog Forening	AC	6.560	23	F	M
Service, Dansk Funktionærforbund	LO	26.801	12	F	M
Socialpædagogen, Socialpædagogernes Landsforbund	LO	44.600	26	F	M
Socialrådgiveren, Dansk Socialrådgiverforening	FTF	12.256	21	K	M
Spejlet, Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund	LO	6.500	10	F	M

Sygeplejersken, Dansk Sygeplejeråd	FTF	74.183	52	R	E
Søfartens Ledere, Søfartens Ledere	FTF	7.000	12	F	M
Tandlægebladet, Dansk Tandlægeforening	AC	6.341	15	R	E
Tandlægenes Nye Tidsskrift, Tandlægenes Nye Landsforening	AC	1.399	12	R	M
Teknikeren, Teknisk Landsforbund	LO	34.894	11	F	M
Ugeskrift for Læger, Den almindelige Danske Lægeforening	AC	22.000	51	R	E

Bilag 2

Interview med fagbladsjournalister

Båndudskrift 1

Interview med journalist fra Fagbladet TIB

0,0 Uddannet fra DJH i 2001. Lige efter journalisthøjskolen blev jeg ansat på et reklamebureau hvor jeg skulle arbejde som kommunikationsmedarbejder – Kunde og co. Hvor vi lavede intern kommunikation for store virksomheder. Derefter kom jeg ud på DUF – dansk ungdoms fællesråd – hvor jeg sad som informationsmedarbejder. Min praktiktid var på Fyns stiftstidende, så jeg har også været ansat på et dagblad. Bagefter kom jeg her på TIB: Her har jeg været lidt over to år inklusiv barsel. Jeg har arbejdet her lidt over et år.

1,7 Vores gruppe i organisationen hedder redaktionen. Vi er tilknyttet formandssekretariatet. Der er ingen kommunikationsfolk ansat. Vi er to journalister ansat samt en redaktør der hverken er journalist- eller kommunikationsuddannet. Måske har de kommunikationsfolk i afdelingerne, men det tror jeg ikke.

2,3 Vi skal primært lave fagbladet, som kommer 10 gange om året. Eller primært siger jeg, for vi skal i lige så høj grad lave kommunikation, både på vores website og til pressen. Og prøve at komme igennem med nogle historier, som er fordelagtige for TIB på en eller anden måde. Så det er faktisk en lidt bred palet, hvor vi selvfølgelig også bruger journalistikken til de andre ting også. Det er både traditionel journalistik og det er kommunikation og det er webformidling. Men der har vi fordelt det sådan, at jeg er ansvarlig for vores hjemmeside for at den bliver udviklet og opdateret plus at jeg også skriver til fagbladet, hvor Kári (den anden journalist) primært skriver til fagbladet. Mens Steen-Lynge (Redaktøren) mest tager sig af presse og den slags ting.

Hvordan vil du definere eller adskille kommunikationsarbejdet fra det klassiske journalistiske arbejde?

3,4 Reelt har vi ikke noget klassisk journalistisk arbejde her. Jo, vi gør brug af nogle af de klassiske redskaber inden for journalistikken når vi laver artikler og sådan noget, men vi laver ikke uafhængig journalistik. Vi laver ikke kritisk journalistik, så på den måde er det egentlig kommunikation. Fagbladet er egentlig også en slags talerør for os (TIB). Det er en måde at komme i kontakt med medlemmerne på og vise hvad det er TIB står for. Og så er der også det formål, at man skal opdatere medlemmerne på forskellige områder f.eks. inden for arbejdsmiljø og andre ting. Kritisk journalistik bliver bedrevet i en form som jo er farvet. Det kan godt være, at vi er kritiske, men så er vi kritiske overfor vores politiske modstandere. Vi er ikke kritiske overfor os selv.

Og når du siger os. Så er det TIB?

4,4 Så er det TIB og fagbevægelsen.

Så du betragter dig selv som journalist som en del af forbundet, hvor I arbejder for forbundet?

4,5 Ja. Vi arbejder for forbundet. Vi sidder jo også fysisk herinde.

Men når du før sagde, at I både laver klassisk journalistik og kommunikationsarbejde. Kan du prøve at beskrive, hvordan du skelner mellem de to ting?

4,8 Ja... altså... Kommunikationsarbejdet ser jeg f.eks. som, hvis en journalist ringer herind og skal skrive noget om eks. illegalt arbejde. Jamen så briefes vi ham og giver ham baggrundsmateriale og vi laver måske en pressemeddelelse på et eller andet der er sket. Det er kommunikationsarbejde for mig. Og så klassisk journalistik i den grad vi kan gøre det er eksempelvis en artikel i fagbladet om, at der er sket en dødsulykke oppe på en eller anden møbelvirksomhed hvor vi har mange medlemmer gående. Det lavede jeg f.eks. til sidste nummer. Og der kan man lave klassisk journalistik og kritisk journalistik i den forstand, at

man kan konfrontere arbejdsgiveren og sådan noget. Og se hvordan sagen står og om han bliver anklaget og sådan nogen ting. Så det er sådan jeg skelner imellem det. Og så er der nogle ting, der ligger i en gråzone.

Hvad er det for nogen ting?

5,8 F.eks. havde vi en historie i sidste nummer af fagbladet. – Vi kan også optage selvstændige i vores a-kasse, og det vil vi gerne ud med det budskab – så havde vi en caseperson der fortalte, at selvom han nu var blevet selvstændig så ville han gerne blive i TIB, og hvorfor han gerne ville det. Så det er både en pr – mekanisme der bliver sat i gang og samtidig gør man brug af nogle af journalistikkens redskaber fordi man interviewer ham og skærer det til, vinkler det, på klassisk journalistisk vis.

Så der bliver det de journalistiske redskaber der træder ind og bliver brugt som middel i kommunikationen?

6,6 Ja. Og det sker ofte.

Laver i pjecer og sådan nogle ting?

6,8 Det gør vi ikke. Det gør TIB, men det kommer ikke ind over os.

Så får de det lavet ude i byen?

De laver det selv rundt omkring i afdelingerne. (Vender øjne) Jeg synes det er håbløst. Der er ikke nogen grafisk linie, der er ikke nogen samling på den form for kommunikation her. Fordi vore 32 afdelinger er selvstændige enheder, og de varetager selv den slags ting. Hvis de synes, de vil have en folder, så laver de en folder. Og det der bliver lavet herindefra bliver lavet i de forskellige grupper. Det går ikke ind igennem redaktionen. Det får ikke nødvendigvis et sprogligt serviceeftersyn hos os.

Er det noget der er snak om, at det skal centraliseres mere og styres?

7,5 Ja, jeg har lige talt med vores formand om det. Hvor jeg sagde det var en god ide. Ikke fordi jeg brænder for at laver pjecer, men fordi jeg synes det er god ide t centralisere det så der kommer et ensartet udtryk til modtageren. Men om det bliver, er jo også et politisk spørgsmål, fordi så fratager man nogen noget ansvar, så det er ikke noget man bare gør sådan et sted her.

Når du snakker om, at man kan forholde sig kritisk udadtil. Hvordan er mulighederne for at forholde sig kritisk indadtil, til forbundet?

8,4 Det er der ikke mulighed for.

Hvordan ved du, at der ikke er mulighed for det? Er det noget du har fået at vide?

8,6 Nej. Altså, jo det har jeg fået at vide af mine nærmeste kolleger. Eller jeg ved ikke engang om jeg har fået det at vide. Det ligger bare i kortene, at det gør man ikke. Fordi der er grænser for, hvad man kan skrive. Altså hvis der for eksempel foregår en eller anden intern, altså det ville formodentlig heller ikke være interessant for læseren, men hvis vi forestiller os, at der foregik en eller anden intern politisk magtkamp her i forbundet, så ville vi ikke kunne skrive om det.

Er du stødt ind i nogen ting, hvor du synes det var relevant for medlemmerne, fordi det er deres penge, eller i forhold til demokratiet hvor du har syntes, at det har du ikke kunnet skrive? Kan du komme med et eksempel?

9,4 Ja, jeg skal lige tænke mig om, men det er jeg helt sikkert. Jo, der har været meget debat om diæter. Jyske håndværkere tager til København og bor i campingvogne og løser forskellige opgaver for deres fag herovre fordi der er en god skattefordel i det. Og det er københavnere træt af, fordi så tager de arbejdet fra dem der bor her. Og der har været en krig mellem afdelingerne om det her spørgsmål, og hvad TIB skulle mene om det. Det var f.eks. op til kongressen, hvor det blev diskuteret, hvor jeg foreslog vi tog fat i den. Det synes jeg var meget interessant. Det er en klassisk konflikthistorie. Men der fik jeg at vide, at vi ikke skulle puste til ilden.

Hvem sagde det?

10,3 Det gjorde min redaktør, Steen.

Det var hans afgørelse?

Ja

Var det noget, som nogen af jer snakkede med den politiske ledelse om?

Nej.

Så det vil sige, at det er internt på redaktionen, at I regulerer, hvad I skriver?

10,7 Ja, det var det i det tilfælde, og sådan er et ofte. At man er lidt selvregulerende. Men vi har også hver måned ét redaktionsmøde med ledelsen, hvor vi præsenterer hvad vi gerne vil bringe i bladet, hvor man så kan diskutere hvis der er noget der er på kanten. Men det er der sjældent. Netop måske fordi man har den der automatik.

... at der bliver sorteret noget fra..

Ja.

Kan du huske nogen eksempler på, hvor I har været til et møde med ledelsen hvor de har sagt 'Nej, det kan ikke lade sig gøre det her'?

11,2 Ja, det kan jeg sagtens. Sidste redaktionsmøde. Jeg har lavet en historie til det nyeste blad om et af vores medlemmer, en møbelsnedker, som har fået et hjerteanfald. Sådan en caseperson. En sidehistorie til den ar så, at jeg har fået noget statistisk materiale fra hjerteforeningen om, hvilke erhvervsgrupper der er meget udsatte. Men det måtte jeg ikke skrive, fordi der ikke er mange lærlinge der gider søge ind på det område. Og hvis folk så tror det er farligt at blive møbelsnedker. Så den kunne jeg ikke lave.

Så de stoppede en historie, fordi de var bange for, at den kunne skræmme lærlinge væk fra det område, hvor der mangler lærlinge?

12,2 Ja. Der står det formål at få flere lærlinge over journalistikken i den sammenhæng.

Hvad synes du om det?

Det synes jeg er lidt ærgerligt fordi jeg tror, at det ville kunne gøre historien mere interessant at læse, og jeg tror ikke, det ville kunne skræmme folk væk. Jeg tror tit man ser spøgelser.

Hvordan håndterer du den situation i praksis?

Jeg gør ikke noget. Jeg retter bare ind. Fordi, det kommer jeg ikke rigtig nogen vegne med.

Har du prøvet at tage en diskussion hvor du ikke kom nogen vegne?

12,7 Ja. Jeg har i hvert fald gjort det internt. Jeg kan ikke huske om jeg har gjort det direkte med den politiske ledelse direkte. Men jeg har i hvert fald gjort det internt i forbindelse med den her diætsag. Hvor jeg sagde jeg synes vi skulle skrive om det. Også fordi, hvis man gerne vil igennem i pressen så er det en historie som journalisterne på dagbladene ville synes var interessant. Så skal man selvfølgelig passe på, at den ikke bliver vinklet negativt. Det kan den selvfølgelig også godt. Det er der en risiko for men jeg tror egentlig det er bedre at få sit navn i aviserne end slet ikke at blive hørt, slet ikke at komme igennem. Men det er forskelligt hvordan man har det med det. Og der er holdningen altså herinde at hellere være lidt for forsigtige.

Hvad med sådan noget som jeg tænker på ud fra et kommunikationsmæssigt synspunkt, at medlemmerne risikere at læse historien i dagspressen, og så ville det være bedre, hvis de havde læst den hos jer selv først.

13,7 Ja, altså det var også et argument syntes jeg.

Som ikke bliver accepteret som et argument for at bringe historien?

Ja.

Hvordan tror du mulighederne er for at tage sådan nogle principielle diskussioner omkring journalistikken?

Jeg tror sådan set godt man kan diskutere det. Jeg tror bare ikke man kommer nogen vegne med det. Det er min erfaring indtil nu. Jeg har jo ikke været her voldsomt længe. Men det er et meget lidt uafhængigt medie jeg sidder på. Så jeg tror at man sagtens kan diskutere det, men jeg ville ikke komme nogen vegne med det. Fordi man kører det der forsigtighedsprincip.

Hvordan har du det med det?

14,6 Altså, jeg bliver irriteret over det. Men det er også fordi jeg har den der klassiske uddannelse, måske. Jeg er jo ikke kommunikationsuddannet selvom jeg har arbejdet med kommunikation. Det kan godt være irriterende ikke at kunne lave en historie som man ser, er indlysende god med journalistiske briller. På

den anden side kan jeg også godt se, at der nogle gange er et hensyn at tage, og det må jeg så bare leve med. Og jeg synes at man finder sig lidt til rette med det. Men derfor kan man jo godt synes det er lidt ærgerligt.

Jeg kunne godt tænke mig at snakke om journalistiske idealer. Dels generelt dels i fagpressen. Hvordan vil du definere journalistik generelt?

15,7 Det man lærer og opdrages til på journalisthøjskolen er, at man skal være sådan en vagthund. Kritisk. At man skal sætte læseren i centrum. Hvad er vigtigt for dem og hvad er vigtigt for samfundet? Det lyder meget højtravende, men det er min opfattelse af hvad journalistik er. Uafhængighed. Kritisk sans. Og så den der vagthunderolle.

Og dit ideal. Er det det samme?

16,5 Det er det jo nok et eller andet sted, fordi jeg også er opdraget til at tænke sådan. Men det er blegnet lidt i takt med at jeg har lavet nogle andre ting. At jeg har arbejdet på en anden måde end jeg er blevet uddannet til at skulle arbejde. Jeg ved ikke hvad mit ideal er. Jo mit ideal er stadig det, hvis jeg tænker klassisk journalistik.

Synes du, at du har fået opbygget et mere pragmatisk ideal, efter du er begyndt at arbejde med journalistik?

17,1 Ja det er jeg. Både fordi, herinde kan vi slet ikke opfylde den rolle der. Men også f.eks. på et dagblad. Der gør man det jo heller ikke nødvendigvis fordi der er så mange andre vilkår der gør, at man ikke kan gøre det. Fordi så skal det gå hurtigt, og så har vi også nogle annoncører. Så på den måde er man blevet lidt mere, nå ja... det kan godt være der er mange fine ord ikke, men øh... og det opdager man jo allerede, når man kommer ud i praktik hvordan det fungerer ikke.

At de idealer kan man ikke leve ud, fordi der er en virkelighed...

Ja der er en virkelighed der kræver at der bliver lavet en avis dagligt og at der også kommer nogle annonceindtægter.

Har du nogen idealer for fagjournalistikken?

Jeg synes jo at fagjournalistikken har mulighed for at være dagsordensættende fordi vi ikke har den der daglige deadline der truer. Så derfor har man mulighed for at bruge lidt mere tid på historierne og grave lidt dybere og netop lave den der ideelle journalistik. Kritisk. Og det er så idealet. Men virkeligheden er en anden på de fleste fagredaktioner, fordi man er knyttet til en politisk organisation. Men der er nogen fagblade der prøver at komme derhen. Og det er da også ofte at det er fagbladene der sætter nogen historier på dagsordenen, der er første led.

Men kan man ikke være dagsordensættende selvom man har en politisk styring, hvor det så bare bliver nogle andre slags historier?

18,7 Jo, det kan man godt til en vis grad hvis historien er god nok og hvis emnet er interessant nok. Vi har jo en masse debat omkring udenlandske arbejdere især fra Østeuropa der kommer hertil og underbyder danske håndværkere. Og det er sådan en historie der alligevel ville blive taget op, men der kan vi godt være dagsordensættende fordi vi kender sagerne først. Det er i mange tilfælde os eller BAT kartellet (bygge-anlægs-trækartellet, som er byggefagenes) der har sat de historier i gang.

Men de idealer for den dybdeborende journalistik der er mulighed for i fagpressen. Hvordan harmonere de med de muligheder og oplevelser du har her?

19,6 Det synes jeg ikke man gør her. De muligheder bruger man ikke. Både fordi man ikke kan leve den kritiske uafhængige journalistik, og så bruger man heller ikke den tid på at researche grundigt. Det kunne man gøre hvis man ville, men man skal stadig gøre det inden for nogle rammer der hedder, at det skal tjene organisationens formål. Og så kan det godt nogen gange være svært, hvis der er nogle sten, man ikke må vende. Så kan man ikke rigtig lave det på den klassiske måde.

Hvis vi forestiller os et ideal der hedder, at der er fuld åbenhed, vi fortæller om alt hvad der foregår, fordi det er medlemmernes organisation det her, medlemmerne skal vide hvad der foregår, i demokratiets navn skal de kende til, hvad der foregår i deres organisation. Hvordan forholder du dig til det ideal som et ideal for en fagforeningskommunikation?

20,7 Jeg synes måske det er sådan et lidt naivt ideal. Især fordi at det ikke giver sig selv længere, at man har en masse medlemmer i den faglige organisation. Der er kommet mere konkurrence, folk er blevet

mere sådan, at man vælger nogle andre ting end at melde sig ind i et forbund. Man vælger et andet forbund, eller også vælger man det helt fra. Så der er mere konkurrence, så man skal passe mere på hvordan man bliver udstillet, hvad det er, medlemmerne ser. Så hvis man fortæller alt, så tror jeg man får et problem. Jeg tror det vil være svært for medlemmerne at forstå, at man bruger så og så mange millioner på et eller andet, på kongressen eller studieture for de politisk valgte. Et eller andet sted kan jeg godt se, at det vil være det rigtige at gøre i demokratiets navn, men det er bare naivt. Det ville man aldrig gøre.

Du tror ikke, man kunne formidle de ting på en måde, så de var til at forstå? Giver det f.eks. mening for dig, at der skal bruges mange penge på studieture?

21,9 Næ, ikke altid. Derfor vil det også være svært. Så vil du i hvert fald udelade noget hvis du skulle fortælle den historie til medlemmerne. Så ville du måske ikke fortælle hele historien.

Men det må så også være fordi man står som repræsentant for ledelsen. Fordi hvis du stod som repræsentant for medlemmerne så ville det være en afgørende historie der gjorde, at de måske valgte nogle andre politikere til at varetage deres interesser.

22,3 Ja, helt sikkert. Og vi er repræsentanter for ledelsen.

Og I er deres redskab til at kommunikere deres sag?

Ja. Uden tvivl.

Som pressesekretær...

Ja, deres forlængede arm på en eller anden måde.

Og sådan et åbenbedsideal, det bliver der ikke snakket om?

Nej. Det bliver aldrig diskuteret. Aldrig. Jo, altså, måske... Det kan godt være der er en historie der ligger på grænsen hvor man vil sige, bør medlemmerne ikke have det her at vide eller kan vi ikke godt forsvare det, er det ikke bedre at gå ud og fortælle om det frem for at lægge skjul på det. Det viser da en vis styrke. Men altså... jeg kan ikke lige komme i tanke om noget. Man kunne godt gøre det tror jeg. Men jeg tror bare ikke det ville blive godtaget. Jeg tror man igen ville bruge det der forsigtighedsprincip. Så vi er noget mere knyttet til forbundets politiske ledelse end til medlemmerne.

Hvad synes du om at være ansat på et fagblad?

23,5 Hvis vi tager de gode ting først er det, at der er en vis ro. Vi udkommer kun ti gange om året. Så man er ikke så presset og så stresset som man er på et dagblad. Når man f.eks. har små børn kan man godt gå hjem kl.16.00. Og det er f.eks. en stor fordel for mig lige i øjeblikket. Men der er man må gå på kompromis med i forhold til hvis man gerne vil lave rigtig journalistik. Både fordi, jeg synes ikke jeg får skrevet nok og jeg synes heller ikke jeg får skrevet de ting, jeg måske gerne ville hvis jeg var på et uafhængigt medie. Så rent praktisk er det et rigtig godt sted at være men fagligt kunne jeg godt tænke mig nogle andre udfordringer på et tidspunkt. Men til gengæld har jeg så en opgave der hedder udvikling af en hjemmeside og at lære noget om det. Webjournalistik. Og det ville jeg ikke gøre, hvis jeg var på et dagblad hvor jeg kun skulle skrive artikler.

Så der får du en anden form for udfordringer...

24,6 Ja, det gør jeg. Og jeg lærer også noget om kommunikation og jeg lærer hvordan en politisk organisation fungerer. Så det er ikke fordi der mangler udfordringer, men de journalistiske udfordringer kan man ikke altid tage. Det synes jeg kan være lidt frustrerende.

Kan det frustrere dig, at det ofte er din redaktør der stopper en historie. At han ikke ligesom går videre med det og kæmper for journalistikken?

25,1 Altså han har jo så været her en del år, og jeg tror han har prøvet at gå til grænsen og det tror jeg ikke han gider mere.

Han har resigneret...

Ja... Men derfor kan det godt irritere mig at man ikke stadig prøver at holde fast og gå endnu mere til grænsen, fordi nu synes jeg, nu når vi slet ikke hen til grænsen, fordi man bare på forhånd siger, at

det duer ikke. Vi får egentlig aldrig diskuteret hvad der kan være af den slags historier, fordi vi altid tager de ikke kontroversielle historier og så laver vi dem.

Så der er forsigtighedsprincip over hele linjen?

Ja, det synes jeg.

Også hos Kári, den anden journalist?

Ja. Det må han også indordne sig ind under. Han skrev faktisk en historie, der er et godt eksempel på det. Der var sket en dødsulykke hvor en medarbejder fra den byggeplads hvor det var sket, havde ringet tidligt om morgenen til den TIB-afdeling der var tilknyttet der. Og hvor ham der så havde taget telefonen bare havde sagt, at det var ikke hans bord. Sådant en historie kan vi aldrig skrive, selvom det egentlig er en meget vigtig historie. Kan det være rigtigt? Den måtte han skrive sig lidt udenom i artiklen, og det blev diskuteret frem og tilbage. Og det er et godt eksempel på, hvad man ikke kan.

Man kan simpeltthen ikke kritisere inkompetence internt?

26,4 Nej. Og slet ikke i en sag, hvor det er så grelt som det der.

Hvordan får i ideer til historier her på redaktionen?

26,8 Hvis vi tager bladet først, så kan det være nogle faglige medarbejdere her fra huset der arbejder med et eller andet område der kommer med historien til og siger. Kunne det ikke være interessant og vi har det og det. Der er også nogen der kommer og siger 'Vi har det og det, det skal vi have skrevet om'. Det er der mange der siger. Og nogen siger, vi har den her konference med det og det tema. Kunne det ikke være spændende? Det er en meget forskellig tilgang folk har. Men det er meget faglige medarbejdere her i huset plus afdelingernes medarbejdere som ringer eller skriver ind med et eller andet. Det er egentlig de primære inspirationskilder til historier.

Bringer i alt det?

27,4 Ikke alt, for det kan vi ikke.

Så der kommer en del faktisk?

Ja. Der kommer en del. Men der er også nogen gange hvor man tænker 'gud fri mig vel, hvorfor er de ikke kommet forbi med den historie', 'hvorfor har vi ikke fået skrevet om det'. Så det er lidt dobbelt. Nogen gange så vælter det ind med stof og andre gange så skal vi også selv se om vi ikke lige kunne kigge på det der tema og tage fat i den og den og se om der er sket noget på det område. Så tager man selv fat i den. F.eks. i går tog jeg fat i en af de faglige medarbejdere, som arbejder med det rumlige arbejdsmarked hvor Fritz Hansen – den der møbelvirksomhed der ligger her på Sjælland – de skal i gang med at lave projekt hvor medarbejderne får mere ansvar, og selvstyrende grupper og den slags, og hvor jeg spurgte til det, og om vi ikke kunne komme i gang med at lave den historie. Men det er noget vi har talt om før, hvor han kom ind til mig. Så det er sådan et samspil. Men det kommer meget den vej. Hvis der er blokader af en virksomhed dækker vi det også nogen gange. Konkrete ting der foregår. Så har vi en del konferencer inden for de enkelte fag som også nogen gange skal dækkes, og hvor det nogle gange kan være svært at se en vinkel. Det kan godt være svært at dække en hel konference. Men det kommer fra husets medarbejdere og fra afdelingernes medarbejdere.

Er der en del historier der kommer hvor du tænker 'ej, det er bare for dødsygt det der'...

Ja...

Kan I så sortere det fra?

Ja, det kan vi godt nogen gange. Men der vil også nogen gange være et hensyn der f.eks. siger 'ej, det er også lang tid siden vi har skrevet om sadelmagerne'. Dem har vi jo ikke så mange af. Men vi har sådan nogle helt små fag, hvor vi selvfølgelig er nødt til at tilgodese dem. Der skal også skrives noget inden for deres fagområde selv om der måske ikke er noget at skrive om.

Hvorfor det?

29,3 Jo, fordi de er også en af vores medlemsgrupper, og de får fagbladet og betaler deres kontingent.

Så de skal simpelthen opleve at de bliver set?

... at de bliver set og kan identificere sig selv

Så der er også en høj grad af identifikation i skal skabe i bladet?

Ja, helt sikkert. Derfor prøver vi også at lave portrætter, medlemsportrætter og komme tæt på medlemmerne igennem historierne.

Når I sidder med den der mængde af historier, jeres egen og dem fra de faglige medarbejdere, ud fra hvilke kriterier vælger I så de historier, der kommer i bladet?

29,8 Der er i hvert fald et væsentlighedskriterium. Eks. er der sket en dødsulykke, så skriver vi om det. Men der er også et hensynskriterier i forhold til 'nå er det ham der er kommet med den'. Altså hvis en af de seks politiske valgte i ledelsen kommer og siger, at vi skal lave noget om det, så laver man det. Sådan er det bare. Det bliver ikke diskuteret. Der kan være diskussioner i forhold til de faglige medarbejdere, hvor man kan sige 'nå men... vi skrev heller ikke om det sidste gang, så må vi hellere gøre det nu, selv om vi ikke synes historien er specielt interessant' eller 'vi skal snart have noget fra ungdomsområdet' selvom der ikke foregår noget der så må vi hellere lige dække det her.

Så det er et hensynskriterium der handler om at tage hensyn til dem, der er ansat herinde så de føler at de bliver hørt og kan komme igennem?

30,7 Ja, det kan man sige. Men det er mikset med hensynet til medlemmerne, altså de forskellige faggrupper vi har hvor vi siger 'det er også godt nok, og vi skal have noget fra det her område'. Vi skal have noget fra industriområdet eller byggeriet.

Og så har i et identifikationskriterium?

Ja. Vi prøver at få så meget menneske som muligt på historierne. Cases. Og det er tit bløde historier vi laver.

Hvordan vil du definere en blød historie?

31,3 Jamen det er måske... vi har sådan et kasino på vores hjemmeside, hvor medlemmerne kan spille og vinde præmier. Så laver vi portrætter af dem, der vinder. Det er en rimelig blød historie. Det kan også være det portræt jeg lavede af et vores medlemmer, der havde fået et hjertestop. Det synes jeg også er en blød historie. Men også en god historie fordi der er mange af vores medlemmer der er i den aldersgruppe, i den risikogruppe, der er mange der på en eller anden måde kan identificere sig med det. Hvor en lidt mere hård historie f.eks. kan være en nyhedshistorie om illegalt arbejde, og nu har man lavet nogle nye tiltag lovgivningsmæssigt som måske kan dæmme op for et eller andet. Dem laver vi jo også. Eller jeg har skrevet noget om kommunalreformen inde for beskæftigelsesområdet, og hvad vil det betyde. Nogle tunge historier, hvor jeg tænker, at det er der ikke nogen af vores medlemmer der gider at læse, men hvor vi alligevel synes... altså der er et politisk sigte fordi vi gerne vil tage afstand fra det, regeringen gør, også laver vi den her historie.

Så der er der nogle politiske historier...

32,5 Ja. Og hvor vinklen er givet. Du går ikke ind og undersøger så meget, om det nu forholder sig sådan. Fordi vi har en holdning til det, og det er den vi skal igennem med.

Er det et forsøg på at vise en anden vinkel end den, der kommer fra den politiske magt i Danmark, og den der er dominerende i dagspressen?

Det ved jeg faktisk ikke... Altså det er jo bare propaganda et eller andet sted. Altså fordi vi går jo ikke ind... Hvis jeg skriver kritisk om beskæftigelsesreformen, så går jeg ikke ind og interviewer beskæftigelsesministeren og lader ham komme med sin side af sagen. Jeg lader bare vores folk tale. Og så måske en forsker der støtter min vinkel. Og det gør man jo også ude på redaktionerne nogen gange, hvis man har besluttet sig for en vinkel. På den måde er det ikke altid så langt fra virkeligheden.

Eller fra den virkelighed, der er på dagbladene...

Det behøver det ikke være.

Det er bare nogle andre vinkler, end dem der typisk vil være på dagspressen...

Ja. Og hvor man måske også er ensidig i forhold til, hvilke kilder man hører.

Er der nogen overordnet formuleret kommunikationsstrategi?

Ja, det er der. Som jeg også har set på et tidspunkt... Vi har en kommunikationsstrategi liggende et eller andet sted. Som jeg husker det, er det meget sådan i overordnede termer, at man ikke kan bruge det til helt vildt meget, sådan som jeg husker det. Men nu skal jeg passe på, for det er et stykke tid siden jeg har læst det. Men det er ikke en jeg arbejder ud fra. Den måde man arbejder på, det er sådan... Man snakker lige sammen, og så gør vi sådan, og så gør vi sådan. Og efterhånden har man fundet ud, at der er den og den praksis her i huset og så arbejder man efter det. Det er ikke sådan at jeg sætter mig ned og siger 'nu skal jeg læse kommunikationsstrategien og så skal jeg henvende mig til medlemmerne og lave kritisk journalistik for dem'.

Så der er ikke nogen overordnede lange linier som I forholder jer til?

34,4 Jo, det er der. Vi har en strategi der hedder, at vi gerne mere og mere vil være en digital fagforening og gå i retning af det, og få mere og mere betjening via nettet. Det er noget af det, jeg sidder og arbejder med stille og roligt. Så på den måde arbejder jeg efter en overordnet strategi. Men ikke i journalistikken. Der er det ikke noget jeg tænker over.

Eller i kommunikationen...

Eller i kommunikationen... det er det jo så fordi kommunikation også er internetformidling, og der arbejder jeg jo i hvert fald i en bestemt retning, prøver at trække tingene i en bestemt retning. For eksempel er vi ved at udvikle hjemmesiden så den som dens er ud nu er den meget nyhedsbaseret, og det er sådan noget fagpolitisk noget der står. I stedet for at gøre den servicebaseret. Og det er det, vi gerne vil.

Så det arbejder du på?

35,4 Ja

Hvorfor skal der ske det skift?

Det er jo en erkendelse af, både at flere og flere bruger Internettet, og at man så rent faktisk kan spare tid, både for sig selv og for folk, spare ressourcer, hvis man kan lægge mange af opgaverne ud på nettet, hvor folk kan betjene sig selv. Det er også en erkendelse af, at der er et behov og et ønske hos medlemmerne om, at man rent faktisk kan få den service, så man ikke behøver at skulle ringe til afdelingens telefonsvarer.

Og så forsvinder nyhederne ud?

36,0 Ja. De kommer helt klart i baggrunden, i hvert fald i det elektroniske medie. Som det er nu, så er den meget nyhedsstyret, og vi lægger også ofte nyheder på. Men de vil jo træde i baggrunden når vi får gennemført de ændringer, der er lagt op til.

Så kommer journalistikken til at træde i baggrunden, til fordel for service?

Ja.

Ved I noget om, hvad medlemmerne mener om det?

Vi har lavet en analyse af, hvordan de bruger vores hjemmeside. Og vi kan jo se, at de ikke bruger nyhedsdelen og det fagpolitisk specielt meget. Man leder efter konkrete informationer i virkeligheden. Noget man kan bruge til noget helt konkret for sig selv, og ikke læse om en eller anden beskæftigelsesreform. Og det er det, vi kan se at de gør, og derfor prøver vi også at opfylde det behov.

Er det noget formuleret formål med journalistikken?

Det kan være der er det, i den der kommunikationsstrategi vi har. Det tror jeg egentlig ikke der er. Det er ikke noget jeg har set nogensinde. Eller også har jeg lige da jeg startede, så kan jeg bare ikke huske det. Nej. Altså når du siger journalistikken så mener du det, vi laver i fagbladet?

Ja...

Det tror jeg ikke der er specifikt. Der er den overordnede kommunikationsstrategi, som skulle være en hat hen over det hele.

Hvem er ansvarshavende redaktør?

Arne Johansen, vores formand. Det er ham der sidder med det endelige ansvar. Men han er ikke med i det daglige arbejde omkring bladet. Kun på redaktionsmøder.

Jeg går ikke ud fra, at der er noget frihedsbrev?

Nej. Hvad er det? (...) Nej. Det har vi i hvert fald ikke. (snak om Sygeplejersken og Journalisten og redaktionel frihed...)

39,3 På journalisten ville man skrive, hvis formanden havde taget af kassen. Det ville man ikke her. Ikke fordi jeg tror han har, men det ville man ikke gøre. (Afslutningsvis) Dine spørgsmål har fået mig til at tænke på, hvordan vi egentlig arbejder i det daglige. Det er meget sundt, tror jeg. Refleksioner over, hvad det egentlig er vi laver. Hvordan arbejder vi journalistisk, hvor hører vi til i kategorien af fagblade? Det er ret tydeligt for mig nu, hvor vi hører til. Det var det måske også før, men det får man da bekræftet når man sidder, og skal svare på nogle spørgsmål.

Du startede med at så tvivl om, om du overhovedet lavede journalistik, og sagde, at måske er det i virkeligheden kommunikationsarbejde, det vi laver.

40,6 Ja. Et eller andet sted synes jeg egentlig det er der, fordi vi hele tiden har det der forsigtighedsprincip vi går frem efter. Det var der ikke på Fyns Stiftstidende. Der var der en anden fri tilgang til det.

Og hvor man her hele tiden skal referere til afsenderen frem for modtageren. Og det kan jo også være en måde at definere kommunikation på...

41 Ja...

Båndudskrift 2

Interview med journalist på Journalisten

0.0 I praksis er det sådan, at det er forbundsledelsen der ansætter redaktøren. Princippet i hendes ansættelseskontrakt er, at hun skal lave bladet ud fra alm. Journalistiske principper, men vi må ikke lave forbundsskadelig virksomhed. Og det er jo meget løst formuleret, men der skal man så navigere inden for det felt. Og det er op til redaktørens eget sussement hvordan det skal gøres.

Så der er ikke jævnlige møder med den politiske ledelse?

00,7 Det er der, men de er ikke formaliseret på den måde. Vi deltager og referere fra hovedbestyrelsesmøder. Jeg tror faktisk også at vi kan være til udvalgmøder. Og så er der nogle ting, vi må referere fra HB møder og nogle ting vi ikke må referere fra HB møder.

Og bliver det sagt på dagsordenen at det er uden for referat?

01,3 Nej... altså det kan det blive, men efterhånden er der jo en meget klar definition af, hvad vi må referere, og det er langt det meste, og så er der nogle ting som vi ikke må referere. Og min erfaring er, stort set kun til de ting, som man vil betegne som forbundsskadelig virksomhed. Jeg var oppe og dække HB møde i går. Og det starter med nogle punkter som eks. er, hvilken strategi anlægger forbundet i forbindelse med ok-forhandlinger, der er i gang med tv2. hvis vi begyndte at skrive om, hvad forbundets strategi er, hvad de satser på at komme igennem med. Hvis vi offentliggjorde det, så ville det jo være at spille arbejdsgiverne nogle kort i hånden, som de ikke skulle have. Og på den måde ville man sige, at det ville være forbundsskadelig virksomhed. Det ville kunne skade vores egne medlemmer hvis vi gjorde det. Så det er der en klar aftale om, det ligger i frihedsbrevet, at det gør vi ikke.

02,8 Når ok-forhandlingerne er færdige, så skriver vi om dem, og så kan vi godt kritisere resultatet. Det kan du se, at sky overenskomsten har fået mange bank i sidste nummer. Men ikke mens det foregår. Det er ligesom at blande os i noget, vi ikke skal blande os i.

Er der andre ting end ok-forhandlingerne som oh...

3,2 Så kan der være nogle følsomme forhandlinger i forhold til organiserings spørgsmål. Der er en sag lige nu, vi har skrevet om en sag for nylig i bladet, som handler om, at ude i DR, der overtrumfede ud-

dannelsesoverenskomsten områdeoverenskomsten. Dvs. at DR gerne vil have indplaceret akademiske journalister på ac-overenskomst. Men folk vil helst være i journalistforbundet. Men for DR er det helt indlysende, og det er det også for ac – for de vil jo gerne have medlemmerne og forhandlingsretten og de vil gerne have dem derover fordi de er billigere end journalistforbundet, og de kan ikke strejke hvis der bliver strejke i journalistforbundet. Dette er jo en klassisk faglig konflikt og der foregår der også nogle forhandlinger nu imellem de forskellige forbund som er involveret. Det vil vi heller ikke skrive om. Det er dels overenskomsten, men det er ligeså meget nogle principielt faglige ting som er sårbare for forbundet, fordi det kan betyde, at hvis ac skal organisere journalister fra sdu og ruc helt automatisk, og hvis djh på et tidspunkt skal lægges sammen med Århus Universitet, jamen så kan forbundet lige pludselig stå uden rekruttering noget sted fra, fordi alle automatisk går til ac. Det er jo rimelig vitalt. Sådan nogle ting skriver vi ikke meget om. Vi har berørt det. Men så gør vi ikke noget, før de selv lander det. Medmindre det går i hårdknude, så vil vi jo skrive om det selvfølgelig. Men ikke så længe der er gang i processen.

Hvad med personsager?

5,7 Dem rører vi ikke... aj jo... det kan være hvis det er et medlem der selv ønsker noget. Men det er nu ikke ret tit. Men det kan være sager om nogen, der er gået konkurs, eller om nogen, der er kommet i klemme i a-kassen. Folk der på en eller anden måde er i klemme med et eller andet. Men dem rører vi ikke særlig meget. Men hvis medlemmerne selv kommer og henvender sig, så vil vi kigge på det. Men som udgangspunkt er det ikke noget, vi jager. Vi har jo åbne postlister i forbundet. Det vil sige, at vi kan jo se hvem der sidder og sender breve og e-mails til forbundet. Og der er forskellige nøgleord. Og der kan være et brev fra en advokat for en bestemt person, hvor der står kontraktbrud. Og det er jo klart, det vækker jo altid ens professionelle nysgerrighed. Men det gør vi ikke. Vi går ikke ind i det, og vi kan ikke sådan komme til at se personsager.

Så det vil sige, I har adgang til en del følsomme oplysninger som I ikke hverken kan eller vil bringe i bladet?

7,3 Ja, det kan man vel godt sige.

Har du oplevet at sidde med nogle oplysninger hvor du syntes, at dem ville du gerne bringe, men det kunne du ikke få lov til?

Ja, selvfølgelig. Sky overenskomsten var et godt eksempel fordi det var sådan en ok, som var lige ved at rive HB midt over. Jeg tror der var seks der stemte for den og fem stemte imod den, simpelthen fordi flertallet mente det var bedre at få en ok med sky fordi så havde man hul til de og fik dem organiseret, og så kunne man arbejde på at gøre det bedre. Og dem der stemte imod sagde, at den var simpelthen under lavmålet den der ok. Der var bare for dårlig, den var så dårlig at den skulle man ikke have lavet med dem. Fordi den ville kunne få afsmittende virkning og så ville det kunne forringe forholdene ofr en masse andre. Så den var meget følsom kan man sige.

Der ville du gerne have dækket konflikten i HB imens den gik for sig? Eller hvad var det for en historie du gerne ville have skrevet, som du ikke fik skrevet?

8,4 det optimale ville have været. Altså, vi skriver jo sådan set ikke for HB. Vi skriver for 12.000 medlemmer i journalistforbundet. Og medlemmerne synes jeg, har første retten til at vide, hvad det er der foregår i forbundet. Journalisten skal jo, som jeg og redaktøren ser det, være læsernes vagthund i forhold til forbundsledelsen og forbundet. Det er jo medlemmerne der betaler gildet. Det er jo dem der betaler deres løn, så man kan sige at de (politikerne) er servicepersoner for medlemmerne. Og hvis det er udgangspunktet, så synes jeg, at en ok, hvor man kan stille spørgsmålstejn ved hvor god er den? Skal man lave den eller skal man ikke lave den? Den var jo rigtig rigtig principiel ikke. Hvor langt er man klar til at gå ned i sine krav. Jeg ved jo, at på delegeretmøde var det noget, der optog rigtig mange mennesker, og ikke kun dem fra HB. Der sidder jo folk på DR og tv2 og på andre radiostationer og er lidt nervøse for, hvis de får lavet en dårlig ok, fordi så vil deres arbejdsgiver kunne sige 'Jamen se hvordan markedet er. Der er ingen grund til, at vi skal give jer så meget' på den måde, at den skulle få afsmittende virkning. Og der kan man sige at de optimale ville have været, at med det vi kendte til forhandlingerne kunne sige til medlemmerne, prøv at høre her, det her er forbundet i gang med. Hvad synes i? det er jo det der reelt ville være pointen, hvis vi skrev om det.

Din tanke med historien er, at hvor I kunne skrive historien bagefter, ville I gerne have haft mulighed for at skrive om det i processen, fordi I så ville kunne have startet en debat med medlemmerne om hvad de syntes, og det ville kunne have påvirket HB måske i en anden retning?

10,7 Jeg må sige, at det ville være den eneste grund til, at man skulle skrive om det i forløbet.
Så det er ud fra en demokratisk betragtning?

Ja, det synes jeg.

Og hvad var argumentet for, at den historie ikke skulle skrives?

10,9 Den er jo faldet ind under det, vi normalt ikke gør. Hvor vi ikke gør noget, imens der bliver forhandlet. For man kan også sige. Hvis vi havde gået ind og havde skrevet kunne det være, at den ok var faldet på gulvet og så havde vi måske stået... så vidt jeg ved, er der kommet 15 personer ind under ok på sky (det skal du lige tjekke det tal, hvis du skriver det. Det er Lone Amtrup der ved det). Men jeg mener det er omkring 15 personer der nu er blevet organiseret som vi ikke havde før og dem havde vi så ikke fået måske, for hvis det ikke var blevet et organiseret område, så ville vi ikke have haft dem i vores forbund. Det er en afvejning ikke. Og så kan man sige om den sag, at den er endt journalistisk lykkeligt alligevel, fordi den er så principiel og de fik den tegnet og debatten kører om altså skulle man det, skulle man ikke det. Så ud fra en principiel betragtning om, at man gerne ville debatten, så kommer debatten alligevel.

Bare bagefter... Og der er det springende punkt vel så, at hvis debatten havde været før, ville den have kunne påvirke beslutningen, og så ville det i højere grad have været en demokratisk beslutning i forhold til nu, hvor det er en HB beslutning...

12,6 Ja. Det er jo ikke usandsynligt at man kunne have bevæget bare et medlem mere i den anden retning og så ville resultatet have været det stik modsatte. Det er en hele åben mulighed. Det andet er, at jeg ved godt, at sådan er spillereglerne, og det vil jeg til enhver tid respektere. Når jeg siger, at det bare kunne være sjovere, så er det fordi, jeg ikke er politiker, jeg er journalist. Det er sjovere at være med til at påvirke noget end at referere noget, der ikke kan gøres om.

Hvad er det for en opgave som journalist, du ikke kunne komme til at varetage?

13,5 Det er jo bare... vi lever i et demokrati og et forbund som journalistforbundet skal jo også afspejle, at det er et demokrati og selvfølgelig er forbundsledelsen og HB valgt af delegerede. Det er jo repræsentativt demokrati. Men det ved man jo godt, sådan er det jo også på Christiansborg og i kommunalbestyrelsen, at når folk er valgt er det ikke altid at folket er enig i de beslutninger der bliver taget. Og det er jo den måde demokrati er på.

Så det re rollen med at kunne beklæde medlemmerne på til at være en del af demokratiet?

14,5 Ja, det kan man sige. Et forbund lever jo kun, hvis folk deltager i de diskussioner, der er. Hvis medlemmerne ikke lever med i forbundet – og det er en anden stor opgave for Journalisten, at engagere folk i de ting som foregår i forbundet – det er jo den klassiske, at på mange af de fagblade, hvor styringen er rigtig rigtig stram fra den politiske ledelse, der er det jo sådan, at de ser gerne, at fagbladet er deres fri papir til at fortælle medlemmet om, hvad de tænker og hvad de gør og alt det gode de gør for medlemmet. Og så har medlemmet bare at betale og få bladet og læse det med glæde. Det giver bare ikke nogen særlig levende organisme. Det fede kunne jo være, hvis medlemmerne synes det er interessant hvad der foregår, og er med i det der 'hvordan skal forbundet forholde sig til noget der foregår... det flermediale eller noget andet. Så er det da langt federe hvis medlemmerne gider at engagere sig og gider at byde ind med debat. Og så kan man få den der vekselvirkning. Og Journalisten kan så være formidleren af den debat. Det er i hvert fald sådan jeg hele tiden har set det her blad, og det jeg synes er det sjove ved det.

Og det er også sådan du oplever det i praksis?

16,1 Jeg oplever, at der er højt til loftet. Det er der gode muligheder for.

Har du oplevet nogen historier, hvor du ikke kunne se rimeligheden i, at de blev stoppet?

16,4 Vi havde en sag om en folder der blev lavet for forbundet 'Hul igennem'. Den skulle fortælle små og mellemstore virksomheder om, hvorfor de skulle hyre journalister til at lave deres pressemøder og pressemeddelelser og kommunikation. Hovedsigtet var at fortælle, at journalister er professionelle kommu-

nikatører, som de der folk får noget rigtig godt ud af at arbejde sammen med. Og så var sagen den, at pjecen var smæk fyldt med fejl. Stavefejl, forkerte prisoplysninger og alt muligt. Og den skrev jeg en meget kritisk artikel om, hvor vi simpelthen pindede alle fejlene ud, og meget kritisk interviewede hende, der havde lavet den, som tilfældigvis var i HB og formand for kommunikationsgruppen. Og hun havde så lavet den der folder. Karin Sloth. Hun havde lavet den i samarbejde med det der før hed jobservice. Og det blev der meget ballade om. Rigtig meget ballade om.

At I havde skrevet den historie?

Ja

Hvad gik balladen på?

18,2 De blev jo nødt til at trække den tilbage og få den korrekturlæst på ny og få den trykt på ny. En beslutning, at man sender sådan noget lort ud, betød jo rent praktisk, at forbundet hældte 36.000 kr. i skraldespanden af medlemmernes penge. Og det er måske ikke så meget i det store løb, men det er jo princippet i at man kan ikke sige at man er professionel, hvis man ikke er det. Det skal man helst vise. Det blev der rigtig meget ballade om. Og en udløber af det er, at Karin Sloth trak sig fra HB og som formand for kommunikationsgruppen.

Blev hun sur?

19,1 Ja, det kan jeg love dig for.

Var hun ikke også flov over at have sendt sådan noget af sted?

Overhovedet ikke.

Hun forsvarede det?

Ja, ja. Jeg tror, at enden på det hele blev, at for fremtiden – fordi jeg interviewede hende over telefon, men båndoptager – og enden på det blev, at hun ville aldrig mere interviewes af Journalisten, uden at hun skriftligt kan følge med i, hvad der foregår. Hun vil for det første godkende artiklen – den fik hun nu også til godkendelse før – men spørgsmålene skal køre på mail. Hun skal se spørgsmålene, og så skal hun svare. Det er en sag, hvor målet for hende helliger midlet. Det vigtigste for hende var, at komme ud med budskabet i den der folder.

Hvordan reagerede resten af HB?

20,7 Næstformanden startede med at være meget sådan 'hvad var nu det', og så et kvarter efter, da han havde tjekket alle de fejl, jeg havde påpeget, så ringede han så ned og sagde, at det kunne han godt se, og det var helt ude i hampen. Selvfølgelig var der folk, der gerne ville have været uden den historie. Det er virkelig en klassisk historie, hvor de helst så, at det skrev vi ikke om. Men det gør, selv følgelig gør vi det, fordi det er medlemmernes blad.

Og det har ikke efterfølgende redaktionelle konsekvenser eller adgang til ting eller åbenhed?

Nej

Der har kun været ærgrelser over, at man har udgivet noget så pinligt?

Ja...

Jeg vil gerne gå over til en mere generel diskussion om journalistiske idealer og forestillinger om, hvad er journalistik og fagjournalistik. Vil du definere for mig, hvad du synes journalistik er, og hvad idealet for journalistik er?

22,5 Det forkromede ideal er jo, at journalistik skal holde øje med magthavere, med magtmisbrug, med embedsmisbrug, med pengemisbrug. En vagthundfunktion. Jeg synes også altid man har en forpligtelse til at søge og se, om der er overensstemmelse mellem det folk siger og det de gør. Og så er journalistik synes jeg, hvis vi virkelig snakker idealer. Så er det det sted, hvor de synspunkter og tanker og visioner for, hvad det her samfund er for noget. Det er det sted hvor man diskuterer det. Pressen og journalistikken har en forpligtelse til at alle stemmer i samfundet bliver hørt. Så alle er med i det her samfund.

Er der andre idealer for fagjournalistikken?

24,0 Der er en skillelinje imellem at være i den såkaldte frie presse – altså dagblade og radio og tv – og så være i fagpressen, hvor man jo er ansat af en interessent i det der demokrati. Og som jeg sagde, så

synes jeg, at mange af de ting holder også i et fagblad., jeg ved ikke om de andre balde, men jeg synes, at optimalt ville det være sådan for alle fagblade, og det ved jeg godt, det ikke er. Og Journalisten har det i den sammenhæng godt. Hvis man i den fri presse har de optimale idealer at lege under. Så har man på den anden fløj folk der arbejder som kommunikaionsfolk i private virksomheder hvor man er ansat, og hvor princippet er, at den der betaler orkesteret bestemmer musikken. Der ved du, at hvis du er ansat i DSB eller Carlsberg, så er det det firmas interesser du varetager før du er kritisk imod dem. Så er der jo så en mellemting, som er fagblade. For vi er jo også ansat af et journalistforbund, som har nogle interesser i, at tingene ser ud som de gør. Alle i journalistforbundet er jo interesseret i, at forbundet arbejder på, at journalister får de bedst mulige vilkår, de bedst mulige afregninger på ophavsret og er garanteret for ytringsfrihed. Og alle de her ting, som forbundet jo også laver. Det synes jeg af princip ikke man skal modarbejde, hvis man er ansat af journalistforbundet. Da er det klart, at der spiller man ligesom med på den vogn der hedder, at vi grundlæggende går ind for, at fremme journalistforbundets interesser. Det er jo åbenlyst.

En stor forskel fra at være på et fagblad frem for at være på et dagblad er, at man har en hel unik adgang til nogle kilder, som man ikke normalvist har, og at denne unikke adgang, er begrænsningen, fordi I får nogle oplysninger som i ikke ville få hvis I var andre steder. I får adgang til nogle møder, som måske ikke er åbne for alle journalister og får adgang til fortrolige oplysninger, hvor andre måske skulle grave nogle ting frem så har i adgang. Og for at I kan få adgangen, skal I også behandle den ud fra nogle bestemte retningslinier.

27,6 Det er rigtigt. Men hvis du vender den om og siger at i kommercielle mediekoncerner eks. Politikens hus, der har du jo medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen, som også sidder og hører rigtig mange ting som de ikke kan referere eller gå videre med eller udnytte journalistisk, fordi det ville skade koncernen. Der har man jo tavshedspligt. De må ikke gå tilbage og sige til deres kolleger at de eks. har snakket om, at lige om lidt byder de på tv2, eller at vi skal tilpasse organisationen. Sådan nogle ting får de jo at vide, men de har tavshedspligt, og de må ikke gå tilbage med det. Lidt på samme måde er det jo her.

Bortset fra, at I sidder der som journalister. I sidder der for at skulle referere, og så er der nogle ting i ikke må referere...

28,5 Ja, men som jeg også startede med at sige, så er det langt det meste vi må referere. Også ting der er diskussioner som kan kaste debat af sig.

Også ting der måske er skadelige for den politiske ledelse...

Ja, eller skadelige. Hvor der da nok var nogen derovre der så, at det var ikke noget man skulle diskutere med medlemmerne. Der var et punkt på HB mødet i går, om, hvordan forbundet principielt skulle forholde sig til de frynsegoder, som medlemmerne ude på arbejdspladserne i stigende grad bliver tilbudt. Det kan være, at man selv kan købe sin computer, og så bliver man trukket 250 kr. om måneden fra lønnen, og når DR rykker til Ørestaden, så får de tilbudt en rabatordning med DSB for at komme derud. Hvor de så bliver trukket 450 kr. om måneden i løn. Personalegoder blive mere og mere udbredt, fordi det er en måde at binde folk på, og et er en måde at omgå at de så skal have mere i løn. Men rent principielt er der nogle problemer i det, fordi mange medlemmer måske vil synes, at det er rigtig dejligt, men rent objektivt, hvis man regner på sagerne, og det gør vi jo, så kan man se, at mange af ordningerne er det rene lønnedgang for folk. Skal man så sige til folk, at vi ved bedre end jer. Vi ved, at det der, det har du ikke brug for. Så er det igen, jamen er det en serviceorganisation der skal servicere medlemmerne og bakke dem op, eller skal man sige 'ja, det kan godt være du synes det er rigtig fedt at få en computer derhjemme på den måde, men det betyder bare, at om to år, så duer den ikke mere, men du skal fortsætte med at din løn reelt er sat 250 kr. ned. Igen en meget principiel sag for medlemmerne. Og der sidder forbundet, og bliver nødt til at trække den tilbage, fordi det ikke var gennemtænkt nok. Det viste sig, da de diskuterede det, at det var langt mere fundamentalt, end de lige havde fået øje på. Folk følte sig ikke klædt godt nok på til at træffe en beslutning om, hvad forbundet skulle mene om det.

Så det var en diskussion om, hvad forbundets officielle holdning er til det?

Ja

Og hvilken betydning havde den diskussion så journalistisk for dig?

30,9 Det er da helt klart en historie vi vil snakke om, om vi ikke skal problematisere. Man kunne sagtens forestille sig en artikel i Journalisten, hvor at, fordi det er et fænomen der bliver mere og mere udbredt, og så sige, hvad er det for nogle typer af goder man bliver tilbudt, altså bredbånd, telefoner, hvad betyder det i forhold til skattevæsenet og pensionen. Altså prøve at problematisere, uden egentlig at sige hvad der er det rigtige.

Er det problematisk at lave en sådan artikel, når HB ikke er blevet enige om en udmelding?

31,6 Det vil jeg ikke tro. Det kan godt være, at nogle synes det er utidigt, fordi de ikke ved nok om det. Men så er det jo en ærlig sag at sige 'jeg synes sgu det er svært det her. Vi har brug for mere tid'.

I forhold til journalistikkens formål er der et formål i sådan en historie om, at vi er debatskabende og aktiverende...

Ja...

Jeg vil gerne høre lidt om den praktiske hverdag. Hvilke opgaver har I her på redaktionen?

32,8 Indtil videre er det kun blad. Vi har en webside, men den består i princippet i, at lægge det på, vi har i bladet, og sørge for, at hvis der kommer debatindlæg, der ikke er elektroniske, så bliver de lagt ud. På den måde er webben meget underprioriteret.

Er det den samme debat som den, der er på forbundet hjemmeside?

33,2 Nej, der er to debatter.

Og der er en kommunikationsafdeling oppe i forbundet?

Ja

Og er i fuldstændigt adskilte, de to afdelinger? Så al kommunikationsarbejde foregår deroppe?

Ja.

Hvad med kommunikationshistorier som kunne være relevant at bringe i bladet, hvor ledelsen siger 'kunne I ikke skrive om det her, fordi det er vigtigt, at det kommer i bladet? Får i bestillingsopgaver til bladet?

33,5 Altså det kan vi godt få. Med der synes jeg vi er meget gode til at prioritere journalistisk om det er en historie. Det hører i hvert fald til sjældenhederne at vi bare sidder og videregiver, bare fordi de siger det. Hvis der f.eks. kommer en dom i en sag, hvor et medlem har vundet en ophavsretssag eller en sexchikanesag eller en fyringssag, eller tabt. Så bringer vi nogle gange bare dommen som note i stort set samme form som forbundet bringer på deres websted, fordi det ikke er alle, der er inde og kigge på forbundets web. Det gør vi, og det vil man næsten kunne finde i hvert nummer. Men de er jo ikke ret store. Og det er sådan nogle faktuelle ting som måske har betydning for andre i forbundet, at den dom er fladet sådan ud.

Ser du det som en form for forpligtigelse i kommunikationen mellem forbund og medlem at der er nogle historier, der skal i Journalisten?

35,0 Ja, og jeg tror kun det er et spørgsmål om tid før den slags kommer ud til alle via et nyhedsbrev pr. mail eller via webstedet. Og det vil jo gøre, at vi ikke behøver at bringe den slags, fordi vi ved, at det kommer ud til folk. Men det er en tidsting indtil man vurderer, at alle får de oplysninger via mail. Men indtil videre er der en del medlemmer, der ikke er online. Og der er det måske meget rimeligt, at de kan følge med via bladet.

Så der har bladet også en funktion af forbindelsesled mellem forbund og medlem?

Ja, en oplysende karakter.

Og der bliver jeres formål også at fortælle medlemmet, hvad der sker i forbundet, på godt og på ondt?

Ja

Hvordan finder i historier til bladet?

36,5 På mange måder. Dels prøver vi at følge med. Vi har måske kilder på de forskellige arbejdspladser, så vi følger med. Snakker med folk ude på arbejdspladserne. Hører hvad der sker. Så er der alt det der bliver vedtaget eller forkastet i forbundet, som vi kan gribe fat i journalistisk og prøve at folde ud eller problematisere. Så får vi jo pressemeddelelser, nu bliver der afholdt et seminar på grafisk højskole. Så tager

vi derud og følger med og skriver måske om det, og prøver at summe videre på det. Og så er medlemmerne meget engagerede i fagbladet og rigtig gode til at tippe historier. Det er utroligt positivt og helt vitalt, for vi er fire mennesker, og vi ved ikke altid, hvad der sker nede på Sjællandske medier eller på Nordjyske. Der kan være så mange steder, hvor det er fedt, at folk gider tippe ind.

Og så kommer der også historier fra forbundsbuset? Kommer de ned med historier, eller er det kun jer der er opsøgende?

38,4 Nej... de kommer ikke ned med det på den måde. Vi får referater når der har været møder i de forskellige udvalg i forbundet. Hvor man kan se hvad der har været diskuteret. Og hvis der er noget vi synes er spændende, kan det være et afsæt.

Så der er ikke nogen der ringer og siger 'hør her, vi har lavet det her, var det ikke noget for jer?'...

Jo, det kunne det godt være, en af de faglige konsulenter som ringer ned og fortæller om noget. Så kigger vi på det, og nogen gange bliver det til noget og nogen gange bliver det ikke til noget. De sidder jo bare og hypper deres egne kartofler. Og det er jo fair nok, men det er lige så fair at vi ikke bringer det hele. Jeg synes ikke det foregår på den måde at nogen fra forbundet kommer og siger 'her er en historie og den skal i skrive'. Bestemt ikke. Sådan har jeg hørt, det fungerer andre steder. Også at forbundsledelsen skal have bladet op til gennemlæsning (griner)...

Og det er jo klart, hvis han er ansvarshavende redaktør...

Ja ja, det siger sig selv. Vi har jo så i fagbladet en klumme, den der hedder fagligt talt, den er der hver gang. Den skrives af forman eller næstformand. Og den blander vi os ikke i. Det er deres talerstol i bladet. Jeg ved, at holdningen nok er, at den er der ikke mange medlemmer der læser. Men pointen er, at der er mange opinionsdannere og politikere der læser bladet, og det er dem, man taler til.

Så der har bladet også en sekundær målgruppe?

40,7 Ja helt klart. Folk der tager beslutninger og påvirker beslutninger uden for forbundet. Det handler tit om større ting.

Annelise Mølvig er ansvarshavende redaktør?

Ja.

Bånd 3

Hvem lægger bladets redaktionelle linie?

0,3 Det ligger i frihedsbrevet. Vi skal være et mediekritisk magasin for medlemmerne og for branchen.

1,1 Vi har været utroligt glade for den der læser undersøgelse. Der er faktisk aldrig før lavet nogen læserundersøgelse, og Journalisten fylder 100 år i år. Man har spurgt medlemmerne om, hvad de gerne vil læse i deres blad. Og vi har været så glade for den, fordi den viser jo det som vi gerne vil. Og en stor stor tilfredshed med bladet. Selvfølgelig kan vi gøre det bedre, og det skal vi også. En af pointerne er, at folk faktisk gerne vil høre om, hvad der sker i forbundet, men det skal ske på et journalistisk grundlag. Dvs. folk gider ikke bare have sådan noget med, at forbundet sidder og sparker spalter ind i bladet. Men de vil gerne have at vide hvad der sker, men vi skal behandle det journalistisk, problematisere det. Det er jo en fed fed pointe for os. Fordi det er sådan vi prøver at arbejde i det daglige, og nu er der bare en læserundersøgelse der giver os opbakning til den linie. Der er nogen, eks. et hb-medlem der for nylig sagde, jamen hvorfor skal vi overhovedet betale for at udgive et blad, vi ingen indflydelse har på. Det er den ene side. Og så sidder der medlemmer derude på den anden side, der siger 'jamen de skal bare betale det og så skal de ikke have en skid at skulle have sagt'. Og et eller andet sted skal de der ting jo mødes. Medlemmerne betaler jo for at få udgivet et blad. Det er også derfor det skal være medlemmernes blad. Det kan ikke være anderledes. Jeg ved, at redaktøren nu arbejder på at få lavet – hvilket har været en offentlig diskussion – et nyt frihedsbrev,

og jeg ved ikke nok om, på hvilke punkter. Men en af de vigtige ting er også, at hun arbejder på at få en bestyrelse for bladet. Så man kan sige, at man ligesom løfter bladet et skridt ud af forbundsledelsen. I dag er det jo forbundsformanden der ansætter redaktøren, og de journalister, der er ansat. I praksis udvælger redaktøren journalisterne via samtaler. Men ansættelseskontrakten bliver ikke skrevet under af redaktøren, men af forbundsformanden. Men det er en formssag, han er ikke med til samtalerne. Det helt afgørende er jo redaktørens placering. Skal redaktøren ansættes af forbundet eller. Der ved jeg, at hun arbejder på at få en bestyrelse sammensat af folk fra forbundet, folk fra andre dele. En bredt sammensat bestyrelse. Sådan, at det ikke kun er forbundet, men også folk uden for forbundet og sådan, at det er bestyrelsen, der ansætter en redaktør på et bestemt grundlag, og så er det dem, der beslutter, hvornår vedkommende eks. skal fyres, som ville være det ultimative konfliktpunkt.

Hvor hun nu et eller andet sted er ansat på formandens nåde...

05,7 Ja, sådan kunne man godt udtrykke det. Teoretisk har han mulighed for at fyre hende. Forbundsledelsen er jo arbejdsgiveren, og der følger jo ansættelses og afskedigelseskompetencer.

Journalistens personlige baggrund:

Uddannet fra DJH i 1991. praktik på Ekstra Bladet. Derefter 1 år på Radio Gladsaxe. Freelance lidt på et tv-produktionsselskab, lavede talk shows med Synnøve Søe for tv3. Derefter DR, P1, var med til at starte kulturnyt. Så var jeg rundt om P3 hvor jeg lavede god morgen P3 og station 3 om eftermiddagen. Så kom jeg til Ekstra Bladet i 1996, hvor jeg det første år var leder af en lørdagsredaktion. De sidste godt seks år var jeg skrivende forskellige steder. Så sagde jeg op. Tog en frivillig fratrædelsesordning, hvor jeg fik løn i ti måneder.

Så efter ½ år tog jeg det her vikariat. Jeg er i et vikariat, som er blevet forlænget tre gange. Det løber året ud, men jeg stopper nu, 1. juni. Jeg stopper nu for at lave freelance. Rent formelt kunne jeg blive fastansat nu, men så må jeg ikke lave noget ved siden af... og en lang personlig historie om egne ambitioner og ønsker.

10,9 Da jeg havde været arbejdsløs fra Ekstra Bladet ½ år begyndte jeg lige så stille at reflektere på stillingsopslag, og de blev jeg sgu lidt forskrækket over, hvor mange ansøgninger folk fik. Det gjorde nok, at jeg blev sådan lidt... det bliver jeg nok nødt til at tage alvorligt, for det kan jo godt tage et stykke tid, før jeg finder noget. Og så søgte jeg det her. Jeg havde løn frem til april 2004. Så søgte jeg det her vikariat. Og nu har jeg så været her 1,5 år.

Så det var primært for at få nogle penge i kassen?

12,0 Det var både og. For jeg ville ekstremt gerne på Journalisten. Hvis jeg skulle noget, ville jeg gerne på Journalisten. Det har jeg altid syntes, at det har været et skide spændende blad. Så det var ikke en nødløsning. Det var noget, jeg fik til at gå op i en højere enhed. Jeg skulle finde noget. At jeg så fandt det her synets jeg var en fed ting.

Er det journalistikken i det, du gerne vil være med til at lave?

12,5 Ja, og fordi jeg altid har været rigtig interesseret i hvad der skete i medierne. Vores fag. Det har altid optaget mig meget.

Hvad synes du om at have været her?

Jeg synes, det har været utrolig lærerigt. Jeg har jo dels fundet ud af hvordan sådan en organisation fungerer. Og så har det været interessant at se, at hvert eneste komma bliver nærlæst af nogle meget meget opmærksomme læsere. Og det skal man vende sig til. Jeg synes altid, jeg har opført mig ordentligt, også selvom jeg kommer fra ekstra bladet. Men jeg har nok fået sat endnu mere fokus på etikken i det her vi laver. Altså, hvis du laver en meget kritisk artikel, som jeg gjorde om Jyllands Posten. Hvor den eneste der optræder med navn, er ham der bliver svinet til som en despot – chefredaktøren. Skal han se artiklen inde den går i trykken? Eller skal han se sine egne citater? Eller skal han slet ikke se noget? Der tror jeg, at i langt størstedelen af tilfældene på Ekstra Bladet, der ville det være sådan, at der ville han ikke få det at se. Det skyldes i høj grad også tidspresset hvor det ene er et dagblad, det andet kommer hver 14. dag. Men der ligger også noget i

kulturen, hvor man på EB var tilbøjelig til at sige 'Aj, der må han sgu sidde og riste indtil han kan se det i avisen i morgen'. Jeg har det sådan, - og vi har forskellig politik om det herinde – at jeg sender hele artiklen. Og det fungerer meget godt for mig.

Er det på grund af det redaktionelle miljø herinde, at du er blevet mere reflekteret omkring hvordan du behandler kilderne?

15,7 Lige i starten da jeg kom, havnede alle de kritiske lortehistorier på mit skrivebord. Og dem skrev jeg glad og gerne. Men jeg fik så mange tæv i læserbrevene bagefter. Folk syntes jeg var et hul i jorden og talentløs og den største idiot og manipulerende. Det jeg skriver, må meget gerne skabe debat. Men der vil jeg gerne, at man debatterer emnet, og ikke hvorvidt jeg er en god eller dårlig journalist. Jeg gad bare ikke se flere læserbreve i vores eget fagblad om hvor uduelig jeg var, for jeg kunne jo ikke slev få lov til at svare på dem. Det er redaktøren der svarer på dem. På den måde gjorde jeg det til en vane at sige, at alle der medvirker i en artikel, får lov til at se den inde vi trykker den. Så har jeg så oplevet eks. chefen for Jyllands Posten der siger 'Jeg er fuldstændig uenig i det du laver, men jeg er loyalt citeret'. Fordi det betyder, at jeg så ikke skal se et læserbrev hvor han skriver, at han er blevet fejlciteret. Også hvis jeg har misforstået et eller andet. Så kan vi snakke om, hvordan det skal korrigeres. I princippet får alle kilderne det hele at se. Så de føler sig godt behandlet. Vi kan være meget uenige med cheferne. Vi er ikke medlemmernes agitationsplatform, men ofte vil det da være sådan, at vi meget naturligt falder ind i, at vi er mere enige med medlemmerne end med arbejdsgiverne.

Hvordan har du syntes om det, at være ansat på et fagblad?

18,5 På godt og ondt har det været meget lærerigt.

Kunne du forestille dig at tage en lignende ansættelse på et fagblad igen?

Ja, men det kommer sørme meget an på under hvilke betingelser. Jeg vil ikke sidde på et fagblad, hvor bladet skal godkendes af politikere. Det siger mig ingenting. Det er en absurd tanke. Jeg betragter sådan et blad som medlemmerne blad. Hvis medlemmerne og forbundet er enige om, at det er journalister, der laver deres blad... Jeg synes i de her tider, at der er mange forbund der burde bruge nettet og mailen og så sige, at det der er vores kommunikation kører vi på den platform. Forbundet kommunikerer direkte med medlemmerne med det som er deres interesse at få kommunikeret. Og alt det der er noget andet, det ligger i bladet. Det er bladet der bestemmer det.

Snak om, hvad der skal til for at det er et godt forbundsblad. Noget om, hvordan han ønsker at bruge sig selv.

21,3 Diskussion om den redaktionelle frihed sammenlignet med dagblad.

Bånd4

Journalist på Finansforbundet

0,3 Blev færdig fra DJH februar 2001. Har kun arbejdet på Finans efter skole. Startede fire dage efter han var færdig. Var i praktik på Jyllands Posten. Laver både journalistisk arbejde og kommunikationsarbejde.

Hvor meget tid bruger du på de to ting?

0,9 Som det er nu, består langt det meste af mit arbejde af journalistik. I hvert fald 80 %, måske 90 %. Tidligere har jeg haft mere kommunikationen eller informationsarbejde, hvor det har været 60-70 % journalistik.

Hvordan vil du skelne mellem journalistisk arbejde og kommunikationsarbejde?

1,3 Der kan skelnes på mange måder. Det er et spørgsmål om kasket. Det er meget forskellen på afsenderorienteret kommunikation og modtagerorienteret kommunikation. Når jeg laver informationsarbejde tænker jeg på, hvem der sender det, og hvilket budskab de vil have ud. Når jeg laver journalistik, så ven-

der jeg den om og tænker, hvem er modtageren, og hvad kan de bruge. Selvfølgelig tænker jeg også på, hvad modtageren kan bruge når jeg laver informationsjournalistik, men der er større hensyn til, hvad der bliver ønsket af dem, der bestiller det. Og det vil sige politikerne i huset eller politikerne i finansforbundet.

Har du lavet noget journalistisk arbejde, hvor du også tænkte på afsenderen?

2,3 Jo det har jeg, for jeg tror også, der er en masse gråzoner. Det kommer vel typisk når vi skriver, om nogle af de ting, som finansforbundet laver. Et eksempel kunne være, hvis vi skal beskrive nogle af de kurser, finansforbundet udbyder så skriver vi det fordi, det kan medlemmerne have en interesse i. De kan have en interesse i at vide, hvad det er for nogle kurser, hvad koster, hvad går det ud på, hvad kan jeg lære. Hvad synes andre om det? Det kan godt være interessant læsning. Men det er også interessant for Finansforbundet, at få det her kommunikeret ud. Der er masser af områder hvor det bliver blandet, hvor man tænker på begge dele. Der er selvfølgelig også en fornemmelse af, hvem der er afsender, i al den journalistik vi laver. Når vi går ind i en historie forsøger vi selvfølgelig at være objektive. Men det er klart, at vi ser verden ud fra, hvor vi arbejder. Dvs. vi ser verden ud fra medlemmernes synspunkt. Når vi går ind i en historie, forsøger vi at kigge på den ud fra vores synspunkt, vi kigger ikke på den ud fra, hvad arbejdsgiverne eller politikerne på Christiansborg eller forbrugerne synes. Den måde vi hjælper medlemmerne på, er ved at vi siger 'jamen når vi ser på verden på den her måde, så er den sådan'.

Jeg bærer dig sige, at den journalistik du laver, laver du for medlemmernes skyld, hvor man også kunne forestille sig journalistik, der var for den politiske ledelses skyld.

4,1 Ja, det er i hvert fald det, der er målet.

At du er medlemmernes mand og arbejder for medlemmernes skyld?

Ja, det er målet. Så er der nogle gange hvor det ikke kan lade sig gøre.

Hvad kan det for eksempel være?

4,4 Ja... men jeg sidder lige og tænker, hvad har der været på det sidste? Der har været en diskussion oven på BUPL sagen. Alt det her ballade om gyldne håndtryk og honorarer til politikere, der var der også en debat her i Finansforbundet om, hvad gør vi. Og der blev lavet nogle vedtægter om, hvad gør HB. Og de blev lagt frem, og der var en masse offentlighed omkring det. Men der er også en masse kredse hvor der sidder kredsbestyrelsesmedlemmer, som også i en eller anden grad lader sig honorere. Og det gør de mere eller mindre usynligt. Der er forskel på, hvor meget det er. Nogle hiver nogle penge ud af budgettet, og giver sig selv det. Og budgettet bliver lagt frem på generalforsamlingen, så der er ikke noget odøst eller kriminelt i det. Men det er alligevel ikke sådan noget, man taler om. Andre giver sig selv weekendophold eller en rejse til Island, eller hvad der kan være af forskelligt. Og det vil jeg gerne beskrive, og jeg vil gerne have en debat om, hvorvidt det er rimeligt, og hvad synes medlemmerne, og måske også bringe det op til sådan en generel diskussion 'er det ikke okay?'. Der er en masse medlemmer som arbejder for resten. Er det så ikke ok, at de får lidt for det. Bare for at stille det lidt provokerende op, fordi det umiddelbare svar ville være 'det skal vi ikke have noget af'. Men da jeg så bringer den op på et redaktionsmøde, så er det lige før et landsmøde og i forbindelse med den her diskussion, hvor der så bliver sagt (af den ansv. Yvonne) at det er et skidt tidspunkt. Og det er ikke fordi, historien ikke skal laves. Men det er et skidt tidspunkt. Det er dårlig timing.

At tage det op lige på det tidspunkt?

6,1 Ja. Det er et eksempel på et argument der kan bruges på så at sige, ikke lige nu. Hvornår nu så er, det er et godt spørgsmål. Jeg tog det her eksempel, fordi det kommer, og det bliver ved. Det føles som stof det her. Og det er sådan noget, der kan give en diskussion blandt politikerne. 'Hvad er det nu det blad laver... nu går de og kigger os i bedene. Hvorfor skal vi diskutere det?' Og det tror jeg, kan lægge et pres ned igennem systemet, og måske et pres, der måske vil kunne ramme Yvonne. Og det er hun måske ikke nødvendigvis interesseret i.

Så er der nogle historier, som hun stopper af personlige...

6,9 Jeg tror hun stopper dem... ja måske i sidste ende vel også hendes egen position... hun stopper dem måske fordi hun sidder i en position, hvor hun tænker mindst lige så meget politisk, som hun tænker journalistisk. Hvor jeg anser det for min opgave at tænke journalistisk og ikke så meget politisk. Selv-

følgelig tænker jeg også politisk. Jeg var til en samtale på et lokalblad engang, hvor de også diskuterede det her. 'Hvad nu hvis der bliver fundet rotter i baglokalet hos bageren. Skriver du så om det?' hvor jeg sagde 'selvfølgelig gør jeg det'. Så sagde de 'Jamen han er den største annoncør på bladet. Skriver du den stadigvæk?'. Og jeg sagde, 'Selvfølgelig gør jeg det'. Og så fik jeg ikke jobbet. Og de var ikke blege for at indrømme., at det var derfor. Man er nødt at tage et hensyn. Og det, de sagde, var 'Man pisser ikke i sin egen baghave'. Og jeg er ikke nødvendigvis enig med dem, men jeg kan godt se, hvad de mener. At selvfølgelig tænker jeg på, vil det her skade Finansforbundet, og måske i et senere led 'vil det her skade medlemmerne'. Og hvis det vil det, er det så vores opgave? Og det synes jeg måske ikke nødvendigvis det er. Jeg skal være her, for at give medlemmerne nogle informationer og hjælpe dem, som en der kan støtte deres sag og grunden til at de har sammensat Finansforbundet. Og på det tidspunkt tænker jeg 'Vil det her pisse så meget i vores egen baghave, at det hele måske går ud?' Og her tænker jeg måske politisk. Jeg tror ikke jeg kan komme i tanke om nogle historier, hvor jeg selv har stoppet dem.

Har du eksempler på nogen historier, hvor du fik at vide, at dem kunne du ikke skrive, men hvor du selv tænkte, at det kunne man måske godt, det var måske nogle andre interesser der stoppede den historie, der ikke var lige så lodige?

9,3 Det er sgu svært...

Man kan også spørge på en anden måde. Hvordan er mulighederne for at forholde sig kritisk til de politikere, der burde varetage medlemmernes interesser, og lad os så sige, at de ikke varetager dem godt nok?

9,5 Ja. De er vanskelige.

Er de umulige?

Nej, jeg vil ikke sige, de er umulige. Men de er vanskelige. Men de er ikke så vanskelige som de har været. Det at vi nu har fået en kommunikationschef gør, at de er mindre vanskelige. Der er skabt en forståelse blandt politikerne for, at man er nødt til at give et blad en vis grad af frihed, for at det kan overleve og for at det har nogen eksistensberettigelse. For at medlemmerne overhovedet synes det er brugbart. Der findes eksempler på kredsblade, hvor de sidder i de enkelte virksomheder og skriver til de medlemmer der sidde ri den kreds. Og det er typisk de enkelte kredsbestyrelser der gør det. Og det er værdiløst, fordi de holder enetaler spalte op og spalte ned. Og uden at have undersøgt det er min fornemmelse at det gider medlemmerne simpelthen ikke læse. Det er ikke brugbart.

Så det handler også om at skabe troværdighed om jeres blad?

10,5 Helt klart handler det om troværdighed. Og jeg tror også, at det var med til at skabe en forståelse for, at der bliver nødt til at være en vis frihed. Hvis vi aldrig kigger kritisk på os selv, så kan medlemmerne heller ikke være helt sikre på, at vi også kigger kritisk på andre. Et eller andet sted har de også brug for, at vi kigger kritisk på det for deres skyld. De betaler immervæk flere hundrede kroner hver eneste måned. Så har de også et eller andet krav på at få at vide, hvad der foregår.

Så skal de også være sikre på at få at vide, hvis der foregår noget, der ikke er helt rent eller fint i kanten?

11,1 Ja. Og det er der helt klart en større forståelse for nu end der var tidligere. Fordi før der kom en kommunikationschef, så var det næstformændene i forbundet, som havde ansvaret for bladet. De sad som ansvarshavende chefredaktører. Og der skulle vores redaktør på det tidspunkt aflevere en liste med historier, før de blev lavet. Og der har vi oplevet, at syv ud af ti historier blev streget. Og det var bare på rubrik plan. Og det er bare det, at de kan lugte, at der muligvis sker et eller andet som på et eller andet tidspunkt kunne give dem problemer. Så røg de. Men sådan er det ikke mere. Finansforbundet havde været med til at lave en uddannelse sammen med arbejdsgiverne og sammen med finansrådet. De havde været med til at udvikle den her uddannelse. Og den lancerede de så, og det endte i fuldstændigt kaos. Lærerne var ikke ordentligt forberedte. De underviste i ti forskellige retninger. Lærermaterialet var ikke klart. Da kurset startede, var der nogen der ikke havde fået at vide, at de var optaget. Der var fuldstændigt kaos. Den skrev vi. Den lavede jeg. Det blev accepteret, selv om det var en kritik af Finansforbundet. Der er sket en udvikling der.

Og den har du lavet efter Yvonne...

12,3 Den har jeg lavet efter Yvonne er startet. Hun støttede mig, fordi jeg kunne dokumentere det. Men hold kæft hvor fik jeg mange tæsk af den tidligere næstformand. Han havde uddannelse som ansvarsområde, og de havde det svært. Og det er klart, for de har siddet og arbejdet med det her, og det bliver deres hjertensbarn, og så er der gud hjælpe mig en af deres egne, altså en af dem, der sidder på samme gang, der tillader sig at pege fingre. Og der var vi ude i, at hun råbte efter mig på gangen. Altså, det var fuldstændigt absurd. Det endte også med, at jeg fik en undskyldning. Men vi var helt derude hvor hun råbte 'Hvad har du gang i?'. Og det er også imens vi har haft en kommunikationschef. Men det er måske nogle af de kampe, der måske skal til, når man kommer fra et styre, der består udelukkende af politikere som selvfølgelig plejer deres egen interesser, til en bredere forståelse, også blandt politikere, af, at et blade i en eller anden grad må have sit eget liv, og skal have en troværdighed der gør, at de ikke kan styre det så hårdt. Vi er i en proces, og der vil være nogle kampe. Og det var det her måske et eksempel på. Så det er blevet bedre. Men det sker stadigvæk, at der f.eks. kommer sætningen 'ikke lige nu', 'dårlig timing' eller 'vi skal lige tænke på, hvordan vi laver den'. For eksempel: Finansforbundet tilbyder nogle forsikringsydelser. Og det går de med brask og bram ud og fortæller, at de er så billige. Så tænkte jeg 'jamen lad os da undersøge, om de er så billige. Og jeg kunne så lugte, 'hvad pokker sker der, hvis det nu ikke holder?', så jeg meddelte til Yvonne, at jeg laver den her historie. Og så... fordelene for os er, at Yvonne har skrevet en bog om journalistik og fagpressen, hvor hun lægger op til, at det selvfølgelig skal være journalistik. Selvfølgelig skal der være plads til, at man kan lave veldokumenterede historier. Aså hun har lidt svært ved, at sige ned til de her historier. Og det gjorde hun heller ikke. Hun sagde 'Gør det, men vær nu forsigtig'. Eller sagt med andre ord, at hvis det viser sig, at Finansforbundet har dyre forsikringer, så skal vi lige overveje, hvordan vi fortæller historien. Man kan sige, nu kom problemet ikke, fordi de rent faktisk var billige. Men da jeg så havde fundet ud af, at de var billige, gik jeg ind og sagde til hende 'nu vil jeg så gerne undersøge om de også er gode'. Så kunne jeg se uh... det gjorde ondt. For det er jo sådan med forsikringsager, at dem kan man godt grave nogle op af. Man kan godt grave eksempler med utilfredse kunder op, og eksempler på, at det er fuldstændig langt ude. Så jeg tror, at hun er godt klar over, at hvis jeg havde gjort det, så havde hun stået til tæsk et eller andet sted. Og det har hun jo ikke lyst til. Men jeg som journalist jo går ind og vil fastholde og sige at 'Det er fandme det du er her for. Du er her for at forklare, hvorfor det er vigtigt at vi laver den historie'. Så der er en eller anden proces, der er en eller anden kamp og det tror jeg til stadighed der vil være. Vi når aldrig derhen, hvor der bare vil være frit slag, og det bliver aldrig en avis der kan skrive frit fra levereren om hvad der passer den. Og så skal jeg i øvrigt hilse og sige, at det gør aviser heller ikke. Nu var jeg jo på Jyllands Posten. De skriver altså heller ikke om sig selv. Der var nogle historier hvor man tænkte 'Hold da kæft'. Men som aldrig kom til torvs, fordi det handlede om dem selv. Og når de havde fået en ny trykpresse med fire farver. Så knaldede de gud hjælpe mig historien på forsiden, på trods af, at det ragede 99 % af læserne. Så der var ren afsenderorienteret kommunikation. Så det foregår alle steder. Her er det bare en del af hverdagen, at man tænker mere over det.

Den der forholdsvis frihed, men dog alligevel politisk styring igennem Yvonne. Er hun så også med til redaktionsmøderne?

15,8 Om hun er til alle sammen? Nej, det er hun ikke. Men det tror jeg til dels skyldes noget praktisk.

Så hun har rimelig stor styring med, hvad der foregår og hvad der kommer i bladet?

16,1 Ja... Jeg kan fortælle hvordan det foregår. Det foregår på den måde, at vi holder redaktionsmøde. Nu ved jeg ikke helt hvordan det foregår på Finans. Det må du spørge Carsten om. Men på det blad jeg laver, der præsenterer jeg det for hende og siger 'Det her blad har jeg tænkt mig at lave, sådan er de her ideer'. Og hun har endnu ikke sagt nej. Og på det blad jeg laver har vi en aftale om, at det er mit job at ryge ud i ekstreme. Så er det hendes job at holde igen. Og så håber vi på på den måde at vi kan finde et eller andet sted hvor elastikken er det rigtige sted. Men jeg har åbenbart ikke været god nok til at provokere hende nok... hun har ikke sagt nej endnu. Men der har været et par gange hvor det har været lige på grænsen – forsikringshistorien og uddannelseshistorien. Men det foregår sådan, at jeg skal præsentere hende for idéerne. Så hvis der er en historie hun ikke bryder sig om, så siger hun det der. Og det har vi oplevet. Det er historien om de honorarer et eksempel på. Det er på et redaktionsmøde hvor jeg sidder og siger, jeg har en ide

til næste nummer af Finans, jeg vil gerne undersøge hvilke ordninger er der, og hvad indebærer det. Så er det der den kommer. Første løftede pegefinger. Man kunne også forestille sig, at historien gik videre og blev lavet, og når den så var lavet, så ser hun den. Og det kan måske umiddelbart virke sådan lidt censurerende at hun skal sidde der med sin røde pen. Men det gør hun faktisk ikke. Og et eller andet sted er der også noget fornuft i, at hun som ansvarshavende og kommunikationschef ved hvad der går ud af huset, og at hun ved det før nogen andre. Dvs. hun skal ikke først have det, når bladet udkommer. På det tidspunkt der skal hun være fuldstændig med på, hvad der foregår. Så der er en eller anden form for fornuft i det. Jeg ved ikke med Carsten. Jeg har ikke oplevet at få nogle historier piller af. Jeg tror heller ikke Carsten har. Men der er selvfølgelig en opmærksomhed, og man kan sige, at den funktion at det kommer ind via hende den gør, at man kan pille dem af, hvis det skulle være.

Kunne du forestille dig en større adskillelse mellem den politiske ledelse og kommunikationsafdelingen?

18,1 Naj, det tror jeg ikke, fordi hun er nødt til at vide, hvad der kommer ud af huset. I sidste ende er det hende, der står til ansvar, hvis der sker et eller andet.

Det jeg tænker er at adskille kommunikationsrollen fra journalistrollen ligesom det er på Journalisten...

18,8 Rent praktisk og fysisk kunne jeg ikke forestille mig det, men rent praktisk kunne jeg godt forestille mig det. At os der laver bladet i de situationer bliver bedt om at være ligeglade med, hvad Finansforbundet vil have, og at hvis Stig, som vores kommunikationsmedarbejder hedder, hvis han har en historie, han gerne vil have i Finans, jamen så må han sælge den til os. Og vi har helt klart retten til at sige nej. Når det så er sagt, så er en anden grund til, at jeg siger nej, at Yvonne også er meget opmærksom på, at der kan være emner, som det er vigtigt for Finansforbundet at få debatteret. I en eller anden grad for medlemmernes skyld, og i en eller anden grad for medlemmernes skyld. Men lad os nu sige, at der som der har været i pressen, er nogle diskussioner om rådgivernes ansvar og rådgivernes rolle. Hvor meget sælgere er de, og hvor meget rådgivere er de. Altså er de til at stole på de der skiderikker ude i banken. Og i den slags situationer, der er det vigtigt, at få skabt en debat. Så kan det set fra Yvannes side være meget nyttigt, at hun også inddrager Stig og siger, at vi f.eks. har fået lavet en undersøgelse, som vi bringer i Finans, men den skal vi altså også bruge rent pressemæssigt. Og det kunne også være omvendt at Stig finder ud af et eller andet hvor han siger, at det kunne altså også være meget fedt at få debatteret det her i Finans. Så på den måde er der en sammenhæng mellem kommunikationen og journalistikken.

Kommer Stig med historier til jer?

20,3 Ja, det gør han. Altså, han kommer ikke sådan 'lav den her'. Men han kommer 'prøv at se her. Kunne det være en ide?'. Eller 'Er det ikke pudsigt at'...

Kommer han så som kommunikator, eller tænker han også journalistisk?

20,6 Jeg tror i høj grad, han tænker journalistisk. Det er også igen, han kan jo godt tænke journalistisk, samtidig med at han kommunikerer og tænker strategisk. Men der tror jeg lige præcis at Stig, han er meget journalist. Han er uddannet journalist. Han har det ligesom os andre. Han ser verden herfra, og tænker meget over tingene forstået på den måde, at han også tænker meget strategisk forstået på den måde, at han også tænker politisk strategisk. Han bliver sur når politikerne ikke har holdninger, fordi så har han ikke noget at gå ud med. På den måde er det politik. Men på den anden side sidder han også og kigger rundt i verden og tænker 'Hvad er det nu for noget? Hvorfor er verden nu skruet sådan her sammen inden for bankverdenen?'. Og så lægger han det til os. Så han kan sagtens have holdninger på et område. Så det er skidesvært at adskille det 100 %. Men jeg tror også, at det er en illusion, at det er det alle andre steder. Altså på Journalisten. De er jo også under pres. Fordi det, der gør, at de er under pres, det er at i sidste ende er det et spørgsmål om, hvem der sidder på penge-kassen. Og det gør forbundet. Og ligegyldigt hvor meget frihed man påberåber sig, så skal man godt nok have et kraftigt underskrevet frihedsbrev og et løfte om penge langt ud i fremtiden, før man overhovedet ikke tænker på det. Jeg tror det samme gør sig gældende for HK bladet kommunal f.eks. som også har det samme. De ligger i Århus og Hovedsædet er i København. Og de har i hvert fald haft et fuldstændigt frihedsbrev og har fulgt det, men jeg ved, at selv på KH kommunal så ved de godt hvornår de måske har trådt sekretariatet eller politikerne så meget over tærerne, at de er nødt til at holde igen. Fordi de ved godt, at et frihedsbrev det kan inddrages. Det er et spørgsmål om en HB-

beslutning, så er de færdige. HK kører et projekt i øjeblikket, hvor de kører central udvikling af deres blad. Jeg ved ikke om HK-kommunal er med i det. Fordi HK er styret.

Jeg vil gerne tale overordnet om journalistiske og fagjournalistiske idealer. Hvad er dit overordnede journalistiske ideal? Hvad er journalistik?

22,9 Jeg tror det, jeg gerne vil med journalistik er... Jeg er meget klassisk på den måde, at jeg ser mig selv meget som medlemmernes vagthund. Jeg føler det er min rolle, at være med til at fortælle, hvad det er, der foregår her i foreningen. Og jeg føler, at grunden til at finansforbundet har ansat mig, det er fordi de har en interesse i at vise at det de gør, er det rigtige. Og at det de laver kan der tåle, at blive sat spot på. Jeg snakkede med en kommunikationschef i en stor virksomhed som sagde, at de har en Ekstra Bladsprøve. Dvs. når de beslutter sig for at gøre et eller andet, så stiller de sig selv spørgsmålet, om det her kan tåle at komme i Ekstra Bladet. Og hvis det kan det, så kører de. Og hvis det ikke kan, så er de nødt til at stille sig selv spørgsmålet, hvorfor det ikke kan det. Og der mener jeg, at den prøve bør alle gøre, og det burde finansforbundet også. Og hvis de kan stå inde for alt det, de gør, så kan de også tåle, at jeg kigger dem i kortene. Så har de en interesse i, at jeg fortæller, hvad der foregår. Og at jeg gør det troværdigt. Dvs. at jeg også får lov til at gøre det, når nogen træder ved siden af. Så derfor tror jeg, at min rolle er, at jeg er medlemmernes mand. Det er idealet.

Og det er så dit journalistiske ideal? At være vagthund?

24,3 Ja vagthund... og oplyser. Mit job er at fortælle hvad der foregår, både godt og skidt. Det kan selvfølgelig så være svært hvem der definerer, hvad der er godt og skidt. Altså, det gør vi som journalister jo så ofte... det er jo min rolle, og det jeg kan bruge min uddannelse til, og der hvor jeg må holde mig selv lidt i ave.

Men du kan så ikke helt få lov til at skrive alt det, du ser...

25,2 Det kan i hvert fald være besværligt. Hvis jeg nu skal tænke på en historie, som jeg har fået bremsset i nyere tid, efter der er kommet kommunikationschef... ja... der var måske lige det debatindlæg med vores nøgne mand. Men den blev jo ikke stoppet, vi fik jo bare tæv for den bagefter...

Det var efter den historie, hun ville se alle færdige ting før de kom i bladet...

25,7 Nå ja... jeg kan selvfølgelig ikke sige det. Det kan da godt være, at Yvonne havde stoppet den historie, hvis hun havde set den. For jeg spørger da mig selv her bagefter, om vi fik tæv for den historie fordi der kom kritik eller om vi fik tæv, fordi hun virkelig mente at det var forkert at bringe den. Og det er jeg stadig i tvivl om, og jeg er til stadighed uforstående overfor det. Og de ved Yvonne godt. Og det synes jeg sgu også er vigtigt – specielt på sådan en arbejdsplads som det her, hvor der kan være nogle grænsetilfælde hvor der kan komme debatter omkring om det her nu er kloget. At der i hvert fald er plads til at tage den snak.

... Og det er der?

26,2 Ja, det er der.

Du føler, at der er plads til, at du kan sige fra og kæmpe for dine journalistiske idealer?

26,3 Ja.

Og så ved du godt, hvornår du ikke vinder kampen?

Ja

Synes du så også du tager den diskussion?

26,4 Ja, det synes jeg, at jeg gør. Jeg kan slet ikke lade være, for jeg bliver så irriteret når jeg ikke må. F.eks. den med de der aflønninger. Jeg skal have den med på redaktionsmøde næste gang, hvor jeg har tænkt mig at sige, at nu skal vi lave den historie. For det er tredje gang jeg har haft den med. Nu er den to gange blevet stoppet fordi, jamen ikke lige nu... og et dårligt tidspunkt... og den gider jeg ikke høre mere. Det har været med lang tids mellemrum, fordi jeg har haft barsel. Den blev præsenteret før landsmødet sidste år i marts. Og der sagde hun, at det ikke skulle være lige før et landsmøde, fordi hun ikke ville have, at hele landsmødet kom til at gå op i det. Og det var jeg uenig med hende i, fordi det var faktisk et af punkterne på landsmødet at de skulle godkende de nye fratrædelsesregler og sige, at dem står vi bag, og vi går ud i

offentligheden og fortæller at vi er enige, og at vi synes det er det rigtige at gøre. Fint nok, så lad os tage hele diskussionen. Så jeg forstod ikke hvorfor. Jeg var ikke enig i, at det var dårlig timing. Men jeg har for få stjerner på skulderen, jeg var nødt til bare at sige nå.

Og du kunne heller ikke overbevise hende om a det var en god ide, selv om du prøvede?

27,4 Nej. Det var helt klart hendes beslutning, der var ikke noget at gøre. Det jeg så holdt fast i var, at hun ikke havde sagt 'den her, den laver vi aldrig'. Så jeg tænkte bare, at ikke lige nu betød, at jeg kunne prøve igen. Og det gjorde jeg så, nok en måned eller to efter landsmødet, hvor jeg tænkte, 'nå, nu er landsmødet overstået, nu kan vi roligt gå i gang. Men så ikke lige nu, fordi nu var de jo i gang med virksomhedsoverenskomstforhandlingerne. Og det er også derfor jeg vil tage den nu (griner), fordi der har ikke været noget landsmøde og virksomhedsoverenskomsterne er overstået. Nej, jeg giver sgu ikke op, og jeg finder mig ikke i det. Jeg bliver sur når der er et eller andet. Jeg har det også sådan lidt, at den der forsikringshistorie, som jeg kunne se hun blegnede lidt over når jeg sagde nu vil til at kontrollere dem... Altså jeg har ikke lavet den, men jo mere hun siger nej, jo mere får jeg lyst til at lave den. Og det kan godt virke en smule barnligt, men det er også et spørgsmål om, at jeg føler, at det er min opgave. Det kan godt være at det er hendes opgave at holde lidt igen, men så er det min opgave at presse.

Og det er fordi du er journalist?

28,5 Ja. Netop fordi, jeg kan tænke på læserne. Jeg kan hele tiden gå ind og argumentere, med læserne som argument. Jeg kan hele tiden gå ind og sige, at det er vigtigt for læserne. Det er vigtigt at læserne ved, hvem af deres kredsbestyrelser, der får hvad, fordi det er det demokratiske grundlag. Ligesom hvis vi hold alle folketingsmedlemmernes løn og honorarer hemmelige. Det ville jo aldrig blive accepteret. selvfølgelig er det her ikke Folketinget, men det er nogle mennesker, der betaler til et fællesskab. Og der synes jeg, de har ret til at vide, hvad pengene går til.

Kæmper du alene her på redaktionen?

29,1 Nej, men der er nogen, der er mere pragmatiske end mig.

Er du den hårdeste frontkæmper i kampen om åbenhed?

29,2 Ja, det tror jeg. Aj, Bjørn gør også. Han er af samme støbning som mig. Men han er også journalistisk udannet. Elisabeth og Carsten er akademikere. Og så har de en anden alder. Selvfølgelig tænker de på hvad deres holdning kan betyde, for dem og deres job.

Er det svært at være på en redaktion, hvor det er jer med de færreste stjerner på skulderen, der kæmper?

31,0 Ja... Det er væg eller en dyne at kæmpe imod. Nogle gange kan der godt være en samlet redaktion bag. Men det er klart, at hvis det er mig der har bragt en historie til torvs, så er det også mig, der kæmper videre. De andre kan godt være med til at argumentere for hvorfor det er godt og hvorfor de synes man skal, og det synes jeg også de er gode til, også Carsten og Elisabeth, og de kan også blive sure. Det er også hårdt selv om vi er flere der kæmper. Og der er også blevet barberet hjørner af mig, og det tro jeg der bliver af alle, der kommer direkte ud fra skolen. Jeg ved ikke, hvordan det er på RUC, men jeg garanterer dig for, at der er meget meget høje idealer, og der er mange blanke afpudsede, polerede forestillinger om, hvordan verden fungerer, når man går på skolen. Men sådan er det ikke, og det er ikke kun her. Jeg har talt med mange af mine gamle kolleger, som er på fagbladene, og realiteterne i virkeligheden er en anden, end man forestiller sig. Alle idealerne oppe fra skolen, de står der simpelthen skinnende blanke, men det gør de ikke i virkeligheden. Så derfor tror, jeg at specielt det første år, jeg kom som helt nypudset derovrefra og røg ind i et tungt tungt system. Så der blev hugget nogle hjørner. Og der har vi måske nærmet os lidt hinanden. Forbundet er blevet mere progressivt når det kommer til kommunikation, og jeg er blevet mindre aggressiv. Jeg blev tillidsmand da jeg startede herinde, fordi de andre syntes det var så fedt, fordi jeg var fuldstændig li-geglad med mit job, så jeg gik op til ledelsen og sagde når jeg syntes de gjorde noget dumt. Det gør jeg ikke mere. Nu tænker jeg mig om.

Nu har du jo også fået ansvar for en familie...

33,1 Ja, ja det har jeg, og det betyder også noget.

Din stilling er mere dyrebar...

33,2 Den har større betydning nu end før. Men jeg kæmper stadigvæk for at opretholde de der idealer. Og jeg har stadig Yvones bog til at stå her. For hvis hun bliver for slem, så kan jeg godt finde på, at læse højt. Jeg kan huske på et tidspunkt, hvor jeg bare tog den med til mødet. Jeg sagde ikke noget. Jeg lagde den bare på bordet. Så gav vi os til at diskutere. Men der findes dage, hvor bogen går under navnet festskriftet.

Ud fra moderne kommunikationsidéer handler det der med at holde øje med politikerne om åbenhed. Åbenhed omkring forvaltningen som kan være godt i sådan et kommunikationssamfund. Hvad synes du om sådan et ideal og total åbenhed, man skal vide alt, hvad der foregår?

34,0 Det støtter jeg fuldt op om.

Hvor går grænsen?

34,1 Ja... er der grænser for åbenhed, er der grænser for, hvad vi vil fortælle? Vi er lidt tilbage ved, om jeg vil pisse i min egen baghave igen...

Overenskomstforhandlinger...

34,3 Ja, det er måske et meget godt eksempel. Men det er en helt speciel situation, fordi der er så meget strategi. Vi kan godt gå ud og fortælle om hvad vi tænker og vil og har tænkt os at gøre. Men det svarer til at fortælle til modstanderen, hvordan man vil spille på et fodboldhold. Det gør man jo heller ikke. Måske er det et meget godt eksempel. Der er grænser for, hvad jeg vil fortælle. Hvis det går ud over medlemmerne. Hvis jeg f.eks. lækker vores strategi for ok-forhandlingerne, kan det betyde, at vi vil opnå et dårligere resultat... så holder jeg min kæft. Og det er også det ideal, jeg har prøvet at bevare hele tiden. Hele tiden at tænke på, hvad det her betyder for medlemmerne. Men jeg er fuldstændig ligeglad med, hvad et betyder for dem, der sidder herinde.

Er grænserne formuleret noget sted? Står det i den redaktionelle linie for bladet hvor grænserne går for, hvad I kan skrive om?

35,4 Nej... Der er lavet noget med, at vi skriver med udgangspunkt i Finansforbundet. Der ligger selvfølgelig en grænse i det. Jeg går f.eks. ikke ud og skriver at nu må vi da have fået barselsorlov nok, og skulle vi ikke til at slappe lidt af på lønnen, fordi de private har ikke fået så meget som vi har. Det gør vi ikke, og det er jeg ikke ansat til. For hvem er min arbejdsgiver? I sidste ende er det medlemmerne. I den opgave går der en smule objektivitet fløjten. Men på den anden side hvis jeg skriver at nu har vi fået nok barsel eller nu skal vi slappe af med lønnen, så går objektiviteten fløjten den anden vej. Men jeg kunne godt finde på at skrive en historie som viste lønudviklingen for statsansatte og privatansatte og folk i sektoren eller i udlandet.

Så du kunne godt finde på at lave en historie, som på en eller anden måde forholdt sig kritisk til medlemmerne og deres arbejde, med det formål at skabe noget debat omkring, hvad de går og laver og...

36,4 Ja, det kunne jeg sagtens. Igen det der tema vi har om medlemmernes rolle mellem rådgivning og salg. Der gik jeg til forbrugerrådet, fordi jeg kunne mærke, de ikke havde dokumentation. Og så er det lidt sådan, at de bare blev nogle tågehorn, der står og råber. Men hvis de virkelig havde noget dokumentation om, at der var noget galt. Så fører vi det. Det viste sig, at det eneste hun havde der nærmede sig dokumentation. Det var et eller andet firma, der havde lavet mysterishopping, dvs. de var gået ud i en bank og havde haft nogle spørgsmål, også prøvet at opleve og skrive ned, hvad det var, der var foregået. Og de havde oplevet, at bankerne havde forsøgt at sælge før de overhovedet havde fortalt hvem de var, og dårlig rådgivning og de svarede ikke på e-mails. Og der var tusind ting i vejen. Det nærmer sig en form for dokumentation. Det tager vi med. Så der er også plads til at være kritiske overfor vores medlemmer. Vi er ikke bov-lamme får. På den måde er vi ikke betalt. Vi er ikke ansat af medlemmerne til bare at være mæhlam der bare æder alt. Det er vi ikke. Igen ville det være en bjørnetjeneste. Hvad får de ud af det? Hvis der er ved at opstå et eller andet problem hvor vi synes der er en etisk dimension, hvor vi kan stille nogle fakta op, der kan fortælle om et eller andet dilemma, så gør vi det. Om ikke andet er de nødt til at forholde sig til det.

I den praktiske hverdag – hvordan foregår hele idéprocessen?

37,9 I den ideelle verden skulle vi jo sidde og idéudvikle sammen. Det gør vi ikke. Der går meget satellitter i det. Man kan sige, hvad har man af kilder. Hvad læser man? Hvor iderig er man. Hvad ser man ude i samfundet? Hvad hører man? Jeg tror det er sådan som de fleste journalister de idéudvikler.

Hvad med ideer fra politikere og kommunikationsmedarbejdere og Yvonne?

38,3 Yvonne kan sagtens komme med ideer, og det gør hun også. Men jeg tror faktisk det er hende, der har foreslået det her tema om rådgiver og sælger. Og jeg tror det var et bestillingsarbejde, skriv om det. Men hav der så kommer indeni. Det har hun ikke nødvendigvis noget med at gøre.

Så det har været en bestilling fra politisk hold?

38,8 Nej, det tror jeg ikke. Det har været fra Yvonne.

Føler du nogen gange når du arbejder som journalist her, at du via dine journalistiske værktøjer, bliver brugt som redskab til at lave godt kommunikationsarbejde?

39,2 Det bliver jeg enormt sur over. Nu giver jeg et eksempel – Kredsene vil gerne have lavet deres blad, fordi så ved de, at der ikke er nogen stavfejl og sproget flyder, og der er nogenlunde opbygning i artiklerne, der er citater fra mere en den person. Altså alle de her standard journalistiske redskaber. Men når det så er sagt, så er hele lortet bestilt, og de læser det igennem. Stig sidder og laver et blad, hvor han har clearret alle citater af med kilderne, og så sidder bestyrelsen alligevel og stopper den. Og han er rasende. Og det kan jeg godt forstå. Det ville jeg også være. Der var på et tidspunkt, hvor vi diskuterede det her med at skulle lave arbejde for kredsene, de ikke er underlagt den samme kommunikationsstrategi. De kan i den gang lave politisk styring over det hele. Hvor jeg på et tidspunkt sagde, at hvis det er så styret, så vil jeg ikke lave det. Det er HK arbejde. De vil have en skriverkarl, der er god til at skrive og til at stave.

Kan du godt undslå dig det i praksis?

40,6 Ikke helt... Men det kan vi ikke som afdeling. Jeg er så heldigt stillet, at jeg har nogle andre ting at lave, at jeg næsten ikke laver noget. Der er lidt beretninger, hvor jeg sidder og holder øje med det sproglige. Men jeg hader det. Jeg gider det ikke. Jeg prøver at lukke øjnene og holde vejret i de to tre uger om året, hvor det sker.

Bånd 5

0,6 Der kan være andre steder, hvor der kan være god mening i det. Hvis man skal forsøge at kommunikere noget ud til medlemmerne. Der er lige lavet en pjece om røveri. Eller hvis man skal forsøge at fortælle hvad en ok går ud på... så kan det være meget svært kommunikerbart materiale. Og hvad gør man så? Så sætter man sådan en som mig til det. I den slags tilfælde, hvor der er en mening, så kan jeg se et formål med det. Når der er noget at fortælle, så hjælper vi med at afkode, hvad eksperterne siger, og prøver at få det gjort forståeligt og kort.

I sådan en situation, ville du så betragte det som en kommunikationsopgave?

1,4 Ja... kommunikation, information... måske mere information...

Men ikke journalistik?

1,5 Nej.

Hvordan har du det med som journalist, at skulle arbejde som kommunikator?

1,7 Jeg ville hellere være fri. Men det er sådan lidt, hvad er det jeg har valgt at gøre? Jeg har valgt at blive journalist, fordi jeg godt kan lide at prøve at sætte mig ind i ting og formidle information på den måde, som journalister gør det. Så ud fra det at blive sat til at lave en pjece, det keder mig. Det gider jeg ikke. Men jeg var godt klar over da jeg søgte ind, at det ville blive en del af jobbet, så jeg har taget valget på forhånd. Også har jeg valgt at sige nåja, men der er sikkert ting jeg ikke gider, lige gyldigt hvilket job jeg får, og så vælger jeg så at acceptere det her. Og igen har jeg været heldig at jeg laver det meget lidt. Der er nogen, der sidder med årsberetninger og repræsentantskabsberetninger og pjecer derudaf. Det slipper jeg langt

hen af vejen for. Men hvis det blev mit arbejde, og jeg kunne mærke, at det ville blive hældt over på mig, så ville jeg finde et andet job.

Har din journalistiske selvforståelse forandret sig, fra du blev uddannet og til nu?

2,9 Ja helt klart. Og det gør den hele tiden. Jeg tror også, at den journalistiske selvforståelse udvikler sig i takt med, at man udvikler sig som menneske. Men der er selvfølgelig nogle grundting, som jeg holder fast i. Hvis man på skolen fortæller, at vi som journalister nogen gange tager en kommunikationskasket på, det ville der være mange på skolen, der ville bakke fuldstændigt ud af. Men jeg tror også, at det er en del af virkeligheden. Der er flere og flere på journalisthøjskolen, der bliver mere interesseret i kommunikation fordi de kan se, at det er der jobbene ligger. Og fordi det er blevet mere ok at være kommunikator frem for journalist. Det tror jeg er en del af udviklingen. Men at være rigtig journalist tror jeg stadig er, at være på et dagblad. Den frie og uafhængige sjæl, der kan gøre hvad han vil. Der findes bare ikke så mange af dem. Og det tror jeg måske er forskellen. Jeg er nået dertil hvor jeg ved, at jeg gør det så godt som jeg kan, fordi idealbilledet af den frie uafhængige, med notesblokken i lommen. Dem er der ikke ret mange af.

Og det var din journalistiske selvforståelse da du var færdig på skolen?

4,4 Ja, det var som jeg talte om før. Min glorie var så blank, at man kunne spejle sig i den. Man finder hurtigt ud af, at verden selvfølgelig er anderledes. Man kan sidde med forargelse i stemmen, når der er nogen fra ugebladene der fortæller, at en vis procentdel af det de skriver det er løgn, en vis procentdel af det de skriver er løgn. Ja, der er en vis grænse for hvad man vil acceptere, og man sidder på skolen og mener, at det er for galt. Men det er sådan lidt en barnlig måde at se verden på contra en voksen måde at se verden på. Jeg siger ikke at den barnlige måde er dårlig, for det er jo sådan den burde være. Alle de der idealer, det kan ikke lade sig gøre. Set ud fra journalisthøjskolen ville den ideelle verden være sådan, at jeg ville kunne kritisere forbundet sønder og sammen, og jeg ville gøre det. Men et eller andet sted er der nogen af de hensyn jeg har taget, som man er nødt til at tage af forskellige grunde. Og selvfølgelig er de mere udtalt i nogle fagforbund end i andre. Men de er der altså også på aviserne. Der sidder også folk på aviserne som vogter over deres job, fordi de har købt hus. Der sidder også folk, som bliver sat til at lave pressemeddelelser, eller skrive historier om, hvor fantastisk det går, på den og den avis. De er rundt omkring i større eller mindre format.

Og du vil stadigvæk kalde dig selv journalist?

6,0 Ja, det vil jeg.

Du er ikke blevet kommunikationsmedarbejder?

6,1 Nej. Det er jeg ikke.

Er det fordi du stadig er kritisk?

6,2 Ja... men så kan man sige, er kommunikationsfolk ikke kritiske? De er jo kritiske med briller på...

Hvad skyldes det så?

6,4 Jeg tror jeg er en journalist der en gang imellem må sælge ud og være kommunikationsmedarbejder. Og jeg holder fast i at jeg er journalist fordi jeg kan mærke, at det er det jeg er uddannet til, det er de opgaver jeg går imod. Og at jeg stritter imod når det ikke er det, og jeg kan mærke, at jeg vil søge væk, hvis jeg bliver sat til kommunikation...

Du føler du sælger ud, når du laver kommunikationsarbejde?

6,9 Nej ikke alt – der er nogen gange, hvor jeg godt kan se formålet. Der er nogle gange hvor der er fornuft i at sige, jamen nu har der været utrolig meget kritik af rådgiverne, jamen så har jeg det fint med som journalist at sige 'jamen, jeg er blevet uddannet til at se sagen fra flere sider'. Så det gør jeg nu, og det betyder, at vi ser tingene fra dem der bliver skudt på's side.

Men der er nogle gange, hvor du føler, at du sælger ud?

7,3 Jeg ville føle jeg solgte ud, hvis jeg skulle lave rent politisk styret blad. Men det gør jeg næsten ikke...

Så det er sjældent du sidder med en følelse af at sælge ud?

7,6 Jeg vil sige, der er en lille grad af følelse af at sælge ud når jeg ved, at jeg kan parkere en historie i x-antal måneder selv om jeg ved, den burde lave.

Og hvad er det så du sælger ud af?

8,0 Altså, der går jo ikke noget skår af mig, med mindre tidspunktet er vigtigt, så går der ikke noget skår af mig at vente tre måneder. Jeg tror langt hen ad vejen, at det ideal jeg holder fast i, er frihedsidealet. Jeg har friheden til at skrive de historier jeg gerne vil eller som jeg synes er vigtigt. Og der hvor jeg går på kompromis, det er der hvor jeg føler, at friheden ikke er der. Der bliver jeg styret. Jeg tror godt jeg ville kunne finde mig at, at sidde i et kommunikationsjob. Men så ville jeg vide, at det var det jeg lavede, og så ville jeg have haft lov til at overveje, at sådan er det. Vi havde nogle diskussioner med vores tidligere kommunikationsmand som sagde, at det han lavede, var ren journalistik. Det prøvede jeg at forklare ham, at det synes jeg bestemt ikke det var. For han var ansat til at se den et helt andet aspekt af situationen. Han var ansat til at se den ene side. Vi er ansat til at se alle aspekter. Det er i de situationer, hvor jeg er tvunget til kun at se historien fra en side, der krummer jeg tæer. For det er ikke det jeg har villet.

Bilag 3

Spørgeguide:

1. Hvem er ansvarshavende
2. Er der et redaktionsudvalg tilknyttet bladet?
 - a. Hvilken funktion har det?
3. Hvem kommer med ideer til historier til bladet?
4. Er der organiseret idéudvikling med andre end redaktionen?
5. Hvem har mulighed for at se bladet før tryk?
6. Ser den politiske ledelse i praksis bladet før tryk?
7. Har i oplevet, at historier, vinkler, kilder el. andet blev stoppet før tryk?
8. Hvem bestemmer i sidste ende, hvad der skal i bladet?
9. Har bladet et frihedsbrev?
10. På en skala fra et til fem, hvor uafhængighed oplever redaktøren sig så?
11. Kan redaktionen skrive kritiske historier om den politiske ledelse?
 - a. Gør den det?
12. Hvis interesser skal bladet varetage?
13. Skal bladet udtrykke den politiske ledelses holdninger?
14. Hvordan bliver bladet finansieret?

Bilag 4

Interviews med redaktører

Redaktør A

1. Ansvarshavende – Redaktør
2. Talt med – Journalist og redaktør
3. Ansatte - Der er tre journalistiske medarbejdere. En af dem fungerer som redaktør, en fungerer som redaktionssekretær og en fungerer udelukkende som skrivende.
4. Redaktionsudvalg – ja, et bladudvalg. Det kommer med inspiration til bladet og med kendskab om medlemmernes hverdag. De kommer med input og efterkritik af bladet. Der er seks af forbundets medlemmer i udvalget, de mødes 4 gange om året.
5. Ideer – fra politikere, faglig afdeling, bladudvalg og medlemmer. Medlemmerne skriver også gerne selv til bladet, redaktionen redigerer de indlæg. Der kommer tilpas med ideer. Der er kun organiseret idéudvikling med bladudvalget. Fagspecifikke emner får som hovedregel en journalistisk bearbejdning. Medlemmer og bestyrelse bidrager med meningsstof. Faglig afdeling kan komme med indspark. Redaktionen afgør suverænt, hvilke historier der kommer i bladet.
 - a. Derudover er der pligtstof. Det er faste sider fra faglig afdeling og så er der en leder. På bagsiden skriver redaktøren, hvad han har lyst til.
6. Kontrol - Politikere ser bladet *efter* tryk. I særligt følsomme sager får formanden mulighed for at se egne citater evt. hele artiklen før tryk. Derudover ser formanden ikke bladet før tryk.
 - a. Redaktøren har ikke oplevet sanktioner af bladet, og ville kæmpe imod det, hvis der kom begrænsninger.
 - b. Det er i sidste ende redaktionen, der bestemmer, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev – nej. Koncept for bladet: Det er medlemmernes blad, det skal skrives fra medlemmernes synspunkt, det skal være troværdigt, det skal afspejle faget og skal ikke dyrke organisationen.
8. Uafhængighed – 4. Fordi forbundet er udgiver. Bladet har frihed under ansvar. Der er grænser for, hvad man kan skrive. ”Hvis vi vil bringe følsomme oplysninger, vil vi vende det med den politiske ledelse. Vi kan ikke skrive noget, der er ødelæggende for BF og de forhandlinger, BF laver.”
9. Kritik af den politiske ledelse – kan skrive kritisk om den politiske ledelse, og gør det. Bibliotekarerne har tradition for, at al information skal være tilgængelig. Bladet skal ikke være et organ for bestyrelsen. Redaktionen har frihed under ansvar. Kan skrive kritisk om bestyrelsen.
10. Repræsenterer – medlemmerne. Medlemmernes blad. Ambassadør for medlemmerne. Ikke organ for bestyrelsen. ”Vi sidder her for at lave et blad, som medlemmerne gider læse. Det skal være troværdigt, troværdigheden vil hurtigt falde, hvis det skal igennem vridemaskinen hos den politiske ledelse. Men det er også en af bladets opgaver at fortælle om den politiske ledelses holdninger. Medlemmerne har krav på at få at vide, hvad dem, de har stemt på, mener. Jeg tror ikke, at medlemmerne laver en særlig stor skelnen mellem blad og forbund.”
11. Finansiering – Bladet finansieres af forbundet, har annonceindtægt. 1/3 - 1/2 af bladet finansieres af annoncer.
12. Hvis formanden stod som ansvarshavende – ”Så ville det være et helt andet produkt.” Ville ikke kunne påberåbe sig selvstændighed, ville være et politisk organ.
13. Omgang med resten af huset - Redaktionen har en afdeling for sig selv i forbundshuset. Spiser frokost og har anden uformel omgang med resten af huset (eks. julefrokost o. lign.), herunder også med formanden.

Redaktør B

1. Ansvarshavende - Kommunikationschef
2. Talt med – journalist og redaktør

3. Ansatte - 10
4. Redaktionsudvalg - nej
5. Ideer – redaktionen, andre journalister, politikere, faglige sekretærer, læserne, forskere. Ingen organiseret ideudvikling.
6. Kontrol – Alle har mulighed for at se bladet, men den politiske ledelse gør det ikke i praksis i øjeblikket. Den ansvarshavende ser ikke bladet, før det kommer i trykken.
 - a. Har oplevet mange diskussioner med forretningsudvalg, men husker ingen direkte sanktioner.
 - b. I sidste ende er det redaktionen og den ansvarshavende, der bestemmer, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev – nej. Redaktionel målsætning om troværdighed, uafhængighed, at afspejle medlemmerne og politikken i forbundet. Politikerne lægger politikken for bladet herunder, at bladet redigeres efter journalistiske væsentlighedskriterier. Forbundets forretningsudvalg er inviteret til redaktionsmøderne, men har ofte ikke tid til at komme.
8. Uafhængighed – 4.
9. Kritik af den politiske ledelse – Ja. Gør det også.
10. Repræsenterer – medlemmernes blad. Det er medlemmernes blad, det er afhængigt af udgiver. Bladet har et grundlag og en læsergruppe, som de skal respektere og lave blad til. ”Vi er lige så uafhængige som Berlingske Tidende” (journalist). Betragter historierne ud fra medlemmernes synsvinkel, men skal også afspejle politikernes holdninger.
11. Finansiering – Bladet er udelukkende finansieret af annoncer. Det giver overskud til forbundet.
12. Omgang med resten af huset - Der er meget uformel omgang mellem forretningsudvalg og redaktion i og med, at de fysisk er placeret på samme gang i huset. De spiser ikke frokost sammen.

Redaktør C

1. Ansvarshavende – formand. Bladet udgives af hele politiet, både arbejdsgiver- og arbejdstagersiden.
2. Talt med – redaktør
3. Ansatte - To journalister skriver bladet.
4. Redaktionsudvalg – Ja. Redaktion og redaktionsudvalg aftaler bladets overordnede indhold på forhånd. Udvalget kommer med ideer. Rent teknisk kan de sanktionere bladet, men gør det ikke i praksis.
5. Ideer – redaktionsudvalg, den politiske ledelse, faglig afdeling, udgiverne, medlemmerne. Ekspertter kan skrive historier, der aftales på forhånd.
 - a. Der er ikke nogen organiseret idéudvikling med andre end redaktionsudvalget.
 - b. Der kommer tilpas med ideer.
6. Kontrol – redaktionsudvalg og politisk ledelse har mulighed for at se artiklerne før tryk.
 - a. Redaktionsudvalg kan sanktionere, men gør det ikke i praksis.
 - b. Formanden ser bladet i den udstrækning, det er muligt.
 - c. I sidste ende er det redaktionsudvalget, der afgør, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev – nej. I praksis er ansvaret placeret hos den journalistiske redaktør.
8. Uafhængighed – 4. Afhængig af redaktionsudvalget. I praksis er ansvaret placeret hos redaktøren.
9. Kritik af den politiske ledelse – Kan kritisere udgiverne, men der har aldrig været en anledning til det.
10. Repræsenterer – Bladet skal afspejle livet som politimand på en anden måde, end andre medier gør det, hvor de primært fokuserer på kriminalitet. Bladet skal afspejle udgiverne altså politiet som sådan både forbundet og rigspolitiet. Derudover er der værktøjsartikler om f.eks. afhørings teknikker.
11. Finansiering – forbundet. Der er ingen annoncer i bladet. Undtaget er annoncer fra udgivernes samarbejdspartnere.

Redaktør D

1. Ansvarshavende - redaktør
2. Talt med – journalist og redaktør
3. Ansatte - To journalister ansat, 1 bladsekretær.
4. Redaktionsudvalg – redaktionspanel. Holder møder et par gange om året.
 - a. Taler om, hvordan det går. De bliver orienteret om, hvad der sker i bladet, og bladet kan blive orienteret om, hvad der sker i branchen. Sikrer, at alle grupper er repræsenteret i bladet.
5. Ideer – redaktionspanelet inkl. politikere, freelancere, alle afdelinger i huset, bl.a. over frokosten. Redaktionsudvalget og den politiske ledelse gør ikke. ”Der kommer tonsvis af mails fra medlemmerne, som jeg så skal sortere i, men det er et privilegium, og der er ingen problemer med at fylde bladet.”
 - a. Der er møde en gang om ugen med kommunikationschefen om det overordnede indhold i bladet. Derudover er der møder med redaktionspanelet et par gange om året. Og så er der møder med freelancejournalister.
6. Kontrol – politikere og redaktionspanel ser *ikke* bladet før tryk. Det ville være uhørt, hvis de kom og bad om lov til at se det.
 - a. Redaktøren har ikke oplevet nogen sanktioner i hans tid.
 - b. I sidste ende er det den ansvarshavende, der bestemmer, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev – nej. ”Vi bestemmer selv, hvad der skal stå i bladet. Der er en stor gråzone af historier, hvor det handler om, at man skal spille sammen med det hus, hvor man er ansat. Min oplevelse er, at er man åben og snakker med folk, er der ingen problemer.”
8. Uafhængighed – 4. ”Total uafhængighed er en illusion. Der er ting vi *skal* skrive om. Eks. undersøgelser forbundet har lavet”. Som journalist betragter den interviewede sig delvist som uafhængig. Hun oplever, at hun har meget vide rammer, at der er højt til loftet. Der er selvfølgelig grænser, men ikke nogen hun kan nævne på stående fod.
9. Kritik af den politiske ledelse – ”Det kunne vi vel nok, men det ville være svært. Det skulle tages op med kommunikationschefen. Men jeg bringer rask væk artikler, der er kritiske overfor medlemmerne.”
10. Repræsenterer – Både medlemmer, men også organisationen. ”Vi skriver for medlemmerne, men organisationen har nogle budskaber, den gerne vil ud med. Bladet skal ikke afspejle den politiske ledelses holdninger, men den skal fortælle, hvad ledelsen mener og står for. Det er en del af det, bladet skal behandle.”
11. Finansiering – Bladet finansieres udelukkende af annoncer. Det giver overskud og tjener penge til forbundet.
12. Omgang med resten af huset - Fysisk er redaktionen ikke placeret samme sted som politikeren. De har en uformel kontakt med politikerne, men taler ikke om fagpolitik.

Redaktør E

1. Ansvarshavende - redaktør
2. Talt med – redaktør
3. Ansatte - Ni medarbejdere laver layout, grafik, web (ikke journalistik) og er sekretærer. 19 er journalistiske medarbejdere, enten som journalister, journalistpraktikanter eller redaktionssekretærer. Derudover er der en redaktionschef og en administrerende og ansvarshavende redaktør.
4. Redaktionsudvalg - nej
5. Ideer – lidt fra politikere (men for sjældent...)
 - a. Formelt er der møder et par gange om året, hvor formand og redaktør taler om bladets indhold, og hvor formanden stiller kritiske spørgsmål til redaktøren. Redaktøren kunne ønske sig at udbrede møderne til en større kreds af den politiske ledelse, for at de skulle føle ejerskab i forhold til bladet og bladets kommunikation. Uformelt taler man på gangene og i kantinerne om indholdet både med formand og andre politikere.

- b. Ofte er der en efterrationalisering. Der er ikke noget formaliseret efterkritik, men der er formaliserede møder, hvor man diskuterer indholdet og det, henholdsvis politikere og redaktion laver. Han har kun positive erfaringer med, at politikerne giver deres besyv med.
6. Kontrol – politikere har mulighed for at se bladet før tryk. De skal vide, hvad der kommer i bladet. Særligt hvis der er sprængstof, skal de vide det. Der er ikke nogen censur af bladet. De diskuterer ofte indholdet med den politiske ledelse – efterfølgende – og de er nogle gange diskussioner om timingen af en historie f.eks. ”Vi diskuterer meget bladets indhold.” Redaktøren tager de diskussioner, der følger i kølvandet på de ting, de laver på bladet.
 7. Frihedsbrev – nej. Redaktøren mener ikke, den er det stykke papir værd, den er skrevet på. Han siger, at det er afgørende at have stor frihed for at kunne lave god journalistik, men det er ikke nødvendigvis gjort med et frihedsbrev. ”Et frihedsbrev kan være en sovepude, fordi man glemmer at tage diskussionerne med den politiske ledelse. Og så risikerer man, at det hele falder med et brag.” I sidste ende er det hovedbestyrelsen, som kan afgøre bladets fremtid.
 8. Uafhængighed – 4. ikke frihedsbrev. Afhængig af, at det er en politisk organisation, der skal tjene læsernes interesser. Oplever stor grad af frihed – man skal have frihed for at kunne lave journalistik.
 9. Kritik af den politiske ledelse – ja
 10. Repræsenterer – medlemmernes blad. Ikke talerør for den politiske ledelse. Der er en journalistisk redaktør for at understrege en skelnen mellem det politiske liv og det journalistiske produkt. Det er et medlemsblad. Den politiske ledelse kommer til orde i bladet, men det er ikke et meningsblad eller et talerør for den politiske ledelse. Politikernes holdninger bliver journalistisk bearbejdet. Det er vigtigt med denne bearbejdning for kommunikationens skyld. Men det handler også om troværdighed, oplysningerne skal være korrekte, medlemmerne skal kunne stole på det, der står i bladet. Artiklerne skal være baseret på facts, der skal være baggrund, og det kan blive suppleret af nogle holdninger. Der skal være flere kilder, og der skal være balance. De laver også enkildehistorier, men ikke de kontroversielle. Er det kontroversielt, skal den angrebne part have mulighed for at forsvare sig. Hvis man ikke hører flere parter, bliver bladet til en propaganderende pamflet. Det handler også om læservenlighed, som kommer af den journalistiske bearbejdning. Læsere vil helst læse historier om sig selv, egen hverdag og eget liv. Kendishistorierne skal give udtryk for nogle synspunkter og tage nogle temaer op. Det bliver til et formidlingsgreb, en måde til for eksempel at tale om alkoholisme. Bladet tager problemer op, som læserne har. F.eks. har læserne mere usunde vande end størstedelen af resten af befolkningen. Derfor har bladet pligt til at tage den slags problemer op. Det er temaer, som ligger inden for 3F's arbejde. Derudover er bladet kulturbærende. Fordi, i kulturen kan man finde inspiration til at gøre nogle andre ting med sit liv end man gør nu. Medlemmerne er ikke særlig kulturelle, derfor forsøger bladet at bibringe dem noget folkeoplysning. Bladet er en del af 3F, men journalister betragter alting lidt udefra, så de ser ikke helt sig selv som en del af 3F. Redaktørens loyalitet ligger hos medlemmerne men også i forhold til de politiske beslutninger. ”Jeg står hårdt på mine journalistiske idealer. De handler om troværdighed og fairness. Journalistisk kvalitet handler om at sætte en dagsorden og at skabe diskussion, men det er i forhold til nyhedsjournalistikken. I forhold til andre journalistiske genrer kan der også være kvalitet, så er det bare en anden form for kvalitet. Succes er dels at være dagsordensættende, men også at have glade og lykkelige læsere.”
 11. Finansiering – annoncer og forbund

Redaktør F

1. Ansvarshavende - formand
2. Talt med – redaktør
3. Ansatte – 1
4. Redaktionsudvalg - nej
5. Ideer – udvikler af og til med formanden. Medlemmerne kommer også med ideer
6. Kontrol – formand ser bladet før det kommer på tryk. Formanden for kommunikationsudvalget har mulighed for det.

7. Frihedsbrev – nej. ”Jeg har frie hænder til selv at vælge emner og hvad, der er brug for i bladet.” Er interesseret i, at sandheden kommer frem, men ikke interesseret i at skade forbundet.
8. Uafhængighed – 3,5. Oplever sig som meget fri.
9. Kritik af den politiske ledelse – nej. ”Så ville jeg skrive min egen fyreseddel. Jeg har ikke skrevet kritisk om interne forhold. Jeg har jo også adgang til interne oplysninger. Hvis jeg brugte dem til at skrive en historie, ville det være et brud på den tillid, de giver mig. Men hvis der nu var en stor skandale i bestyrelsen, ville jeg godt kunne bringe det, hvis jeg bragte flere sider af sagen.”
10. Repræsenterer – primært medlemmerne, men skal også formidle den politiske ledelses holdninger. ”Det er klart. Bladet repræsenterer jo både medlemmer og forbund.”
11. Finansiering – Bladet er primært finansieret af annoncer. 1/2 - 2/3 er finansieret af annoncer. Resten betaler medlemmerne.

Redaktør G

1. Ansvarshavende - redaktør
2. Talt med – journalist og redaktør
3. Ansatte – syv journalister, en sekretær, en layouter, tre faste freelancere
4. Redaktionsudvalg - nej
5. Ideer – fra redaktionen, læserne, faglig afdeling (konsulenter) og informationsafdelingen.
 - a. ”Der kommer rigeligt fra læserne. Nogle gange er det ærgerligt, at faglig afdeling ikke kommer med ideer, eller at informationsafdelingen prioriterer at give de gode historier solo til f.eks. Politiken i stedet for til os.”
 - b. Ingen organiseret idéudvikling med andre end redaktionen, men i udgivelsespauserne inviterer de nogle gange et læserpanel, som dels kommer med kritik, dels kommer med ideer.
6. Kontrol – udelukkende redaktionen, der kan se og ser bladet før tryk. Masser af vrede, surhed og kritik efter udgivelse.
 - a. I sidste ende er det ansvarshavende, der bestemmer, hvad der skal i bladet. Redigeringen sker altid ud fra en journalistisk vurdering.
7. Frihedsbrev - Nej. Bladet redigeres ud fra journalistiske relevanskriterier. Det handler om uafhængighed fra den politiske ledelse og det politiske system.
8. Uafhængighed – 4. ”Vi er i det samme hus som politikere og fagligt sekretariat. Vi spiser sammen i kantinen og er til de samme fester. Vi er kolleger, så selvfølgelig bliver jeg præget af miljøet. Det er ikke selvcensur, men man tager farve af det sted, hvor man er redaktøren.” En journalist siger, at han oplever sig som uafhængig, men det er frihed under ansvar, da bladet er en del af en politisk forening. De skal forholde sig til de politiske holdninger.
9. Kritik af den politiske ledelse – ”Ja. Og det har vi gjort. Vi har blandt andet vundet Bordingprisen for det. Vi kan problematisere, men vi må helst ikke politisere. F.eks. ville jeg i min leder aldrig anbefale enten et ja eller nej til en urafstemning. Jeg ville heller ikke anbefale en af forbundskandidaterne ved valg. Vi lægger vægt på, at skildre de forskellige holdninger, og så kan læseren selv tage stilling.” Lægger vægt på fairness. Kan godt kritisere kongressen og kan problematisere den politiske dagsorden. Men fairness gælder også DL's modstandere, f.eks. Bertel Haarder og KL, de skal have mulighed for at komme ordentligt til orde i bladet. Der er en balancegang i det journalistiske arbejde i en politisk forening. ”Vi kan ikke tillade os alt. Vi har frihed under ansvar.”
10. Repræsenterer – Skiver for medlemmerne. Forpligtigelse over for læserne. Skal høre begge parter i en konflikt. ”Her på redaktionen er vi nødt til at forholde os til de politiske holdninger i foreningen. Politikerne forsøger at sætte en politisk dagsorden i offentligheden, men vi skriver ikke nødvendigvis om det. Vi forholder os også til det, hvis der f.eks. er interne uenigheder i hovedbestyrelsen. (Journalisten tøver, da jeg spørger ham, om de kan forholde sig kritisk til de politiske holdninger.) Vi har en forpligtigelse til at høre begge parter. Vi har en forpligtigelse overfor læseren. De skal have så sandfærdigt og objektivt et billede af virkeligheden som muligt.”

11. Finansiering – over 90 % er annoncefinansieret. Resten betaler forbundet. Da der var portostøtte gav bladet overskud, men frafald af portostøtte og faldene jobannonceindtægter giver nu underskud. Jobannoncerne kommer på nettet i stedet for.

Redaktør H

1. Ansvarshavende – Kommunikationschef - er også redaktør af bladet.
2. Talt med – journalist og kommunikationschef
3. Ansatte - fem
4. Redaktionsudvalg – et fagligt redaktionsudvalg, der mødes to gange om året og principielt skal komme med ideer. Men det fungerer ikke i praksis.
5. Ideer – den politiske ledelse, faglig afdeling, medlemmerne. Der kommer mange, og der kan ikke komme for mange. ”Vi er interesserede i alle gode ideer. Vi opfordrer folk til at komme med ideer. Den efterfølgende udvælgelse bliver lavet af redaktionen.”
6. Kontrol – ”Sekretariatschefen ser bladet før tryk, men hvor meget af det han læser, ved jeg ikke. Formanden har mulighed for det, men jeg ved faktisk ikke, om han gør det.” Hvis de skriver noget kontroversielt, orienterer de formanden. Han har en enkelt gang stoppet en tegning, men han har ikke stoppet noget skriftligt. ’Men det hænger nok sammen med, at vi tænker os om, inden vi skriver noget.’ Formanden står alene for lederen.
7. Frihedsbrev – nej. Bladet har ikke frihedsbrev, og er ikke adskilt fra resten af virksomheden. Men i praksis har de en udstrakt grad af frihed.
8. Uafhængighed – 5. Oplever ingen begrænsninger. Journalisten oplever, at de har en udstrakt grad af frihed, men at de også ved, hvem de betjener.
9. Kritik af den politiske ledelse – kan starte debatter, der går imod den politiske ledelses holdninger. De har en strategisk selvrensning for eksempel i forbindelse med OK forhandlinger. De er ikke underlagt censur, men laver selvfølgelig ikke forbundsskadelig virksomhed.
10. Repræsenterer – Den redaktionelle målsætning er, at skrive blad for medlemmerne, og de vægter det faglige indhold højt.
 - a. ”Vores formål er at indgå i foreningens kommunikationsstrategi. Men foreningen fortjener også et blad, som folk gider læse. Jeg skal sikre, at der er overensstemmelse mellem det, bladet tager op og det, der foregår i foreningen.”
 - b. ”Vi kan ikke skrive alt. Det er for os et spørgsmål om, hvor langt vi kan gå, uden at skade foreningen og dens overordnede mål. Men samtidig ønsker vi at have en transparent forening, hvor vi debatterer, også når det gør ondt, blandt andet om spørgsmål der ikke er afklaret politisk.”
11. Finansiering – Bladet finansieres af medlemskontingent og annoncer. Ca. halvdelen annoncer. Tidligere udelukkende annoncefinansieret, (jobannoncer) men det er gået ned, blandt andet er mange overgået til nettet.

Redaktør I

1. Ansvarshavende – kommunikationschef som også er redaktør
2. Talt med – journalist og redaktør/kommunikationschef
3. Ansatte – 8. HK laver fire blade. En del sider er fælles for alle blade, men redaktionerne af de enkelte blade fylder selv resten af siderne, laver selv layout og bestemmer selv opbygningen af bladet. Der er to journalister der udelukkende laver handelsbladet og tre der laver fællessiderne. Derfor bliver tre af de otte medarbejdere delt med tre andre blade.
4. Redaktionsudvalg - nej
5. Ideer – fra redaktionen, fællesredaktionen, politiker, faglige sekretærer, tillidsmænd og lidt fra medlemmer
6. Kontrol – politikerne ser ikke bladet før tryk. De må gerne men har ikke vist interesse.

- a. ”Har ikke oplevet sanktioner af bladet før tryk, men i vores eget arbejde er der emner, vi ikke behandler, eller vi vælger vinkler, der passer ind i fagforeningen. Vi ville ikke lave en historie, der gik imod fagforeningen.”
 - b. I sidste ende er det redaktøren, der bestemmer, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev - nej
 8. Uafhængighed – 3. ”I hverdagen oplever vi ikke, at vi er bundet, men vi arbejder ud fra et bestemt værdigrundlag, som er forbundets. Vi skal leve op til det, kongressen har sat som mål. Vi er så frie, at vi kan tage fat på alle de emner, vi har lyst til, men vi arbejder inden for en ramme, der siger, at vi skal fremme forbundets arbejde og promovere foreningen. Vi skal forklare, hvorfor det er et godt produkt at være medlem af HK. Men vi skal også være troværdige, og det mener jeg, at vi sikrer ved, at vi spørger modparten, f.eks. arbejdsgiveren. Men så vil vi ofte gå tilbage til den politiske ledelse med den udtalelse. Vi har en frihed til at tage hul på emner, der kan være kontroversielle. Vi mener, vi tjener medlemmerne bedst ved at kaste lys over, hvad HK er for et produkt. Vi er en del af forbundets samlede kommunikation. Er der politisk diskussion, viderebringer vi det. Vi er ikke udelukkende talerør for den politiske ledelse (siger kommunikationschefen). Stærk kontrol fra kommunikationschefen. Større, end da det var formanden (siger en journalist)
 9. Kritik af den politiske ledelse – ”Njaa. Det kunne vi, men jeg trækker på det, fordi vi ville undersøge grundlaget. Vi kunne sidde med noget smuds, som vi ikke ville bringe. Vi vil ikke gøre det tåget, om det er en god ide at være medlem af forbundet. Vi vil forklare om det gode frem for om det dårlige. Men vi har ikke været i den situation. Vi har mere fokus på medlemmerne end på fagforeningsjournalistikken (siger kommunikationschefen). Nej (siger journalisten)
 10. Repræsenterer – produktet fra HK, altså medlemskabet. ”Vi skal afspejle den politiske holdning, men skal også formidle mindretallets holdninger. Vi er jo primært en informationskilde fra forbundet til medlemmerne.”
 11. Finansiering – forbundet. Ingen annoncer

Redaktør J

1. Ansvarshavende – redaktør
2. Talt med – journalist og redaktør
3. Ansatte - 6
4. Redaktionsudvalg - nej
5. Ideer – politikere, faglige sekretærer, men nærmest for lidt. ”Jeg har nærmest en oplevelse af, at de kan være nervøse for at ringe til os, fordi de ikke vil blande sig i det redaktionelle.”
 - a. Der er ikke organiseret idéudvikling med andre, men redaktøren har haft møde med forskellige foreninger under forbundet for at finde ud af, hvad der rør sig i andre dele af branchen. ”Vi har en tendens til kun at skrive til vores gamle bagland – journalister fra dagspressen – men vi over os i at blive bedre til at skrive om de andre dele af branchen.”
 - b. ”Der kommer mange ideer, vi mangler ikke historier. Der kommer mange ideer fra forbundet, men de fleste af dem laver vi ikke. Det er redaktionen, der suverænt bestemmer, hvad der skal i bladet.”
6. Kontrol – politikere ser *ikke* bladet før tryk og har ikke mulighed for det. De citerede kan se deres citater, men der er ingen forhåndscensur og forhåndstjek af bladet. Der kan være kritik og efterfølgende diskussion af artikler.
 - a. Det er i sidste ende den ansvarshavende, der bestemmer, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev – ja, redaktørerklæringen.
8. Uafhængighed – 4. Har ikke oplevet indblanding, men det er jo bare indtil balladen kommer. ”Jeg er ikke blevet testet.” Journalisten sagde, at han oplevede, at der var meget højt til loftet, og at den eneste begrænsning var, at omtale forhandlinger imens de foregår. På HB møder bliver det sagt, hvis punktet ikke må refereres i bladet. ”Vi har ikke den ultimative uafhængighed, fordi vi er økonomisk afhængige.”
9. Kritik af den politiske ledelse – ja, og gør det.

10. Repræsenterer – skriver for læserne og er vagthund på medlemmernes vegne. Bladet skal ikke afspejle forbundets holdning, der er en fast rubrik til forbundets holdning – fagligt talt.
11. Finansiering – knap 90 % annoncefinansieret. Resten kommer fra medlemskontingent.

Redaktør K

1. Ansvarshavende – formand
2. Talt med – redaktør
3. Ansatte - en
4. Redaktionsudvalg. Ja (informationsudvalg). Skal orientere om, hvad der sker i branchen og laver efterkritik af bladet.
5. Ideer – politikere (men mindre end redaktøren kunne ønske), formanden, informationsudvalg (det sidste dog ikke så meget i praksis), medlemmerne. Men politikerne har jo ofte flere kasketter på. ”Så nogle gange kommer de og vil gerne fortælle om, hvad der sker i deres virksomhed. Og så er det jo spørgsmålet, om det er vidensdeling eller reklame.”
6. Kontrol – formanden ser *ikke* bladet, før det går i trykken
7. Frihedsbrev – nej. Men ånden i foreningen er, at redaktøren er uafhængig. Der er ikke nogen restriktioner.
8. Uafhængighed – 5. Bladet er organ for den frie mening i foreningen. Den skal bladet afspejle. ”Men jeg er også loyal overfor foreningen, og bladet skal afspejle foreningens holdninger, så nogle gange er det enklidhistorier, da det er bladets formål, at fortælle om forbundets holdninger. Jeg har en fornemmelse af, at jeg kan skrive hvad jeg vil. Men jeg vil holde mig indenfor emner, der er relevante for foreningen og dens medlemmer, og søge at underbygge forbundets politik. Fagbladet er en vigtig årsag til, at medlemmerne er medlemmer. Derudover er der medlemsfremgang. Jeg gør det bedste for foreningen, men bladet er også organ for den frie mening i foreningen og prøver at afspejle branchen. Formanden kigger mig ikke over skulderen, men min loyalitet ligger hos foreningen.” Redaktøren forsøger at spørge alle parter i en sag.
9. Kritik af den politiske ledelse – det tror hun godt, hvis det var aktuelt. Men hun oplever ikke kritiske røster vedrørende foreningen. ”Hvis der skete noget ureglementeret, kunne jeg forestille mig, at formanden ville pålægge mig at skrive om det.”
10. Repræsenterer – bladet skal give udtryk for forbundets holdninger. Da formanden tegner foreningen, er det ham, der står om ansvarshavende. Men hun gør noget ud af, at det er et medlemsblad, hvor medlemmerne kan komme til orde. Derudover må andre interesseorganisationer og eksperter også gerne komme til orde, så ikke kun bygningskonstruktørerne men også andre fra byggebranchen kommer til orde. En del af bladets formål er at viderefremidle holdninger og meninger. Der er meget debat, primært om forhold i branchen. ”Det er en meget homogen forening”. Ånden i foreningen er meget demokratisk. Der er i øjeblikket diskussion af foreningens organisering, der skal laves om. Her bliver alle inviteret til at diskutere revideringen.
11. Finansiering – Bladet bliver primært finansieret af medlemmerne, er også få annoncer, men det er minimalt.
12. Hvis formanden ikke stod som ansvarshavende - Det er foreningens formand der er ansvarshavende. Det står som en del af foreningens love. Argumentationen herfor er, at bladet skal give udtryk for forbundets holdninger og da formanden tegner foreningen, er det også ham, der står som ansvarshavende.

Redaktør L

1. Ansvarshavende – formand
2. Talt med – redaktør
3. Ansatte - fire
4. Redaktionsudvalg - nej

5. Ideer – de faglige sekretærer, formanden, den politiske ledelse – i de store linier. Meget lidt fra medlemmerne. De henvender sig næsten aldrig selv. Der er et redaktionsseminar ca. en gang om året, hvor der også bliver udviklet ideer. Men der er ikke løbende idéudvikling med andre end redaktionen. Redaktøren bliver aldrig pålagt historier, men får ofte at vide, at der er en rapport, det ville være smart at dække, da den omhandler forhold, der er af betydning for medlemmerne.
6. Kontrol – alle har mulighed for at se bladet, men ingen gør det i praksis. Efterkritik. ”Formanden blander sig måske i hvad, vi skal skrive om. Siger, at der er noget vi skal skrive om, som vi ikke ville skrive om. Så diskutere vi det – ofte højtlydt – og så ender vi altid med et kompromis. Jeg har ikke oplevet, at nogen historier er blevet pillet af. Men der har været krav om, at der skulle kommentarer på. Men jeg har ikke oplevet detailstyring i retning af vinkling eller om en kilde ikke måtte optræde.”
7. Frihedsbrev – nej. Redaktøren har ikke noget problem med, hvordan det foregår. Han siger: ”Jeg så hellere, at vi havde den svenske model i fagpressen, hvor forbundet i højere grad ser sig selv som udgiver og formulerer en udgivelsespolitik, altså en policy omkring bladet, og hvor den politiske indblanding og indflydelse i det daglige arbejde er mindre. Så det nærmer sig den måde, det fungerer på i dagspressen. Det fungerer dog fint her på redaktionen. Min chef blander sig ikke i det daglige arbejde, vi laver. Vi taler om de store linier og hvilke områder, vi skal dække og debattere. Han blander sig ikke i produktionen. Han ser ikke bladet, før det bliver trykt. Han – og alle andre – har mulighed for det, da det hænger på væggen i redaktionslokalet. Nogle i forbundet ønsker da nogle gange at få stoppet en historie, men det får de ikke lov til. Formanden bakker op om linien, de historier der bringes og vinklen. Til gengæld er der ofte nogen, der kommer med efterkritik.”
8. Uafhængighed – 2,5. ”Der er rigeligt med brok over bladet. Brokken indsnævrer uafhængigheden, fordi det giver anledning til, at jeg overvejer, hvordan jeg skal redigere historierne. Men jeg har efterhånden lært at tage det med oprejt pande. Jeg afprøver grænserne for, hvad jeg kan. Oplever stor grad af redaktionel frihed. Chefen blander sig ikke i det daglige arbejde. Jeg oplever en stor grad af redaktionel frihed her.”
9. Kritik af den politiske ledelse – ja. ”Vi kan godt skrive historier, der kritiserer forbundet. Vi kan godt være kritiske, men det skal have relevans i forhold til medlemmernes arbejdshverdag. Vi kan godt skrive om problemer eller uregelmæssigheder her i huset, og jeg vil kæmpe for, at historien bliver bragt. Jeg vil slås for de historier, som den ansvarshavende eventuelt ville stoppe.”
10. Repræsentation – medlemmernes blad. ”Vi laver et blad om medlemmerne for medlemmerne.” Ikke nødvendigvis repræsentant for formandens holdning. Medlemmernes advokat. ”I bladet markerer vi, at ledelsens holdning kommer til udtryk i lederen og i klummen fagligt talt. Bladet er ikke styret oppefra og ned. Bladet ønsker at bringe historier, der giver medlemmerne indsigter. Men det ønsker også at være dagsordensættende inden for feltet. Bladet forsøger at skrive de historier om branchen, som medierne ikke skriver og forsøger derigennem at påvirke den offentlige debat på området.” Redaktøren tænker i at tilfredsstille modtageren frem for afsenderen. Han mener også, der kan være gode grunde til at bringe en servicerende historie. ”Jeg får som regel det sidste ord i kommunikationssammenhæng. Jeg ser kritisk på forbundet med medlemmernes øjne. Jeg forsøger at være medlemmernes advokat. Det er medlemmernes blad, og der er en adskillelse mellem fakta og kommentarer. Formanden har sin egen leder, men hans holdning er ikke nødvendigvis repræsenteret i bladet. Derudover har de faglige sekretærer deres egen kolonne.”
11. Finansiering – Bladet bliver primært finansieret af forbundet, der er en lille smule annoncer omkring 1 % af det samlede redaktionsbudget. ”Vi overvejer at gøre noget ved det, og bringe flere annoncer, men det skal også kunne svare sig, i forhold til, at bladet vil blive dyrere med flere sider, derved dyrere trykning og dyrere distribution.”

Redaktør M

1. Ansvarshavende – formand
2. Talt med – journalist - redaktør
3. Ansatte - Der er 4 journalister og en layouter.
4. Redaktionsudvalg - nej

5. Ideer – redaktionen, den politiske ledelse, de faglige afdelinger, forskere, noget der sker eller besluttes i folketinget og mange fra medlemmerne. Det er lækkert at have noget at vælge imellem.
 - a. Der er ikke organiseret idéudvikling med andre end redaktionen.
6. Kontrol – det er kun redaktionen, der kan se bladet før tryk. Derudover er der efterkritik, den føres professionelt.
 - a. Det er redaktøren, der i sidste ende bestemmer, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev – ja, redaktøren har alene ansvaret for, hvad der står i bladet.
8. Uafhængighed – 5. Der er en naturlig begrænsning i stofområdet, det skal handle om noget, der vedrører socialpædagoger. De er målgruppen. ”Men vi oplever, vi er uafhængige, da de ikke kan standse eller tilbageholde information. Og da alle medlemmer har ret til at komme til orde.” Blander sig ikke i det daglige. ”Vi har stor grad af frihed, men vi ved også, hvem vi skriver for, og det er medlemmerne.”
9. Kritik af den politiske ledelse – ja, og vi gør det. Vi beskriver uenigheder og politiske diskussioner. Men det skulle være meget grelt. Det er svært at sige, om vi ville skrive om uregelmæssigheder, vi ville selvfølgelig undersøge spørgsmålet. Men vi ville nok ikke afdække smudsige forhold af os selv. Kun hvis vi fandt, det var af væsentlig betydning for offentligheden. Vi føler jo nok solidaritet med organisationen, da vi er en del af organisationen. Men vi har da skrevet noget, som nogle af vores kolleger kritiserede. Men kritikken har været ført professionelt, og det har ikke haft betydning for arbejdsklimaet og stemningen med kollegerne. ”Vi dækker forbundshistorier. Vil det genere arbejdsgiveren (forbundet) tænker vi lidt over det, men vi kritiserer forbundet på medlemsønske. Ville kun afdække smudsige forhold, hvis vi fandt, det var af væsentlig betydning for offentligheden.”
10. Repræsenterer – skriver for medlemmerne. Skal afspejle det socialpædagogiske område. Der er tre stofområder – faglige historier om arbejdsmetoder og uddannelse, fagpolitiske om overenskomster, sygdom, pension o.lign. og socialpolitiske historier om, hvad der sker i det politiske system.
11. Finansiering – både annoncer og medlemskontingent.

Redaktør N

1. Ansvarshavende – formand
2. Talt med – redaktør
3. Ansatte - en
4. Redaktionsudvalg - nej
5. Ideer – den politiske ledelse, formanden, de faglige konsulenter, lidt fra medlemmerne. Der kommer tilpas med ideer. Redaktøren inviterer to gange om året den politiske ledelse til brainstorm på ideer til temaer.
6. Kontrol – alle har mulighed for at se bladet, men det er udelukkende formanden, der ser det. Redaktøren har aldrig oplevet sanktioner af blade før tryk. I sidste ende er det formanden, der bestemmer, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev - nej
8. Uafhængighed – 3. Oplever bladet som meget uafhængigt. ”Jeg har en forståelse for, hvor jeg er ansat, at det er en politisk organisation, og at det er et bestemt fagområde, jeg dækker. Og jeg vil ikke skrive om noget, der skader forbund eller medlemmer. Jeg føler, jeg er afhængig af den politiske organisation. Der er naturlige begrænsninger. Bladet understøtter det, organisationen laver.”
9. Kritik af den politiske ledelse – ja. Har gjort det enkelte gange, men meget lidt. ”Var der uregelmæssigheder, ville jeg diskutere det med formanden og direktøren, og så ville jeg bringe dem.”
10. Repræsenterer – Understøtter det, organisationen laver, men repræsenterer primært faget.
 - a. Bladet skal ikke afspejle de politiske holdninger.
11. Finansiering – Bladet finansieres af medlemskontingent, annoncerne dækker ikke mere end 10 %.

Redaktør O

1. Ansvarshavende – redaktør. Forbundet forhandler ikke overenskomster, samtlige af medlemmerne er ansat på individuelle kontrakter.
2. Talt med – redaktør
3. Ansatte - tre
4. Redaktionsudvalg – ja, men de blander sig ikke. ”Det er forretningsudvalget, men der har kun været omkring to møder i de ti år, jeg har været her.”
5. Ideer – der er pligtstof fra foreningen, den kommunikation de har til medlemmerne. Freelancere. Der kommer ideer fra politikerne, men ikke som diktat. Ekspertes i forbundet. Der kommer meget sjældent ideer fra medlemmerne – vi vil gerne have mere. Vi evaluerer bladet med ledergruppen og idéudvikler. Der kommer tilpas med ideer.
6. Kontrol – ingen andre end redaktionen ser bladet før tryk. ”De kunne godt se det, hvis de kom, men jeg kan slet ikke forestille mig, at de ville komme. Det er aldrig sket.”
 - a. Den politiske ledelse ser ikke bladet før tryk.
 - b. Han har aldrig oplevet sanktioner.
 - c. I sidste ende er det redaktøren, der bestemmer, hvad der skal i bladet.
7. Frihedsbrev – nej. Har ikke haft behov for det.
8. Uafhængighed – 4,5. Oplever, at der er meget højt til loftet. Medlemmerne er selvstændige folk, og det skal bladet afspejle ved også at være selvstændigt.
9. Kritik af den politiske ledelse – ja, og gør det. Han kan skrive kritisk om forbundet og gør det. Det bliver nogle gange kritiseret, men hvis det holder vand, er det ok.
10. Repræsenterer – medlemmernes interesser. Hverdagen skal gøres nemmere for medlemmerne. Mange af medlemmerne har ikke kontakt til deres organisation. Det eneste, de ser, er bladet, og det er for manges vedkommende også en grund til at bevare medlemskabet, og det ved forbundets bestyrelse, så hvor andre skar da portostøtten frafaldt, oprustede Business Danmark deres blad, blandt andet fordi sælgerne blev lagt sammen med marketingsfolkene. Bladet giver noget solidaritet og noget sammenhold blandt medlemmerne.
 - a. Bladet skal ikke nødvendigvis afspejle den politiske ledelses holdninger.
11. Finansiering – Bladet bliver primært annoncefinansieret, ca. 1/3 del kommer fra organisationen.

Redaktør P

1. Ansvarshavende – specialist. Det er historisk, at det er en specialist, der er ansvarshavende på bladet. Forbundet har ønsket, at det skulle være sådan. Det hænger sammen med, at bladets profil primært er fagvidenskabelig, derfor har man en videnskabsmand som redaktør.
2. Talt med – redaktøren der også er kommunikationschef
3. Ansatte - fire
4. Redaktionsudvalg – ja, et fagredaktionsudvalg. De er et rådgivende organ for redaktørerne.
5. Ideer – den politiske ledelse, sekretariatet, i begrænset omfang fra medlemmerne og nogle gange er der henvendelser fra privatpersoner, f.eks. patienter. Både den politiske ledelse og sekretariatet kommer med ideer til bladet, både på formelle og uformelle møder. Men redaktionen laver også op-søgende arbejde.
6. Kontrol – ingen andre end redaktionen og den ansvarshavende har mulighed for at se bladet før trykstart. De har derfor ingen mulighed for at foretage korrektioner.
 - a. Den politiske ledelse får de artikler, hvor de selv indgår, til gennemsyn. Er de uenige i det, der står eller måden, det står på, taler redaktionen og den involverede om det. ”Vi har en gensidig konstruktiv dialog, hvor formålet er at lave god kommunikation til medlemmerne.”
7. Frihedsbrev – ja. Der er et frihedsbrev, der fordrer (og sikrer) uafhængig og selvstændig journalistik. I praksis er der en udbredt erkendelse af, at bladet skal have sin frihed. Foreningens formand har mulighed for at fyre redaktøren. Er den ansvarshavende i tvivl, rådfører han sig med formanden. Men spørgsmålet om uafhængighed er en elastisk størrelse. ”Vi har en forening, der er udgiver, og vi vil ikke handle mod foreningens vitale interesser, men frihedsbrevet sikrer os mulighed for at skrive om det, hvis det (utænkelige) skulle ske, at formanden tog af kassen.”

8. Uafhængighed – 3. Vi skriver ikke noget, der går imod foreningens interesser.
9. Kritik af den politiske ledelse – ja, og gør det.
10. Repræsenterer – det er både foreningens blad og et videnskabeligt blad. Det skal blandt andet afspejle den politiske ledelses holdninger, det er den vigtigste kommunikationskanal fra foreningen til medlemmerne. Men de holdninger, der kommer til udtryk i bladet, er ikke nødvendigvis foreningens holdninger. Det er både en kommunikationskanal, men også et rum for holdninger, også holdninger der går imod forbundets holdninger.
11. Finansiering – Bladet bliver primært finansieret af annoncer – sidste år 92 %, foreningen fylder herfter kassen op. Der er hovedsageligt jobannoncer og annoncer for udstyr og forbrugsvarer til tandklinikkerne.

Redaktør Q

1. Ansvarshavende – redaktør
2. Talt med – redaktør
3. Ansatte - 3
4. Redaktionsudvalg – ja. Det er den daglige ledelse i forbundet og den samlede redaktion. De mødes en gang om måneden. Mødet har to formål. For det første skal ledelsen orienteres om, hvad der bliver bragt i bladet, og det foregående blad skal evalueres. For det andet får redaktionen information fra den politiske ledelse om, hvad der foregår. På mødet afklarer de også, hvad lederen skal handle om. Der kommer ideer til bladet.
5. Ideer – fra redaktion, den politiske ledelse, fra de faglige afdelinger, fra redaktionsudvalget og fra medlemmerne. ”Vi har flere ideer end vi kan tage fat i, og det er jo bare godt.”
 - a. ”Udover de månedlige møder med redaktionsudvalget er der en gang om året det store redaktionsmøde, hvor vi får klarlagt, hvad der kommer til at ske i løbet af året, kongresser og den slags.”
6. Kontrol – alle har mulighed for at se bladet før tryk, men ingen gør det. Formanden læser ikke bladet. Men nogle gange sanktioneres historier. De sanktioneres typisk ud fra en politisk vurdering – vil man træde nogen i forbundet over tærne?
 - a. ”Det er svært at sige, hvem der i sidste ende bestemmer, hvad der skal i bladet. For er det særligt følsomme emner, kan politikerne holde historierne tilbage. Men vi kender minefelterne og holder os tilbage.”
7. Frihedsbrev – nej. ”Vi afstemmer indholdet med organisationen, men inden for de rammer, har vi stor frihed.”
8. Uafhængighed – 3,5. ”Overordnet har vi stor frihed. Omkring den interne organisation er der en følsomhed. Der tager vi hensyn til, om vi støder nogen i processen. Men jeg ville sagtens kunne dække uregelmæssigheder eller utilfredshed. Men er et medlem utilfreds med noget vi eller forbundet gør, tager vi som regel dialogen med medlemmet. Men vi kan godt skrive kritisk om forbundet. Vi bringer kritiske læserbreve. Vi kan ikke skrive noget, der går organisationen imod. Men vi er som regel enige med organisationen.”
9. Kritik af den politiske ledelse – ja, uregelmæssigheder eller utilfredshed. ”Vi bringer kritiske læserbreve. Vi kunne have lavet det som en historie, men da der lå et læserbrev, valgte vi ikke at gøre det.”
10. Repræsenterer – ”Bladet er først og fremmest forbundets blad, fordi vi har holdninger, som organisationen gerne vil ud med, men medlemmerne skal også høres.”
 - a. Bladet afspejler den politiske ledelses holdninger, der hvor den ønsker at udtrykke en holdning.
11. Finansiering – Bladet er finansieret af forbundet, der er ingen annoncer.

Bilag 5

	= nogen indflydelse
	= mindre indflydelse
	= lidt indflydelse

	Redigering før tryk	Bestem- mer i sid- ste ende	Kritik af udgiveren	Forhold til læseren	Oplevelse af uaf- hængighed	Samlet indflydelse
Socialpædagogen						
Bibliotekspressen						
Journalisten						
Folkeskolen						
InBusiness						
Fysioterapeuten						
Konstruktøren						
Tandlægebladet						
Børn og Unge						
DJØF bladet						
Fagbladet/3F						
Fagbladet for NNF'ere						
Dansk Politi						
KOM magasinet						
HK/Handelsbladet						
Fagbladet TIB						
Fodterapeuten						